

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

Pedagógiai Program 2020

TARTALOMJEGYZÉK

Küldetésnyilatkozat, Iskolánk jövőképe	4
Nevelési program – Óvoda	7
I. Bevezetés	8
II. Gyermekkép, óvodakép	8
III. Az óvodai nevelés feladatai, tevékenységei, a megvalósulás szinterei	10
IV. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai és gyermekvédelmi tevékenység	12
V. Közösségi életre való felkészítés	14
VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	15
VII. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek	15
VIII. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek	16
IX. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei	17
X. Az óvodai élet megszervezésének elvei	18
XI. Az óvodai élet tevékenységformáinak megvalósulása	20
Pedagógiai Program – Általános Iskola, Tanulásban akadályozott tanulók	28
I. Az általános iskola (tanulásban akadályozottak) nevelési programja	29
II. Az iskola helyi tanterve	52
Pedagógiai Program – Általános Iskola, Értelmileg akadályozott tanulók	72
I. Az értelmileg akadályozott általános iskola nevelési programja	73
II. Az iskola tanterve	90
Pedagógiai Program – Autizmus spektrumzavarral élő tanulókat nevelő-oktató csoport	107
Az autista csoport helyi tanterve	114
Pedagógiai Program – Szakiskola	119
I. Szakiskola nevelési program	120
II. Szakiskola helyi tanterve	131
Pedagógiai Program – Készségfejlesztő Iskola	146
I. A készségfejlesztő iskola nevelési programja	147
II. A készségfejlesztő iskola helyi tanterve	160
Pedagógiai Program – Fejlesztő nevelés oktatás (Pécsvárad Tagintézmény)	179
Rehabilitációs pedagógiai programunk jellemzői	180

Az éves munka tervezése	191
Pedagógiai Program – Kollégium	196
Pedagógiai Program – Utazó gyógypedagógiai Hálózat	207

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

Küldetésnyilatkozat

Iskolánk jövőképe

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth L. u. 4.

***„Mindenki láthatatlan drágakövet rejt magában,
akármilyennek született, s ezt csiszolni, formálni kell.”
(Marlo Morgan)***

KÜLDETÉSNYILATKOZAT

A Komlói EGYMI elkötelezett arra, hogy nevelő-oktató munkája során a sajátos nevelési igényű, (tanulásban és értelmileg akadályozott) gyermek/tanuló számára egyenlő hozzáférést biztosítson a minőségi neveléshez-oktatáshoz, a fejlesztő és terápiás foglalkozásokhoz. Intézményünk nyitott szemléletű, gyermek- és emberközpontú, ahol az emberi értékek minél teljesebb kibontakoztatása a cél.

Intézményünk feladata, hogy ellássa a gyermekek óvodai nevelését, tanköteles korú tanulók általános iskolai, szakiskolai, készségfejlesztő iskolai nevelését-oktatását speciális gyógypedagógiai módszerekkel a sérülés specifikus ellátás biztosítása céljából.

Az intézmény hatékony, sikeres működése érdekében a kiegyensúlyozott intézményi légkör megteremtésére törekszünk. Az értelmi képességek fejlesztése mellett hangsúlyt fektetünk a sokszínű, személyiséget gazdagító érzelmi, erkölcsi-etikai nevelésre. A társadalmi és tanulási tapasztalatok széles körét biztosítjuk tanulóink számára, figyelembe véve életkori sajátosságait, képességeiket és igényeiket.

Kölcsönös tiszteleten, megbecsülésen alapuló emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk. Feladatunk a színvonalas, hatékony munka, az innovatív gondolkodásmód, a folyamatos önképzés.

Célunk, hogy a pedagógus-gyerek-szülő együttes munkájaként tanulóink a munkaerőpiacon mind nagyobb számban és eredményesen jelenhessenek meg munkavállalóként, társadalmi beilleszkedésük jobb eséllyel valósuljon meg. Valljuk, hogy módszertani intézményünk egy olyan bázis, ahol a gyógypedagógiai tudás van.

Utazó gyógypedagógiai hálózatunk keretében támogatjuk, segítjük az együttnevelésre vállalkozó óvodákat, iskolákat, amelyek vállalták a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók integráltan történő nevelését, oktatását.

Iskolánk jövőképe

A jövő nemzedékért érzett felelősség vállalása körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevők mindegyikétől: a fenntartótól, a pedagógusoktól és a szülőktől.

Munkánk legfőbb célkitűzése a gondjainkra bízott gyerekek lehető legjobb, legeredményesebb nevelése, oktatása, melynek során az örök emberi értékekre: a humanizmusra, az emberszeretetre, a gyermekszeretetre építünk.

Olyan feltételeket kívánunk teremteni, melyek biztosítják a tanulók egészséges, harmonikus, testi-lelki-szellemi fejlődését, a helyes magatartási szokások és pozitív jellemvonások kialakítását. A környezettudatos és egészséges életmódra nevelés programjának erősítésével, testileg és szellemileg erős, egészséges fiatalok nevelése a célunk.

Fontosnak tartjuk az eredményes, színvonalas, hatékony nevelő-oktató munkához szükséges tárgyi és személyi feltételek biztosítását, az eredményes oktatási módszerek továbbfejlesztését, új módszerek alkalmazását. Intézményünk legyen ellátva modern tanítási eszközökkel, az innováció minden lehetőségeire legyen nyílt és befogadó.

Célunk, a továbbtanuláshoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztésével, erősítésével az alkalmazásképes tudás és műveltség megalapozása. Az intézményből az elsajátítandó képességek és készségek szempontjából alapvető fontosságú ismeretekkel bíró fiatalok kerüljenek ki, akik nyitottak az emberi értékek megbecsülésére, akik elsajátították az emberi, társadalmi együttéléshez nélkülözhetetlen szokásokat, magatartásformákat, akik sikeresen jelennek meg a munkaerőpiacon, a társadalom hasznos tagjává válva.

Az iskolarendszer fejlesztésére vonatkozó stratégiai elképzeléseinket a Köznevelési törvény, az SNI óvodai nevelés és iskolai oktatás irányelve, a Nemzeti alaptanterv alapján, a nevelőtestület és a fenntartó egyetértésével kívánjuk elérni.

Komló, 2020.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

NEVELÉSI PROGRAM

ÓVODA

2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4.

I. Bevezetés

Óvodánk többcélú, egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény intézményegységeként működik. Az óvodai csoportba a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága alapján nyernek felvételt azok a sajátos nevelési igényű (értelmi fogyatékos/érzékszervi fogyatékos, mozgásfogyatékos, beszéd-fogyatékos, autizmus spektrumzavarral küzdő) 3. életévüket betöltött gyerekek, akik képességeik életkori átlaguknak megfelelő szintjét csak speciális nevelési keretek közt, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés mellett érhetik el. Speciális feladatot jelent a gyakran megjelenő súlyos beszéd- és mozgásbeli elmaradás, szobatisztaság hiánya.

Nevelési programunkat meghatározza az a tény, hogy a speciális nevelési igényű gyermekek nevelésénél figyelembe kell venni a köznevelési törvényen túl az Óvodai nevelés országos alapprogramját, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét, illetve a gyermekek speciális nevelési szükségleteit. Mindezek a gyermeki jogok és az egyenlő hozzáférés biztosításával, a helyi adottságoknak megfelelően a hazai óvodai neveléstörténet és a gyógypedagógiai hagyományokra támaszkodva valósulnak meg.

Törvényi hivatkozás

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- A gyermekek jogairól szóló egyezmény (1991.évi LXIV. törvény)
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekvédelméről és jogairól
- EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvééről 2020. NAT
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról

II. Gyermekkép, óvodakép

A köznevelési törvény biztosítja, hogy minden sajátos nevelési igényű gyermek születése pillanatától - a szülők igényeihez alkalmazkodva - támogató segítséget kapjon. Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezete érését, integratív funkcióinak kibontakoztatását. Ahhoz, hogy a sajátos nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi - gyógypedagógiai - pszichológiai segítségre van szüksége.

A családokkal együttműködve, a nevelési tevékenységüket kiegészítve és segítve a gyermekek spontán érését hangsúlyozva, olyan gyermekeket szeretnénk nevelni, akik

- jól érzik magukat társaik és nevelőik között az óvodánkban,

- aktívak, érdeklődők, szívesen tevékenykednek,
- testileg és lelkileg egészségesen fejlődnek, rendelkeznek az életkoruknak megfelelő testi és lelki képességekkel és készségekkel,
- egyéni képességeikhez és készségeikhez mértén folyamatosan fejlődnek,
- szociális kapcsolataik bővülnek,
- kommunikációjukban egyre inkább teret nyer a verbalitás,
- képesek önkifejezésre felnőttekkel és a kortársakkal egyaránt.

Olyan légkör kialakítására törekszünk, amely nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben.

Óvodakép

Olyan óvodában kívánjuk nevelni a gyermekeket, ahol a gyermek, a szülő és a munkatársak partnerként dolgoznak együtt, felszabadultak, biztonságban érzik magukat. Ennek alapja az inkluzív szemlélet, a befogadó légkör, az egyenlő hozzáférés lehetőségét biztosító, hátránycsökkentésre irányuló nevelői attitűd.

Munkánkat közszolgálatként értelmezzük, célunk a partneri elégedettség folyamatos növelése, a gyógypedagógiai igények szakszerű kielégítése. Hosszútávon feladatunk az esélyegyenlőség lehető legszélesebb fogalmi jelentésének megvalósítása. Munkánkat alapvetően team – munkában: az értelmi akadályozott tanulókkal foglalkozó munkaközösség részeként, valamint az utazó hálózat szakembereivel együttműködve végezzük.

A gyermeki jogok tiszteletben tartásával, az egyéni szükségletek kielégítése mellett a társas viselkedés megtapasztaltatásával, gyakorlásával kívánjuk a gyermekek szocializációját segíteni.

Migráns gyerekek fogadása esetén is biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét, segítjük társadalmi integrálódását.

Az óvodai nevelés alapelvei, értékei:

- Alapvető tevékenységforma: a játék, ami a fejlesztő tevékenység alapja, eszköze és módszere.
- A „kis lépések” elve.
- Folyamatosság és állandóság biztosítása.
- Megfelelő inger-gazdag környezet biztosítása.
- Egyéni differenciálásra alapozott fejlesztő munka és értékelési rendszer.
- Meglévő képességekre alapozott fejlesztő munka.
- Egészséges, harmonikus személyiségfejlődés elősegítése.

Az óvodai nevelés célja

A sajátos nevelési igényű gyermeket is elsősorban gyermeknek kell tekinteni, aki valamilyen "máassággal", egyéni sajátossággal bír. Ennek ellenére, sőt pontosan emiatt joga van a szeretetre, az emberi kapcsolatokra, a védettségre, a biztonságra, a megértésre, az

emberi méltóságának tiszteletben tartására, az egészséges testi fejlődés feltételeinek biztosítására. Joga van az önkifejezésre, a megértésre és a megfelelő egyénre szabott képességfejlesztésre.

Célunk olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a sajátos nevelési szükségleteket, harmonizálja a személyiség fejlődését, javítja a testi, szociális, értelmi képességeket, prevenciós munkát végez a másodlagos sérülések és elmaradások elkerülésére. A megfelelő környezet kialakítása és a tárgyi feltételek megléte akkor biztosítja a célok megvalósíthatóságát, ha a napi tevékenységek során a gyerekek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A sajátos nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl az óvoda törekszik:

- az interperszonális kapcsolatok, az önismeret, az énkép alakítására, attitűdök, normák kialakítására,
- speciális módszerek, sérülés-specifikus terápiák alkalmazására,
- a kognitív funkciók és a gondolkodási képességek fejlesztésére,
- a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítására, fejlesztésére,
- támaszkodik a korai fejlesztés tapasztalataira és gyakorlatára,
- igazodik a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez,
- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést,
- a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen,
- a gyógypedagógiai hagyományok és a legújabb szakirodalom felhasználására.

III. Az óvodai nevelés feladatai, tevékenységei, a megvalósulás szinterei

Az óvoda elsődleges feladata, hogy biztosítsa a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését. Speciális feladata a sajátos nevelési igényű – értelmi, érzékszervi, beszéd-, és mozgásfogyatékos, halmozottan fogyatékos, pszichés fejlődés zavarával küzdő – gyermekek óvodai nevelése, differenciált, egyéni képességfejlesztése. Ennek érdekében az óvodai alapprogram megvalósításán túl egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztő munkát folytat. A fejlesztés – az egyéni adottságokhoz igazodva - vizuális, akusztikus, taktilis mozgásos észlelés, a motoros képességek, beszéd és a nyelvi készségek területén valósul meg. A fejlesztéshez felhasználjuk a sérülés-specifikus terápiákat, fejlesztő módszereket.

1. Az egészséges életmód alakítása – egészségnevelés és környezeti nevelés

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel – igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése. Ennek érdekében törekszünk a gyerekek életkori sajátosságait és speciális igényeik teljes körűen kielégítő környezet kialakítására.

Célunk, hogy a gyerekek aktívan vegyenek részt környezetük alakításában, ezt a célt szolgálja az „élősarok” kialakítása, ahol a gyermekeknek lehetőségük van ismerkedni a növények tulajdonságaival, illetve gyakorolhatják a növénygondozást. A szűkebb és tágabb

környezet megismerése és alakítása közben a gyerekek elsajátítják a környezettudatos magatartás elemeit, a környezet védelméhez, megóvásához kapcsolódó tevékenységformákat és szokásrendszert. Fontos, hogy minden gyermek lehetőségeihez mérten a lehető legnagyobb mértékben tudja ellátni önmagát.

A napos rendszer kialakítására törekszünk azoknál a gyermekeknél, akiknek a fejlettségi szintje ezt megengedi. A napos rendszer célja egymás segítése, munkára nevelés és az önellátás.

A szülőkkel való kapcsolattartás során törekszünk a hátrányos helyzetű családok szokásrendszerének alakítására a gyerekek higiénés körülményeinek javítása céljából.

A mindennapos mozgásnevelés hozzájárul az egészséges testi fejlődéshez, sok időt töltünk a szabadban a foglalkozások, séták, szabad játékidő során.

A gyermekeket abban segítjük, hogy tudjanak rácsodálkozni a természetben és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, tiszteljék és becsüljék azt. A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodában dolgozók viselkedése.

2. Érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés

Célunk az érzelmi biztonságérzet biztosítása, gazdag érzelmi kapcsolatok kialakítása. A szocializációt az óvoda pozitív légköre biztosítja. Az ilyen légkörben nevelkedő gyermeknek fejlődik az „ÉN” tudata, természetes magatartássá válik önmaga és mások elfogadása, a „MÁSSÁG” elfogadása. Ez az alapja a megfelelő kortárskapcsolatok kialakulásának.

Feladatunk a pozitív mintán alapuló szociális tanulás és az elfogadáson alapuló családi légkör biztosítása, ezzel

- a közösségformálás,
- a gyermek aktivitására és meglévő képességeire épülő képességfejlesztés,
- a megfelelő viselkedésformáknak, és az együttélés szabályainak elsajátítása (óvodapedagógus-gyermek, gyermek-gyermek),
- az alkalmazkodó-képesség kialakítása,
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek nevelése – ez a feladat speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek közreműködésével,
- a tehetséggondozás megvalósítása,
- közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlása,
- teret biztosítani a gyerekek önérvényesítő törekvéseinek, segíteni önkifejezésüket,
- a gyermek szűkebb és tágabb környezetéhez való kötődés segítése,
- az erkölcsi nevelés, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat) fejlesztése.

Feladatainkat akkor tudjuk sikeresen végrehajtani, ha az egész dolgozói közösség (óvodapedagógus, gyógypedagógus, dajka) egyetért a célokkal, ezek elérése érdekében jó kapcsolatot alakít ki a gyerekekkel.

A gyermekek személyiségfejlődéséhez hozzájárulva modell értékű kommunikáció, bánásmód, viselkedés kell, hogy megvalósuljon az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek között.

3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Óvodánkban az anyanyelvi nevelés

- valamennyi tevékenységforma keretében megvalósítandó feladat,
- a nevelőtevékenység egész folyamatában jelen van,
- az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetítéssel valósuljon meg az óvodai nevelőmunka során.

Óvodánkban az értelmi nevelés valójában a tanulási képességeket meghatározó struktúrák mozgásra alapozott fejlesztését jelenti, amely

- igazodik a sajátos nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz,
- speciális módszerek, sérülés-specifikus terápiák alkalmazását jelenti,
- alkalmas az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet és a gondolkodás fejlesztésére,
- alapul szolgál a verbális és nonverbális kommunikáció kialakítására, fejlesztésére,
- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést,
- a hiányosan működő képességek korrekcióját célozza meg valamennyi területen,

Feladataink:

- A természeti és társadalmi környezetről tapasztalatok szerzése, az ismeretek rendszerezése
- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás)
- Problémamegoldó és kreatív gondolkodás elősegítése
- A beszédkezdés fenntartása, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések és válaszok érvényesülése
- Alternatív kommunikációs eszközök használatának bevezetése
- A mindennapi nyelvi szituációk közvetlen megtapasztalása (vásárlás, múzeum- és színház látogatása)

IV. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai és gyermekvédelmi tevékenység

Kizárólag csak kiemelt figyelmet igénylő, sajátos nevelési igényű gyerekek kerülhetnek az óvodai csoportba. Értelmi képességeik alacsony szintje és feltűnően alacsony kommunikációs szintjük miatt beilleszkedési gondjaik vannak (túlzott gátlásosság vagy hiperaktivitás). Fejlesztésüket a többségi óvoda megfelelő szinten vállalni nem tudja. Az egyéni képességekhez igazodva rugalmas szervezeti keretek között oldjuk meg egyéni és kiscsoportos foglalkoztatásukat, így a napi aktuális állapotukat is figyelembe tudjuk venni a tervezés során. Az egymáshoz való közeledés és az együttes tevékenység fejlesztésének ad keretet a csoportos foglalkozási forma. A súlyos viselkedésbeli zavarok, idegrendszeri

problémák komoly akadályozó tényezők lehetnek a napi ritmus során, melyet egy többségi óvoda még a legnagyobb odafigyelés mellett sem tud tolerálni.

Problémák esetén segítségünkre van az intézmény gyermekpszichiátere, akivel folyamatos kapcsolattartás valósul meg.

Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ez a terület szorosan kapcsolódik a gyermekvédelemmel kapcsolatos teendőkhöz.

Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése,
- az egészséges életmód, a testápolás, az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása,
- ha szükséges, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása.

Az óvodapedagógus/gyógypedagógus feladata

- megismerni a gyerekek családi hátterét, szociokulturális, anyagi helyzetét,
- feltárja a gyerekek fejlődését veszélyeztető okokat,
- a családdal folyamatos kapcsolattartást valósítson meg a rendszeres óvodába járás érdekében, ha ez nem valósul meg, azt jelzi az illetékes szerveknek,
- tájékoztatja a szülőket a támogatásokról, azok igénybevételi lehetőségeiről (ingyenes étkezés, egyesületek nyújtotta lehetőségek),
- kapcsolatot tart a gyermekjóléti szolgálattal, óvodai-iskolai szociális segítővel, családgondozóval, egyéb gyermekvédelmi hatóságokkal,
- a szülőkkel bizalomra épülő kooperatív, segítő kapcsolatot alakít ki a gyermek egészséges fejlődése érdekében, a szülőket ellátja tanácsokkal a helyes életvitel kialakítását megcélózva.

Szociális hátrányok enyhítését célozza meg az intézmény (ezen belül az óvoda) a következőkkel:

- térítésmentes étkeztetés rendszeres gyermekvédelmi támogatással rendelkező gyermekeknek,
- kirándulások, túrák, színházi látogatások,
- kollégiumi férőhely biztosítása igény esetén,
- védelembe vétel indítványozása.

Folyamatos kapcsolatot tartunk fenn a gyermekjóléti szolgálattal, családgondozóval, gyermekvédelmi hatóságokkal az intézmény gyermekvédelmi felelősén keresztül. Cél, hogy a szülőkkel bizalomra épülő kooperatív, segítő kapcsolatot alakítson ki a gyermek

egészséges fejlődése érdekében, a szülőket lássa el tanácsokkal a helyes életvitel kialakítását megcélózva.

V. Közösségi életre való felkészítés

Az óvodai nevelésben a közösségi nevelés és fejlesztés gyakorlati módszer, átfogó keret, ami által biztosítható a gyermek fejlődéséhez szükséges tevékenységformák és társas kapcsolatok.

Az óvoda tudatos és spontán hatásrendszerével kitágítja a szociális tanulás addigi színtereit, így mind pozitív, mind negatív irányba befolyásolhatja a személyiség alakulását a szocializáció folyamatában.

A gyerekek társas közegben figyelhetik meg mások cselekvéseinek eredményeit – siker-kudarccal, jutalmazás-büntetés, – így minta és modellkövetés útján elsajátítják a magatartásmódokat, tevékenységformákat és az ezekkel meghatározott értékeket. Az egymáshoz való közeledés és az egymás melletti tevékenykedés fejlesztése a csoportos foglalkozások, és a kötetlen játékidő alatt valósul meg.

A gyermekközösség hatalmas erővel bír. A nem beszélő, nem együttműködő, saját világába forduló, szorongó, gátlásos gyermek is eredményesebben motiválható más gyermekek társaságában. Míg kezdetben figyelmen kívül hagyja a felnőtt kéréseit, vagy beszéd és a feladat meg nem értése okán nem hajt végre utasításokat, addig a többi gyermeknek csupán a jelenléte is bírhat akkora erővel, hogy bizonyos folyamatok beindulnak.

1. Az óvodai közösségi nevelés alapelvei

- céltudatosság,
- folyamatosság,
- intenzitás,
- szervezettség

2. Az óvodai közösségi nevelés céljai

- érzelmi biztonság kialakítása,
- tevékenységszükséglet kielégítése, közösségi szokásrendszer kialakítása.

3. Az óvodai közösségi nevelés feladatai

- a közösségi élet kerete: a napirend kialakítása, betartása,
- otthonos körülmények, barátságos légkör kialakítása.

4. Az óvodapedagógus/gyógyypedagógus közösségirányítói munkája

- modellértékű tagja a közösségnek, egyértelmű a viszonyulása a közösségi értékekhez, ezeket képes közvetíteni a gyerekek felé,
- magatartása határozott, következetes, barátságos és őszinte.

5. A gyerekek kezdeményezőkézségének kialakítása

- minden gyermek a csoport tagjának érezze magát,
- alakuljon és erősödjön az én-tudat,
- az érdeklődés és a figyelem egymás iránt legyen meg, sajátítsák el a kapcsolatteremtés- és tartás eszközrendszerét,
- alakuljon megfelelően a gyerekek konfliktustűrő- és megoldó képessége.

6. A közösségfejlesztés munkaformái

- beszoktatás, tevékenységszervezés, hagyományok kialakítása,
- a közösségi élet szokásai, és a közösségi magatartás kialakítása.

VI. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az intézményünkben működő személyiségfejlesztő munka az eddigi keretek mellett 2003. októbertől az óvodai nevelés kereteiben is megvalósul. Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik:

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról,
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő –tevékenységről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra.
- tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltségterületek közvetítéséről,
- a kisgyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről,
- a speciális nevelési igény biztosításáról az egyéni képességfejlesztés eszközeivel minden képesség- és készségterületen,
- gyermekpszichiáter segítségével a pedagógiai munkában, aki tanácsot ad a nevelés, a személyiségformálás folyamatában, érzelmi reakciók értelmezésében, befolyásolásában.

VII. A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek

Az óvodai nevelés keretei jól felhasználhatók a különböző képességgel bíró gyerekek differenciált foglalkoztatásánál.

Munkarendünkbe háromféle módon illesztjük be a tehetséges tanulók fejlesztését:

- csoportos foglalkozásokon különböző nehézségi szintet megcélzó (differenciált) fejlesztő feladatokkal,
- játéktevékenység során az irányítás direkter formáival,
- egyéni fejlesztés keretében.

Tapasztalatunk, hogy a vegyes életkorú csoport nagy előnye, hogy az idősebb, ügyesebb gyerekek segítik a kisebbeket és példaként állnak előttük. Valamint ebben az óvoda típusban nem áll egyenes arányban az életkor előrehaladtával az értelmi képességek fejlődése. Ezért gyakori, hogy egy-egy idősebb gyermek hasonló, vagy sok esetben alacsonyabb szinten teljesít fiatalabb társaihoz képest.

A tehetséges gyermekek további előre haladása nagymértékben függ a meglévő tárgyi feltételektől. Esetükben nem a motivációt segíti elő (mint lassabban haladó társaiknál), hanem színesíti az adott tevékenységet (pl. zenei érzék fejlesztésekor különböző hangszerek használata, mint furulya, csörgődob, cintányér; finommotorika és ábrázolás

fejlesztésekor különböző ecsetek, festéktípusok, kréták, gyurmák használata; mozgásfejlesztéskor különböző sporteszközök használata, mint teniszlabda, futball, bicikli, szánkó stb.).

Iskolai rendezvényekbe is bekapcsolódunk az ÉAK munkaközösségen keresztül. Részt veszünk a következő programokon: Luca-nap; Mikulás jár az iskolában és az óvodában; Karácsonyi ünneplés; Farsang és az azt követő mulatság a szülők bevonásával; Húsvétváró, témahetek/projekthetek.

VIII. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Az óvodás korú gyermekek körében, ha minél korábbi életkorban történik meg azoknak a problémáknak a felismerése, melyek iskoláskorban tanulási zavarokhoz vezetnek, annál hatékonyabban tudjuk az alacsonyabb szinten lévő képességeket fejleszteni és megakadályozni a másodlagos sérülések kialakulását.

Óvodásaink nagy része értelmileg, ill. tanulásban akadályozottakra jellemző mentális elmaradással bír. Fejlesztésükkel azonnal megkezdődik a több oldalról megsegített, komplex és egyénre szabott munka. Míg a problémamentesen fejlődő gyermek egyenletes tempóban nagyobb lépcsőfokokon jut el a célig, addig az értelmi fogyatékos gyermek sok kisebb, alacsonyabb lépcsőfok megmászásával, kis lépésekkel, sok-sok gyakorlás után közelíti meg a célt, saját lehetőségeinek csúcsát. A szociális tanulás támogatása közben figyelembe veszi a program a különböző funkciók egymásra épülését, hogy sikerélményt biztosítson a gyermekeknek és a tanítási technikák könnyen érthetők, elsajátíthatók legyenek. A "tanulás" akkor hatékony, ha a gyermek érzi a biztonságot, ha tudja, hogy a környezete őt elfogadja, megérti.

Valljuk, hogy a sérült gyermek is elsősorban gyermek, akinek szüksége van a bizalomteljes szeretetre, elfogadásra, de a túlzott óvó-védő szeretet gátja lehet az önállósulásnak. Meg kell tanulni elengedni, "letenni" a gyereket, örülni az első önálló kísérleteknek, s ezt elő kell segíteni, illetve szükségleteit oly módon figyelembe venni, hogy a napirendben legyenek a pihenést, a nyugalmat biztosító időszakok, fázisok, ahol azt tesz, amit akar – természetesen a felnőtt felügyelete mellett.

Gyógypedagógus feladata:

- habilitációs foglalkozások vezetése
- a tanulásban/értelmileg akadályozott, illetve pszichés fejlődési zavarai miatt tartósan és súlyosan károsodott gyermekek fejlesztésének megsegítése,
- a sajátos nevelési igényből adódó hátrányok csökkentése, kompenzálása, másodlagos problémák megelőzése,
- a gyermekek képességének, tehetségének kibontakoztatása, beilleszkedésük segítése,
- népi játék és gyermektánc módszereinek alkalmazása
- módszertani útmutatás pl. speciális eszközök ajánlása, beszerzése, új módszerek megtanítása, alkalmazása, értékelési javaslat, egyéni fejlesztési terv készítése, illetve az elkészítés segítése,
- megfelelő környezet létrehozása,
- szakmai megbeszélések, hospitálási lehetőségek biztosítása.

IX. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái, fejlesztésének lehetőségei

Az óvodai nevelés kizárólag a család sajátosságainak, szokásainak maximális figyelembevételével valósulhat meg hatékonyan.

A családközpontú gondoskodásnak a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve a szülőben a kilátástalanság helyett a fejlesztő beállítódást kell kialakítania.

Az együttműködés akkor lehet hatékony ha

- a segítséget nem erőszakolja rá a családra, hanem intervenciós gyakorlatként valósul meg,
- a komplex gyógypedagógiai-pszichológiai-orvosi diagnózis korrekt, de nem csupán deficitleltár, hanem esélydiagnózis,
- a szakember ismeri a szülők igényét, a család életkörülményeit, lehetőségeit;
- partnerként és nem páciensként kezeli a szülőt,
- azt igyekszik segíteni, hogy az anya helyesen és hatékonyan értelmezze gyermeke viselkedését, reálisan ismerje gyermeke állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait.

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

A szülőkkel való kapcsolattartás a következőképpen alakul intézményünkben:

- Beszoktatás – új gyermekek szülei számára
- Szülői értekezletek – évente 3 alkalommal,
- Fogadóórák – évente 2 alkalommal, továbbá egyéni igények alapján,
- Nyílt napok, játszódélutánok szervezése,
- Családlátogatások során szerzünk tapasztalatokat a család szociális körülményeiről, a gyerekek otthoni szokásairól, a szülők nevelési gyakorlatáról.

Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel

1. A gyermekek befogadása az óvodai környezetbe egy hosszú folyamat, melynek első állomása a kapcsolat felvétel a családokkal, az óvodai beiratkozás. A beiratkozást követően szülői értekezletet tartunk, melyen a szülőket tájékoztatjuk az óvodai élet várható eseményeiről, a szülőkkel való kapcsolattartások módjáról.
2. A gyermekek otthoni környezetének, családi kapcsolatok megismerése. Törekszünk arra, hogy minden családot meglátogassunk otthoni környezetükben. Ennek célja, hogy benyomásokat szerezzünk a családi nevelésről, a szociális helyzetről.
3. Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás. A gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása egyéni beszélgetések alkalmával történik fogadóóra keretében.
4. Az óvoda részére küldött információs felhívásokat a szülők számára a folyosókon elhelyezett faliújságra tesszük, az érdeklődők innen értesülhetnek az óvodai és intézményi programokról.

5. Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése. Az óvodapedagógus, valamint a gyógypedagógus szülői fórumok megtartásával az aktuális problémák megvitatásával segítik a szülőket problémáik megoldásában.

X. Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

Az óvodai feladatok ellátását egy fő óvodapedagógus vagy gyógypedagógus és egy/két fő dajka végzi. A gyermekek fejlesztése gyógypedagógus, logopédus, szükség esetén gyógytornász szakember segítségével történik. Az óvodában dolgozók team – munkában (egymás munkájának segítségével, kiegészítésével) dolgoznak. Munkájukat az elfogadó, segítő, támogató attitűd jellemzi.

Tárgyi feltételek

Óvodánk négy helyiségből áll. A legnagyobb terjedelmű a csoportszoba, amely kialakításával teret ad a mindennapos csoportos foglalkozások megtartásához, továbbá az étkezéshez. Itt történik a szabad játéktevékenység is. Csoportszobánkban a berendezés korszerű és a gyermekek méreteihez, adottságaihoz alkalmazkodik, könnyen rendezhető a helyzetnek megfelelően.

Külön helyiség áll rendelkezésünkre a csendes pihenő alkalmához, ahol korszerű ágyak segítik a helyes testtartás kialakítását és a meghitt pihenést.

Óvodánkhoz tartozik egy kisebb méretű fejlesztőszoba, ahol különböző fejlesztő eszközök és játékok találhatóak. A fejlesztőszoba meghitt és nyugalmas fejlesztési helyszín a gyermekek és szakemberek számára.

Különálló vizesblokk van az óvodánk területén, ahol megfelelő méretű wc és mosdókagyló található, emellett fürdőkád is, amely sokszor hasznos.

A mindennapos mozgásfejlesztést különálló mozgásfejlesztő szobában végezzük, amely közel található óvodánkhoz. Jól felszerelt, főként a szenzoros integrációs terápiában használt eszközök találhatóak meg benne. Szabadtéri időnként külön elkerített játszótéren töltjük gyermekeinkkel, ahol homokozó és a gyermekeknek megfelelő hinták, játékok találhatóak.

Az óvodai élet megszervezése

A pedagógiai program legfőbb jellemzője a rugalmasság. Ez jelenti az év folyamán az egyes tevékenységek aránybeli eltolódását éppúgy, mint a napirenden belüli rugalmas kereteket, az egyéni igényekhez való alkalmazkodás lehetőségét.

Mivel az érintett óvodások spontán tanulása is sérült, indokolt, hogy kötött, tehát az egész csoport számára kötelező foglalkozások, illetve mikrocsoportos, egyéni fejlesztő foglalkozások váltják egymást.

Az elmélyült játéktevékenység lehetőségeit is biztosítani kell. A szabad játék ideje alatt elősegítjük az adekvát játékhasználat kialakulását példamutatással, közös játékkal.

Az egész napos tevékenység során biztosítani kell a megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére a csoportos foglalkozások, a szabadban végzett játék, tornázás, kirándulás

segítségével, azzal a céllal, hogy a gyermek természetes igényévé váljon, beépüljön szokásrendszerébe. A mozgásos tanulás a tanulás többi területével is szoros kölcsönhatásban van. A fejlesztőmunkánkban kiemelt szerepe van az önállóságra nevelésnek. Az óvodába kerüléskor e terület fejlesztése nagyobb időkeretet kap, mint az értelmi nevelés, a későbbiekben az arány megfordul.

A higiénés szokások kialakítása, a helyes táplálkozás, a szabad levegőn való tartózkodás, a helyes öltözködés szolgálja az egészséges életmódra nevelést, azt, hogy az óvodások teherbíró képessége, edzettsége, a betegségekkel szembeni ellenállása, fizikai erőnléte fokozódjon. Gondoskodni kell arról is, hogy rendszeres kirándulással, sétával is egészséges életmódra neveljük őket.

A szülőket is próbáljuk bevonni közös programok, kirándulások szervezésével. A mozgás, a célzott foglalkozások, a környezet kínálta spontán tanulási helyzetek hozzájárulnak az érzelmi neveléshez. E terület az óvodánkban kiemelt jelentőségű.

A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják az óvoda életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat. Ezekben természetesen lehetnek kivételes alkalmak, mint az ünnepi készülődés ideje, vagy az ünnepek. A speciális nevelési igényű kisgyermek életében a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van.

Napirend

7.00 - 8.30	Érkezés az óvodába, szabad játék
8.30 - 9.00	Testnevelés foglalkozás, mindennapos mozgás
9.00 - 9.30	Idő, tájékozódás (idő, évszak, ruha)
9.30 - 10.00	Tízórai, tisztálkodás
10.00 - 10.30	Óvodai foglalkozások
10.30 - 11.30	Szabad játék, egyéni fejlesztés
11.30 - 11.45	Mese, relax
11.45 - 12.15	Ebédhez készülődés, ebéd
12.15 - 15.00	Tisztálkodás, délutáni pihenés
15.00 - 16.00	Folyamatos ébredés, uzsonna, távozás

Az óvoda kapcsolatrendszere

1. Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat.

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársaival a kapcsolatot az intézmény gyermekvédelmi felelős tartja. Az esetleges problémákat az óvodapedagógussal/gyógyypedagógussal rendszeresen megbeszélik. Évente több alkalommal esetmegbeszéléseken vesznek részt, kérésre óvodai pedagógiai

vélemény készítésében közreműködnek. Az óvodai-iskolai szociális segítő kéthetente látogat óvodánkba. A gyermekek érdekében a tudomásukra jutott családi konfliktusok kezelésében, rendezésében részt veszünk.

2. Védőnői hálózat

Az intézmény ápolónője és az iskolaorvos és védőnő heti rendszeresen látogatják az óvodát, a gyermekek egészséges fejlődését ellenőrzik. Rendkívüli esetekben az óvoda jelzésére azonnali intézkedéseket tesznek.

3. Pedagógiai szakszolgálat

A beiskolázás előtt minden gyermek esetében megkérjük a szakértői vélemény iránti kérelmünket, amelyet a szülővel egyeztetünk.

4. Gyermekpszichiáter

Az óvodás gyermekek szüleinek lehetőségük van az intézményben dolgozó ápolónőtől segítséget kapni gyermekpszichiátriai gondozás kérésére, amennyiben a gyermek pszichés állapota ezt szükségessé teszi.

5. Kisebbségi önkormányzatok illetve civil szervezetek

Intézményünk törekszik a kapcsolat kialakítására a városban működő kisebbségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel. A közös programokba a lehetőségekhez mérten bekapcsolódunk, részt veszünk.

XI. Az óvodai élet tevékenységformáinak megvalósulása

1. Játék

A játék nem csupán szabadidős tevékenységet jelent, hanem a gyermek elsődleges tevékenységformáját is. A játék ismeretszerző funkcióval bír, nélkülözhetetlen a beszédfejlesztésnél, a mozgásnevelésnél, a finommotorika és a kognitív funkciók fejlesztésnél, mint módszer és mint eszköz.

Gyermekeink esetében gyakori jelenség a játéktevékenységben is megjelenő perszeveráció és a játéktípusok jelentkezésének késése. Folyamatos motiváció szükséges, meg kell tanítani őket a játékeszközök adekvát használatára.

Az óvodai napirend szervezésében alapvető szempont a spontán játék lehetőségének biztosítása. Játék közben lehetőség nyílik a gyermek mozgásigényének kiélésére éppen úgy, mint a különböző eszközök, anyagok megismerésére. Alkalmat ad arra, hogy a veszélyérzettel nem mindig rendelkező gyermek megtanulja, hogy vannak balesetveszélyes helyzetek, megismerje lehetősége korlátait, ugyanakkor saját magáról is ismeretek birtokába jut.

A következő játék típusok figyelhetők meg a normál ütemben fejlődő gyermekek fejlődési fázisaiban:

- manipuláció (nem direkt értelemben vett játék, inkább a megismerés egy eszköze), 2 éves korig,
- gyakorló játék (mechanikusan ismétlődő cselekvések, mint autó tologatása, kibepakolás), 3 éves korig,

- konstruáló játék (fantázia, alkotóképesség szükséges hozzá; valamilyen produktum létrehozása, mint várépítés kockából, elemekből) 4-5-6 éves korban,
- szerepjáték (empátia képessége szükséges hozzá, valamint elemi információk beépülése a közvetlen környezetről) 6-7 éves korban,
- szabályjáték (szabályértés, feladattudat szükséges hozzá) 6-7 éves kortól.

Formája: csoportos mikro-csoportos, esetleg egyéni

Célja: a játékkedv felkeltése, az adekvát játékhasználat megtanítása,

- az egymás melletti tevékenység támogatása, az együttes játék örömeinek felfedeztetése,
- elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása,
- a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése,
- a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével ismeretnyújtás a környezet tárgyairól,
- népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása, az önálló, elmélyült, kitartó játék segítése,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

A játékeszközök kiválasztásának szempontjai:

- a gyermek fejlettségi szintje, az adott feladat,
- az esztétikum, tartósság, könnyen tisztíthatóság,
- ne veszélyeztesse a gyermek testi épségét,
- legyen választási lehetőség, legyen a játék a gyermek számára könnyen elérhető, legyen a játéknak állandó helye,
- lehetőleg fejlesztő jellegű legyen, megfelelő számban álljon a csoportban rendelkezésére

2. Verselés, mesélés

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő foglalkozási forma.

Formája: csoportos, mikrocsoportos, egyéni,

Ideje: 5 - 30 perc.

Célja: A gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzó-képesség fejlesztése; kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,

- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése, a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,

- a hallási figyelem, hallási-diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítésének megkezdése,
- a közvetlen környezet tárgyairól, élővilágáról, cselekvéseiről, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése

Speciális beszédfejlesztés, logopédia:

A nyelvi elmaradás korrekciója, beszédindítás, beszédészlelés, beszédmegértés, a beszédprodukciónak fejlesztése (kommunikációs kedv felkeltése, a kialakult beszédhiba javítása, aktív és a passzív szókincs bővítése és a grammatikailag helyes, kifejező, összefüggő beszéd tanítása), az életkornak megfelelő anyanyelvi fejlettségi szint elérése vagy megközelítése.

A logopédus/beszédfejlesztő feladata

A gyermek fejlettségi szintjéhez alkalmazkodó terápia kiválasztása és alkalmazása.

- beszédindítás, kommunikációs kedv felkeltése, önkifejezés elősegítése,
- hangfejlesztés, - rögzítés, - automatizálás,
- irodalmi élmény nyújtása versek, mesék megismertetésével és megszerettetésével,
- befogadó és inspiráló légkör kialakítása a foglalkozásokon,
- részképességek fejlesztése, mozgásfejlesztés, a beszéd és a mozgás összehangolása.

A megvalósítás folyamata, formái, tartalma, helye, ideje

Az anyanyelv használata áthatja az óvoda egész napi életét. Gyakorlása, fejlesztése ezért nem csak elszigetelten – egyik-másik szinten – valósul meg, hanem minden nevelési területen a mindennapokban is. Az egyéni fejlesztés színtere a logopédia, melyen az anyanyelv elsajátítása is történik. A verbális fejlesztés egyaránt cél és eszköz is. Az irodalmi élményszerzés során valósítható meg és teljesedik ki.

Speciális feladatként kezelhető az olyan beszédmagatartás kialakítása, ahol a feladat a beszéd elindítása, a hibás artikuláció javítása, a szókincsbővítés, a grammatikailag helyes mondatalkotás kialakítása és a beszéd kifejező erejének észrevétetése. Fontos szerepe van a beszédmegértés és beszédészlelés fejlesztésének. A percepció bázis fejlődésével jut el a gyermek a tökéletesebb beszédértéshez.

Fő elv, hogy a gyermek kíváncsiságára kell építeni, mint belső motivációs bázisra. Ez oldja a gyerekek szorongását, fejleszti fantáziájukat és koncentrációképességüket. A felhasznált eszközök és módszerek is az eddigieket erősítik: bábozás, vers- és mesehallgatás után készített élményrajz.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

A legfontosabb várható eredmény a beiskoláztathatóság kell, hogy legyen. A foglalkozások megalapozzák az iskolai olvasás- és írástanulást.

3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására. Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek (a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Formája: csoportos, mikrocsoportos, egyéni

Időtartama: a gyermek igényének megfelelően 5 - 10 perc

Célja: a zenei érdeklődés felkeltése, a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,

- utánzásra késztetés, a ritmusérzék fejlesztése,
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása,
- a zenei hallás fejlesztése, hangulatkeltés, motiválás,
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése,
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása,
- a zenehallgatás megszerettetése, a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.

4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás. Feladata az önkifejezés vizuális eszközeinek megismertetése, használatának bemutatása.

Formája: Csoportos, mikrocsoportos, egyéni

Időtartama: 15 - 20 perc

Célja: a kéz és az ujjak ügyesítése, mozgékonyságuk fokozása, a kéz izomerejének szabályozása,

- a célirányos kézmozgások kialakítása, a szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása, a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése, a testséma fejlesztés,
- az ábrázolókedv felkeltése, az ábrázolás eszközeinek, a különböző technikáinak megismertetése, a helyes ceruzafogás kialakítása,
- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása, egyszerű ok - okozati összefüggések felismertetése,
- a beszéd-készség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák, sémák megismertetése

Elvárások az óvodáskor végén

- Tudjon rövid ideig helyhez kötötten tevékenykedni,
- alakuljon ki kétujjas fogása, tudjon viszonylag pontosan illeszteni,

- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása,
- szívesen ábrázoljon, tartsa be a papírhatárt, rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás-foglalkozáson megismert eszközöket,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni,
- munkájában balról - jobbra haladjon,
- alakuljon ki kezessége, testsémája.

5. Mozgás

Ez a foglalkozás a nagymozgások kialakítását, begyakorlását, korrigálását szolgáló foglalkozási forma. Összhangban a mindennapos testnevelés elveivel, az óvodában mindennap szervezünk mozgásos foglalkozásokat, illetve megteremtjük a feltételeit a különböző mozgásformáknak a szabad játék ideje alatt a csoportszobában és a szabad levegőn, egyénileg és csoportosan, a megfelelő eszközök alkalmazása mellett.

Formája: Csoportos vagy egyéni

Ideje: naponta

Időtartama: 20 - 30 perc

Célja: a motoros tanulás elősegítése,

- az alapmozgások kialakítása, korrigálása, az értelmes, célirányos mozgás kialakítása,
- a biztos egyensúly kialakítása, ügyesség, állóképesség, erő fejlesztése, a teljesítőképesség növelése,
- a mozgásos gátlás oldása, az utánzókézség fejlesztése,
- a testséma fejlesztése, a légzéstechnika javítása, a ritmusérzék fejlesztése;
- a szervezet sokoldalú, harmonikus, arányos fejlődésének biztosítása, az egészség megőrzése,
- a figyelem, emlékezet, beszéd, mozgás összekapcsolása,
- a szenzomotoros ismeretszerzés lehetőségeinek javítása,
- a mozgáskoordináció, térbeni tájékozódás fejlesztése.

A mozgás fejlődése az érés és tanulás egységében valósul meg. Mozgásmintákból épülnek fel a motoros készségek, a sok-sok gyakorlással, ismétléssel lesznek pontosak, célszerűek.

Elvárások az óvodáskor végén

- alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez,
- alakuljon ki a természetes mozgásigény, örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni, értsék az egyszerű verbális utasítást,
- az alapmozgásokban szerezzenek jártasságot,
- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon,
- tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra,

- elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

Óvodásaink között mindig vannak olyan gyerekek, akiknek mentális elmaradásuk együtt jár a mozgás motoros kivitelezésének zavarával. Számukra gyógytornász nyújt segítséget egyéni és mikrocsoportos foglalkozás keretében.

Speciális mozgásfejlesztés, gyógytorna

Célja. az egészséges mozgás kialakítás, hibás mozgásformák korrekciója

- a teljesítőképesség fokozása, a mozgásműveltség bővítése

A gyógytornász feladata

- a gyerek diagnózisa és mozgásállapota alapján határozza meg a fejlesztési feladatot, figyelembe véve a gyermek korát és mentális állapotát
- meg kell teremteni a gyerekekkel a helyes és megfelelő pszichés kapcsolatot,
- el kell érni, hogy az utánzás mellett értse is meg a feladatot, szerezzon örömet a gyermeknek a mozgás.

Helye: az intézmény gyógytorna-szobája

Ideje: a délelőtti időszakban egyéni beosztás alapján 20 – 25 perc

Várható fejlődés az óvodáskor végére: gyermekfüggő, de mindenképpen elvárható, hogy

- alapvető mozgásigény alakuljon ki,
- a kezdeti mozgásállapot javuljon,
- feladattudat-és tartása fejlődjön.

Funkcionális eszközök

- bordásfal, különböző méretű és tapintású labdák, ugráló labda,
- billenő rácshinta, egyensúlydeszka, egyensúlyozó korong, lépegetők, Wesco-építők, physic-ball, érzékelő labda, golyók, tornaszőnyeg

6. A külső világ tevékeny megismerésének megvalósulása

A környezeti nevelés leghatékonyabb eszköze a közvetlen megtapasztalás. Saját élmények birtokában könnyebb az ingerek feldolgozása, az új ismeretek integrálódása.

A külső világ megismerése egy igen tág témakört foglal magába. Ide tartozik a gyermek közvetlen (család, lakóhely, környezet) és tágabb környezete egyaránt. A tágabb környezet alatt értendő: közlekedés, foglalkozások, élővilág, környezet-, és állatvédelem, népszokások, ünnepek. Népszokásaink és más népek hagyományai is évről évre megrendezésre kerülnek, számuk szaporodik. Kapcsolódó feladat a szerzett élmények feldolgozása, az önálló véleményalkotás alakítása.

Speciális feladatok

- az érdeklődés felkeltése, a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,

- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- a beszédmegértés fejlesztése, az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

Témakörök a környezet megismerésére

- Óvodások lettünk: nevek, jelek, felnőttek neve, tájékozódás az óvoda helyiségeiben.
- Testünk: saját név, jel tudatosítása, saját test részei, testrészek másokon.
- Család: a család tagjainak felismerése, megnevezése, a szülők, testvérek munkája, a család otthoni tevékenysége.
- Évszakok: a természet megfigyelése, időjárás, virágok, gyümölcsök, zöldségek, öltözködés, testséma fejlesztés, ünnepek.
- Óvoda: csoportszoba, udvar, az intézmény többi területe.
- Otthoni tevékenységek: mosás, takarítás, főzés, terítés, mosogatás, ágyazás.
- Közlekedés: a járművek felismerése, közlekedés a járműveken, helyes viselkedés a járműveken, elemi közlekedési szabályok elsajátítása
- Állatok: a ház körül élő állatok, állatkertben élő állatok
- Utca: üzletek, vásárlás, (járművek, járókelők)
- Foglalkozások: fodrász, orvos, boltos, mentő, tűzoltó, rendőr
- Játékok: szobai játékok, játékok a játszótéren.
- Ünnepek: Mikulás, Karácsony, Luca nap, Halloween, Húsvét, Anyák napja,
- Világ napok: Állatok világnapja, Zene világnapja, Víz világnapja, Föld napja

7. Munka jellegű tevékenységek

Az óvodások szívesen tevékenykednek, "segítenek". Sajnos a túlféltő környezet gyakran letöri a kezdeti próbálkozásokat. Az egyszerű "add ide!", "hozd ide!", "rakjuk el!" jellegű feladatoktól fokozatosan jutnak el a gyermekek az elemi "naposi" feladatokig.

A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek, - gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot, - segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésben. Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

A gyermekeknél a munka jellegű tevékenység főként az önkiszolgálási területre terjed ki: kézmosás, fogmosás, szobatisztaságra nevelés, lehetőség esetén naposi teendők ellátása.

8. Tevékenységben megvalósuló tanulás

A képességfejlesztés és a környezeti nevelés során alkalmazott elvek és gyógypedagógiai eljárások és az önálló aktivitást ösztönző attitűd a gyermeki felfedezés lehetőségét kívánják

megteremteni, megadni az önálló tapasztalatszerzés és a tapasztalatokon alapuló ismeretszerzés lehetőségét.

A következetes elvárások és a pozitív, megerősítéseken, dicséreten alapuló pedagógusi hozzáállás segíti a gyerekek feladattudatának, feladattartásának fejlődését. Ezek nélkül nem részesül a gyermek az önálló felfedezés örömeiben.

A képességfejlesztés csoportos formája mellett folyamatos egyéni megsegítést is kapnak a gyerekek. A fejlesztő munka alapját a szakértői javaslat és az egyéni megfigyelésekre, felmérésekre alapozó egyéni fejlesztési terv adja. A fejlesztési tervet háromhavonta vizsgáljuk felül és regisztráljuk a változásokat.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM
ÁLTALÁNOS ISKOLA
(TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK)
2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u.

I. Az általános iskola (tanulásban akadályozottak) nevelési programja

1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

Intézményünk többcélú, közös igazgatású, egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény. Az intézmény keretein belül, óvoda, általános iskola, szakiskola és készségfejlesztő iskola és kollégium működik.

Az intézmény székhelye Komlón, tagintézménye Pécsváradon van, ahol a fejlesztő nevelés-oktatás is alapfeladatként jelenik meg.

Az általános iskolai intézményegységben jelenleg szegregáltan folyik sajátos nevelési igényű, tanulásban akadályozott gyerekek nevelés, oktatása. Iskolánk bemenet szabályozott, a tanulókat a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága javaslata és szakértői véleménye alapján vesszük fel. Olyan környezet megteremtésére törekszünk, ahol a gyermekek elsajátíthatják a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességeket, készségeket és ismereteket, ahol jól és biztonságban érzik magukat, és ahol az értékeket, ismereteket fogytékosságuknak megfelelő színvonalon sajátíthatják el.

Ennek érdekében a pedagógiai munkánk tervezése, szervezése és végrehajtása során az alábbi **pedagógiai alapelvek** megvalósítására törekszünk

- a sérült személyiség teljes körű fejlesztése a tanulók korszerű ismereteinek bővítése, képességének fejlesztése és bővítése gyógypedagógiai eszközökkel,
- a tanulók egyéni képességeinek, eltérő fejlődési ütemének figyelembe vétele az oktatás és nevelés folyamatában,
- mindenki által elfogadott, szabályozott nevelési elvárásokkal a követelmények egységesítése,
- támasz és egyéni segítségnyújtás a tanulási folyamatokban, az emberi törekvésekben, a problémamegoldásban,
- a speciális nevelési szükségletek kielégítése a nevelés-oktatás minden területén,
- egyéni bánásmódra való törekvés,
- a gyermek, tanuló elfogadása, szeretetteljes légkör, empátia, bizalom, életkornak és állapotnak megfelelő követelmények támasztása,
- a gyermek értékelése a tanuló fejlődését biztosítja, sokoldalú, igazodik a követelményekhez,
- a nálunk tanuló gyerekek felkészítése arra, hogy megtalálják azokat a szakmákat, amelyekkel munkához juthatnak.

A nevelőmunka értékei

Pedagógusaink szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni. A tanulók fogytékosságának megfelelő, a legújabb pedagógiai kutatások eredményeire épülő módszertan alkalmazását, a legmagasabb szintű képzés nyújtását tartjuk a legfontosabb feladatnak.

Az iskolánkban folyó nevelőmunka céljait az általános emberi és a nemzeti értékek tanulóinkkal történő megismertetése, elfogadtatása és átadása határozza meg:

- a sajátos nevelési igényű (tanulásban akadályozott) tanulók képességfejlesztése a hiányosan működő tanulási és pszichés funkciók terápiás jellegű korrekciójával, a sérült funkciók részleges vagy teljes helyreállítása valamennyi területen és osztályfokban,
- a differenciált, szükségletekhez igazodó felzárkóztatás a habilitáció- és rehabilitációs eljárásokkal, képességfejlesztés kiscsoportos és egyéni szervezésben,
- az általános műveltség megalapozása a fogyatékoság, életkor és osztályfok figyelembe vételével,
- a nevelésből, a helyzetből, az állapotból eredő hátrányok részleges vagy teljes megszüntetése,
- a kulturális környezet okozta másság és az esetleges hátrányok ellensúlyozása,
- felkészítés a továbbtanulásra,
- manuális funkciók fejlesztése, tehetséggondozás,
- az eredményes szociális és társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése az önálló életvezetési technikák elsajátításával, gyakorlásával, toleráns magatartás kialakítása a személyiség gazdagításával, az általános emberi értékek és normák elfogadtatásával.

Pedagógiai munkánk alapvető feladata, hogy a gyermeki nyitottságra, fogékonyságra, érdeklődésre és aktiválásra építve a személyiségfejlődés szempontjából kiemelten fontos értékeket tanulóink elsajátítsák, és ez határozza meg viselkedésüket, magatartásukat:

- Az alapidokumentumok által szabályozott ismeretanyag elsajátíttatása az évfolyamok, osztályfokok, tantárgyi sajátosságok, egyéni különbségek figyelembevételével,
- a mentális képességek fejlesztése a megismerő funkciók egyénre szabott terápiás jellegű korrekciójával,
- az ismeretek tartalmának, mélységének mindenkor aktualizálása a tanulócsoport és az egyének kondícióinak megfelelően,
- a tanítás és nevelés szervezeti kereteinek szükség szerinti alakítása,
- a módszerek és tevékenységi formák optimális megválasztása a mindenkor pedagógiai tevékenység kívánalmainak megfelelően,
- a fejlesztési szakaszoknak megfelelő szűrő és diagnosztikus eljárások kidolgozása, adaptálása,
- a hazafias nevelés feladatainak megvalósítása, nemzeti kultúránk, hagyományainak ismertetése,
- a környezet iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése- környezetvédelem,

A pedagógiai célkitűzések, feladatok eszközei és eljárásai

Az oktatás-nevelés területén eszköznek tekintjük a tanítási órákat és a tanításon kívüli órákat a közös, az általános és részletes követelmények érvényesítésére.

A tanítási órák szervezésekor

- figyelembe vesszük a tanulók életkori sajátosságai mellett az egyéni képességeket, készségeket,
- előtérbe helyezzük az egyéni aktivitásra épülő, de közös munkát is igénylő tanulásszervezési formákat,
- a tananyagot eszközként használjuk az egyéni képességek, készségek, kompetenciák fejlesztéséhez,
- az előzetes tudásra, a meglevő képességekre alapozva dolgozunk,
- lehetőséget biztosítunk az egyéni fejlődésmentre, a felzárkóztatásra és a tehetséggondozásra.

Tanítási órákon kívüli tevékenységek

- Iskolai ünnepségek, rendezvények
  - tanévnyitó, ballagás, tanévzáró,
  - október 23., március 15., Magyar Kultúra Napja
  - karácsony, farsang,
  - Esélynap a Komlói Színházban 2 évente
  - gyermeknap, sportnap,
  - kirándulás, egészségvédő nap (külső előadók meghívása),
  - hagyományörző ünnepek: Luca-nap, karácsonyváró, húsvétváró
- Osztályszintű ünnepségek
  - Aradi vértanúk napja,
  - Mikulás,
  - Madarak-fák napja,
  - Föld napja,
  - Költészet napja,
  - megemlékezés a kommunista diktatúra áldozatairól,
  - megemlékezés a holokauszt áldozatairól
  - Nemzeti összefogás napja
- Szakkörök
  - érdeklődés és igény alapján minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt indításukról.
  - jellegét tekintve szakkör indulhat művészet, szaktárgy, technikai ügyesség vagy hobbi alapján.
- Versenyek, vetélkedők, bemutatók

Színterei a megmérettetésnek, bemutatkozásnak, a tanulók felkészítését az iskola pedagógusai végzik.

  - Kazinczy szép olvasási verseny,
  - Versmondó verseny,
  - Csillagok születnek,
  - Gyöngyhalászat – online tanulmányi verseny,
  - környezetvédelmi, matematikai, történelmi, hagyományismereti versenyek, szépíró verseny,
  - Sport: Mikulás – kupa, Húsos – kupa, FOBMSZ megyei, országos versenyek, futóversenyek,

- EMMI által támogatott országos tanulmányi verseny
  - Komplex tanulmányi Verseny
- Tanulmányi kirándulások
  - az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesítése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente tanulmányi kirándulást szerveznek. Formáját tekintve lehet erdei iskola, többnapos, egynapos, helyi, távolsági kirándulás stb.
  - Az alsó tagozatos tanulók megismerkednek Komló és Pécsvárad környékének nevezetességeivel, ellátogatnak Pécsre.
  - A felső tagozatos tanulók megismerkednek a megye/régió nevezetességeivel, 8. évfolyam végén Budapestre kirándulnak, ahol megismerkednek a főváros nevezetességeivel.
- Szabadidős foglalkozások
  - az iskola törekszik a szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére lehetőséget teremteni (színház és múzeumlátogatás, túrák, kirándulások, klubdélutánok, a városi könyvtár látogatása, osztály- vagy napközis teadélután, hangversenyek látogatása, nyári táborok, erdei iskolák).
  - A felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezni, a részvétel a programokon önkéntes.
- Iskolai könyvtár
  - a tanulók egyéni tanulását, önképzését hivatott elősegíteni, tanítási napokon. Igénybevétele ingyenes.
- Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
  - a tanulók igényeinek alapján, előzetes megbeszélés után lehetőség nyílik arra, hogy az iskola létesítményeit, eszközeit a tanulók- tanári felügyelet mellett- egyénileg vagy csoportosan használják.
  - Az iskolában a területileg illetékes, bejegyzett egyházak az iskola nevelő és oktató tevékenységétől függetlenül hit és vallásoktatást szervezhetnek. A hit és vallásoktatáson való részvételhez a szülő írásbeli nyilatkozata szükséges.
- Diákönkormányzati tevékenység
  - a tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselése, szabadidős tevékenységek szervezése, versenyek szervezése.
- Délutáni foglalkozás, tanulószoba, szabadidős tevékenységek
  - az 1-4 évfolyamra járó tanulók számára a délutáni időszakban foglalkozáson, az 5-8 évfolyamra járók tanulószobai foglalkozáson vehetnek részt az egyéb szabadidős programok mellett.

Iskolán kívüli tevékenységek

- Színházlátogatás a Színház és Hangversenyteremben,
- Pécs, Kodály Központ – Még 1 Esély Koncert
- Leányvásár - Pécsvárad
- Ifjúsági hangversenyen való részvétel
- Idősek köszönése az Idősek Hónapja alkalmából, a kapcsolódó rendezvényeken való részvétel.
- **Lázár Ervin Program (LEP)**

Lázár Ervin Program (LEP)

Kormány 1042/2019. (II. 18.) Korm. határozata a nemzeti identitás erősítését célzó programokról

A Kormány egyetért azzal, hogy az ezeréves magyar kultúra a jelen állampolgárainak és a jövő nemzedékeinek művelődése, önkifejezése és nemzeti identitása, valamint Magyarország kulturális fennmaradása szempontjából fundamentális jelentőségű érték, ennél fogva kiteljesítése az állam kiemelt felelőssége.

E kultúrstratégiai célhoz kapcsolódóan létrehozza a Lázár Ervin Programot (LEP), amely szociális helyzetű és lakóhelytől függetlenül minden, az 1–8. évfolyamon tanuló általános iskolai diák részére tanévenként egyszeri alkalommal ingyenesen biztosítja a színházi, tánc- és cirkuszi előadások, komolyzenei hangversenyek, illetve az őshonos állatok bemutatóhelyei látogatásának élményét.

A kiíró EMMI Kultúráért Felelős Államtitkársága meghatározta az egyes évfolyamok esetében a lehetséges programelemek körét:

- 1.évfolyam: Babelőadás bemutatása oktatási intézményekben
- 2.évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatása oktatási intézményekben
- 3.évfolyam: Színházi előadás bemutatása saját játszóhelyén (a Pécsi Tankerületi Központ esetében a Pécsi Nemzeti Színházban)
- 4.évfolyam: Komolyzenei vagy népzenei koncert bemutatása oktatási intézményekben vagy koncerttermekben
- 5.évfolyam: Színházi előadás bemutatása saját játszóhelyén (a Pécsi Tankerületi Központ esetében a Pécsi Nemzeti Színházban)
- 6.évfolyam: Cirkuszművészeti előadás bemutatása saját játszóhelyén (minden esetben a Fővárosi Nagycirkuszban)
- 7.évfolyam: Előadó-művészeti produkció bemutatása oktatási intézményekben
- 8.évfolyam: Színházi előadás bemutatása Budapesten

A LEP programokon részt vesznek az értelmileg akadályozott tanulók is.

A sajátos nevelési igényű, enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál jellegzetes különbségek alakulnak ki és mutatkoznak a tankötelezettség teljes ideje alatt a pszichés funkciók, az érzékelés, az észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet, a gondolkodás, valamint az akarati és érzelmi élet és a mindennapi viselkedés terén. Nem egyenletes a fejlődésük üteme és dinamikája.

A fentiek miatt a tanulás – tanítás – nevelés - fejlesztés folyamatában az aktuális fejlődési ütemnek és igényeknek megfelelően kell módosulnia az elsajátítandó ismeretek tartalmának, mélységének. Ennek kiegyenlítéséhez és a folyamatos fejlődéshez sokrétű, sokszínű tevékenységformákkal, többértűen alkalmazott módszerekkel, korrekciós és kompenzáló jelleggel kell dolgozni.

Az alsó tagozaton (1-4. osztály) a pszichés funkciók megerősítése, a tanulók fejlettsége közötti eltérések kiegyenlítése, a kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítása, a magatartási, viselkedési, tanulási szokások kialakítása a legfontosabb elérendő feladat.

Az első diagnosztikus felmérés a szakértői vélemény elkészítésekor készül. Kiegészítésként a pedagógusok diagnosztikus méréseket végeznek. A második pedagógiai diagnózis az év eleji felméréskor, valamint a rehabilitációs fejlesztésre történő felméréskor készül. Erre alapozottan készülnek a személyre szabott egyéni fejlesztési tervek.

Előtérbe kerül a tanulás-tanítási folyamatokban a verbalitás, amellet, hogy még mindig lehetnek az osztályban olyan tanulók, akiknek a manipulációra vagy a képre még szükségük van. Erőteljesen jelen van a differenciált foglalkoztatás mind a tanórán, mind azon kívül.

Az óvoda – iskola átmenet segítése és az életkori sajátosságok miatt az 1-4. évfolyamokon fontos módszertani eszköz a játék és annak sokrétű alkalmazása. A diagnózisban és a mérésben folyamatosságot év eleji és év végi felmérések jelentik, ezek alapján kell a készség és képességfejlesztés cél, feladat és követelményrendszerét, valamint a tanulás-tanítás folyamatát korrigálni.

A felső tagozaton (5-8. osztály) a megismerési módszerek további fejlesztése, a szemléletes képi gondolkodás megerősítése, a képzetekre és ismeretekre alapuló tanulási szokások kialakítása a feladat.

Fontosnak tartjuk a 16 óráig való benntartózkodás során, hogy bejáró gyerekeink is minél több időt tartózkodjanak az iskolában, emiatt is széles a szakköri kínálatunk.

A fő feladataink egyikének tartjuk, hogy gyerekeink "kilássanak" a falakon. Sokat járnak versenyezni, részt vesznek sportban (atlétika, labdarúgás) az országos versenyeken – válogatók után – s mindig kiváló eredményeket érnek el.

Az alsó és felső tagozaton közvetlenül és folyamatosan fejlesztjük az érzékelést és az észlelést különböző pedagógiai és speciális gyógypedagógiai eljárásokkal. Az érzéki tapasztalatok, a tárgyi cselekvés, a több érzékszervre épülő figyelem és emlékezetfejlesztés a teljes szakaszban jelen van.

Fontos eljárásként használjuk a tanulási folyamatban az ismétlést, és a tanulói aktivitást. A hosszabb időkeret lehetősége azt eredményezi, hogy a tanuló lassabb fejlődése miatt nem kerül ki a megszokott osztályközösségből.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az életkori sajátosságok eltérő fejlődésmenetből adódó módosulásai szükségessé teszik a személyiségfejlesztés folyamatában a sajátos fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs – rehabilitációs (terápiás) célú pedagógiai eljárások alkalmazását.

A személyiségfejlesztés tartalmi és módszertani elemei szorosan kapcsolódnak a közösségfejlesztés eljárás rendszerével, hiszen a két folyamat nem kezelhető egymás nélkül.

A személyiségfejlesztés során kiemelt területként kezeljük:

- A szocializáltság, a nevelési mutatók erősítését,
- Az egészségmegővő attitűd kialakítását,
- A természet- és környezettudatos magatartásformák automatizálását,
- A kommunikáció fejlesztését,
- A tanulás tág értelmezését az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében.

Személyiségfejlesztés az alsó tagozaton

A tanulásban akadályozott gyermek mentális elmaradásai okán speciális személyiség. Minden gyermek szükséglete, képessége más és más. Figyelembe kell venni egyéni állapotukat, lehetőségeiket, életkori sajátosságukat, sokszor hátrányos szociális helyzetükből is fakadó hátrányaikat.

Cél, hogy minden tanuló önmagához mért személyiségfejlődése biztosított legyen.

A személyiségfejlesztés megkezdésekor az alsó tagozaton először a tanulók adottságainak feltérképezésére van szükség. A gyerekek eltérő fejlettségi neveltségi állapotban érkeznek az iskolába (a családi nevelés különbözősége, a társadalmi csoportok hatása miatt). Iskolánkban az a célja, hogy domináns szerepet töltsön be tanulóink személyiségének fejlesztésében, hogy tudjon pozitív hatást gyakorolni. Meghatározóak a pedagógusok személyiségjegyei, melyekkel hatni tud minden gyermek személyiségére. Tudásával, műveltségével, megjelenésével képes kivívni diákjai elismerését, ezáltal tiszteletet ébreszt bennük. Valljuk, hogy mindenkit lehet fejleszteni a maga szintjéhez képest. Éppen ebből adódik a differenciált személyiségfejlesztés szükségessége.

A pedagógusok közötti egységes nevelési elvek alkalmazása kiszámítható légkört teremt, a még megfelelő mennyiségű és logikus szabályrendszer megismerése és alkalmazása a biztosabb eligazodás lehetőségét teremti meg a tanuló számára. Fontos, hogy az osztályba később betanító kollégák a korábban kialakított elvárási normákra alapozzanak.

A személyiségformálás fontos eleme, hogy a gyerekeket feltárt képességeik alapján az egyéni és a kiscsoportos fejlesztést kapnak. Néhány tanulóknál felzárkóztatást, korrekciót, fejlesztést végzünk, másoknál a tehetséggondozásra fektetjük a fő hangsúlyt. A differenciált osztálymunka is lehetőséget ad a személyre szabott fejlesztésre.

Később némileg bővül az osztályban tanítók köre. Ettől azt várjuk, hogy a tanulók lassan hozzászokjanak ahhoz, hogy még több pedagógus elvárásaival megismerkedve toleranciájuk, alkalmazkodóképességük erősödjön.

Ebben a szakaszban kiemelt fontosságú a nevelés folyamata. Ekkor tudjuk megalapozni a feladattudat kialakulását, szabályok elfogadását, a másokhoz való alkalmazkodás képességét, a siker, kudarc kezelését, a minél realisabb önismereten alapuló énkép fejlődését. Az érzelmek, indulatok kezelése, a problémák megoldása felé vezető helyes utak kialakítása, állandó iránymutatás mellett alapozható meg.

Feladatok, tevékenységek:

- Tapasztalatok nyújtása az intézmény működéséről, a közösségek működési rendjéről.

- Az iskolai hagyományok, szokásrend megismerése, elfogadása, aktív közreműködés kialakítása: együttműködés társakkal, pedagógusokkal, a pedagógiai munkát segítő felnőttekkel.
- Szokásrend kialakítása az önellátásban, a biztonságos környezet kialakításával az önálló tájékozódás segítése.
- A felelősi munkába bevonással a környezet megóvása.
- A beszéd alaki és tartalmi oldalának fejlesztése.
- Kommunikációs helyzetekhez való igazodás segítése.
- A köszönés, kérés, tudakozódás, a problémajelzés, igényjelzés megfelelő nyelvi formuláinak használatára szoktatás.
- Az önkifejezés technikáinak elsajátíttatása.

A személyiségfejlesztés színterei az alsó tagozaton

- osztályközösségben, a tanórák alatt,
- rehabilitáció-rehabilitációs óra,
- napközis foglalkozás,
- szakkörök, sportkör,
- kirándulások, túrák,
- iskolai szabadidős tevékenységek, rendezvények,
- különböző iskolai és egyéb versenyek.

Személyiségfejlesztés a felső tagozaton

Feladatunk a tervszerű nevelő és oktató munka során a tanulók alapkészségeit fejleszteni és számukra korszerű, a mindennapi életben hasznosítható, továbbépíthető alapkészségeket nyújtani. Az iskolai és az iskolán kívüli tanulás és egyéb tevékenységek során lehetőséget adni tanulóinknak a személyiségük széles körű, teljes kibontakoztatásához.

A legfontosabb feladatok:

- Az iskola nevelő-oktató munkájában hangsúlyos szerepet kap a tanulók önismeretének, együttműködési készségének és reális önértékelésének fejlesztése.
- Olyan- az emberre, társadalomra, művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó ismereteket közölni, amelyek megalapozzák a tanulók műveltségét, világszemléletét, világképük formálódását, eligazodásukat szűkebb és tágabb környezetükben.
- Az iskola nevelő-oktató tevékenységének célja a gyermeki személyiség széleskörű fejlesztését célozza.
- Fontos, hogy a diákok elsajátítsák az egyéni tanulás módszereit, különböző kooperatív technikák alkalmazásával a csoportban való együttműködést.
- A tanulók között a szorgalom, a tudás, és a munka nyerjen nagyobb becsületet.
- Törekedni az egyén és a közösségek iránti tiszteletre.
- Segíteni kell a diákoknak észrevenni és értékelni a jót, felismerni a rosszat.

- Törekedni kell az emberek közötti érintkezés elfogadott normáinak és helyes formáinak kialakítására.
- Tanulóinkat a nemzeti kultúra és történelem fontos eseményeivel is megismertetjük.

A rehabilitációs és rehabilitációs órák keretében kiemelt feladat a tanulók személyiségfejlesztése, a megfelelő önértékelés kialakítása. A kiscsoportos foglalkozások ennek igen fontos és hatékony színterei.

1.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- az egészséges táplálkozás,
- a mindennapos testnevelés, testmozgás,
- a testi és lelki egészség fejlesztése,
- a viselkedési függőségek, a szenvedély-betegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése,
- a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás,
- a személyi higiéné.
- a 2020 tavaszán megjelenő koronavírus (COVID-19) miatt kiadott veszélyhelyzettel kapcsolatos hatékony védekezési módszerek (megfelelő és alapos kézmosás, hőmérő használata, szájmaszk, rendszeres felületfertőtlenítés, takarítás, megfelelő távolságtartás) alkalmazása az iskolában.

A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok egy része a helyi tantervbe beépítve, különböző tantárgyakhoz kapcsolódva beépítésre kerülnek.

Az egészséges életmódra vonatkozó támogató intézményi munkarendben és házirendben előírt szabályok betartása az intézményben mindenki számára kötelező.

A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során tevékenyen együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken alkohol- és dohánytermék nem fogyasztható.

Intézményünkben az iskolai intézményi étkeztetést a Komló Város Önkormányzata biztosítja. A törvényben előírtaknak megfelelően biztosítja az iskolában tanulók számára - a napi egy, háromszori étkezést – gondoskodva az egészséges étrend kialakítására.

1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az általános iskolai közösségfejlesztés feladatai

- A társadalmi együttélés során az értékelési képesség szociális döntésképeség és az egyén és egyén, az egyén és csoport, valamint a csoport és csoport kapcsolataiban fejlődik. Ennek érdekében a kooperatív tanulás-módszertani technikákat alkalmazzuk a tanítási órákon.
- Az emberi, a gyermeki természetet figyelembe véve elvárható az alapiskolázás során, hogy a tanulók a társadalom által elfogadott értékeknek, normák alapján megfelelő magatartási szokásokat sajátítsanak el.
- Az őket körülvevő személyek, valamint az elődök (irodalmi, történelmi hősök) cselekedetei magatartási mintaként épüljenek be, amelyek közül egyéniségüknek megfelelően tudnak választani.
- A hon- és népismeret segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakulását a természeti és társadalmi környezettel.
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- A kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejezésének, értelmezésének, megvédésének a képességei állnak.
- A magatartási normák, minták megismerése nyomán jussanak el a szabálytudatig, az elfogadásig, a szabályazonosulásig.
- Ismerjék fel és tudják értelmezni, hogy vannak egyéni és közösségi érdekek, érdekütköztetések és léteznek kompromisszumos megoldások. Ítélik el a testi erővel, a hatalommal, a tekintéllyel való visszaélést.
- Tudjanak azonosulni az emberszerető, toleráns magatartással.
- Tevékenységeik, cselekedeteik során mutakozzon meg az együttműködés, az önzetlen segítség, az egészséges versenyszellem a játékban, az alkotásban, a sportban.
- Tapasztalatok, élmények alapján (pl. hangverseny, színház) az alapvető szociokulturális normák elsajátítása, beépülése a személyiségbe.
- Saját intézmény történetének, kompetenciájának megismerése a tanulók szintjén, annak tisztelete, ill. az intézményben dolgozók tisztelete.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, kiemelten az osztályfőnöki munka tartalma és feladatai

A pedagógus feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése, oktatása, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy:

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a tanulók személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a tanulók egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön a gyógypedagógussal vagy a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermek, tanuló felzárkózását elősegítse,
- segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket, tanulókat,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek - bevonásával,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét,
- a helyi tantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szóvegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,

- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson.

Az osztályfőnöki munka és tartalma

- személyiség és közösségfejlesztés
- irányító, vezető jellegű feladatok
- szervező, koordinációs, harmonizációs feladatok
- adminisztrációs jellegű tevékenységek

Az osztályfőnökök kiemelt feladatai, kötelességei

- Munkáját az iskola nevelési és oktatási terve, valamint az éves munkaterv alapján végzi, közvetíti az iskola értékrendjét a tanulóknak.
- Felelős vezetője az osztály közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.
- Munkájában támaszkodik a diákönkormányzat vezetőségére, segíti és figyelemmel kíséri tevékenységüket.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, kollégiumi nevelőkkel.
- Felelős osztálya rendjéért, tisztaságáért.
- Látogatja osztálya tanítási óráit, tanórán kívüli foglalkozásait. Észrevételeit megbeszéli az érintett nevelővel.
- Törekszik a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztésére, gondot fordít a gyengébbek felzárkóztatására, a tehetségesek kibontakoztatására, a differenciált foglalkoztatásra.
- A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját, együttműködik a szülőkkel.
- Lehetőség szerint családlátogatást tesz a helyi lakosú tanulók szüleinél, a lakásotthonban élőkénél, és a problémás tanulóknál.
- Folyamatos kapcsolatot tart a gyermekvédelmi felelőssel.
- Az ellenőrző könyvben tájékoztatja a szülőket a tanuló magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről. Ellenőrzi, hogy a szülők ezeket az észrevételeket aláírásukkal tudomásul vették-e.
- Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az anyakönyveket, kitölti bizonyítványokat. Felelős az E-napló folyamatos vezetéséért. a tananyagot beírja, a bejegyzéseket ellenőrzi, az igazolásokat összeszedi, az osztályzatok számát figyelemmel kíséri.
- Segíti a tanulók rehabilitációs-rehabilitációs egyéni fejlesztési tervének elkészítését, gondoskodik a tanulók személyi anyagának rendben tartásáról.

- Rendszeresen konzultál az osztályban tanító többi tanárral a tanulók tanulmányi munkájáról, szorgalmáról és magaviseletéről. Ha szükséges, ezzel kapcsolatban megkeresi a szülőket is.
- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon a tanulókkal az első szülői értekezleten a szülőkkal ismerteti.
- Tűz-és bombariadó esetén az intézményben elfogadott intézkedési rend alapján tevékenykedik.

1.6. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

A. Különleges bánásmódot igénylő tanulók

Sajátos nevelési igényű tanuló

A tanulásban akadályozott gyermek mentális elmaradásai okán speciális személyiség. Minden gyermek szükséglete, képessége más és más. Figyelembe kell venni egyéni állapotukat, lehetőségeiket, életkori sajátosságukat, sokszor hátrányos szociális helyzetükből is fakadó hátrányaikat. Kiemelt figyelmet igényel minden egyes tanuló, de a különféle képességeiben lemaradók illetve a valamiben tehetséges gyermek is.

Cél, hogy minden tanuló önmagához mért személyiségfejlődése biztosított legyen.

Alsó tagozaton az osztálytanító gyógypedagógus jól ismeri a gyerekeket, az egytanítós rendszer érzelmi biztonságérzetet ad a tanulóknak, segítséget kapnak az iskolai rend és egyéb szabályok elsajátításához. A szűkebb környezetben való eligazodás, a kisközösség normáinak elfogadása, az azokhoz való alkalmazkodás alapja lehet a tágabban értelmezett társadalmi beilleszkedésnek a későbbiek során. Sok esetben a tanítónak hiányzó szokásrendszereket kell kiépítenie, a meglévő helytelent korrigálni kell. A feladat nehéz, mert sokszor maga a szülői háttér a gátja ennek a munkának. A nevelő feladata, hogy tisztában legyen tanulója képességeivel, lehetőségeivel, a gyerekeket ösztönző illetve gátló tényezőkkel, s ezeket figyelembe véve alakítsa stratégiáját mindazokkal a kollégákkal összefogva, akikkel a gyermek a mindennapokban kapcsolatba kerül az iskolában.

Felső tagozaton a tanulóknak már több pedagógushoz kell alkalmazkodniuk, ez nehézséget okoz, ahogy az is, hogy életkori sajátosságuknak megfelelően a kortárs csoportnak akarnak megfelelni, a negatív környezeti hatások ellen már nehéz az iskolának felvennie a versenyt. Mindennapos probléma a trágár, közönséges beszéd, némely esetben a kisebb, gyengébb tanulók bántalmazása.

A pedagógusok közötti egységes nevelési elvek alkalmazása kiszámítható légkört teremt, a még megfelelő mennyiségű és logikus szabályrendszer.

Feladatok, tevékenységek:

- Tapasztalatok nyújtása az intézmény működéséről, a közösségek működési rendjéről,
- Az iskolai hagyományok, szokásrend megismerése, elfogadása, aktív közreműködés kialakítása: együttműködés társakkal, pedagógusokkal, a pedagógiai munkát segítő felnőttekkel,

- Szokásrend kialakítása az önellátásban, a biztonságos környezet kialakításával az önálló tájékozódás segítése,
- A felelősi munkába bevonással a környezet megóvása,
- A beszéd alaki és tartalmi oldalának fejlesztése,
- Kommunikációs helyzetekhez való igazodás segítése,
- A köszönés, kérés, tudakozódás, a problémajelzés, igényjelzés megfelelő nyelvi formuláinak használatára szoktatás,
- Az önkifejezés technikáinak elsajátíttatása.

1.7. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

Az oktatási folyamat kezdeti szakaszán elemi fontosságú, hogy a gyermek egyéni képességstruktúrájához igazodva, fejlesztésbe ágyazva sajátítsa el a tanulási technikákat. Ehhez gyógypedagógiai módszerek, speciális fejlesztő eljárások szükségesek.

Az általános iskolában minden tanulóra egyéni fejlesztési terv készül, mely alapján a tanulási kudarcnak kitett gyermekek fejlesztése nyomon követhető. Tanórán differenciálással, habilitációs órákon egyéni ill. kiscsoportos foglalkozással valósul meg a tanulók fejlesztése, felzárkóztatása.

Az iskolában dolgozó logopédus, gyógytornász a habilitációs órakeretből is részesülve segíti a gyerekek fejlesztését. Ha a tanulási kudarc magatartási problémákkal is együtt jár, gyermekpszichiáter és pszichológus közreműködését is igénybe lehet venni.

A tanulók minél sokoldalúbb fejlesztése érdekében szükséges, hogy a pedagógusok még több diagnosztikai ill. fejlesztő eljárással, terápiás módszerekkel ismerkedhessenek meg különféle tanfolyamokon.

Jelenlegi lehetőségek

- Meixner-féle diszlexia prevenciós olvasástanítási módszer,
- Diszlexia reedukáció,
- Matematika tanulás zavarai –diszkalkulia,
- Beszédfejlesztés: GMP, megkésett beszédfejlődés terápiája, diszlexia prevenció és reedukáció, a diszfónia terápiája,
- Gyógytorna: mozgásfejlesztés, mozgáskorrekció- ortopédiai, neurológiai belgyógyászati problémák esetén orvosi diagnózis alapján, ill. baleseti sérülések utáni rehabilitáció.

Felzárkóztatás az alsó és felső tagozaton

Iskolánk fokozott figyelmet fordít a tanulási kudarcnak kitett tanulókra. Tanulóink egy része az általános iskola alsó tagozatáról, több sikertelen év után kerül hozzánk. Nem könnyű enyhíteni azokat a kudarcokat, amelyek a gyermekeket érték. Sokszor nagyon kell ügyelnünk, hogy az elsődleges tüneteket ne kövesse a másodlagos tünetek megjelenése (magatartási problémák, önértékelési zavar, alacsony toleranciaszint).

Ezeknek a problémáknak a megelőzése érdekében a hozzánk kerülő tanulóknál mindig megkeressük azt a fejlődési szintet, amelyre még építhetjük munkánkat. Kis lépésekkel haladunk előre, ügyelve arra, hogy minél több sikerélmény érje a tanulót.

E munkánknak a nevelés és oktatás minden területe színteret biztosít:

- tanítási órák, napközi, tanulószoba, kollégium,
- rehabilitációs-habilitációs órák,
- könyvtár, taneszközök, fejlesztő eszközök és a létesítmény egyéni, vagy csoportos használata,
- szakkörök, sport és tanulmányi, kulturális versenyek.

Azt azonban a szakma szabályai szerint szem előtt kell tartani, hogy minél korábban részesül egy gyermek a neki megfelelő fejlesztésben, annál nagyobbak az optimális eredmények elérésének lehetőségei, s annál kevesebb az esélye a másodlagos tünetek kialakulásának.

A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Minden iskolatípusban elmondható, hogy nő a magatartási problémával küzdő gyerekek száma. A durvaság, agresszió, kritikátlan viselkedés, a beilleszkedés zavara, csavargás intézményünkben is előfordul. Az osztályfőnök feladata nehéz, hiszen feltérképezi a gyermekotthoni helyzetét, megteszi a kötelező gyermekvédelmi intézkedéseket, de a megoldásban általában magára marad. A családokra jellemző a gyermek elhanyagolása, az érdektelenség, a pedagógussal probléma esetén sem képesek együttműködni.

A gyermekkel való személyes kapcsolat

E kapcsolat erősödésével, érzelmi ráhatással, a közösségbe való beillesztéssel segít. Kihasználhatja a házirendben előírt fegyelmező lehetőségeket, saját módszereit alkalmazhatja a tanuló motiválására. A negatív mintákat lerombolni nehéz, de segít, ha a gyermekközösség maga is részt vesz a problémás tanuló segítésében. Ehhez kiemelten fontos a közösségfejlesztés jó működése.

Fontos ebben az esetben a pedagógiai tapintat, melynek alapja a gyermek személyiségének tisztelete. A nehezen nevelhető gyermek fokozott figyelmet, törődést, türelmet igényel. Egységes nevelési elvárásokkal, következetességgel, egyszerű, jól áttekinthető szabályrendszerekkel valósulhat meg a problémás gyerekek megsegítése. Személyre szabott feladatokkal, differenciálással, sikerélményhez juttatással, a belső kontroll kialakításával, külső segítség bevonásával (óvodai-iskolai szociális segítő, pszichológus, pszichiáter) is javulás várható.

A tevékenység színterei

Minden olyan helyszín, ahol a magatartási problémák jelentkeznek, és ahol a gyermek a számára megfelelő feladatokat kaphatja. Ezek minden tanuló esetében személyre szabottak, egyéni elbírálás alá esnek.

Célok: alkalmazkodóképesség növelése, szabálytudat alakítása, kontrollfolyamatok önszabályozás, együttműködő és versengő viselkedés tanulása, siker és kudarc-tűrés, agressziószabályozás, konfliktuskezelés, problémamegoldás. Az egyéni haladási ütemre építkező, s az ahhoz igazodó tanórai tanulás megszervezése.

1. A sérülés specifikus felzárkóztatási lehetőség biztosítása a rehabilitációs és rehabilitációs órák keretében.

- beszédhibák rendezése logopédiai foglalkozásokon
- mozgásbeli problémák kezelése (gyógytorna, gyógytestnevelés)

2. Személyiségfejlesztő módszerek alkalmazása osztályfőnöki órákon, rehabilitációs foglalkozásokon.

Boldog iskola program

A 2016-17-es tanévben iskolánk sikerrel vett részt a Jobb Veled a Világ Alapítvány által működtetett Boldogság Intézet nyílt pályázatán, melyet a magyarországi és határon túli nevelési-oktatási intézmények számára írtak ki.

Az Alapítvány 2014-ben indította el Boldogságóra programját, melynek fővédnöke Prof. Dr. Bagdy Emőke. Megfogalmazása szerint:

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élmény gazdag feladatai, játéka, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermkeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

A program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára.

Iskolánk 2016 novemberében nyerte el a „Boldog iskola” címet, a diákok és az iskolavezetés nagy öröme. A cím megszerzése egyben a további közös szakmai munka kezdete. Alapvető, hogy az intézmény pedagógiai programjában és munkatervében megfogalmazódjanak a „Boldog iskola” kritériumai, és az iskola egész pedagógiai szemléletébe beépüljön a Boldogság-program.

A boldogság különböző összetevői, feltételei, az egyes témakörök sorrendje, ill. a program fő részei, alappillérei:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

A program szelleme szerint minden pedagógusnak törekednie kell arra, hogy

- érdekesek legyenek a tanórák,
- az osztály összetartását fokozni kell,
- személyiségfejlesztésre legyen lehetőség,
- a jobb legyen a viselkedés, a jó kapcsolatokat alakítsunk ki,
- „érezd jól magad a bőrödben” szemlélet megteremtése,
- diákok tanuljanak meg örömet találni: játékban, feladatban, munkában,
- adjunk módot a lelket építő éneklésre, és a testet fejlesztő mozgásra, sportra,
- a gyerekek önbecsülése fejlődhessen azoknál, akik annak hiányában vannak,
- a tanárok kedvesek legyenek,
- sok kirándulásra kerüljön sor,
- érdekes rendezvények, versenyek legyenek az iskolában,
- jó programok legyenek,
- erősíteni kell a pedagógiai munkában a pozitív szemléletet, az élet szeretetét.

Megvalósításának lehetséges terei:

- osztályfőnöki órák,
- bármilyen egyéb tanórák,
- kulturális-, sport és egyéb szabadidős foglalkozások.

Boldogságiskola lett a KOMLÓI EGYMI!

Mottónk: „Ha az élettől egy citromot kapsz, készíts belőle limonádét.”

(dr. Bagdy Emőke)

3. Kollégiumi elhelyezés megszervezése az arra rászoruló gyermekek érdekében.

4. Az életviteli gondok, nevelési nehézségek segítése a családok és a szülők vonatkozásában:

- az értékrendbeli különbségek csökkentése a szülők bevonásával,
- az iskola által nyújtott normák elfogadtatásával, közös célkereséssel.

5. Szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése különböző tantárgyi órák és szabadidő tevékenységek keretén belül.

6. Egyéni beszélgetések a problémás tanulókkal, szülőkkel.

7. Közösségi programok (kirándulások) szervezése a tanulók jobb megismerésére, ezáltal könnyebb problémamegoldás.

a. A tehetséges tanulók kibontakozását segítő tevékenységek

A készségek, képességek felmérésekor, majd a fejlesztési folyamat eredményeképpen kiderülhet, hogy egyes tanulóknál kiemelkedő képességek rejlenek. Ezek általában mozgást érintő, ill. művészeti tevékenységek (sport, rajz). Egyéni foglalkozás keretén belül,

habilitáción, tanórai differenciálással, versenyekre való felkészítéssel, szakkörökön, sportkörön, edzésen való részvétellel biztosítható a tanuló számára, hogy képességeit fejleszthesse. Fontos, hogy iskolán belül, ill. más iskolák tanulóival szemben is összemérhesse tudását. A sikerek és kudarcok megtapasztalása hozzájárulhat a személyiség fejlődéséhez, egészséges önértékeléséhez.

Az iskola feladata, hogy a tehetséget felismerje, a képességek fejlesztéséhez, kibontakozásához alkalmat és lehetőséget biztosítson. Fontos a megfelelő motiváció, ösztönzés, a tanuló értékelése, jutalmazása.

A tehetséggondozással kapcsolatos tevékenységek színterei:

- tanórai differenciálás,
- egyéni fejlesztés, habilitáció,
- versenyekre való felkészítés,
- sportkörök, szakkörök,
- versenyek,
- iskolai és iskolán kívüli szereplés, műsorok készítése,
- megjelenés az intézmény honlapján (www.komloiegyimi.hu)

A sajátos nevelési igényű gyermekek képességei fogyatékoságuk és mentális sérüléseik tekintetében is nagyon eltérőek. Nevelőközösségünk azt a célt tűzte ki e tekintetben maga elé, hogy a korlátok és lehetőségek szinkronjának megteremtésével hozzásegítse a tanulókat egyéniségük kibontakoztatásához, személyiségük teljessé tételéhez. Azt az egyszerű pedagógiai szemléletet tartjuk szem előtt, hogy minden ember egyedi és megismételhetetlen, éppen ezért minden lehetséges eszközzel és szintén a pozitív értelemben vett másság hangsúlyozására törekszünk:

- Rendszeresen részt veszünk a komplex tanulmányi versenyen.
- Házi versenyeket rendezünk több témakörben – ezek a versenyek az iskolában tanult tantárgyakra is épülnek: Kazinczy olvasó verseny, versmondó verseny, szépírási verseny, rajzversenyek.
- Szakkörök, sportfoglalkozások (aerobik, futás, atlétika, labdarúgás, tömegsport, fitnesz, kosárlabda).
- Tehetséges tanulóink fejlesztése, fejlődése érdekében pályázatokon veszünk részt, kiállításokat szervezünk munkáikból és bemutatkozunk a városi Színház és Hangversenyteremben.
- Iskolai ünnepélyeket tehetséges tanulóink közreműködésével szervezzük, biztosítva számukra a szereplés lehetőségét.
- Anyagi lehetőségeinkhez mérten támogatjuk az egyes területeken kiemelkedő képességeket nyújtó tanulók versenyeken, fesztiválokön való részvételét, szereplését.

b. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók

Intézményünk tanulói közt egyre több a hátrányos helyzetű és/vagy veszélyeztetett gyermek.

Az alapellátásban részesülők esetében fontos lenne a szülőkkel való aktív, eredményes és együttműködő kapcsolat kialakítása és fenntartása.

Feladatainkat a következőkben határozzuk meg:

- a család, és a gyermek közvetlen környezetének, társas kapcsolatainak megismerése,
- a gyermek kapcsolatainak feltárása, (kortársközösség, tágabb környezet) s ennek ismeretében a veszélyeztető faktorok kiszűrése,
- a szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködésre törekvés a nevelési célok elérése érdekében,
- igazolatlan mulasztások esetén az adminisztratív intézkedések megtétele jelzés küldése a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálatnak, gyámhivatalnak, kormányhivatalnak.
- az osztályfőnök, gyermekvédelmi felelős és a családsegítő szolgálat együttműködése a hatékonyság és a gyorsaság szem előtt tartásával,
- a családok anyagi támogatásának szinten tartása: kedvezményes étkezés, tankönyv és a lehetőségek szerinti egyéb juttatások,
- a helyi lehetőségek kihasználásával a szabadidő hasznos eltöltésére törekvés (kirándulások, üzem, múzeumlátogatások, vetélkedők),
- napi kapcsolatteremtés az iskola gyermek és ifjúságvédelmi felelősével, a családsegítővel, a gyermekjóléti szolgálattal, a rendőrséggel, a gyermekorvossal, védőnővel,
- szükség esetén a kollégiumi elhelyezés biztosítása,
- a megelőzés, és a hátrányos helyzetű gyermekek megsegítése érdekében: a gyámhivatal, rendőrség, családsegítő szolgálat, nevelési tanácsadó, pszichológus és más szakemberek megkeresése és velük jó munkakapcsolat kialakítása indokolt, hogy tartós és az egész családra kiterjedő támogatásban részesülhessenek.

1.8. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jog gyakorlása

A DÖK és az iskolavezető közötti kapcsolattartás rendje

A tanulók érdekeinek képviselőit intézményünkben iskolai diákönkormányzatot hozunk létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjedhet.

A diákönkormányzat munkáját a feladatra kijelölt pedagógus segíti, akit az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra. A diákönkormányzat az említett pedagógusokon keresztül is érvényesítheti jogait és kérheti az iskola vezetésének intézkedését. A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

Az iskolai diákönkormányzat élén működési rendjében meghatározottak szerint a választott diáktanács áll.

A diáktanács a tanulóközösségek által megválasztott küldöttekből álló tanácskozási fórum, mely összejöveleit a DÖK működési rendjében meghatározottak szerint havi rendszerességgel tartja.

A diákönkormányzat jogai

A diákönkormányzat véleményezési és javaslattevési joggal rendelkezik az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Véleményezési joga szempontjából az iskola tanulólétszámának 25 %-át meghaladó közösség minősül nagyobb közösségnek.

A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- a házirend elfogadása előtt.

A diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol a jogszabályban meghatározott kérdésekben. A diákönkormányzat döntési jogköre kiterjed:

- saját közösségi életük tervezésére, szervezésére,
- tisztségviselőinek megválasztására,
- a működéshez biztosított anyagi eszközök felhasználására,
- egy tanítás nélküli munkanap programjának megszervezésére,
- a tájékoztatás rendszerének létrehozására és működtetésére,
- vezetőinek megbízására.

A diákönkormányzat működési feltételei

Az intézmény tanévenként megadott időben és helyen biztosítja a diákönkormányzat zavartalan működésének feltételeit. A diákönkormányzat az iskola helyiségeit, berendezéseit az intézményi SZMSZ és a házirend használati rendszabályai szerint térítésmentesen veheti igénybe.

Tájékoztatás és véleménynyilvánítás joga

- A tanuló véleménynyilvánításának, a rendszeres tájékoztatásának elsődleges formája az intézményekben elhelyezett hirdetőtábla.
- Ezen kívül az osztályfőnöki órákon tájékoztatást kell kapni az időszerű feladatokról, intézményi programokról, rendezvényekről.
- Az iskolavezetés havonta egy alkalommal a hónap első hetének hétfőjén nyílt órát tart, ahol a tanulók tájékoztatást kérhetnek az őket érdeklő kérdésekkel kapcsolatban.
- Az intézmény vezetője az érintett helyettesek közreműködésével minden tanévben egy alkalommal – a diákönkormányzattal egyeztetett időpontban – fórumot tart a tanulók szervezett véleménynyilvánításának biztosítása érdekében.
- A tanuló véleményét, kérdéseit a diákönkormányzat közreműködésével eljuttathatja az illetékes vezetőhöz, melyre 15 napon belül választ kell kapni.

1.9. Tanuló, szülő, pedagógus és az intézmény partnerei közötti kapcsolattartás formái

A szülő-pedagógus kapcsolat hagyományos formái intézményünkben:

- szülői értekezlet évi 3 alkalommal, szükség esetén alkalmasszerűen,
- pályaválasztási szülői értekezlet,
- fogadó óra évi két alkalommal, minden pedagógus jelenlétével,
- nyílt nap,
- családlátogatás, lakásotthonokban lakó tanulóknál is.
- minden változásról, tudnivalóról az ellenőrző útján értesítés küldése.
- személyes meghívások probléma esetén,
- egyeztető megbeszélések az igazgató vagy helyettesek részvételével,
- szülők meghívása az iskolai rendezvényekre.

Próbálkozni lehet a kapcsolattartás újabb formáival, szülői tanfolyamok, konfliktus-kezelő esetmegbeszélések, csoportmegbeszélések formájában.

1.10. A tanulmányok alatti vizsgák, alkalmassági vizsga szabályai

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- amennyiben a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen eléri a kétszázötven tanítási órát,
- egy adott tantárgyból hiányzása a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető.
- az egyéni munkarend szerint tanuló diáknak félévkor és év végén osztályozó vizsgát kell tennie minden tantárgyból.

A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének.

Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja. Amennyiben a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha:

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Javítóvizsgát a tanuló, az intézményvezető által meghatározott időpontban, az augusztus 15-től augusztus 31-ig terjedő időszakban tehet.

Tanulmányok alatti vizsgák szabályai

- Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet.
- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani.
- A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.
- Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

1.11. Felvétel, átvétel helyi szabályai

Intézményünkben tanulók sajátos nevelési igényű gyermekek. Felvételük, átvételük csak a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága szakértői javaslata alapján történik.

Iskolába lépés feltételei:

- A tanköteles korú gyermek rendelkezzen a szakértői bizottság által kiállított szakértői véleménnyel.
- Iskolai beiratkozáshoz be kell mutatni a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, lakcímkártyáját, TAJ számát és az érvényes szakértői javaslatot.

Az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beíratni a kijelölt iskolába. Ha a gyermeket az iskolába nem írásták be, az intézményvezető értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt.

Átvétel feltételei:

- Eltérő iskolatípusból a megfelelő szakértői vélemény alapján.
- Azonos iskolatípusból szülői kérésre, a szükséges dokumentumok bemutatásával (bizonyítvány, anyakönyvi kivonat, szakvélemény és intézménykijelölő, egészségügyi törzslap)

Felvétel, átvétel elutasításának eljárási rendje:

- Megfelelő szakértői vélemény hiányában a tanuló felvételi kérelme elutasítható.

Az intézmény vezetője a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az intézményvezető köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

A tanulók osztályba, csoportba sorolása:

- A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján történik tanulók csoportba sorolása.
- Amennyiben a szorgalmi időszak folyamán felmerül, hogy a gyermek fejlődése szempontjából nem az optimális osztályba került, az osztályfőnök, az iskola vezetőjével egyeztetve kérheti a gyermek rendkívüli kontroll vizsgálatát, majd a javaslatnak megfelelően jár el.

A tanulói jogviszony megszüntetése, az eljárás rendje:

- A tankötelezettség megszűnésével, a szülő írásbeli kérelmére.
- A szülő kérésére áthelyezéssel, szükséges dokumentumok bemutatásával.
- Fegyelmi büntetés következtében, ha a tanuló a tanköteles kort betöltötte.
- A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásbeli értesítést küld a szülőnek.

Ha a tanköteles tanuló az iskola utolsó évfolyamának elvégzése után nem jelentkezik másik iskolába, az intézmény vezetője értesíti a tanuló lakóhelye/ tartózkodási helye szerint illetékes hatóságot.

Egyéni munkarend szerinti tanulói jogviszony létrejöhet:

- szülő/gyám kérésére,
- szakértői vélemény alapján.

A kérelmet a szülőnek/gyámnak kell az Oktatási Hivatal részére kell megküldeni, a csatolt dokumentumokkal.

1.12. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának terve

A mindennapok során számos alkalommal találkozunk potenciális veszélyforrással, mely akár súlyosan károsíthatja egészségünket. Nem csupán a sérüléssel járó balesetek tartoznak ide, hanem a szervezetünkben hirtelen kialakuló változások, melyek gyors lefolyásukkal jelentenek fokozott veszélyt az emberre. Súlyos állapotú beteg esetében rendkívül lényeges az ellátást megkezdők gyorsasága és hatékonysága. Késlekedés esetén csökken a beteg túlélési esélye, illetve nő a maradandó egészségkárosodás valószínűsége.

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, melyet hirtelen egészségkárosodás esetén annak elhárítása, vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

Az elsősegély nyújtási alapismeretek a biológia, osztályfőnöki óra keretében, a tanórákat tartó tanár, valamint az iskolai védőnő közreműködésével valósulhat meg.

Elsősegély-nyújtási alapismeretek főbb témakörei:

- alapteendők ájuláskor,
- a sebellátás menete,
- égési sérülés kezelése,
- rovarcsípés kezelése.

Életkori sajátosságoknak megfelelően más a követelmény:

- Alsóbb osztályokban a tanulók legyenek képesek jelezni felnőttnek, tanárnak, ha társuk rosszul lett, vagy ha társukat baleset érte.
- Felsőbb évfolyamokon legyenek képesek a gyerekek az elsősegélynyújtó egyik legfontosabb feladatára a segélyhívásra.
- Tudja a segélyhívó számokat, melyeket bármilyen telefonfülkéből és mobiltelefonról is elérhetjük díjmentesen.

II. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

2.1. A választott kerettanterv megnevezése

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet melléklete:

Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben:

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam

2.2. Kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tanórai és nem kötelező foglalkozások megnevezése, óraszám

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó és felső tagozat, 1–8. évfolyam

Kötelező tantárgyak és óraszámok:

Tantárgyak	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Etika vagy Hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Környezetismeret	2	2	2	2	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	2	2	4	4

- fizika, kémia, biológia-egészségtan								
Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	2	2	2	1	1
Informatika			1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31
Habilitáció-rehabilitáció	3	3	3	3	3	3	4	4
Összesen:	28	28	28	30	31	31	35	35

A nem kötelező foglalkozások megnevezését és óraszámát az az alábbiak szerint szabályozzuk.

Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1		-	-	-	-
Matematika			1	1				
Informatika	-	-	-	-	1	1	1	1
Életvitel	1	1		1	1	1	-	1
Földrajz	-	-	-	-	-	-	1	-

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben:

Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Habilitáció	3	3	3	3

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Kötelező tantárgyak és óraszámok 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	
Habilitáció	3	3		4	4	

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

2.3. Az alkalmazandó tankönyvek, taneszközök, segédletek

kiválasztásának elvei, a térítésmentes igénybevétel biztosításának módja

A köznevelési törvény a nevelőtestületek hatáskörébe helyezte az iskolában használt tankönyvek kiválasztását feltételezve a partnerekkel (szülői közösség, fenntartó) való egyeztetést. Ezért döntéshozatal előtt a szülői munkaközösségnek véleményezési joga van ebben a kérdésben.

A magyar nyelv és irodalom tanításánál a Meixner-féle tankönyvcsalád kiadványait használjuk. Az alkalmazott tankönyvek az Oktatási Minisztérium által jóváhagyott és a KELLO által forgalmazott kiadványok. A tankönyvekben található tananyag feldolgozásához szükséges időtartamot a pedagógus határozza meg az aktuális tanulócsoportra, így egy tankönyv több mint egy tanévig is használatban lehet.

A tankönyvek és taneszközök kiválasztásnál figyelembe vesszük a következőket:

- a tanulók életkori sajátosságainak megfelelően, tartalmában igazodjon a SNI tanulók sajátosságaihoz,
- a feladatok adjanak alkalmat a tanórai differenciálásra, kooperatív és a tanulók aktivitására épülő tanulási technikák használatára,
- sok képanyag, ábra legyen a könnyebb megérthetőség és a motiváció miatt,
- tartós, több évig használható legyen,
- tartalmában igazodjon a helyi tanterv témaköreire, tananyagtartalmaihoz.

2.4. A NAT pedagógiai feladatai megvalósításának helyi szabályozása

A tanulásban akadályozott enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A fejlesztési területek, nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek és valósulnak meg a nevelés folyamatában:

1. beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba,
2. tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg,
3. alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit,
4. témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van,
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni,
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.

A fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a **Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve** ad eligazítást.

Fejlesztési területek – nevelési célok*Az erkölcsi nevelés*

2013/14-es tanévtől Erkölcstan/Hit-és erkölcstan tantárgy keretén belül – felmenő rendszerben – lehetőség van az erkölcsi nevelésre.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Az erkölcsi nevelés legyen életszerű, készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira.

Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a tisztelet és a tisztesség, a türelem, a megértés, az elfogadás.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra.

A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a nevelés területére. Ezért kitüntetett feladat a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget

nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására.

Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére.

Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A nevelés-oktatás folyamatában a pedagógus kiemelt feladatának tekinti a személyiség fejlesztését és kibontakoztatását: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és - megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A tanulók megismerkednek a média működésével, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréseivel kapcsolatban.

Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;

Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.

Kompetenciafejlesztés, tudásépítés

A kulcskompetenciák azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában a tanulók egyrészt gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz. A tudásalapú társadalomban felértékelődik az egyén tanulási képessége, mert az emberi cselekvőképesség az élethosszig tartó tanulás folyamatában formálódik.

Több kompetencia egymásba fonódik, így részben fedik egymást, továbbá az egyikhez szükséges elemek támogatják a másik területhez elengedhetetlen készségek formálódását, fejlődését.

Kulcskompetenciák

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó képességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amely lehetővé teszi, hogy megfelelő ismeretek és módszerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet jelenségeit és folyamatait, előre jelezve azok várható kimenetelét is. Segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket. A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén.

Szociális és állampolgári kompetencia

Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. Ez tudást, kreativitást, újjáépítésre való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgóképek segítségével.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti.

A hatékony és önálló tanulás arra készíteti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, otthon, valamint a munkában egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

2.5. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

- A tanulóknak kötelező öt testnevelés óra, amely lehetőség szerint mind az öt óra testnevelés tantárgy keretei közt valósul meg. Amennyiben ezt a tanulói létszám nem engedélyezi, akkor a kötelező öt testnevelés óra elosztása: három iskolában szervezett testnevelés óra, valamint kötelező kettő óra a délutáni sportkörökből, szakkörökből.
- Amennyiben a tanuló diáksport-egyesület tagja, az egyesület által kiadott igazolás a heti két óra terhére elfogadható.
- Kollégiumban elhelyezett tanulók a heti két órát kollégiumi sport keretében is teljesíthetik.
- Heti két órában a Komlói Sportközpontban úszásoktatás is szervezhető az alsó tagozatos tanulók részére.

A mindennapos testedzéshez kapcsolódóan a testnevelő tanár feladata:

- a diáksportkör keretében az osztályok közötti bajnokságok megszervezése,
- a diáknapi sportrendezvényeinek (sportnap) szervezése és irányítása,
- délután megszervezett sport-akciók keretében.

2.6. Választandó, választható tantárgyak és a pedagógusválasztás szabályai

Az intézményben a tanulókat szakképzett gyógypedagógusok oktatják. A feladatkörök kijelölése az intézményvezető feladata, aki a törvényben előírtaknak megfelelően jelöli ki a feladatokat.

2013/14-es tanévtől kezdve a szülők/tanulók választhatnak, hogy Etika vagy Hit-és erkölcstan tantárgyat kívánnak tanulni. A választásukat minden év májusában módosíthatják írásban.

Intézményünkben több szakkör is rendelkezésre áll a tanulók számára, amely közül év elején választhatnak érdeklődésüknek megfelelően. A tanulónak kötelessége, hogy részt vegyen a kötelező és a választott, továbbá általános iskolában a tizenhat óráig tartó egyéb foglalkozásokon.

2.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzésének és értékelésének módja

A pedagógus a tanulók teljesítményét:

- 1-2. évfolyamig szóveges minősítéssel fejezi ki, hogy a tanuló:
  - kiválóan megfelelt,
  - jól megfelelt,
  - megfelelt,
  - felzárkóztatásra szorul,
  - nem felelt meg.
- 3-8. osztályig:
  - év közben érdemjeggyel,
  - félévkor és év végén osztályzattal minősíti a tanulót.

- az érdemjegyek és az osztályzatok a tanulók tudásának értékelésénél és minősítésénél a következők:
  - jeles (5),
  - jó (4),
  - közepes (3),
  - elégséges (2),
  - elégtelen (1).

Amennyiben a tanuló 5 alkalommal nem készíti el a házi feladatát, vagy nem hozza el felszerelését és emiatt nem képes érdemi munkát végezni, akkor lehet elégtelen érdemjegyet adni az adott tantárgyból.

A magatartás és szorgalom érdemjegyenként való értékelése

A tanulók magatartását és szorgalmát az osztályfőnök az osztályban tanító többi pedagógussal együtt havonként értékeli, minősíti. A minősítések figyelembevételével az osztályfőnök a tanulókat félévkor és év végén érdemjeggyel értékeli és ezt a tájékoztató füzetbe és a bizonyítványba bejegyzí.

A tanuló magatartása

példás

- iskolai viselkedése minden szempontból példamutató
- a házirend rendelkezéseit maradéktalanul betartja
- jelenléti fegyelme kifogástalan
- az osztályközösségben pozitív, építő szerepet tölt be
- a hetesi és az ügyeletesi feladatokat elvégzi

jó

- iskolai viselkedése, az osztályközösségben betöltött szerepe alapvetően megfelelő
- a házirend rendelkezései és a viselkedési normák ellen szándékosan nem vét
- viselkedése ugyan megfelelő, de jelenléti fegyelme nem kifogástalan
- néha elkésik az iskolából vagy az órákról, illetve az igazolások bemutatására figyelmeztetni kell
- igazolatlan óráinak száma 3 és 5 között van

változó

- a házirend rendelkezéseit nem szegte meg súlyosan, de magaviselete sokszor kifogásolható, többször zavarja az órai munkát
- tanáraihoz, társaihoz való viszonyulásával, kommunikációjának módjával időnként vét az alapvető viselkedési normák ellen, megnyilvánulásai néha negatívak
- viselkedése ugyan megfelelő, de jelenléti fegyelmevel problémák vannak, gyakran késve érkezik az iskolába vagy az órákra, az igazolások bemutatására többször is figyelmeztetni kell
- igazolatlan óráinak száma 6 óránál több

rossz

- intézményvezetői vagy tantestület előtti intést kapott a házirend súlyos megszegése miatt
- intézményvezetői vagy tantestületi intést kapott igazolatlan órái miatt
- a naplóban és az ellenőrzőben több tanári bejegyzés bizonyítja, hogy viselkedésével komoly gondok vannak, az órai munkát rendszeresen zavarja
- társaihoz való viszonya, kommunikációjának módja az együttélés elemi szabályait is sokszor sérti, megnyilvánulásaival az osztályközösséget negatív irányban befolyásolja.

A tanuló szorgalma*példás*

- teljesítménye, tanulmányi eredményei kiemelkedően jók
- tanulmányi eredményei ugyan nem kiemelkedően jók, de példamutatóan sok erőfeszítést tesz azért, hogy a tőle telhető legjobb eredményt érje el
- az órai munkában és a külön feladatok vállalásában nagy aktivitást mutat

jó

- a teljesítménye, eredményei egyenletesen, megbízhatóan jó színvonalúak
- az órákon becsületesen dolgozik, a házi feladatokat elkészíti
- erőfeszítései ellenére sem sikerült minden tantárgyból jó eredményt elérnie, de érdemjegyei összhangban állnak képességeivel
- összességében csak közepes a teljesítménye, de bizonyos tárgyakból kiemelkedő eredményeket ért el (pl. tanulmányi verseny)

változó

- teljesítménye nem egyenletes színvonalú, eredményei lényegesen alatta maradnak képességeinek
- nem kellően motivált, a tanulmányi viszonya és a tanórai munkája hullámzó
- erőfeszítései ellenére sem sikerült egyes tantárgyakból elérnie a közepes szintet, de a többi tárgyból megbízhatóan jól teljesít

hanyag

- teljesítménye, eredményei képességeihez mérten is gyengék, egy vagy több tárgyból elégtelen az osztályzata
- a tanulmányi teljesítménye rossz, erőfeszítéseket sem tesz, hogy teljesítse a minimális követelményeket
- nincs elégtelen osztályzata, de több tantárgyból csak az elégséges szintet érte el, pedig képességei alapján többre lenne képes
- teljesen motiválatlan, az órai munkában nem vesz részt, felszerelése gyakran hiányos, házi feladatot rendszeresen nem készíti el.

2.7.1. A tanulók magasabb évfolyamba lépésének feltételei

Továbbhaladás, magasabb évfolyamba lépés feltételei.

A tanuló magasabb évfolyamba akkor léphet, ha az adott évfolyam tantárgyi követelményeit minden kötelező és választott tárgyban a tanév végén legalább elégséges (2) szinten teljesítette.

- Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen a 250 tanítási órát, vagy egy adott tantárgyból a tanítási órák 30%-át meghaladja, a tanév végén osztályozó vizsgát kell tennie, ennek hiányában nem osztályozható. Ha a tanuló a tanítási év végén nem osztályozható, tanulmányait évfolyamismétléssel kell folytatnia.
- Amennyiben a tanuló egy, kettő, vagy három tantárgyból a tanév végén elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet.
- Ha a tanuló a javítóvizsgán minden tantárgyból elégtelentől különböző/jobb osztályzatot kap, a magasabb évfolyamba léphet. Ellenkező esetben az évet meg kell ismételnie.
- A magántanulói státuszt kérelmezni, a kérést indokolni kell. A magántanuló a tanév végén törvényben szabályozott tantárgyakból, az adott évfolyamon osztályozóvizsgát köteles tenni. Az értékelés, minősítés és továbbhaladás rendje ebben az esetben is azonos az általános eljárás rendjével. A tanköteles magántanuló felkészítéséhez az iskola segítséget nyújthat.

2.7.2. A tanulók egyéni továbbhaladás elvei

A sajátos nevelési igényű tanuló részére, a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója a tanuló egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó egyéni előrehaladású nevelést és oktatást engedélyez. Az engedélyben meg kell határozni, melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak a tanulmányi követelményeket teljesítenie. Az egyéni továbbhaladás - valamennyi vagy egyes tantárgyakból, - különböző évfolyamokig, de legkésőbb a negyedik évfolyam végéig tarthat.

2.8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskolában a nevelés-oktatást a nappali oktatás munkarendjét tanórai és az egyéb foglalkozások, a kötelező és választható, az egyéni és csoportos foglalkozások keretében csoportbontásokkal kell megszervezni.

Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon szervezzük meg, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig - vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben - gondoskodunk a tanulók felügyeletéről. A tanuló heti évfolyamokra lebontott kötelező tanóráinak számát a köznevelési törvény 6. melléklete határozza meg.

A sajátos nevelési igény miatt a szakértői bizottság véleménye alapján, vagy súlyos betegség miatt magántanulóként tanulmányokat folytatók egyéni foglalkozás keretében történő felkészítésére az iskolának tanulónként az osztályok heti időkeretén felül átlag heti tíz óra áll a rendelkezésre. Az időkeret az egyes hetek és tanulók között átcsoportosítható.

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervezünk. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges. A kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások megszervezésének heti időkeretét a köznevelési törvény 6. melléklete határozza meg.

Intézményünkben az alacsony osztálylétszámok nem teszik szükségessé a csoportbontást. Kivételt képez ez alól az életvitel és gyakorlati ismeretek/testnevelés tantárgy oktatása, ahol az életkori sajátosságuk, valamint érdeklődési körük miatt fiú- lány csoportbontás lehetséges.

2.9. A tanulók fizikai állapotának mérése

A meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, 5-12. évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezzük a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát.

A mérés egyszeri alkalommal, minden tanév április- május hónapjában kerül lebonyolításra. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

A Netfit mérési rendszerben a tanulókat 5.-12. osztályos korukban mérjük és az eredményeket a Netfit elektronikus felületen rögzítjük.

A mérések során feltérképezhetők az egyes képességek terén mutatkozó hiányosságok. E hiányok feltárása és a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapot szolgáltat az egyéni és közösségi fejlesztő programok tervezéséhez, lehetőséget biztosít az egészségileg hátrányos helyzet felszámolásához.

A Netfit mérési rendszerben a magántanulók nem vesznek részt.

2.10. Egészség-és környezeti nevelés elvei

Egészség nevelés

Iskolánkba szociálisan hátrányos helyzetű tanulók járnak. Tapasztalataink alapján a családok többnyire rossz lakáskörülmények között élnek. Jellemző a hiányos, vagy egyoldalú táplálkozás, helytelen napirend, a higiénés ismeretek hiánya, élvezeti cikkek fogyasztása, az alapvető egészségügyi ismeretek hiánya, mozgásszegény életmód, bizonytalan jövőkép.

Célunk:

- Az egészségmegtartás kialakítása és megőrzése.

- A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében.
- Ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.
- A tanulók értsék meg, alapértéknek tekintsék, hogy egészségük érték, amelyért ők is felelősek.

Feladatok:

- Képessé tenni a gyermeket az egészséghez vezető életvitel kialakításában.
- Útmutatás, probléma esetén hová fordulhatnak segítségért.
- Segítségnyújtás a tanulóknak abban, hogy készség szintjén alkalmazzák azokat az ismereteket, amelyeket elsajátítottak.
- A diákok ösztönzése arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet.
- Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, a helyzetmegoldási technikák.
- Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.

Az egészségnevelés tartalma:

Az egészségre, annak megtartására, illetve visszaszerzésére irányuló, a személyiség formálását elősegítő tevékenység.

A tanulók már meglévő ismereteire támaszkodunk. Az egészségre vonatkozó fogalomkészletüket bővítjük, egyre differenciáltabbá tesszük, folyamatosan értelmezzük az új tapasztalatokat.

Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges készségeket a tanulói aktivitására épülő módszerekkel, a pozitív példák, minták megerősítésével fejlesztjük.

A témakörök átfogják az egészség-magatartás szempontjából leginkább kritikusnak tekinthető területeket:

- a táplálkozást,
- a biztonságot,
- az alkohol-és a kábítószer fogyasztást, dohányzást,
- a családi és az iskolai kapcsolatokat,
- az aktív életmódot, a személyes higiéniát,
- fertőző betegségek – kiemelten a Covid-19 koronavírus - elleni védekezési lehetőségek megismertetése, alkalmazása,
- a testi és nemi érés területeit, életkori sajátosságaiknak megfelelően, értelmi státuszuknak megfelelően.

Cél, hogy értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.

Az egészségnevelési program megvalósulását segítő személyek:

- iskolaorvos, védőnő, ápolónő,
- gyermek-és ifjúságvédelmi felelős,
- óvodai-iskola szociális segítő,
- pszichológus,
- gyermekpszichiáter,
- meghívott szakemberek (pl. drog prevencióval foglalkozó szakember),
- szülők.

Környezeti nevelés

A tanulók tevékenységbe ágyazottan ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, környezetük értékeit. Indítsuk el érdeklődésüket a természeti jelenségek iránt.

Célunk, hogy a környezeti nevelés legyen:

- tanulóközpontú,
- holisztikus; figyeljen a természetes és épített környezetre,
- problémaközpontú; iskolánk vonzáskörzetében érzékelje a környezetvédelmi problémákat,
- tevékenységközpontú,
- épüljön folyamatos tapasztalatszerzésre és cselekvésre.

Nincs éles határ a szakaszok közt, mivel a témák többször ismétlődnek, bővülnek, egymásra épülve mélyülnek.

Tanulói tevékenységek: egyéni megfigyelés, csoportmunka, iskolán kívüli csoportos munka, kirándulás.

A program új vonásai:

- esetenként tömbösített órák,
- a hagyományos ismeretszerzés helyett vizsgálódás a természetben,
- a kirándulásokon feladatok végrehajtása (gyűjtés, megfigyelés, stb.),
- táblázatkészítés,
- az iskolai udvar megújítása,
- szelektív hulladékgyűjtés.

Tudatosuljon bennük az egészséges táplálkozásra való felkészülés jelentősége. Ismerkedjenek meg az étel-miszer-adalék fogalmával.

Feltételrendszere

Intézményünkben a környezeti nevelés feltételei adottak. A nevelőtestület elhivatott és a szükséges eszközök is rendelkezésre állnak, illetve pályázati úton beszerzésre kerülnek.

Tevékenységünk sikeres, ha:

- tanulóink érdeklődnek szűkebb és tágabb környezetük iránt,
- érdekli őket a természeti jelenségek oka, illetve azok magyarázata,
- ügyelnek környezetük tisztaságára, védik a természetet,
- felelősséggel vesznek részt hulladékgyűjtő tevékenységben,
- vásárláskor figyelembe veszik a termékek környezetvédelmi szempontjait.

2.11. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk kötelezettséget vállal, hogy a nevelés-oktatás során az esélyegyenlőségi törvényben foglaltaknak megfelelően érvényre juttatja az egyenlő bánásmód követelményét.

Az egyenlő bánásmód elvének megsértése:

- közvetlen (nyílt) hátrányos megkülönböztetés
- közvetett (rejtett) hátrányos megkülönböztetés
- zaklatás
- jogellenes elkülönítés
- megtorlás

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell az alábbi tevékenységek során:

- beiratkozásnál, felvételinél,
- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyermek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- a tanulói előmenetelben,
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában,
- a továbbtanulásban, pályaeorientációban,
- a humán erőforrás fejlesztésében, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség építésben,
- és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Támogató, szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységek az intézményben:

- napközis, tanulószobai, kollégiumi ellátás,
- felzárkóztató illetve tehetséggondozó programok,
- kultúráközvetítés,
- gyermekétkeztetés,
- kapcsolattartás a szülőkkel,
- kapcsolattartás a szakszolgáltató intézménnyel, szakértői bizottsággal.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezzen.

A nevelés - oktatás alapvető tárgyi és személyi feltételei az intézményben adottak.

Az egyenlő hozzáférés biztosított.

2.12. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

2.12.1. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek (projekt és egyéb)

A hagyományos módszereken kívül, különféle a tanulók együttműködésére épülő módszereket is alkalmazunk a tanulásban akadályozott tanulóknál.

Kooperatív tanulásszervezés

Ez a fajta módszer minden tantárgynál alkalmazható, négy alapelv: építő egymásrautaltság, egyéni felelősség, egyenlő részvétel, párhuzamos interakciók elvének figyelembevételével.

Alsó tagozatban inkább csak csoportmunka, felsőben az alapok lerakása.

- A humánusabb tanári megsegítés mellett egyidejűleg érvényesül a tanulók közös kommunikálása az adott tananyagban, egyenrangú félként adhatnak számot a már meglévő tudásukról, szerezhetnek újabb tapasztalatot együttműködve, a számukra még ismeretlenről.
- A közös kontaktusteremtésben mindegyikük egyenlő esélyekkel indulhat, a számukra megfelelő tér kialakítása után, egymással szemben, csoportokban (2-4-6 fős) dolgozhatnak a számukra otthonos teremben, ahol minden eszköz kéz közelben van a minél oldottabb hangulatú csoportos munkához.
- A feladatokat a csoport tagjai vagy a tanár osztja ki, a csoportokban, a szerepek óráról, órára változhatnak, így mindenki felelős a saját és mások munkájáért.
- Ezzel a tanulásszervezéssel megszűnik a tanulók közötti versengés, megtanulnak kooperálni, önzetlenül segíteni egymásnak, empátikusabbakká válnak, aktívan tevékenykednek.

Projekt módszer

A feladatok, témák kapcsolatban állnak 1-1 konkrét helyzettel, feladattal - kizárólag tanári koordinálással.

- Különböző tantárgyak integrációjában, az osztály illetve az iskolai közösség összes tagjának együttműködésével, közös munkájával hozhatnak létre tárgyi, illetve személyi produktumokat, 1- 1 projekthét keretében. Ezek a projekthét lezárásával kiállításra kerülnek.
- A gyermekek ismeretei elmélyülnek, hasznos információkat és tapasztalatokat gyűjtenek, aktívan részt vesznek a projekt, illetve a produktum megalkotásában.
- Megtanulnak együtt gondolkodni, kommunikálni, együtt sikerélményekkel gazdagabban alkotni.
Önbizalmuk, felelősségtudatuk, önálló ítéletalkotási és szociális képességük fejlődik, erősödik.
- A felnőttek (tanárok szerepe) változik: a szervezés, koordinálás, szervezőmunka és a gyerekek aktív tevékenységének buzdítása, támogatása lesz az elsődleges.

Projektfajták:

- Technikai projekt: életvitel és rajz órákon a tárgyi eszközök megalkotása, elkészítése az aktuális projektekhez kapcsolódóan.
- Művészi projekt: a 2 évenként megrendezett Esély nap.
- Környezeti projekt: tanulmányi kirándulások (tanévenként 2 alkalommal: ősszel és tavasszal), erdei iskola.
- Kutatási projekt: új tananyagrészek feldolgozása.
- Erzsébet-táborokon való részvétel.

2.12.2. Az iskolában a pedagógusaink által alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek, terápiák:

- Meixner olvasástanítási módszer,
- Diszkalkulia - számolási zavarok kezelése,
- Tanulás, tanítás módszertana,
- Tevékenységközpontú tanulásszervezés a magatartási és a tanulási problémák kezelésére,
- Relax terápia- relaxációs gyakorlatok,
- A gyermeki agresszió erőszakmentes kezelése,
- Tanulói tevékenységek támogatása IKT eszközökkel,
- Az alsótagozatos „Grassroots” labdarúgás módszertani és gyakorlati alapjai, alkalmazása,
- A szivacskezlabdázás oktatásmódszertani alapjai az iskolai testnevelésben,
- Kölyökatlétika programjának megvalósítási lehetőségei az alsó tagozatban,
- Utánpótlás korú sportolók motoros képességeinek fejlesztése a különböző sportágakban.

2.13. Iskolaváltás, a tanuló átvételének szabályai

- Ha az adott osztály létszáma engedi, a szülő kérésére és a szakértői bizottság iskolakijelölő véleménye alapján biztosítjuk a más iskolába járó tanulók számára az iskolaváltás lehetőségét.
- Az átvételről az intézményvezető dönt az érintett osztályfőnök véleményének kikérésével.
- Az intézményvezető a tanév közben is engedélyezheti a tanuló átvételét, ebben az esetben *írásbeli befogadó nyilatkozatot* küld a szakértői bizottságba.
- Évközi átvételnél a tanuló érdemjegyeit, és a mulasztott órák számát, a volt iskolája által megküldött hiteles dokumentumok alapján az osztályfőnök átvezeti az osztálynaplóba.
- Az átvett tanulónak az esetleges tudásbeli hiányosságait a szaktanárok segítségével és útmutatásai szerint pótolnia kell.

2.14. Írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások rendje, a tanulók teljesítményének értékelése

A beszámoltatás formái

Forma	Cél	Tervezés	Tájékoztatás rendje	Ellenőrzés, értékelés
Dolgozat	A tanulási folyamat közben jelentkező problémák feltárása	tanmenet	előző tanórán	tanári ellenőrzés értékelés
Szóbeli feleltetés	Rövid ismeretanyag elsajátításának mértéke	tanmenet	tanórán	Önértékelés értékelés érdemjeggyel vagy egyéb módon
Témazáró dolgozat	Szükség szerint egy adott tananyag számonkérése	tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, érdemjegy, tanári értékelés
Év eleji felmérés	Szintfelmérés	éves munkaterv tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, érdemjegy tanári értékelés
Év végi felmérés	Nagyobb tananyagegység számonkérése	éves munkaterv tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, érdemjegy tanári értékelés
Belső mérés	A tanulók tudásának mérése	időszakos	2 héttel a megíratás előtt	%-os mérés
Napközis, tanuló-szobai felkészülés	Tanulói aktivitás és motiválás, gyakorlás, megerősítés	tanmenet	tanórán	tanári ellenőrzés, önértékelés
Gyűjtő-munka	Tanulói aktivitás és többoldalú megerősítés	tanmenet	tanórán	tanári ellenőrzés

A dolgozatok értékelése:

Komlói EGYMI:

0 - 50 % elégtelen

51 - 65 % elégséges

66 - 80 % közepes

81 - 90 % jó

91 - 100 % jeles

Pécsváradi Tagintézmény: 0 – 30 % elégtelen

31 – 50 % elégséges

51 - 70 % közepes

71 - 85 % jó

86 - 100 % jeles

2.15. Otthoni, délutáni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli, szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

Az otthoni felkészüléshez szükséges írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása, elvei és korlátai.

A tanulói terhek csökkentésének elvét a helyi tantervünk a követelmények meghatározásánál érvényesíti. Az iskolában folyó tanórai munka és az otthoni felkészülés együttesen feltétele a sikeres pedagógiai munkának.

A tanítási órán megtörténik az elsődleges bevésés, a délutáni felkészülés – felidézéssel – a tartós emlékezetbe vésést szolgálja.

Alsó tagozat

Az alsó tagozaton szinte minden gyermek kollégista vagy napközis.

A kis mennyiségű házi feladat a feladattudat, a kötelességérzet, a „nekem dolgom van” érzését erősíti, elkészítése sikerélményt ad.

- A délutáni felkészülés során lehetőség van egyéni segítségnyújtásra, differenciált feladatmegoldásra, gyógypedagógus, asszisztens segítségével.
- A tanulási idő nem lehet több mint 1 óra.
- Akik önállóan tudják elvégezni, amikor készek, más feladatot kapnak, vagy szabadidős foglalkozásra mehetnek.
- Differenciált tanulásszervezéssel, játékos fejlesztő feladatokkal, a tanulók megterhelése nélkül oldjuk meg a tanulási feladatokat.
- Hét végére csak szorgalmi feladat adható, így lehetősége van minden tanulónak pihenni, ez jellemző az iskolai szünetek idejére is.

Felső tagozat

A felső tagozaton a délutáni felkészülésnek több funkciója van, a feladattudat további erősítése, az önálló tanulás elsajátítása.

- Rendszeres számonkéréssel kell biztosítani a folyamatos felkészülést, itt sem a mennyiség, hanem a minőség a fontos.
- Differenciáltan kell a feladatot adni, ezzel kell elősegíteni a tehetséggondozást.
- Hétvégekre és tanítási szünetekre itt is csak önként vállalt feladatok adhatók.
- A rohanó világ, a technika fejlődése, az internet elterjedése szükségszerűvé teszi az internetes ismeretszerzést (pl.: Wikipédia) felhasználást, az interaktív órák alkalmazását.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM
ÁLTALÁNOS ISKOLA
(ÉRTELMEILEG AKADÁLYOZOTT TANULÓK)

2020.

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4.

I. Az értelmileg akadályozott általános iskola nevelési programja

1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

Az általános iskolai intézményegységben jelenleg összevont tanulócsoportokban folyik sajátos nevelési igényű, értelmileg akadályozott gyerekek nevelése oktatása. Iskolánk bemenet szabályozott, a tanulókat a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottság javaslata és véleménye alapján vesszük fel.

Az értelmileg akadályozott tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak. Egyénenként is eltérő nevelési és oktatási igények és szükségletek jelentkeznek.

Személyiségfejlődésüket jelentősen módosítja a kommunikáció, a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassú tempó, a figyelem ingadozása, az alacsony fokú terhelhetőség.

Az értelmileg akadályozott tanuló nevelésének, oktatásának alapelve, hogy a sérülésből adódó hátrányos következményeket segítsen csökkenteni vagy ellensúlyozni.

A tanulóink eredményes fejlesztése (együttműködve a családdal, folytatva a korai fejlesztést, óvodai nevelést) egymásra épülő gyógypedagógiai segítségnyújtást jelent.

Az eltérő egyéni adottságok miatt tanulóink fejlesztése során egyénenként is eltérő nevelési és oktatási módszerek szükségesek.

Az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatására, a gyengébben teljesítők felzárkóztatására törekszünk.

Fejlesztő tevékenységünk a játékosságon, a mozgásos tapasztalatszerzésen, életkori sajátosságokon, pozitív érzelmeket keltő tevékenységeken alapul.

A multikulturális pedagógiai törekvések a pedagógia minden területére kiterjednek (tananyag, tanár-diák kapcsolat, motiváció, iskolai környezet stb.) A multikulturális pedagógia jellemzője, hogy tiszteletben tartja a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait.

Célunk

Az alapképességek mindennapos fejlesztése rugalmas, a tanulók szintjéhez igazodó követelményrendszerrel, a tananyag feldolgozásának speciális módszereivel, a tananyag szükség szerinti átrendezésével biztosítani a tanterv minimum teljesítését.

Speciálisan kiscsoportos vagy egyéni felzárkóztató foglalkozások szervezése.

Folyamatos korrekció, ellenőrzés, értékelés, önértékelés.

Fejlesztő programunk megvalósítását gyógypedagógus, logopédus, beszédfejlesztő pedagógus, gyógytornász, gyógytestnevelő látja el.

Az intézménytípus megalapozza a tanulói képességekhez és érdeklődéshez igazodó, készségfejlesztő iskolai képzésben történő részvétel és a gyakorlati munkavégzés feltételeit úgy, hogy fokozott figyelmet fordít azoknak a kompetenciáknak a fejlesztésére, amelyre a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet (a

készségfejlesztő iskola évfolyamain, napközi otthonokban, családban, lakóotthonokban, védő vagy integrált munkahelyeken).

Tevékenységi formák

Tanórán belül törekszünk:

- az egyéni képességekhez igazodó munkaformák, egyéni fejlesztés, értékelés,
- csoportos fejlesztés,
- tanórai differenciálás,
- kooperatív munkaformák elemei,
- témanapok, projekthetek alkalmazására.

Minden tanuló szükségleteihez igazodva és a szakértői véleményben előírtaknak megfelelően biztosítjuk a rehabilitációs-rehabilitációs időkeretet. A pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások fajtáit és óraszámát — az éves órakeret függvényében, a rászoruló tanulók szükségleteinek ismeretében — tanévenként munkatervben rögzítjük, a konkrét fejlesztési órarendeket is tanév elején állítjuk össze.

A rehabilitációs - rehabilitációs foglalkozások egyéni vagy csoportos formában is tarthatók.

A foglalkozás a gyermek képességeinek, a fejletlen vagy sérült funkcióinak feltérképezésével indul. A fentiek ismeretében egyéni fejlesztési terv készül.

A foglalkozások anyagának, tapasztalatainak feljegyzése az egyéni fejlődési lapokon folyamatosan történik.

A nevelő-oktató munka pedagógiai elvei

Az értelmileg akadályozott tanulók képességeinek, készségeinek, kompetenciáinak sajátos fejlődésmenete pedagógiai szempontból nagyon heterogén egyéni adottságokat eredményez, melyek egyénenként is elérő speciális nevelési – oktatási igényeket és szükségleteket jelentenek.

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének – oktatásának alapvető célja a szociális beilleszkedés megvalósítása. Fejlesztésük a szülői házzal együttműködve, folyamatos, tartalmilag és módszertanilag egymásra épülő gyógypedagógiai segítségnyújtással valósulhat meg. Az egész életre szóló védő – segítő – fejlesztő nevelésnek úgy kell megvalósulnia, hogy az egyéni, önálló személyiség kibontakozása felé hasson. Pedagógiai munkánk alapelve, hogy a tanulók pozitív tulajdonságaira, emberi kötődéseire építsünk. A különböző képességterületeken meglévő képességelőnyöket aktivizáljuk a nevelési – oktatási helyzetekben.

A pedagógiai munka tervezésénél az alábbi szempontok érvényesülését tartjuk fontosnak:

- A nevelés – oktatás során folyamatos megsegítésre, vezetésre, direkt irányításra van szükség.
- A fejlesztés során a kevésbé sérült részképességekre, pozitív beállítódásokra kell alapozni, ezért fontos, hogy ezeket a munka megkezdésekor nagyon alaposan feltérképezzük.
- A tanulók teljes személyiségükkel vesznek részt a pedagógiai helyzetekben, így figyelemmel kell lenni minden – a gyermeket érintő – külső, nehezítő tényezőre. Ha

vannak a külső környezetnek segítő jellegű adottságai, azt aktivizálni kell a fejlesztés sikere érdekében.

- A tanulási tempó egyéni különbsége, a tanulási helyzetekhez való kötődés módosulása, a megőrzés és felidézés zavarai szükségessé teszik a fejlesztés idejének növelését, a fejlődés egyéni megítélését.

A szociális kompetenciák zavarai miatt kiemelten figyelemmel kell lenni a társas kapcsolatokra.

A gyógypedagógiai nevelésben, fejlesztésben kiemelkedő jelentősége van az érzelmeknek, motivációnak, a játékoságnak, amelyekkel a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók tevékenységét szervezni lehet. A motivációs formákat a tanulók életkorának, személyiségjegyeinek megfelelően kell kiválasztani.

A legfontosabb tanulásszervezési elvek a következők:

- A tantárgyi tapasztalatokhoz való kötődés.
- A cselekvésbe ágyazott tanulás.
- A lelassult tanulási tempók dominanciája.
- A hatékony tanítási irányítás igénye.
- Az állandó ösztönzés megvalósítása.

Célok

A tanköteles korú középsúlyos értelmi fogyatékos gyermeknél – az alapfokú képzés során, az általános műveltséget megalapozó pedagógiai szakaszban - el kell érni, hogy minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket. Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez, ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki. Mindez a módosult fejlődésmenetet, a sajátos tanulási képességet, valamint a behatárolt felnőttkori életlehetőségeket figyelembe véve, a speciális nevelési szükségletre, a különleges gondozási igényre építve, az egyéni bánásmód elvét alkalmazva, a kommunikációs és szocializációs képességek kiemelt fejlesztésével, praktikus ismeretek közvetítésével valósuljon meg. A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

Tantárgyi rendszerünk olyan képességek kialakítását célozza meg, amely elősegíti, hogy az iskolai nevelés – oktatás után el tudják látni önmagukat, az alapfokú képzés befejezése utáni életközegben (középfokú képzés, szociális foglalkoztató, gondozóház, védőmunkahely, család, stb.) a szociális integrálódásuk eredményes legyen, elemi szintű munkavégzésre képesek legyenek.

Ennek érdekében:

- vegyenek részt tevékenyen életük alakításában, rendelkezzenek ehhez megfelelő szintű kommunikációs stratégiákkal,
- egyszerű társas kapcsolatokat képesek legyenek fenntartani,

- ismerjék tárgyi és személyi környezetüket, ismereteiket legyenek képesek felhasználni, tudjanak megfelelő módon tájékozódni,
- alakuljon ki igényük a közösségi tevékenységekre, az iskolai és diákotthoni életben való részvételre,
- gazdagodjon személyiségük: az önfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- óvják testi egészségüket: az erőnlét, állóképesség, ügyesség egyénre szabott fejlesztése,
- érdeklődjenek a társadalmi jelenségek és problémák iránt (általános emberi értékek, társadalmi elvárások, szülőföldünk kultúrája, hagyományai, az alapvető állampolgári jogok és kötelességek),
- képesek legyenek folyamatos motivációval az aktív tevékenységre.

Feladatok

- A tanulók sikeres szociális beilleszkedése érdekében feladatunk:
  - a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
  - a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
  - a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
  - gyakorlatorientált képzés,
  - az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
  - a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
  - egyénre szabott fejlesztő eszközök, eljárások alkalmazása
  - az épen maradt, kevésbé sérült területek feltárása és fejlesztése,
  - a személyiség gazdagítása: az önfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
  - az eredményes társadalmi integrációra törekvés
  - a bennünket körülvevő világ kulturális és vallási sokszínűségének bemutatása, a rasszizmus felismerésének és az ellene való küzdelemképességének az elsajátítása.
- A képességek lehető legmagasabb szintre való fejlesztése.
- A szociális, társas, környezeti kompetenciák kiemelt fejlesztése.
- Szemléltetés- és gyakorlatközpontú fejlesztés megvalósítása.
- Az épen maradt, kevésbé érintett részképességek feltárása és fejlesztése.
- A hátrányok csökkentése érdekében egyéni eljárások, eszközök, módszerek alkalmazása.
- Az - egyéni lehetőségekhez viszonyított – eredményes társadalmi integrációra törekvés.
- A tantárgyi rendszer kialakításánál figyelembe vettük az iskolatípus képzési célját, az irányelvekben meghatározott pedagógiai szakaszok feladatát, a fejlesztési területeken megfogalmazott tartalmi elvárásokat.
- A tantárgyi rendszerünkben hagyományos tantárgyak (pl.: olvasás-írás, számolás-mérés), komplex tantárgyak (pl. kommunikáció) és integrált tantárgyak (pl. környezetismeret) egyaránt megtalálhatók.

Alapfokú nevelés – oktatás

- alsó tagozat 1–4. évfolyam
- felső tagozat 5–8. évfolyam

Pedagógiai eljárások

- Fokozatosan vezetjük át a gyermeket az óvoda játékközpontú életéből az iskolai tanulás tevékenységébe.
- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.
- Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- Törekszünk az átlagostól eltérő didaktikai módszerek alkalmazására, a gyakorlati jellegű oktatásra, a tevékenységközpontú tanulásszervezésre, a differenciálás módszereinek alkalmazására.
- Támaszkodunk a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira, a fokozatosság elvének betartására, a már elért eredményekre való építkezésre.
- A szemléletes képi rávezetéssel történő, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzésre, folyamatos megerősítésre, a speciális módszerek, eszközök alkalmazását minden esetben a gyermek, tanuló állapota, egyéni szükségletei határozzák meg.

Terápiás módszerek (egyéni, kiscsoportos)

- TSMT (Tervezett Szenzomotoros Tréning)
- autizmus spektrumzavar speciális terápiája
- speciális konfliktuskezelési módszerek alkalmazása
- gyógytorna
- logopédia/beszédfejlesztés

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az egyéni fejlődésmenet, a képességszintű eltérések szükségessé teszik a korai nevelési szakaszban alkalmazott fejlesztő eljárások alkalmazását. A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységeiben jelenik meg.

Az értelmi akadályozottsághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek jelentős mértékben befolyásolják az egyéni fejlődés menetét. Ezt a pedagógiai helyzetet az egyéni képességekhez igazodó egyéni fejlesztési programokkal, rehabilitációs célú foglalkozásokkal oldjuk meg, tehát:

- Egyéni fejlesztési terv alapján dolgozunk.
- Gyógytornász segítségével valósul meg a mozgásfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában.
- Nyelv- és beszédfejlesztő pedagógus fejleszt a beszéd alaki és tartalmi elemeit, fejleszt a kommunikációs képességeket egyénileg.
- A tanórákon differenciált foglalkoztatás valósul meg.
- Rehabilitációs foglalkozásokon egyénre szabott fejlesztési eszközökkel, módszerekkel segítjük a fejlődést.
- Folyamatos kapcsolatot tartunk fenn a szülői házzal, a tanulók nevelésében közreműködő segítőkkel.

- Olyan tanítási és motivációs eszközöket alkalmazunk, amelyek hatékonyak a különféle társadalmi osztályokból vagy etnikai csoportokból származó tanulóknál.

Személyiségfejlesztés lehetőségei, jellemzői

Az iskola széles tevékenységkínálatával, változatos pedagógiai módszereivel, személyiségfejlesztő oktatásával az élményszerzés örömét szeretné megvalósítani.

Az iskola nevelői tevékenységében törekszik a családi szocializációban megmutatkozó hiányok pótlására: a morális magatartás, a társas viselkedési normák elsajátítására, a viselkedési készség gyarapítására, a segítő, a karitatív, egymást tisztelő, empátiás magatartás kiépítésére, az illemszabályok betartására.

Az intézményben folyó nevelés hangsúlyt fektet az önismeret-fejlesztésre (osztályfőnöki órák, iskolán kívüli lehetőségek formájában).

A különböző szakkörök működtetésével, a színvonalas iskolai ünnepélyekkel a tanórai tevékenységeken túl is lehetőség nyílik az intellektuális, esztétikai és érzelmi nevelés fejlesztésére.

Nevelési programunk hazaszeretetre, a kulturális értékek megbecsülésére, értékővő magatartásra, a természet megvédésére és még sok más értékre nevel (ünnepélyek, kirándulások, versenyek), fejlesztik a közösségi érzést, a sportszellemet.

Esztétikai és érzelmi nevelés

A különböző szakkörök működtetésével, a színvonalas iskolai ünnepélyekkel, igényes és esztétikus környezet kialakításával.

A tanulók erkölcsi nevelése, hazaszeretetre nevelés

Az alapvető erkölcsi értékek megismertetése, tudatosítása és meggyőződéssé alakítása. A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése. A nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése. A hazaszeretet érzésének felébresztése.

A tanulók állampolgári nevelése

Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése. Az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt. Igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és kollégiumi életben való részvételre. Az emberi együttélés szabályainak megismertetése. A társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az előítélettől mentes együttműködési készség kialakítása.

A tanulók munkára nevelése

Az emberek, a szülők által végzett munka fontosságának tudatosítása. A tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása.

1.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulóinknak egészségük megőrzése és védelme érdekében korszerű ismereteket szükséges nyújtanunk.

Tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az egészséges életmód gyakorlását szolgáló tevékenységi formákat, az egészségbarát viselkedésformákat:

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében - foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából legfontosabb ismeretekkel

- a táplálkozás,
- az alkohol- és kábítószer fogyasztás, dohányzás,
- a családi és kortárskapcsolatok,
- a környezet védelme,
- az aktív életmód, a sport,
- a személyes higiénia,
- a szexuális fejlődés területén,
- a 2020 tavaszán megjelenő koronavírus (COVID 19) miatt kiadott veszélyhelyzettel kapcsolatos hatékony védekezési módszerek (megfelelő és alapos kézmosás, hőmérő használata, szájmaszk, rendszeres felületfertőtlenítés, takarítás, megfelelő távolságtartás) alkalmazása az iskolában.

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozásnak feladata.

Az iskolai egészségnevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása: testnevelés órák; játékos, egészségfejlesztő testmozgás, tömegsport valamennyi évfolyamon, rendszeres séta és játék a szabadban
- a kommunikáció, környezetismeret az életvitel és gyakorlat tantárgyak tanóráin feldolgozott ismeretek;
- az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások: szakkör, egészségnap.

Az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő, ápolónő) segítségének igénybe vétele a tanulók egészségügyi és higiéniai szűrővizsgálatának megszervezéséhez.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy jelentősen csökkentse a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat. A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelőnyökre építve – a mozgásállapot javítása.

1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A közösségnek, mint tevékenységi keretnek a célja, hogy segítse az egyén fejlődését, képességeinek kibontakoztatását úgy, hogy egyéni lehetőségeit, képességeit szem előtt tartja.

Színterei

- a család,
- az iskola,
- az iskolán kívüli közösségek.

Az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei

- tanórák,
- tanórán kívüli iskolai foglalkozások (napközi, szakkörök, sportkörök)
- iskolán kívüli tevékenységek
  - színházlátogatás Komlón
  - őszi és tavaszi kirándulások a természetbe
  - tanév végi osztálykirándulások
  - LEP programban való részvétel – a tanulásban akadályozottak pedagógiai programjában meghatározottak szerint.

Tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok

- A gyermek beilleszkedésének segítése.
- Otthonosság, folytonosság biztosítása. A tanulás támogatása, kölcsönös segítségnyújtással, a tanulmányi és munkaerőcs erősítésével.
- A közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával).
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének, önértékelésének fejlesztése.
- Folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, építése.
- A beépült rossz minták leépítése, újak kialakítása.
- Az alapvető szocializációs ismeretek beépítése.
- Önkiszolgáló tevékenység fejlesztése.
- A család hiányából eredő hospitalizációs ártalmak kompenzálása, leküzdése, nem utolsó sorban az emocionális háttér biztosítása, támogatása.

Tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

Ezek a kötetlenebb tevékenységi formák és közösen átélt szabadfoglalkozások, illetve kirándulások, túrák stb. kiváló területei a közösség érzelmmel teli fejlesztésének.

A következő feladatok hárulnak ezen a téren az iskolára:

- Nevelje a tanulókat az önellenőrzésre, önértékelésre, egymás segítésére és ellenőrzésére.
- Nevelje a tanulókat az önálló tanulásra, tevékenységre.
- Ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait.
- Járvon hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez. (irodalmi, zenei, egyéb foglalkozások keretében).
- Az együtt eltöltött idő mélyítse el az egymás iránti szeretetet, megbecsülést, felelősséget.
- Az együtt töltött kirándulások, séták, túrák növeljék a természet iránti szeretetet, tiszteletet és felelősséget.
- Járvon hozzá a gyermek személyiségének, érzelmi háttérének erősítéséhez.

- Segítse az őszinte, jó kapcsolatokat, barátságok alakulását.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, kiemelten az osztályfőnöki munka tartalma és feladatai

A pedagógus intézményi feladatai

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről,
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon,
- segítse a tehetségek felismerését,
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését,
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket,
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa,
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést,
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa,
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját szakszerűen végezze,
- a helyi tantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint értékelje a tanulók munkáját,
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát,
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

Az osztályfőnökök kiemelt feladatai, köteleességei

- Munkáját az iskola nevelési és oktatási terve, valamint az éves munkaterv alapján végzi.
- Az osztályfőnök közvetíti az iskola értékrendjét a tanulóknak.
- Felelős vezetője az osztály közösségének.
- Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.

- Munkájában támaszkodik a diákönkormányzat vezetőségére, segíti és figyelemmel kíséri tevékenységüket.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, kollégiumi nevelőkkel.
- Felelős osztálya rendjéért, tisztaságáért.
- Látogatja osztálya tanítási óráit, tanórán kívüli foglalkozásait. Észrevételeit megbeszéli az érintett nevelővel.
- Törekszik a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztésére, gondot fordít a gyengébbek felzárkóztatására, a tehetségesek kibontakoztatására, a differenciált foglalkoztatásra.
- A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját, együttműködik a szülőkkel.
- Lehetőség szerint családlátogatást tesz a helyi lakosú tanulók szüleinél, a lakásotthonban élőkénél, és a problémás tanulóknál.
- Folyamatos kapcsolatot tart a gyermekvédelmi felelőssel.
- Az ellenőrző könyvben tájékoztatja a szülőket a tanuló magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről. Ellenőrzi, hogy a szülők az észrevételeit tudomásul vették-e.
- Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az anyakönyveket, kitölti bizonyítványokat. Felelős az osztálynapló/E-napló rendes és folyamatos vezetéséért, a bejegyzéseket ellenőrzi, az igazolásokat összeszedi, az osztályzatok számát figyelemmel kíséri.
- Elkészíti a tanulók habilitációs-rehabilitációs egyéni fejlesztési tervét, vezeti az egyéni fejlődési lapot, gondoskodik a tanulók személyi anyagának rendben tartásáról.
- Rendszeresen konzultál az osztályban tanító többi tanárral a tanulók tanulmányi munkájáról, szorgalmáról és magaviseletéről. Ha szükséges, ezzel kapcsolatban megkeresi a szülőket is.
- Az E-naplóban gondoskodik a jutalmazások- büntetések bejegyzéséről, bejegyeztetéséről.
- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon a tanulókkal az első szülői értekezleten a szülőkkel ismerteti.
- Tűz-és bombariadó esetén az intézményben elfogadott intézkedési rend alapján tevékenykedik.
- Figyelemmel kíséri a tanulók szabadidős tevékenységét
- A szülői közösség vezetőjével irányítja osztálya szülői közösségét.
- Az osztályfőnökök minden héten egy tanulót bízhatnak meg a hetesi feladat ellátásával.

1.6. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

Kiemelt figyelmet igénylő tanulók:

- különleges bánásmódot igénylő tanuló:
  - sajátos nevelési igényű tanuló,
  - kiemelten tehetséges tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.

A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze.

Ezek:

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása,
- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek,
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, térrendezés, speciális bútorok biztosítása,
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztése

A kis lépések elvét alkalmazva, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képességfejlesztés kellő időt, alkalmat kell, hogy biztosítson:

- az alapmozgások, manipuláció kialakítására, fejlesztésére,
- a kontaktus és kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztésére,
- a beszédindításra, a beszédmegértés fejlesztésére, az aktív szókincs bővítésére,
- a szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítására,
- az adekvát eszközhasználat elsajátítására, a kognitív funkciók fejlesztésére.

Ezek kialakításánál kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

A fejlesztés során a csoportos foglalkozásokon törekedni kell a megfelelő motiváció fenntartására, a csoportban az egymáshoz való közeledésre, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Intézményünk kellő differenciáltsággal, differenciálással fejleszti a tehetséges, az átlagos képességű és a hátrányos helyzetű gyermekek személyiségét. A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben.

Biztosítjuk a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését. A lemaradó tanulókat egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztjük.

Tanulóinknak, akik egy-egy részterületen vagy műveltségi területen kiemelkedő képességeket mutatnak (szavaltat, ének, sport, kézügyesség, zene) szakkörökön biztosítunk lehetőséget a fejlődésre, képességeik fejlesztésére.

A tanulók versenyekre való felkészítése főként egyénileg, nevelői irányítással történik. A felmerülő rendszerű rendezvényeket rendszerint házi versenyek, selejtezők előzik meg.

A tehetséges tanulóink részt vesznek az 5-8. csoportosoknak kiírt Koncz Dezső Tanulmányi Versenyen.

A szakkörök – versenyek szükségességét indokolja, hogy:

- fontos motivációs bázis egész tanévben az évről évre visszatérő megmérettetésekre való eljutás, önmaguk és tudásuk, képességeik megmutatásának lehetősége,
- kiegészítő ismeretek nyújtásának és a képességek kibontakozásának szinterei,
- hozzájárulnak az egészséges életmód iránti igény kialakításához,
- ezek keretein belül mód nyílik a kommunikáció helyes formáinak gyakorlására, emelik az iskolai rendezvények színvonalát, a szabadidő hasznos eltöltésének lehetséges módjai,
- elősegítik a művészetek iránti fogékonyság megalapozását, hozzájárulnak a társintézményekkel való kapcsolattartás erősítéséhez (pedagógus és gyermekkapcsolatok alakulnak),
- intézményünk jó hírét erősítik,
- a tanulók megismerik a korszerű információszerzés lehetőségeit (könyvtár, számítógép, Internet, sajtó).

Mivel a szakkörök nem kötelezőek, hanem választhatók, a szülők és tanulók igényei alapján a jövőben változhatnak.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programok

A tanulói kudarcok csökkentése érdekében a pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció – rehabilitáció áthatja a nevelésünk egészét, célunk tanulóink szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A fejlesztés területei:

- fejletlen, vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása
- eszköztudás fejlesztés
- felzárkóztatás
- tanulási technikák elsajátítása
- szociális képességek
- önálló életvezetés

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Tanulóink nagy része szociálisan hátrányos helyzetű. Sokan közülük állami gondoskodásban részesülők. Az értelmileg akadályozott gyerekek fejlesztésének alapvető feltétele a szülői (gondozói) házzal történő folyamatos, kétoldalúan aktív viszony. A hátrányok leküzdése érdekében olyan segítő szolgáltatásokat, lehetőségeket nyújtunk, melyek a családok tehermentesítésével alapot adnak a sikeres kapcsolattartásnak.

Az intézmény nagy hangsúlyt fektet a hagyományok ápolására. Az évente megrendezett színvonalas iskolai szintű ünnepélyek megtartása, emlékhelyek meglátogatása – aktualitásuk mellett -, a közösséghez tartozás érzését is erősítik, az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit közvetítik.

A közös iskolai rendezvények – a Luca napi forgatag, Mikulás, karácsonyváró, karácsonyi ünnepély, farsang, húsvétváró, gyermeknapi rendezvény, ballagás -, a vetélkedők, versenyek az iskola életének üde színfoltjai.

Az iskolai életet színesítik az iskolán kívül szervezett programok is: mozi-, színház- és múzeumlátogatások, kirándulások, tanulmányi séták.

Nagy jelentőséget tulajdonítunk a pedagógusok és a szülők közötti jó kapcsolatnak. Az oktató-nevelő munka hatékonyságát alapvetően meghatározhatja a tanuló szüleivel kialakított partneri kapcsolat.

1.7. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jogának gyakorlása

A tanulók érdekeinek képviseletére intézményünkben iskolai diákönkormányzatot hoztunk létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjedhet. A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a nevelőtestület előtt a diákönkormányzat felnőtt vezetői képviselik.

A diákönkormányzat tevékenységét az iskola diákönkormányzatot segítő pedagógusa támogatja és fogja össze.

A diákönkormányzat az említett pedagógusokon keresztül is érvényesítheti jogait és kérheti az iskola vezetésének intézkedését.

A diákönkormányzat szervezeti és működési szabályzatát a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá.

Tájékoztatás és véleménynyilvánítás joga

- A tanuló véleménynyilvánításának, a rendszeres tájékoztatásának elsődleges formája az intézményekben elhelyezett hirdetőtábla.
- Ezen kívül az osztályfőnök tanítási óráján tájékoztatást kell kapni az időszerű feladatokról, intézményi programokról, rendezvényekről.
- Az intézmény vezetői havonta egy alkalommal a hónap első hetének hétfőjén 13-14 óráig nyílt órát tartanak, ahol a tanulók tájékoztatást kérhetnek az őket érdeklő kérdésekkel kapcsolatban.
- Az intézmény vezetőinek közreműködésével minden félévben egy alkalommal, tanévenként összesen két alkalommal – a diákönkormányzattal egyeztetett időpontban – fórumot tart a tanulók szervezett véleménynyilvánításának biztosítása

érdekében. A tanuló véleményét, kérdéseit a diákönkormányzat közreműködésével eljuttathatja az illetékes vezetőhöz, melyre 15 napon belül választ kell kapni.

1.8. A tanuló, szülő, pedagógus és az intézmény partnerei közötti kapcsolattartás formái

Együttműködve a szülőkkel és más partnereinkkel a nyitottság elvét követjük tevékenységünkben. A partneri viszony biztosítéka a pedagógus, a szülői munkaközösség, és a tanulókkal való együttműködés.

Folyamatos tájékoztatással, konzultációval együttműködnek a különböző gyógypedagógiai területek szakemberei, hogy a családoknak legyen biztos képük a gyermekük fejlődéséről, várható életútjáról.

A gyermek felelőssége, hogy számára a leoptimálisabban használja ki az iskola által nyújtott szolgáltatásokat.

A szülő felelőssége, hogy együttműködjön a gyermek fejlődése érdekében, vegye igénybe gyermeke számára a szükséges és felajánlott szolgáltatásokat.

Az iskola valamennyi dolgozója, és tanulója közösen tiszteletben tartja egymás emberi méltóságát.

Kapcsolatunk a szülőkkel, gondviselőkkel

- A szülőkkel való kapcsolattartást az iskolai munkával kapcsolatosan a vezetők, az osztályfőnökök, a csoportnevelők végzik szükség szerint.
- A családgondozók évente többször tesznek látogatást az intézményünkben, érdeklődve gyermekeink tanulmányi és szociális helyzetéről.
- Lehetővé tesszük a gyermek látogatását, a házirend szabályai szerint a szülők, hozzátartozók számára.
- A bejáró tanulók szüleivel állandó kapcsolatban vagyunk, kérdéseikkel, problémáikkal bármikor bizalommal fordulnak a vezetőkhez, illetve a gyermeket tanító pedagógushoz. Állandó, folyamatos tájékoztatásban részesülnek gyermekük tanulmányi előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról, valamint minden őket érintő kérdésben. Ugyanúgy történik a lakóotthonban /gyermekotthonban lakó gyermekekről a tájékoztatás – a tanév első felében, valamint év végén az elért tanulmányi eredményéről, magatartásról, szorgalomról – írásban a gyám felé.

A szülők és az osztályfőnökök, pedagógusok együttműködésére az alábbi fórumok szolgálnak:

- **Fogadó óra:** feladata a szülők és pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal.
- **Nyílt tanítási óra:** feladata, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskola oktató-nevelő munkájának mindennapjaiba, ismerje meg a tanítási órák, foglalkozások folyamatát, tájékozódjon gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.
- **Írásbeli tájékoztató:** feladata a szülők tájékoztatása tanulók tanulmányi előmeneteléről, vagy magatartásáról.

A fogadó órák és a nyílt tanítási órák időpontját az iskolai munkaterv évenként határozza meg.

A szülők kéréseit, javaslataikat, véleményüket szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik útján közölhetik az intézmény vezetőjével, tagintézmény vezetőjével, vezetőségével.

Az együttműködési formák

- fogadóóra,
- szülői értekezletek,
- családlátogatás,
- üzenő füzet használata,
- nyílt nap,
- levelezés, telefonon való érintkezés.

Munkánk során e kapcsolatok fenntartását, ápolását, fejlesztését tartjuk szem előtt.

Intézményünk partnerei

- családsegítő központok
- védőnő, háziorvos, pszichiáter, neurológus,
- közoktatási intézmények, különösen más iskolák, nevelési-oktatási intézmények,
- rendőrség, bíróság,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok,
- ÉFOÉSZ, civil szervezetek,
- helyi önkormányzatok.

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák, alkalmassági vizsga szabályai

Vizsgák lehetősége és rendje

Amennyiben a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása meghaladja

- együttesen a kétszázötven tanítási órát
- egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát,

és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.

Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozó-vizsgát kell tennie.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól.

Az egyéni munkarend szerint tanuló diáknak félévkor és év végén osztályozó vizsgát kell tennie minden tantárgyból.

Osztályozó vizsgát tehet a tanuló a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján ezt engedélyezi.

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Tanulmányok alatti vizsgák szabályai

- Osztályozó vizsgát az iskola félévkor és tanév végén szervez az osztályzat megállapításához.
- Osztályozó vizsga anyagának tartalmaznia kell az iskola helyi tantervében megfogalmazott követelményeket, tantárgyanként és évfolyamonként.
- Osztályozó vizsgát a tanuló minden tantárgyból köteles tenni.
- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.
- Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Az iskolában tartott tanulmányok alatti vizsga esetén az intézményvezető, a független vizsgabizottság előtti vizsga esetén a kormányhivatal vezetője engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni.
- Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A sajátos nevelési igényű vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni, lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet, a szóbeli vizsgát írásban teheti le.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

1.10. Felvétel, átvétel helyi szabályai

Intézményünkben tanulók sajátos nevelési igényű gyermekek. Felvételük, átvételük csak a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága szakértői javaslata alapján történik.

Iskolába lépés feltételei

- A tanköteles korú gyermek rendelkezzen a szakértői bizottság által kiállított szakértői véleménnyel és intézménykijelöléssel.
- Iskolai beiratkozáshoz be kell mutatni a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, lakcímkártyáját, TAJ számát és az érvényes szakértői javaslatot.

Az adott évben tanköteles korba lépő sajátos nevelési igényű gyermekeket a szülő a szakértői bizottság véleményében vagy a kormányhivatal jogerős határozatában megjelölt időpontig köteles beírni a kijelölt iskolába.

Ha a gyermeket az iskolába nem írták be, az iskola igazgatója értesíti a gyermek lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes kormányhivatalt.

Átvétel feltételei

- Eltérő iskolatípusból a megfelelő szakértői vélemény alapján.
- Azonos iskolatípusból szülői kérésre, a szükséges dokumentumok bemutatásával (bizonyítvány, anyakönyvi kivonat, szakvélemény és intézménykijelölő, egészségügyi törzslap)

Felvétel, átvétel elutasításának eljárási rendje

- Megfelelő szakértői vélemény hiányában a tanuló felvételi kérelme elutasítható.

Az intézmény vezetője a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz.

A gyermekek csoportba sorolása

A szakértői vélemény alapján történik tanulóink csoportba sorolása. Amennyiben a szorgalmi időszak folyamán felmerül, hogy a gyermek fejlődése szempontjából nem az optimális osztályba került, az osztályfőnök és a szülő, az iskola igazgatójával egyeztetve kérheti a gyermek rendkívüli kontroll vizsgálatát, majd a javaslatnak megfelelően jár el.

A tanulói jogviszony megszüntetése, az eljárás rendje**A tanulói jogviszony megszűnik**

- a tanulmányok befejezésével,
- a tankötelezettség megszűnésével, a szülő írásbeli kérelmére,
- a szülő kérésére áthelyezéssel (szükséges dokumentumok bemutatásával),
- fegyelmi büntetés következtében, ha a tanuló a tanköteles kort betöltötte.

A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásbeli értesítést küld a szülőnek.

Ha a tanköteles tanuló az iskola utolsó évfolyamának elvégzése után nem jelentkezik másik iskolába, az intézmény vezetője értesíti a tanuló lakóhelye/ tartózkodási helye szerint illetékes jegyzőt.

Egyéni munkarend szerinti tanulói jogviszony létrejöhet:

- szülő/gyám kérésére,
- szakértői vélemény alapján.

A kérelmet a szülőnek/gyámnak kell az Oktatási Hivatal részére kell megküldeni, a csatolt dokumentumokkal.

1.11. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának terve

Tanuló- és gyermekbaleset: minden olyan baleset, amely a gyermeket, a tanulót az alatt az idő alatt, illetőleg a tevékenység során éri, amikor a nevelési-oktatási intézmény felügyelete alatt áll.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek a kommunikáció, a környezetismeret, az életvitel és gyakorlat és a mozgásnevelés/testnevelés tantárgyakban jelennek meg.

A tanuló kötelessége különösen, hogy:

- óvja saját és társai testi épségét, egészségét,
- elsajátítsa és alkalmazza az egészségét és biztonságát védő ismereteket,
- haladéktalanul jelentse a felügyeletét ellátó pedagógusnak vagy más alkalmazottnak, ha saját magát, társait, az iskola alkalmazottait vagy másokat veszélyeztető állapotot, tevékenységet, illetve balesetet észlelt, továbbá – amennyiben állapota lehetővé teszi –, ha megsérült.

A pedagógus kötelessége, hogy:

- a gyermekek, tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön,
- ha észleli, hogy a gyermek, illetve a tanuló balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye.

Feladatok

- A tanuló kötelessége jelenteni a másokat veszélyeztető állapotot, tevékenységet vagy balesetet.
- A tanítási órán és azon kívül is köteles a tanuló betartani a baleset-és tűzvédelmi szabályokat.
- A munkaközösségek vezetői külön ismertetőt tartanak a szaktantermekre, szertárakra vonatkozó sajátos veszélyforrásokról.
- A fertőzésre gyanús tanulót, vagy iskolai dolgozót orvosi vizsgálatra kell küldeni, és az iskola-orvosnak intézkedni kell a fertőzés megakadályozásáról.
- Az iskola orvosi szobájában mentődobozt kell elhelyezni.

II. Az iskola helyi tanterve

2.1. A választott kerettanterv megnevezése

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben**Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához**Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam**2.2. Kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tanórai és nem kötelező foglalkozások megnevezése és óraszám**

	Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	3	3
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	3	3	3	3	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	4	4						
	Életvitel és gyakorlat			4	5	5	5	5	5
Természeti környezet	Környezetismeret					2	2	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs e.h.							2	2
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31
Habilitáció		3	3	3	3	3	3	4	4
Összesen		28	28	28	29	31	31	35	35

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok**2020-tól felmenő rendszerben**

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2

Művészetek	Ábrázolás-alkítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30
Habilitáció		3	3	3	3	3	3	4	4

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

2.3. Az alkalmazandó tankönyvek, taneszközök, segédletek kiválasztásának elvei, a térítésmentes igénybevétel biztosításának módja

A tankönyvek kiválasztása során olyan kiadványokat kell használni, amiket tankönyvvé minősítettek és részben, vagy egészében felhasználhatók tanulóink oktatásában. Az egyéni fejlődésmentre való tekintettel a tanulóink szükséges tankönyveit egyénileg is kiválaszthatja a tanulót oktató pedagógus.

Az iskolai oktatásban alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket és taneszközöket a helyi tantervben szereplő ajánlati listából a műveltségterület oktatásában érintett pedagógusok közössége választja ki az alábbiak szerint:

- tartalmában feleljen meg a helyi tanterveink elvárásainak
- a jelenleg kapható tankönyvek, segédletek a lehető legjobban fedjék le a tantárgyak tartalmát
- azonos feltételek megléte esetén az olcsóbb tankönyvek részesülnek előnyben
- az új tankönyvek, segédletek bevezetése mindig felmenő rendszerben történik és a több éven keresztül felhasználható könyveket, segédleteket kell előnyben részesíteni
- az új tankönyvek, segédletek bevezetésekor a rendelés elkészítése előtt ki kell kérni az iskolai SZMK véleményét.

2.4. A NAT pedagógiai feladatai, megvalósításának helyi szabályozása

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

Fejlesztési területek – nevelési célok**Erkölcsei nevelés**

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba. Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit. Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

Családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mérten elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére. Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket. Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mértén beosztani a javakat. Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását. Képes ön maga munkatevékenységi lehetőségeinek felismerésére, belátására, elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával. Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

Tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés**Anyanyelvi kommunikáció**

A tanuló képességeihez mértén bekapcsolódik kommunikációs helyzetekbe, igényli gondolatainak, érzéseinek átadását, egyszerű utasításokat megért. Elsajátítja az anyanyelvi verbális vagy nem verbális kommunikáció alapelemeit, megismeri a beszéd kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját. Folyamatosan törekszik a formailag és tartalmilag helyes kommunikáció elsajátítására. Képes önállóan kapcsolatot teremteni és adekvát kommunikációban részt venni. Praktikus helyzetekben, a szükséges mennyiségű segítség mellett, alkalmazni tudja a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket.

Matematikai kompetencia

A tanuló felismer elemi ok-okozati összefüggéseket, tevékenységekkel kísérve számlál, mennyiségeket összehasonlít. A mindennapi életben használt egyszerű mértékegységeket ismeri. Megismeri a pénz értékének és az árak összefüggésének alapjait. Egyéni igényekhez igazodó segítséggel tájékozódik térben és időben.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló segítséggel tájékozódik alapvető természeti jelenségekben és folyamatokban. Megismeri testének működését, együttműködik szervezetének megóvásában és egészségének fenntartásában. Ügyel környezetének védelmére, képes a természet szépségeinek felismerésére. Minél önállóbban, adekvátan alkalmazza környezetének berendezéseit és eszközeit.

Digitális kompetencia

A tanuló megismeri az információs eszközök használatának lehetőségeit a kapcsolatteremtés, a megismerés és a szabadidő hasznos eltöltése érdekében.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló fokozatosan elsajátítja a környezetével való együttműködést, lehetőségéhez képest segítséget nyújt rászoruló embertársainak, családjának. Megismeri a különböző népek és csoportok szokásait, kultúráját. Megismeri állampolgári jogait és kötelezettségeit, megtanulja a helyes mértékű személyi segítség elfogadását.

Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia

A tanuló a mindennapi életében megtanul egyszerű feladathelyzetekben célokat kitűzni, döntéseket hozni és kitartani az eredmény elérése érdekében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló képes különböző művészeti élmények (zene, tánc, dramatikus előadás, irodalmi művek, képzőművészeti alkotások, film és fotó) befogadására. Különböző művészeti tevékenységekbe bevonható, kifejezi egyéni ízlését, igényét.

Hatékony, önálló tanulás

A tanuló az egyénileg eltérő mértékű tudáselsajátítási technikáknak megfelelően képes a képességeinek megfelelő mértékű támogatással új információkat megszerezni. Érdeklődéssel és kíváncsisággal fordul a világ felé, motivált a megismerésre. Elfogadja a változás és a változtatás szükségességét.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmai a NAT műveltségi területeihez igazodva, de a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a sajátos nevelési igényű iskolai oktatás irányelve szerint a következők:

- Anyanyelv és kommunikáció,
- Társadalmi környezet,
- Életvitel és gyakorlati ismeretek,
- Természeti környezet,
- Művészetek,
- Informatika,
- Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni,
- fejlődjenek szociális és kommunikációs képességeik, megfelelően tudják azokat használni,
- ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek azt alakítani is.
- a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni.

A tanulást úgy szervezzük, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes képességeinek feltárását.

A tanítás fő elve a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó differenciálás az oktatás-nevelés folyamatában. A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat biztosítunk, a fogytékossággal összeegyeztethetően alakítjuk a tananyag tartalmait és követelményeit. Elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékeljük.

2.5. Mindennapos testnevelés megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezzük meg, amelyből heti két óra:

- iskolai műveltségterületi oktatással, sportkörben való sportolással, versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező, a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában váltható ki.
- Az iskola a kötelező tanórai foglalkozások keretében gondoskodik a könnyített testnevelés és gyógytestnevelés szervezéséről.
- A foglalkozások megszervezéséhez – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – hetente legalább kétszer negyvenöt perc biztosítható.

2.6. Választandó, választható tantárgyak és a pedagógus választás szabályai

Az intézmény jellege, illetve a hatályos törvényi szabályozók nem adnak lehetőséget a tantárgyválasztásra az értelmileg akadályozott tanulók számára, ezt tanórán kívüli foglalkozások, szakkörök, klubok esetében tehetik meg.

2.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzésének módja

Ellenőrzési formák a képzés során

- Folyamatos megfigyelés, játékokban, tanulásban, mindennapos élethelyzetben, spontán megnyilvánulásokban.
- Értelmi teljesítőképesség mérése egyszerű feladatlappal (olvasás, írás, számolás).
- Képességmérés
  - iskolakészültség, önkiszolgálási szint, neveltségi fejlettség mérése az intézménytípusba való bekerüléskor
  - fizikai teljesítmény mérése évi egy alkalommal
  - év végi felmérés olvasás-írás, számolás-mérés, kommunikáció, környezetismeret, társadalmi ismeretek tantárgyakból
- Személyiség fejlődésének megfigyelése (egyéni fejlődési lap)

Értékelés

- Figyelembe vesszük tanuláshoz, munkához való viszonyát,
- cselekvőképességét, pszichomotoros fejlődését,
- a tanult ismeretek alkalmazásának képességét,
- a tantárgyi követelmények teljesítését.

Az értékelés alapelvei

- kiválóan megfelelt /5/ jeles:
az elsajátított ismereteket/készségeket önállóan alkalmazza (86-100 %)
- jól megfelelt /4/ jó:
az elsajátított ismereteket/készségeket segítséggel alkalmazza (71-85 %)
- megfelelt /3/ közepes:
segítséggel képes ismereteket/készségeket elsajátítani (56-70 %)
- felzárkóztatásra szorul /2/ elégséges:
folyamatos megsegítéssel képes tevékenység végrehajtására (41-55 %)
- nem felelt meg /1/ elégtelen:
a feladatvégzést/tevékenységet megtagadja (0-40%)

Alkalmazott értékelési formák

1. Szóbeli értékelés

(pl. helyeslés, dicséret, figyelmeztetés, megrovás)

Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál alkalmazzuk.

Különböző szimbólumok, tárgyutalmak (pl. pontozás, csillag, dicsérő kártyák, szimbolikus képek, egyéb jelek, ...), a szóbeli értékelést is kiegészítheti.

2. Írásbeli értékelés

- Szöveges értékelések

Szöveges minősítés az első-harmadik csoportban. Ehhez kapcsolódik rövid értékelő tájékoztató is. Szöveges minősítéshez javasolt szöveg minta:

A tantárgyi követelményeknek:

- kiválóan megfelelt,
- jól megfelelt,
- megfelelt,
- felzárkóztatásra szorul,
- nem felelt meg.

Numerikus értékelés, minősítés:

A köznevelési törvényben leírt öt fokozatú skála szerint, a negyedik csoporttól kezdve valamennyi tantárgy esetén: érdemjeggyel (havonta), osztályzattal (félévkor, év végén).

Az értékelésekről adott információk megjelennek:

- Tanév közben, félévkor tájékoztató füzetben.
- Tanév végén a bizonyítványban.

A magatartás, szorgalom értékelésére a tantárgyi értékelésekre megállapított elvek vonatkoznak.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődése a követelmények meghatározásával nehezen szabályozható, a tanulók egyéni fejlődési üteme miatt a tanulók általában az évfolyam befejezése után magasabb évfolyamba léphetnek.

2.8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

A tanulók évfolyamba sorolása a Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága szakvéleményében meghatározott.

- A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezése során figyelembe kell venni a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók egyéni sajátosságait és különleges fejlesztési igényeit. Ennek figyelembevételével a csoportok szervezése során, az intézmény személyi feltételeinek, és a tanulók speciális fejlesztési igényeinek figyelembevételével kell az oktatást szervezni.

2.9. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A fizikai állapot felmérése az 1-4. évfolyamon:

1. Testi adottságok felmérése:

- testsúly
- testmagasság

2. Mozgásállapot mérése

- nagymozgások és az egyensúly megfigyelése, különböző mozgásformák kivitelezésével adott távolságon (gurulás hossz tengely körül, kúszás, mászás, lépcsőn járás föl-le, ugrás páros lábon)
- törzs izomerejének mérése (háton fekvésből felülés, hason fekvésből törzsemelés)
- kitartó futás

5. évfolyamtól évente egy alkalommal történik a testi adottságok felmérése (testsúly, testmagasság, testzsír, BMI) MINI Hungarofitt módszerrel: Netfit mérés alapján.

A fizikai állapot felmérése három területen történik:

Testi adottságok felmérése:

- testsúly
- testmagasság

A fizikai próbák segítségével képet kapunk a diákok erőnlétének egyes összetevőiről.

- A 30 m-es, 60 m-es síkfutások és a helyből távolugrás a gyorsasági és gyorsulási képesség színvonaláról.
- A 400 és a 800 m-es síkfutások a tanulók gyorsasági állóképességéről illetőleg annak színvonaláról tanúskodik.
- A fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás 30 másodpercig.
- A függés hajlított karral bordásfalra a felső végtag.
- A felülés hajlított ülésben pedig a törzs izomzatának erejéről tanúskodik.
- A 10 x 5 m-es és a 20 m-es ingafutás a sportjátékok eredményes gyakorlásához szükséges fordulékony és dinamikus láberő képességek minőségét mutatja meg számunkra.

Atlétikai próbák:

- Kislabda hajítás
- Távolugrás
- Súlylökés
- 12 perces futás (egészségügyi állapot alapján differenciáltan)

A kizárólag gyógytornára járó tanulók esetében állapotfelmérést végzünk a kórképeknek megfelelően évente három alkalommal.

A felmérések során képet kapunk az izomerőről, a szem-kéz koordinációról, a rövidült és megnyúlt izmok állapotáról, testtartásról.

Az értelmileg akadályozott csoportok mozgásfejlesztése játékos formában történik heti 5 órában. A játékok szervezésével fontos, hogy biztosítsuk a számukra még fontos mozgásigényt.

A mozgást biztosító játékok kialakítják a tanulók szabálytudatát. Türelemre, és kitartásra nevelik őket. Fegyelmezettebbek lesznek a játékok sikeressége révén.

A játékok elsősorban a nagymozgások (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, egyensúlyozás) és finommotoros mozgások fejlesztését szolgálják.

2.10. Egészség-és környezeti nevelés elvei

Az egészségnevelés és a környezeti nevelés során fokozottan figyelembe kell vennünk

- tanulóink intellektuális hiányosságaiból adódó sajátosságait,
- az életkori differenciálást,
- pedagógiánk szerves része legyen, épüljön be a tananyagba tantárgyi szinten is,
- a gondozás tapasztalati elemeiből induljon ki,
- napi életünk természetes része legyen,
- az alkohol és drogproblémák esetleges megoldása.

Mivel növendékeink a konkrét gondolkodás szintjén állnak, így a megelőzést a felnőttek fokozott odafigyelésével oldhatjuk meg. A tanulók figyelmének túlzott irányítása erre a területre inkább negatív hatást gyakorolnak tanulóinkra.

Intézményünkben intézmény-egészségügyi szolgálat működik, melynek tagjai az iskolaorvos, védőnő, ápolónő. Feladatuk az egészségügyi szolgáltatás biztosítása, segítségnyújtás, tanácsadás.

Egészséges-magatartás:

Általános testápolás, egészséges öltözködés, fehérneműváltás, rendszeres fogápolás, étkezések előtti, WC utáni kézmosás, hajápolás, az otthon, az osztályterem, az iskola környékének tisztántartására törekvés, a betegség jelzése, a gondozás kritériumai, a jó levegő, szellőztetés fontossága

Fertőző betegségek – kiemelten a Covid-19 koronavírus - elleni védekezési lehetőségek megismertetése, alkalmazása.

Táplálkozás:

A helyes táplálkozás fontossága, sok folyadék fogyasztása, a táplálékok fogyasztás előtti megmosása, az étkezési kultúra kialakítása, késsel-villával önálló táplálkozás, az esztétikus terítés fontossága, a napi táplálkozás helyes arányai, az optimális testsúlyra törekvés

Napirend, szabadidő:

helyes napirend kialakítása (otthon, iskola)

a rendszeresség bevezetése a tanulás –pihenés-játék tevékenységekben

Balesetvédelem:

Fokozott figyelemfelhívás az otthoni, iskolai közlekedésben előforduló balesetekre!

Környezeti nevelés

Célja:

A tanulók tevékenységbe ágyazottan ismerjék meg szűkebb és tágabb környezetüket, környezetük értékeit. Indítsuk el érdeklődésüket a természeti jelenségek iránt.

Legyen:

- tanulóközpontú
- holisztikus; figyeljen a természetes és épített környezetre
- problémaközpontú; iskolánk vonzaskörzetében érzékelje a környezetvédelmi problémákat
- tevékenységközpontú
- épüljön folyamatos tapasztalatszerzésre és cselekvésre

A környezeti nevelés feladata

- megtanítani a természettudományos ismeretszerzést és az ehhez szükséges egyszerűbb módszereket
- a gyermekek ösztönzése a lakóhelyi és természeti környezet védelmére
- a szabadidő tartalmas eltöltésére törekvés (hobbi, kirándulás, tábor, erdei iskola, madáretetés, erdőismeret, szabadban eltöltött tanórák stb.)
- tantárgyak közötti szoros koncentráció

A környezeti nevelés színterei

- udvari papírhulladék szedése, növények folyamatos, tudatos gondozása, az iskola környezetében lévő szemét szedegetése, ha valami rendellenességet látunk, tudatosítani; hol, kinek kell jelenteni)
- a „Föld Napja” keretén belül szemétgyűjtési akcióban való részvétel
- papírgyűjtés
- veszélyes anyag és műanyag hulladékgyűjtő használata
- takarékoság vízzel, villannyal, nyersanyaggal
- kiránduláson, sétán a természetet óvó viselkedés

2.11. Esélyegyenlőség

Intézményünk kötelezettséget vállal, hogy a nevelés-oktatás során az esélyegyenlőségi törvényben foglaltaknak megfelelően érvényre juttatja az egyenlő bánásmód követelményét.

Az egyenlő bánásmód elvének megsértése:

- közvetlen (nyílt) hátrányos megkülönböztetés
- közvetett (rejtett) hátrányos megkülönböztetés
- zaklatás
- jogellenes elkülönítés
- megtorlás

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell az alábbi tevékenységek során:

- beiratkozásnál, felvételinél
- tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyermek egyéni fejlesztésében
- az értékelés gyakorlatában
- a tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában
- a továbbtanulásban, pályorientációban
- a partnerség építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Intézményünkbe nagyon különböző kulturális és társadalmi háttérű tanulók kerülnek. A multikulturális pedagógiai törekvések a pedagógia minden területére kiterjednek (tananyag, tanár-diák kapcsolat, motiváció, iskolai környezet stb.)

A multikulturális pedagógia jellemzője, hogy tiszteletben tartja a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait.

A nevelőtestület hozzáállása és értékrendje demokratikus. Nagy hangsúlyt fektet a megbecsülésre, a leértékelés mellőzésére.

Olyan tanítási és motivációs eszközöket alkalmazunk, amelyek hatékonyak a különféle társadalmi osztályokból vagy etnikai csoportokból származó tanulóknál.

Szükség esetén segítséget kérünk a családgondozóktól, védőnőktől, ifjúságvédelmi szakemberektől (felszerelés hiányosságai, családi elhanyagolás, stb.).

Lehetőséget biztosítunk kollégiumi elhelyezésre.

Szakkörökön, versenyeken segítjük a tanulók önértékelésének helyes alakulását, a pozitív én-kép erősödését.

A lemaradó tanulókat folyamatos felzárkóztatással segítjük.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezzen.

A nevelés oktatás alapvető tárgyi és személyi feltételei az intézményben adottak. Az egyenlő hozzáférés biztosított.

2.12. Jutalmazással összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolatos elvek

Figyelembe vesszük:

- tanuláshoz, munkához való viszonyát,

- cselekvőképességét, pszichomotoros fejlődését,
- a tanult ismeretek alkalmazásának képességét,
- a tantárgyi követelmények teljesítését.

Magatartása

- példás: a házirend szabályait betartja, viselkedése példamutató
- jó: a házirend szabályait figyelmeztetésre betartja, szándékosan nem zavarja a környezetét
- változó: a házirend szabályait figyelmeztetésre sem mindig tartja be, viselkedése többször zavaró, rendbontó
- rossz: folyamatosan zavaró viselkedéséért írásbeli figyelmeztetésben részesül, igazolatlan mulasztása eléri a 10 órát

Szorgalma

- példás: aktív, jól motiválható, tevékenysége példa értékű
- jó: jól motiválható, de kényelmes, nem tesz erőfeszítéseket a jobb eredményért
- változó: többször nehezen motiválható, feladatai többször hiányosak, felületesek
- hanyag: képességeihez mérten nehezen motiválható, feladatait elhanyagolja, a feladatvégzést többször megtagadja

2.13. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az oktató-nevelő munka során elérendő cél legyen,

- az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása,
- az indulási hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása,
- az értékközvetítés,
- a személyiségfejlesztés (kompetenciák),
- az egészséges életmódra, családi életre való nevelés,
- környezeti, környezetvédelmi nevelés,
- szociális beilleszkedés elősegítése.

Az iskolai oktató-nevelő munka elveinek érvényesítése, követelményeinek megvalósítása a következő elvárásokat támasztja a nevelőtestület tagjaival szemben:

- egységes nevelési látásmódra törekvés, melyen belül az egyéni nevelői hatásoknak erősíteniük kell egymást,
- az önismeret, önfejlesztés, önbizalom tanítókra, tanárookra vonatkozó követelménye,
- önállóság a minőségi munka elvégzésében,
- együttműködési képesség, tolerancia fejlesztése,
- empátiás készség a tanulókkal, kollégákkal szemben,
- a realitásérzék fejlesztésére való törekvés a különböző szociokulturális háttérrel rendelkező tanulók segítése érdekében,
- a „példakép” szerepének felvállalása.

2.14. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása,
- az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése,
- a csoportos tanulás módszerei,
- a kooperatív csoportmunka elemeinek alkalmazása,
- projekt módszer elemeinek alkalmazása
- az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása,
- a gondolkodási kultúra művelése,
- az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása,
- az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerése, módszereinek elsajátítása a fogyatékoság mértékének függvényében
- az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

Sajátos pedagógiai módszerek

Projekt

A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja.

A projekt a gyermekek teljes személyiségét, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe veszi a tanítás folyamatában, céltudatos tevékenységgé alakítva a gyermeki kíváncsiságot, képzelőerőt. Olyan tanulási egység, amelynek központjában a probléma áll.

Kooperatív tanulásszervezés elemei

A kooperatív tanulási módszerek lehetőséget biztosítanak az együttműködésre, egymásra figyelésre. A gyermekek megtapasztalják, hogy együtt könnyebben, eredményesebben dolgozhatnak. Személyiségüket pozitívan befolyásolja a közösen végzett munka.

Szerepjáték

Szerepjátékkal fejlesztjük fantáziájukat, önkifejezésüket, eljátszhatják vágyaikat, problémáikat. Gyakorolják a társas érintkezés szabályait, az együttműködést.

Szimulációs játékok

A gyermeknek lehetősége van biztonságos körülmények között megtapasztalni, megérteni a tárgyak, eszközök, természeti vagy társadalmi folyamatok működésének folyamatát, a történések logikai összefüggéseit, saját döntéseik következményét. Begyakorolják a bizonyos élethelyzetekben szükséges cselekvésmintákat.

Az IKT alapú oktatási módszerek

A számítógéppel segített tanítás interaktív elemekkel teheti hatékonyabbá az oktatást, segítheti az egyéni felkészülést, lehetőséget nyújthat a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésére, és segítheti új típusú módszertan alkalmazását. Változatos órai felhasználást kínál a Sulinet Digitális Tudásbázisa (SDT), amelyben a technikai értékállóságot és az újrafelhasználhatóságot tartották szem előtt az alkotók. Az egymástól elkülönülő

tudáselemek, szemléltetőanyagok, képek, mozgóképek, hangok, animációs eljárások kínálata gazdag, így végtelen variációs lehetőséget adnak a tanórák színesítésére, felépítésére.

Népi játék és gyermektánc

A népi játékok megtanulásával és a gyermektánc módszereit alkalmazva a tanulók fizikai és mentális állapotát befolyásoljuk, hatékony feszültségoldó és motiváló eszköz a tanítási órákon.

Autizmus spektrumzavar speciális terápiája

Autisztikus viselkedésmintákat mutató tanulóinknál alkalmazzuk a speciális módszereket, eszközöket a hatékonyabb fejlesztés elősegítése érdekében.

Speciális konfliktus kezelési módszerek

Több kollégánk rendelkezik speciális konfliktuskezelői képzettséggel. Ismereteiket hatékonyan alkalmazzák a gyakorlatban, így a tanítási órákon, a szünetekben és a szabadidős tevékenységek során is számottevően csökkent a magatartási problémák száma.

2.15. Szóbeli, gyakorlati beszámoltatások rendje

Formái	Célja	tervezése	Tájékoztatás rendje	Ellenőrzés, értékelés
Szóbeli számonkérés	Rövid ismeretanyag elsajátításának mértéke		tanórán	önértékelés értékelés érdemjeggyel vagy egyéb módon
Tudáspróba	Hosszabb tananyagegységek elsajátításának mértéke	tanmenet	előző tanítási órán	%-os értékelés, érdemjegy tanári értékelés
Év végi felmérés	Nagyobb tananyagegység számonkérése	éves munkaterv tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, érdemjegy tanári értékelés
Délutáni feladat	Tanulói aktivitás és motiválás, gyakorlás, megerősítés	tanmenet	tanórán	tanári ellenőrzés, önértékelés
Gyűjtőmunka	Tanulói aktivitás és többoldalú megerősítés	tanmenet,	tanórán	tanári ellenőrzés

2.16. Otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli, szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

Tanulóink délutáni foglalkozásra csak gyűjtőmunkát, memoritert kaphatnak, minden egyéb kötelező tanulási tevékenység az iskolában történik.

- Amennyiben a tanuló a kiadott feladatot öt alkalommal nem végzi el, ezt a szorgalom értékelésénél figyelembe kell venni.
- Az iskolai tanórai anyag feldolgozásának és gyakorlásának szerves kiegészítője a tanulók napközi otthoni, tanulószobai, kollégiumi munkája, amely részben a gyakorlás, részben a feldolgozott tananyag megtanulásának (rögzítésének) célját szolgálja, de jelentős szerepe van az önállóság fejlesztésében is.
- Tanulóinkban alakuljon ki a munka tervezhetőségének, rendszerességének igénye, képesek legyenek (segítséggel) a helyes időbeosztásra.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

**Autizmus spektrumzavarral élő tanulókat
nevelő-oktató csoport**

2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Gyermekkép

Autizmus spektrum zavarral élő tanulóink beiskolázási körzete Komló, valamint Baranya megye illetve más megye területéről is veszünk fel tanulókat egyéni elbírálás alapján. Az autizmussal élők csoportjaiba a gyermekek a Pedagógiai Szakszolgálat javaslata alapján nyernek felvételt, akik a BNO szerint **F70, F71 tanulásban/értelmileg akadályozottság** mellett rendelkeznek a BNO szerint **F84 pervazív fejlődési zavar** diagnózissal.

Gyakori társuló állapotok:

- a) intellektuális képességszavar (értelmi fogyatékos) mint a leggyakoribb társuló fejlődési zavar;
- b) beszéd-, érzékszervi, mozgás- vagy egyéb fogyatékos;
- c) ADHD (figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar);
- d) epilepszia;
- e) alvási és étkezési nehézségek, zavarok;
- f) egyes pszichiátriai zavarok (pl. szorongás, depresszió);
- g) viselkedésproblémák (pl. agresszió, önbántalmazás, súlyos passzivitás).

A fejlesztésnél szem előtt kell tartani, hogy a tanítás lehetséges módszertanát illetően a tanuló autizmusa az elsődlegesen meghatározó tényező. Általában a szükségletek egyéni kombinációjához kell hangolni a járulékos zavar speciális szempontjait és az autizmus-specifikus pedagógiai módszereket.

Törvényi hivatkozások

- Az intézmény alapidokumentuma
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- A gyermekek jogairól szóló egyezmény (1991. évi LXIV. törvény)
- 1997. évi XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól
- a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról 2020 NAT
- 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 19/2002. (V. 8.) OM rendelet a közoktatási intézmények elhelyezésének és kialakításának építészeti és műszaki követelményeiről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről
- 2003. évi CXXV. törvény az Egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség elmozdításáról
- Autizmussal élő személyek jogi chartája (Hága, 1992.)

Helyzetkép

Az autizmussal élő tanulóknak minden esetben egyénre szabott pedagógiai munka alapján történik a fejlesztésük. A csoportokban autizmus spektrum zavarok pedagógia szakos gyógypedagógus dolgozik vagy olyan gyógypedagógus, aki nagyfokú gyakorlattal és megfelelő továbbképzésekkel rendelkezik a témában. A csoportban dolgozó gyógypedagógusok és gyógypedagógiai asszisztensek team munkában dolgoznak, amely

segíti a gyermekek komplex személyiség fejlesztését. A csoportok szervezésénél nagy hangsúlyt fektetünk a protetikus környezet kialakítására, a strukturált oktatás alapjainak megteremtésére, ezáltal a gyermekek biztonságérzetének kialakítását, viselkedésszervezésüknek visszaszorítását szeretnénk elérni. A fejlesztés egyik alapja a szülőkkel, a családokkal való szoros együttműködés, hogy a fejlesztés a maximális szintet érje el.

Az autizmussal élő gyermekek jellemzése

Az autizmus spektrumzavarok lényege a társas viselkedés, a kommunikációs és a rugalmas viselkedésszervezés minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló legjellemzőbb a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható gondolkodási képesség sajátos hiányossága, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmas viselkedésszervezés és- kivitelezés képességének minőségi sérülése, valamint az egyenetlen képességprofil.

Autizmus spektrumzavar minden értelmi szinten előfordul, jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett éppúgy, mint intellektuális képességzavarral (értelmi fogyatékossgal) együtt járva. A fejlődési zavar átlagos vagy átlag feletti intelligencia esetében is jelentősen befolyásolja, áthatja a gyermeki fejlődést, megváltoztatja a megismerés folyamatát és a társas viselkedés fejlődését, ezért sérülésspecifikus fejlesztésre minden érintett gyermeknek joga és szüksége van.

Autizmusban a beszédfejlődés gyakran megkésik, súlyos esetekben nem alakul ki beszélt nyelv. A központi probléma azonban nem a nyelv hiánya vagy megkésített fejlődése, hanem a funkcionális, kölcsönös kommunikáció sérülése. A nyelvhasználat színvonalától függetlenül az alapvető problémák közé tartozik, hogy hiányozhat a kommunikáció és a beszéd hasznának, jelentőségének megértése, vagyis hiányozhat annak megértése, hogy mások érzéseit, gondolatait, tetteit kommunikáció útján befolyásolni lehet. Az alapvető gondolkodási és viselkedési képességek spontán elsajátításához szükséges képességek hiánya jellemzően egész életen át megmarad, de a speciális intenzív terápiás és pedagógiai ellátás segítségével jelentős fejlődés érhető el. A hiányzó/sérült képességek okozta elsődleges és másodlagos viselkedési tünetek a jól kompenzált állapotokban csaknem eltűnhetnek vagy változhatnak, és az élet különböző szakaszaiban különböző formákban jelentkezhetnek. Új helyzetben, váratlan események, körülmények hatására felerősödhetnek a típusos tünetek. A tünetek változatossága mellett a tanulók autizmusának lehetséges súlyossága széles skálán szóródik. Az időben megkezdett sérülésspecifikus fejlesztés nagymértékben hozzájárulhat az állapot pozitív kimenetéhez.

Pedagógiai alapelvek

- Az autizmusspecifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a

következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti. Néhány példa a viselkedéses tanítási technikákra: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés. A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.

- A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- A nem vagy alig beszélő tanulók esetében biztosítani kell az egyénre szabott augmentatív-alternatív kommunikációs rendszer használatát. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Az autizmussal élő tanulók speciális fejlesztésének sajátosságai

- a) A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban a többségi és a speciális oktatásban egyaránt hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a

modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.

- b) Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- c) A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- d) A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- e) A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

Speciális általános iskolai oktatás

A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

A fejlesztés fő területei:

- szociális készségek fejlesztése
- kommunikációs készségek fejlesztése
- tájékozódás
- önkiszolgálás
- munkavégzés
- kognitív készségek fejlesztése
- akadémikus készségek fejlesztése
- mozgás

A speciális általános iskolai oktatás jellemzője

- Speciális osztályban, csoportban, egyéni és kiscsoportos formában.
- A szükséges pedagóguslétszám függ a csoportlétszámtól, a csoporttagok közti hasonló szükségletektől, az egyéni fejlesztési szükséglettől és a viselkedésproblémák súlyosságától, gyakoriságától. A szükséges egyéni fejlesztés, a szakszerű integráció, illetve a súlyosan érintett tanulók minőségi ellátása csak megfelelő létszámú és képzettségű szakember jelenlétében biztosítható. Törekedni kell a csoport homogenitására. Az egyéni fejlődési eltérések az általános értelmi, önállósági, beszédképességi szint, illetve a viselkedésproblémák jellege szerint

további csoportbontást tehetnek szükségessé. Csoportonként a törvényi előírásoknak megfelelő a gyermeklétszám. A gyermekek képességeitől, viselkedésproblémáiktól, önállóságuk mértékétől függően 6-8 gyermek van egy-egy csoportban. Egy időben a gyermekek állapotától és létszámától függően legalább 2 speciálisan képzett szakember/segítő (1 fő gyógypedagógiai tanár autizmus specifikus végzettséggel, 1 fő gyógypedagógiai asszisztens több éves gyakorlattal) tartózkodik a csoportokban, team munkában, mindenben egyeztetve végzik tevékenységüket.

- Az autizmussal élő tanulók esetében a szenzoros ingerfeldolgozás sajátosságai miatt szükség lehet az egyén számára kevésbé megterhelő helyekre a tanteremben és egyéb iskolai helyszíneken (pl. állandó, saját hely a tanteremben, pihenőhely, paraván, fülvédő elérhetősége). Megfontolandó az étkezés és a szünet egyénre szabott megszervezése azokban az esetekben, amikor a társas és fizikai környezet túlterhelheti a tanulót.
- A tanulóknak strukturált környezetre és személyre szabott vizuális környezeti támpontokra van szükségük, beleértve a szünetek és a szabadidő megszervezésének támogatását.
- Szintén számítani kell az iskolán kívüli helyszíneken, programokon való részvétel nehezítettségére, így ezekre a helyzetekre is ki kell terjeszteni a specifikus módszerek és eszközök alkalmazását, valamint fel kell készíteni a tanulót a várható körülményekre, a viselkedéssel és teljesítménnyel kapcsolatos elvárásokra.

A tanulási környezet meghatározó eleme a pedagógusok kommunikációjának stílusa és tartalma:

- Az autizmussal élő tanulók gyakran szó szerint értik a beszédet, ezért fontos, hogy a pedagógus pontosan és konkrétan fogalmazza meg közlendőit.
- Kerülni kell a kétértelmű, szarkasztikus, ironikus megfogalmazásokat.
- A szokásosnál több időt szükséges hagyni a hallottak feldolgozására, mert az autizmus esetében a verbális információ feldolgozása gyakran lassabb a szokásosnál.
- Fontos, hogy az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók előzetes tájékoztatást kapjanak, ha változás következik be az órák sorrendjében, helyszínében, a tanár személyében, a tanulókkal szemben támasztott követelményekben, mert ez jelentősen csökkentheti a változások okozta stresszt, és elősegíti az alkalmazkodást és elfogadást.
- Fontos, hogy a pedagógus hangsúlyozza: természetesnek tekinti a gyermekek közötti eltéréseket viselkedésben, teljesítményben, és rámutasson az autizmussal élő tanulók erősségeire, pozitív tulajdonságaira.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók csoportja rendkívül változatos, de a központi sérülés azonos jellege miatt meghatározhatók közös szükségletek és egységes módszertani javaslatok. Esetükben számolni kell azzal, hogy a NAT kulcskompetenciáihoz rendelt tudások elsajátításához hosszabb időtartamot szükséges biztosítani, a szociális megértést kívánó attitűdök, képességek fejlődését pedig kognitív stratégiákkal kell támogatni.

A NAT nevelési céljai, tanulási területei esetükben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A NAT szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot kell biztosítani, egyes, az alábbiakban részletezett tartalmak hangsúlyosabban jelennek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális rehabilitációs tantárgyként javasolt tanítani. A kerettantervek adaptálása szempontjából az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe kell venni.

Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára és a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítani és redukálni kell a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben és az egyéni fejlesztési tervekben kell rögzíteni. A tananyag elsajátításához speciális módszerek és eszközök használata szükséges.

A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően mentesíteni kell a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

Speciális módszerek

- TEACCH módszer (az egyéni oktatás, együttműködés a szülőkkel, egyéni haladási ütem alapján egyéni fejlesztési helyzetek, strukturált oktatás, készségfejlesztés, a fejlesztésre szoruló készségek azonosítása a távlat élethelyzeteket figyelembe véve, kognitív és viselkedésterápia, mely azon a felismerésen alapul, hogy a viselkedésproblémák mögött a percepció és megértés zavarai állnak)
- PECS (Kommunikációs Rendszer Képek Cseréjével) program társas interakciókban jól használható, rugalmas kommunikációt igyekszik kialakítani alternatív-augmentatív eszközöket alkalmazva.
- Az ELA program A mindennapi tevékenységek módszeresen kidolgozott fényképsorozat, mely a nyelvi zavarokkal küzdő személyek felmérésére, valamint terápiás célokra is alkalmas eszköz.
- Babzsák fejlesztő program: Amelyet az Autizmus alapítvány dolgozott ki társas készségek fejlesztésére elsősorban, de emelet a szociális-kommunikációs kognitív területekre is hat. Alap eszköze a babzsák.
- Az én-könyv módszer, amely az én tudat kialakulása erősítése, a társas és szociális helyzetek erősítése, a naiv tudat elméletből származó deficitek kezelésére alkalmas.

Speciális felmérés a tanulók számára:

A tanulók felmérése a Nottingham Southerland House School munkatársai által kidolgozott, az Autizmus Kutatócsoport átdolgozásában és fordításában magyarul is olvasható Fejlődési kérdőív segítségével, valamint az egyéni haladási ütem figyelembevételével

gyógypedagógiai megfigyeléssel történik. A szülőkkel való konzultációt intézményünkben ebben az esetben is rendkívül fontosnak tartjuk. A fejlesztési célok meghatározásánál a TEACCH program által javasolt hierarchiát vesszük figyelembe. Elsődlegesen az autizmussal élő személy biztonságát közvetlenül veszélyeztető viselkedéseket, valamint a családdal való együttélést lehetetlenné tévő viselkedéseket kezeljük. Olyan viselkedéseket, készségeket, ismereteket kell megtanítanunk, melyek elősegítik a beilleszkedést a szűkebb-tágabb környezetbe, valamint javítják az életminőséget

Tárgyi feltételek, eszközök

TEACCH program alapja a tér strukturáltsága, a bejósolhatóság. Ezért a teret strukturálni kell, hogy a tanuló tudja, hol mikor milyen tevékenységet meddig és milyen körülmény között tudja végezni. Megfelelő vizuális támpontokat, vizuális segítségeket kell elhelyezni a térben, amely a gyermekek szimbólumszintjéhez alkalmazkodnak. A munkarend és munkaszervezésnek is ehhez kell igazodnia.

Intézményünkben az autizmussal élő tanulók nevelése-oktatása az alábbi színtereken valósul meg:

- csoportszoba
- egyéni foglalkoztató (Levendula terem)
- játék-szabadidő terület
- ebédlő
- wc-mosdó
- tornaszoba, tornaterem
- zárt udvar, játszótér.

Az Autista csoport helyi tanterve

A választott kerettanterv megnevezése

A kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII.21.) számú EMMI rendelet melléklete:

Kerettanterv az enyhén értelmi fogyatékos tanulók számára 1-8. évfolyam

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben:

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 1-4. évfolyam

Kerettanterv az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára 5-8. évfolyam

Kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tanórai és nem kötelező foglalkozások megnevezése, óraszám

Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, alsó és felső tagozat, 1–8. évfolyam

Kötelező tantárgyak és óraszámok:

Tantárgyak	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	-	-	-	-	2	2
Matematika	4	4	3	4	4	4	4	4
Etika vagy Hit és erkölcstan	1	1	1	1	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Hon- és népismeret	-	-	-	-	1	-	-	-
Környezetismeret	2	2	2	2	-	-	-	-
Természetismeret - fizika, kémia, biológia-egészségtan	-	-	-	-	2	2	4	4
Földrajz	-	-	-	-	-	1	1	2
Ének-zene	2	1	2	2	2	2	1	1
Vizuális kultúra	1	2	2	2	2	2	1	1
Informatika			1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra					1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27	28	28	31	31

A nem kötelező foglalkozások megnevezését és óraszámát az alábbiak szerint szabályozzuk:

Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1		-	-	-	-
Matematika			1	1				
Informatika	-	-	-	-	1	1	1	1
Életvitel	1	1		1	1	1	-	1
Földrajz	-	-	-	-	-	-	1	-

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben:**Kötelező tantárgyak és óraszámok az 1–4. évfolyamon**

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

Kötelező tantárgyak és óraszámok 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	2 tanéves óraszám	7. évfolyam	8. évfolyam	2 tanéves óraszám
	Heti óraszám			Heti óraszám		
Magyar nyelv és irodalom	4	4	288	4	4	288
Idegen nyelv	-	-	-	2	2	144
Matematika	4	4	288	4	4	288
Etika	1	1	72	1	1	72
Történelem	2	2	144	2	1	108
Hon- és népismeret	1	-	36	-	-	-
Természettudomány	2	3	180	5	5	360
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	2	144	1	1	72
Vizuális kultúra	2	2	144	1	1	72
Digitális kultúra	1	1	72	1	1	72
Technika és tervezés	1	1	72	1	1	72
Testnevelés	5	5	360	5	5	360
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	72	1	1	72
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	144	2	2	144
Heti órakeret	28	28		30	30	

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A választott kerettanterv megnevezése

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára. Alapfokú nevelés-oktatás szakasza, általános iskola, 1–8. évfolyam

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben

Kerettantervek a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásához

Kerettanterv a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók számára 1.8. évfolyam

Kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tanórai és nem kötelező foglalkozások megnevezése és órászáma

	Tantárgy	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	3	3
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	3	3	3	3	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	4	4						
	Életvitel és gyakorlat			4	5	5	5	5	5
Természeti környezet	Környezetismeret					2	2	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs e.h.							2	2
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Összesen		25	25	25	26	28	28	31	31

A tantárgyak struktúrája és a hozzájuk tartozó óraszámok 2020-tól felmenő rendszerben

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	3	3	4	4	2	2
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	2	2	2	2	3	3	3	3
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	1	1	1	1
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	1	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	1
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	3	3	2	2	2	2	2	2
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	1	1
Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés (Testnevelés)	5	5	5	5	5	5	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	5	5
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	-	-	-	-	1	1	1	1
Egyéb	Önkiszolgálás	2	2	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat	-	-	2	2	2	2	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	2	2	3	3	3	2	2
Összesen		24	24	24	25	28	28	30	30

A szabadon tervezhető órakeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

Habilitációs órák száma az egyes évfolyamokon:

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Habilitáció-rehabilitáció	10	10	10	11	11	11	12	12

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM SZAKISKOLA

2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4.

I. SZAKISKOLA NEVELÉSI PROGRAM

1.1. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

A szakképzés során az általános iskolai célkitűzéseket továbbra is kiindulási alapnak tekintjük, mivel a szakiskola szorosan ezekre épül. Ezek az elvek az általános iskola pedagógiai programjában szerepelnek.

A szakiskolában folyó nevelés-oktatás az iskolai alpműveltség megerősítése mellett a gazdaság, a szakképzés igényeihez is igazodva felkészít a választott szakképesítésre és segíti a társadalmi különbségekből adódó hátrányok leküzdését a NAT szakiskolai feladatokra vonatkozó fejlesztési feladatainak teljesítésével, az egyedi foglalkozást igénylő egyedi szükségletekhez igazodó tanulásszervezési módszerekkel.

Alapelveink

- Továbbfejleszthető, továbbépíthető tudás adása a szakmaszerzésre, szakképesítésre irányulva, megfelelő alap nyújtása az élethosszig tartó tanuláshoz.
- A tanulók társadalmilag elfogadott szociális beállítódásának fejlesztése, megerősítése.
- A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek fejlesztése.
- Az életvezetéssel kapcsolatos készségek, képességek fejlesztése.
- Szemléletes, közvetlen megtapasztaláson alapuló nevelés, a gyakorlati tevékenységeken alapuló oktatás megvalósítása.
- A nyelvtudás, főképpen a szakmai idegen nyelvi alapok elsajátítása az azt igénylő szakmáknál.

Fő fejlesztési feladataink

- Önismerettel összefüggő kompetenciák
- Önszabályozás
- Énhatékonyság-tudat
- Információ-, problémakezelés
- Társas kompetenciák
- Harmonikus személyiség alakítása
- Felkészítés az önálló életvezetésre
- A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel küzdő tanulóink megsegítése
- Pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció
- Tehetséggondozás az általános iskolával együttműködve (rendezvények, versenyek, szakkörök).

1.2. A személyiségfejlesztéssel és közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az egyén izoláltan nem képzelhető el, társadalmi-közösségi elvárások, normák szerint kell, hogy megjelenjen, azok ismeretében kell, hogy alakuljon egyénisége.

Az első fontos alakító tényező a család, ezután lépnek be a különböző szinteket jelentő oktatási intézmények, majd a munkahely.

A diákok családi háttéréről szerzett tapasztalatok, a hozott magatartási és tudásszint ismerete nélkül eredményesen nem lehet elvégezni a feladatot (személyi anyag: bírósági végzések, pszichológiai szakvélemények, pedagógiai jellemzések, egészségügyi ismeretek, családlátogatások, szakértői bizottság véleménye).

Célkitűzések

- A szabadidő és a szabad sáv által nyújtott programok legyenek tudatosan kiválasztottak, meggyőződéssel alkalmazottak, tudományosan megalapozottak és a gyakorlat által megerősítettek.
- Egészüljön ki a Házirend és egyéb szabályok, szabályozók a korosztályi elvárások szerint.
- Minden tanulónak alakuljon ki, fejlődjön önértékelése, önkritikája.
- Alakuljon ki környezettudatos magatartás a diákokban.
- A tanulási környezet a korosztály igényeinek megfelelő legyen.
- A szűkebb és tágabb környezetben való közösségi normák és értékrend ismerete.

Feladatok

- Iskolai és osztályközösségbe való beilleszkedés elősegítése.
- Felelősi rendszer kiépítése, megbízatások, tisztségek, rendszeres értékeléssel.
- Kulturális rendezvényeken való aktív részvétel elősegítése és támogatása.
- Ünnepeken való kulturált megjelenés megismertetése és az aktív részvételre való motiválás.
- Versenyeken való részvétel biztosítása, elősegítése.
- Üzemlátogatások szervezése.
- Kirándulások szervezése.
- Szakkörök szervezése.
- Egyéb közösségi programok szervezése.

1. 3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A tanulók környezetének, így a pedagógusoknak is feladata, hogy felkészítsék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes és egészséges táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, gondozására, társas viselkedésük szabályozására, a társas konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata az is, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítik a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében, valamint a már meglévő káros függőségek és szokások leküzdésében.

Legfontosabb célkitűzéseink

- Alakítsuk ki tanulóinkban az egészséges életmód iránti igényt.
- Tanulóink ismerjék meg - életkoruknak megfelelően - saját egészségi állapotukat.
- Ismerjék meg az egészséget károsító tényezőket, és azok veszélyeit.

- Legyenek képesek elutasítani a számukra károsat, az egészség képviseljen értéket.
- Alakítsunk ki igényt az egészséges és tiszta környezet iránt.
- Egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása.
- a 2020 tavaszán megjelenő koronavírus (COVID 19) miatt kiadott veszélyhelyzettel kapcsolatos hatékony védekezési módszerek (megfelelő és alapos kézmosás, hőmérő használata, szájmaszk, rendszeres felületfertőtlenítés, takarítás, megfelelő távolságtartás) alkalmazása az iskolában.

Az egészséges életmódra nevelés legyen része az iskolai élet minden területének.

Biztosítsuk az egészséges fejlődéshez szükséges feltételeket és tevékenységeket. Mutassunk be sokoldalú egészségvédő lehetőségeket, nyújtsunk az egészség megvédésére, visszaszerzésére vonatkozó közérthető ismereteket. Tudatosítsuk, hogy alapvető értékünk az élet és az egészség. Ajánljunk ezek megóvására magatartási alternatívákat, gyakorlással, segítséggel és példamutatással. Alakítsunk ki egészségvédelmi szokásrendszert, helyes szokások folyamatos gyakoroltatásával és ellenőrzésével. Ösztönözzük tanulóinkat – közös véleményformálással, tanácsadással – az egészségvédő magatartás szabályainak megtartására. Nyújtsunk segítséget az egészségvédő öntevékenységekben és az egészséges életmód kialakításában.

Egészséges táplálkozásra nevelés feladatai

- Az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása. A kulturált étkezési szokások, az étkezések rendjének kialakítása, és az ízléses terítés iránti igény felkeltése.
- El kell érünk, hogy tanulóink fogyasztási szokásaiban változás történjen, helyezték előtérbe az egészséges élelmiszereket.

Személyi higiéne kialakításának feladatai

- Helyes tisztálkodási és fogápolási igények kialakítása, technikák elsajátítása.
- Az időjárásnak, évszaknak megfelelő öltözködési szokások kialakítása.
- Gyakori fertőző betegségek megelőzésének, terjedésük megakadályozása módjainak tanulása, ismerete, betartása.
- A mindennapos testnevelés és testmozgás igényének kialakítása.
- Káros élvezeti szerek veszélyeinek és fogyasztásuk következményeinek megismerése.
- Rendszeres fogorvosi szűrés és tájékoztatás, szükség esetén kezelések igénybevételeinek támogatása.
- Iskolaorvosi, védőnői szolgálat biztosítása.

Mentálhigiéne kialakításának feladatai

- Biztonságos, nyugodt, bizalommal teli, elfogadó, szeretetteljes légkör biztosítása tanulók, dolgozók számára.
- Ésszerűen tervezett oktató és nevelőmunka, mely biztosítja tanulóinknak az egyenletes terhelést.
- A veszélyeztetett tanulók körének felmérése és folyamatos segítése.
- Személyre szabott beavatkozási lehetőségek alkalmazása, kiegészítése különböző terápiák javaslatával.

- Lehetőségek biztosítása, és személyes példamutatás a szabadidő helyes, egészséges eltöltésére.

Családi életre nevelés feladatai

- Tegyük képessé tanulóinkat a tartalmas, egyenrangú, harmonikus emberi kapcsolatok kialakítására és fenntartására.
- Tudatosítsuk, hogy a család életünk alapvető, legfontosabb közössége. Törekedjünk a kíváncsított családmódel iránti igény felkeltésére és kialakítására.
- A családi életre nevelés fontos területe a szexuális nevelés. Feladatunk, hogy megismerjék és megérthessék testük működését, a nemiségnek az emberi életben betöltött szerepét.
- Tájékoztatunk kell a gyerekeket a nemi úton terjedő betegségekről, ezek következményeiről, és megelőzési lehetőségeiről.
- Ismereteket kell nyújtunk a fogamzásgátló módszerekről, a tudatos családtervezésről.

1.4. A szakiskolai közösségfejlesztés feladatai

- A társadalmi együttélés során az értékelési képesség szociális döntésképeség és az egyén és egyén, az egyén és csoport, valamint a csoport és csoport kapcsolataiban fejlődik. Ennek érdekében a kooperatív tanulás-módszertani technikákat alkalmazzuk a tanítási órákon.
- Az emberi természetet figyelembe véve elvárható, hogy a tanulók a társadalom által elfogadott értékeknek, normák alapján megfelelő magatartási szokásokat sajátítsanak el.
- Az őket körülvevő személyek, valamint az elődök (irodalmi, történelmi hősök) cselekedetei magatartási mintaként épüljenek be, amelyek közül egyéniségüknek megfelelően tudnak választani.
- A társadalom- és természetismeret segítse elő a harmonikus kapcsolat kialakulását a természeti és társadalmi környezettel.
- A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- A kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejezésének, értelmezésének, megvédésének a képességei állnak.
- A magatartási normák, minták megismerése nyomán jussanak el a szabálytudatig, az elfogadásig, a szabályazonosulásig.
- Ismerjék fel és tudják értelmezni, hogy vannak egyéni és közösségi érdekek, érdekütköztetések és léteznek kompromisszumos megoldások. Ítélik el a testi erővel, a hatalommal, a tekintéllyel való visszaélést.
- Tudjanak azonosulni az emberszerető, toleráns magatartással.
- Tevékenységeik, cselekedeteik során mutakozzon meg az együttműködés, az önzetlen segítség, az egészséges versenyszellem a játékban, az alkotásban, a sportban.
- Tapasztalatok, élmények alapján (pl. hangverseny, színház) az alapvető szociokulturális normák elsajátítása, beépülése a személyiségbe.

- Saját intézmény történetének, kompetenciájának megismerése a tanulók szintjén, annak tisztelete, ill. az intézményben dolgozók tisztelete.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, kiemelten az osztályfőnöki munka tartalma és feladatai

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, iskolában a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.

Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy

- Nevelő és oktató munkája során gondoskodik a tanuló személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, ennek érdekében tegyen meg minden tőle elvárhatót, figyelembe véve a gyermek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulókkal egyénileg foglalkozzon, szükség szerint együttműködjön a nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel, a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű tanuló felzárkózását elősegítse.
- Segítse a tehetségek felismerését, kiteljesedését.
- Előmozdítsa a tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, és törekedjen azok betartatására.
- Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a tanulókat.
- A szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa a tanuló iskolai teljesítményéről, magatartásáról, az ezzel kapcsolatban észlelt problémákról, az iskola döntéseiről, a gyermek tanulmányait érintő lehetőségekről.
- A tanuló testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést: felvilágosítással, a munka- és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával, a szülő - és szükség esetén más szakemberek – bevonásával.
- A tanuló, a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon.
- Az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját éves és tanórai szinten, tanulócsoporthoz igazítva, szakszerűen megtervezve végezze, irányítsa a tanulók tevékenységét.
- A helyi tantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint érdemjegyekkel vagy szóvegesen, a követelményekhez igazodóan értékelje a tanulók munkáját.
- Vegyen részt pedagógus-továbbképzéseken, a lehetőségek szerint folyamatosan képezze magát.
- Vegyen részt a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az őt vagy diákjait érintő éves munkaterv szerinti rendezvényeken.
- A pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatát maradéktalanul teljesítse.
- Határidőre szerezzék meg a kötelező minősítéseket.
- Őrizze meg a hivatali titkot.

- Hivatásához méltó magatartást tanúsítson.
- A tanuló érdekében működjön együtt munkatársaival, szükség és lehetőség szerint más intézményekkel, hatóságokkal.

Az osztályfőnökök feladatai

- A tanulmányi munka figyelemmel kísérése.
- A diákönkormányzat segítése.
- Az osztály magatartásának, szorgalmának, az osztály közösségi életének figyelemmel kísérése.
- Adminisztrációs, dokumentációs tevékenység, E-napló használata.
- Az osztályfőnöki órák, osztályközösség építő foglalkozások tervezésével, megtartásával kapcsolatos teendők.
- Az iskola hagyományrendszeréhez, munkatervéhez kötődő tevékenységek.
- Megtervezi és megszervezi, valamint felelősséggel vezeti az osztálykirándulásokat, a szülőkkel való kapcsolattartás.
- Kapcsolatot tart az iskolaorvossal, illetve a gyermek- és ifjúságvédelmi felelőssel, az intézmény székhelyén található, az iskola életéhez szervesen kapcsolódó szervekkel, szervezetekkel, szakemberekkel, rendszeres és eseti szinten.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje, esélyegyenlőség

A. Különleges bánásmódot igénylő tanuló

a. A sajátos nevelési igényű tanuló

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a NAT-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat vesszük alapul. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint szervezzük meg:

- A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket adunk.
- Segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatjuk a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve.
- A fogyatékoság egyes típusaival összefüggő feladatokról a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

b. A kiemelten tehetséges tanulókat segítő tevékenységek:

- A tanórán kívüli foglalkozások, programok mai rendszere évek alatt alakult ki. A tevékenységek széles köre egybeesik a nevelőtestület, a tanulók és a szülők igényeivel, elvárásaival.
- A szakképzésben résztvevő tanulók számára is elérhetőek az általános iskolában szervezett tevékenységek életkoruknak megfelelő köre.
- Szakmai versenyen részvétel – parkgondozó résszakképesítésnél
- Szakkörök, sportkörök, klubok:
  - atlétika és foci
  - aerobik
  - fitnesz

- asztalitenisz
- A szakkörökben, sportkörökben, klubokban végzett munka a szabadidő hasznos eltöltésén, a szórakozáson és a fejlesztésen túlmenően az alkotásokon, elért eredményeken keresztül, erősítik az intézmény nyitását a város felé.

B. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló

Az eredményes tanulás segítésének elvei

- Feltárjuk a tanuló tanulási nehézségeit, segítjük problémái megoldását az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában, illetve annak valamennyi területén.
- A tanulásban való lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében igyekszünk megismerni a tanuló személyiségét, képességeit, szociokulturális háttérét, és az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszereket alkalmazzuk.
- Feltárjuk a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeit, tehetségjegyeit, azokat tanórákon és más iskolai foglalkozásokon fejlesztjük, illetve támogatjuk ezeket a tevékenységeket iskolán kívül is.
- Igyekszünk időben felismerni az eredményes szocializáció akadályait, és azokat pedagógiai eszközökkel kezeljük.
- Motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárásokat alkalmazunk.
- Egységes, differenciált vagy egyénre szabott tanulási követelményeket, ellenőrzési-értékelési eljárásokat alkalmazunk.
- Célunk a sajátos nevelési igényű, tanulásban akadályozott, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő fiatalok elfogadása és elfogadtatása, beilleszkedésük feltételeinek kölcsönös alkalmazkodáson alapuló megteremtése, a hozzájuk viszonyított haladás elismerése, képességeik feltárása és fejlesztése.

Feladatunknak tartjuk a folyamatos, egyénre szabott fejlesztést.

A hátrányokról:

A szakiskola tanulói főként azok a hátrányos helyzetű családi környezetből származó gyerekek, akiknek alapfokú nevelése-oktatása is intézményünk általános iskolájában folyik. Az általános iskolában megkezdett preventív és problémakezelő munka tovább folytatódik ebben az iskolafokban is, kibővülve a nagykorúság és a tankötelezettség illetve a tankötelezettség megszűnésének problémájával.

Intézkedési lehetőségek a hátrányok enyhítésére, az esélyegyenlőség megteremtésére

- törvény szerinti kedvezményes étkeztetés,
- rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel, a szülői munkaközösség aktivitásának fokozása,
- kollégiumi ellátás biztosítása,
- védelembe vétel indítványozása,
- külső segítő szakemberek bevonása.

Szociális hátrányok csökkentését segítő tevékenységek

Tanulóink szociális összetétele indokoltá teszi a sokoldalú, hatékony gyermek- és ifjúságvédelmi munkát. Diákjaink többsége a társadalom periferiáján élő családokból, csonka családból kerül intézményünkbe, nehezítve életkörülményeiket a szülők munkanélkülisége, életvitele, életvezetési nehézségeik, alacsony iskolázottság, esetenként az antiszociális miliő.

A család anyagi forrása többségében a családi pótlék, a rendszeres és az alkalmankénti segély.

A fentiekből következik, hogy diákjaink elemi szükségleteinek kielégítése (élelem, ruházat, taneszköz) igen nagy nehézségekbe ütközik. Ahhoz, hogy nevelő-oktató munkánkat ne hátráltassák ezek a nehézségek, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az intézmény pedagógusaival együtt védő-óvó intézkedést tesz a rászorulóik érdekében.

1.7. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jog gyakorlása

A DÖK és az intézményvezetés közötti kapcsolattartás rendje

A tanulók érdekeinek képviseletére intézményünkben iskolai diákönkormányzatot hoztunk létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjedhet. A diákönkormányzat munkáját a feladatra kijelölt pedagógus segíti, akit az intézményvezető bíz meg meghatározott időtartamra.

Az általános iskolában és a szakiskolában egy közös diákönkormányzat működik, ezért munkájának szabályozása az általános iskola pedagógiai programjában megtalálható.

1.8. A tanuló, szülő, pedagógus és az intézmény partnerei közötti kapcsolattartásformái

Szakiskolai pedagógusok egymás közötti és kollégiumi pedagógusokkal való együttműködése:

- a tanítás és tanulás folyamatában közös együttműködés (tananyag, házi feladat, gyakorlás, ellenőrzés, fejlesztés, rehabilitáció),
- napi aktualitások (folyamatos) megbeszélése,
- hospitálás,
- konzultáció, tájékoztatás a fontosabb eseményekről, történésekről,
- esetmegbeszélés aktualitásoknak megfelelően, illetve munkaközösségi összejövetel keretein belül,
- a különböző szinterek rendezvényeinek kölcsönös látogatása, aktív részvétel azokon.

A szülő-pedagógus kapcsolat hagyományos formái a szakiskolában

- szülői értekezlet az adott év munkatervének megfelelően, szükség esetén alkalmanként
- fogadó óra az adott év munkatervének megfelelően
- nyílt nap évente egy alkalommal a szakiskolában
- minden változásról, tudnivalóról az ellenőrző útján értesítés küldése
- személyes meghívások probléma esetén,
- egyeztető megbeszélések a vezető és a helyettes részvételével.

Az intézmény és partnerei közti kapcsolattartás, együttműködés

- családi problémák megoldásában való segítségnyújtás az iskolai szociális segítő közreműködésével,
- a gyakorlati képzőhelyekkel hatékony és naprakész kapcsolattartás.

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák, alkalmassági vizsga szabályai

A vizsgaszabályzat célja

Az iskolában szervezett vizsgák rendszerének leírása, pontosítás.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és, akinek az intézmény vezetője különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

Vizsgát a 20/2012. EMMI rendelet 64-71. §-ában meghatározottak szerint kell lebonyolítani.

- A tanulmányok alatti vizsgát iskolában, illetve független vizsgabizottság előtt lehet tenni.
- Ha a tanuló a kijelölt időpontban a vizsgán igazoltan nem tud megjelenni, a vizsgát az intézményvezető által meghatározott későbbi időpontban (még a tárgyévben) teheti le.
- A tanulót és szüleit/gondviselőjét a vizsgákról 15 nappal előbb értesíteni kell.
- Az osztályozó, javító és különbözeti vizsga jegyzőkönyveit irattárban kell tárolni.
- Az írásbeli vizsga anyagait a tanulók dolgozataihoz hasonlóan 1 évig meg kell őrizni.
- Szabálytalanság esetén 3 főből álló bizottság (az iskola igazgatója és két másik, a vizsgán részt nem vevő tanár) vizsgálja ki a történeteket és hoz döntést.

Vizsga fajtái

Osztályozó vizsga

egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

Osztályozó vizsga tehető:

- tanuló kérésére,
- ha a tanulót felmentették a foglalkozáson való részvétel alól
- ha a tanulónak engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben, vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.
- mulasztások miatt előírt esetben.

Ha tanuló a tanórákon részt vett, és megfelelő számú érdemjegyet szerez, valamint ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy kellően tájékozott a tananyagban, a tantestület egyetértésével abból a tantárgyból nem kell vizsgáznia, az érdemjegyek alapján le lehet zárni.

Osztályozó vizsgára jelentkezni írásban, az igazgatóhoz benyújtott kérelemmel lehet. A kérvényre adott válaszban az intézményvezető pontosítja az osztályozó vizsga időpontját.

Osztályozó vizsga a tanév során bármikor megszervezhető.

Osztályozó vizsgát minden tantárgyból kell tenni.

Az osztályozó vizsga követelményei az adott tantárgy helyi tantervében évfolyamonként megfogalmazott követelmény, melyekről a tanuló a szaktanártól személyesen értesülhet.

A kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól felmentett tanulók az intézményvezető által meghatározott időben és módon adnak számot tudásukról.

Mulasztás miatti osztályozó vizsga

A Házirend Mulasztások igazolása c. részében megfogalmazott esetekben az osztályozó vizsga szabályai alapján letett vizsga.

Javítóvizsga

A tanuló minősítéséről, magasabb évfolyamra lépéséről az osztályban tanítók közössége dönt.

- Ha a tanuló a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Csak akkor léphet magasabb évfolyamba, ha a javítóvizsgán megfelelt.
- Javítóvizsga letétele szükséges akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról, különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.
- A javítóvizsga időpontja augusztus 15–31. közötti időszak, melynek időpontjáról írásban értesítjük a tanulót.

A vizsgák követelménye az egyes tantárgyak kerettantervében megfogalmazott továbbhaladáshoz szükséges minimum.

Alkalmassági vizsga

Az alkalmassági vizsgát az egyes szakmákhoz szükséges feltételekről szóló rendeletek szabályozzák. Ez egészségügyi alkalmasságot jelent, melyet szakorvosi leletek figyelembe vételével az iskolaorvos ad.

Különbözeti vizsga

Más intézményből való átjelentkezés esetén:

- a tanévkezdéstől számított 2 hónapon belül különbözeti vizsga letétele szükséges,
- 2 hónapon túl a nem vehető át a tanuló, ha az elméleti és/vagy gyakorlati képzés éves óraszámának legalább 20%-t mulasztotta,
- egyedi esetekben egyéni elbírálásra van lehetőség.

Szakmai vizsga

A tanulók a 10. évfolyam sikeres elvégzése után komplex szakmai vizsgát tesznek.

1.10. A felvétel, átvétel helyi szabályai

Szakiskolába történő felvétel, átvétel feltételei: 8 általános iskolai osztály elvégzése, egészségügyi alkalmasság és a területileg illetékes Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága érvényes szakiskolai kijelölő határozata.

- Másik iskolából történő átvételt írásos kérelemre az intézményvezető dönti el mérlegelve az osztálylétszámot, a tanult tantárgyakat, a szakmai alapozó tantárgyakat, azok eredményeit.
- Az iskolán belüli osztályváltást írásbeli kérelemre az intézményvezető dönti el meghallgatva a két osztályfőnök véleményét.
- Intézményünkben nyolcadik évfolyamon végzett tanulók tanulmányaikat a felvételi eljárásban való részvétel nélkül helyben folytathatják. Esetükben a felvételi eljárás „helyett” a nevelőtestület hoz döntést a 9.E évfolyamon történő továbbhaladásukról.
- A felvétel, átvétel eljárásához a kiskorú tanuló szülőjének, gyámjának, illetve nagykorú tanulónak be kell nyújtania egy kérvényt az intézmény vezetőjének, amelyben rögzíti a váltás tényét, valamint okait.

Mellékelni kell az alábbi dokumentumokat is:

- félévi- vagy év végi bizonyítvány
- az aktuális ellenőrző könyvét, hogy nyomon lehessen követni a tanulmányi előmenetelt az adott félévben

A felvételt a felvételi eljárás keretében, az átvételi kérvényt pedig 15 napon belül kell elbírálnia az intézményvezetőnek. A sikeres felvételtől, átvételtől vagy elutasításról határozatot hoz, amit postán kap meg a tanuló vagy a szülő.

Amennyiben az elbírálás sikeres, a tanulónak kötelessége a beiratkozás időpontjában vagy az értesítés kézhez vételétől számított 1 napon belül felvenni a kapcsolatot az intézménnyel, be kell iratkoznia, illetve beszereznie a tanulás szükséges eszközeit, majd az iskolaorvosnál is meg kell jelennie alkalmassági vizsgálaton.

1.11. Elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának terve

Elsősegélynyújtás a természetismeret tantárgy keretein belül.

Cél

A tanulók ismerjék fel a vészhelyzeteket, az elemi elsősegély-nyújtási szabályokat, legyenek képesek azt alkalmazni.

Tudjanak elsődleges sebellátást nyújtani.

Tartalom

- a vészhelyzetek és ezek megelőzése
- az elsősegélynyújtás alapelvei és módjai
- az újraélesztés ABC-je
- a stabil oldalfektetés
- a sérülések fajtái és az elsődleges sebellátás
- rosszullétek
- mérgezések
- az elsősegélynyújtás körébe tartozó mozgatás és szállítás alapelvei és módjai.

II. A SZAKISKOLA HELYI TANTERVE

2.1. A választott kerettanterv megnevezése

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve.

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához alkalmazandó 9-10. évfolyamos közismereti kerettanterve.

2020.09.01-től felmenő rendszerben:

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyamának kerettanterve

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskolai szakmai oktatásához, képzéséhez alkalmazandó 9–10. évfolyamos közismereti kerettanterv

A szakiskolai képzés szakmai szerkezete:

Három évfolyam:

- 9. előkészítő
- 9. évfolyam, 10. évfolyam (adaptált rész-szakképesítés)

2.2. A kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tantárgyak tanórái és óraszámai

Szakiskola kötelező 9/E előkészítő évfolyam

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5 + 1	180
Idegen nyelv	Angol nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Ember és társadalom	Etika	1	36
	Állampolgári ismeretek	1 + 1	36
Ember a természetben	Természetismeret	2,5 + 1,5	90
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	180
	Osztályfőnöki óra	1	36
Összesen		31,5	1134

Szabadon tervezhető		3,5	126
Mindösszesen		35	1160
Habilitáció		4	

2020.09.01-től felmenő rendszerben:

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület 9. Előkészítő	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3	108
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (Közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224
Habilitáció		4	

A szabadon tervezhető órákat nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

9-10. évfolyam tantárgyai és órászámai

Az OKJ szerinti rész-szakképesítés oktatásához kapcsolódó enyhén értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskola 9-10. évfolyamának tantárgyi rendszere.

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Ember és társadalom	Etika	1	71
Informatika	Informatika	1	71
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	71
Közismeret összesen		11	864
További szabad közismereti időkeret		1,5	108

Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk

Szabadon tervezhető órák felosztása	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
További szabad közismereti időkeret			
Élelmiszer-, vegyi áru eladó képzés	Kommunikáció idegen nyelven	1,5	108
Falusi vendéglátó képzés	Magyar nyelv és irodalom	1,5	108
Parkgondozó	Kertfenntartás	2	142
Összesen		1,5	108
További szabad szakmai időkeret			
Szakmai elmélet		2	142
Összesen		2	142
Habilitáció		4	

2020.09.01-től felmenő rendszerben:

Tantárgyak és óraszámok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók két évfolyamos szakiskola szakmai oktatásnak, képzésnek tantárgyi rendszere. (A 9. évfolyamot megelőzi a szakiskola kötelező előkészítő évfolyama, melyhez külön kerettanterv készült.)

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9–10. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	71
Matematika	Matematika	2	142
Technológia	Digitális kultúra	1	71
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	355
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	71
Közismeret összesen		10	710
További szabad közismereti időkeret		1	71
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21	1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70	70
Habilitáció		4	

A szabadon tervezhető órákat nem használtuk fel.

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatók.

Habilitáció- rehabilitáció biztosítása

Az intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervezünk a törvényi előírások szerint.

A habilitációs, rehabilitációs foglalkozások célja az egyéni diagnosztikára épülő feltárás után, a személyiség biztonságérzetének megerősítése, a funkcionális képességfejlesztés, az egyén legoptimálisabb adaptív állapotának elérése, amely elégséges előfeltétele a tantárgyi rendszerű fejlesztésnek, majd a szakmatanulásnak.

A fejlesztő, habilitációs foglalkozások szervezeti formái

- Tanórai keretek között differenciált tanulásszervezéssel
- Fejlesztő foglalkozásokon mikrocsoportban vagy egyéni foglalkozások keretében
- Szabadidős és kollégiumi tevékenység során

A habilitáció, a rehabilitáció kiemelt területei

- tanulási képességek,
- kommunikációs képességek fejlesztése,
- az információs kommunikációs technikák ismerete
- szociális beilleszkedéshez szükséges személyiség fejlesztés
- gondolkodási képességek fejlesztése (problémamegoldás)

A habilitáció, a rehabilitáció feladata

Az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges - megegyező és eltérő - jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás.

A kognitív képességek fejlesztése:

- a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, az alá- és fölérendeltség felismerése, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás, rendszerezés, a kommunikációs képességek és a térben és időben való tájékozódás fejlesztése.

Tanulási képességek fejlesztése: számolás, írás, olvasás

- A korábbi pedagógiai szakaszokban elért eredmények szinten tartása, eszközszintű használatának megerősítése

Feladata:

- a tudatos tanulás igényének kialakítása, önálló tanulási technikák bemutatása, gyakorlása, az önellenőrzés formáinak alkalmazása, figyelemkoncentráció időtartamának és intenzitásának növelése, az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladata:

- a szóbeli szövegalkotás fejlesztése változatos kommunikációs helyzetben, nyelvi megnyilatkozások tartalmi, formai alakítása, információkezelés: információgyűjtés, rendszerezés, feldolgozás, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, okfeltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.
- Információs kommunikációs technika kialakítása
- IKT- eszközök alkalmazása az egyéni fejlesztésben, ehhez szükséges tanulói képességek kialakítása, fejlesztése.

2.3. Az alkalmazandó tankönyvek, taneszközök, segédletek kiválasztásának elvei, a térítésmentes igénybevétel biztosításának módja

A nevelő-oktató munkát segítő tanítási-tanulási eszközök olyan tárgyak, amelyek meghatározott érzéki motivációval ösztönzik a tanulókat az ismeretszerzésre, elsősorban látásukra, hallásukra, de más érzékelési területekre is hatnak, s ezzel egyszerűbbé és könnyebbé teszik számukra a valóság jelenségeinek megismerését.

A tanévenként megjelenő tankönyvkínálatból a tankönyvrendelésre vonatkozó jogszabályok betartása mellett a következő szempontok alapján választjuk ki az alkalmazandó tankönyveket, munkatankönyveket, segédleteket:

- A sajátos nevelési igényű tanulók speciális igényeihez igazodva segítse a tanórákon megvalósuló képesség- és készségfejlesztést tartalmi és esztétikai szempontból egyaránt.
- Kivitelezése nyújtson megfelelő motivációs bázist a tanuláshoz, tartóssága tegye lehetővé a hosszú távú munkát.
- Tartalmuk, megfogalmazásuk illeszkedjen a tanulók értelmi és érzelmi sajátosságaihoz.
- A pedagógus kreativitását, szakmai tudását magába foglaló saját készítésű szemléltető eszközök, feladatlapok felhasználhatók legyenek a helyi tantervben meghatározott tartalmak megvalósításához.

A tankönyvek, taneszközök kiválasztásának, használatának elve

A tankönyvek kiválasztásának alapvető szempontjai:

- több évig használható, tartós könyvek előnyben részesítése
- a tankönyvvé nyilvánított, tankönyvjegyzéken szereplő tankönyvekből válogatunk.

Gyógypedagógiai munkánk fontos alapelve a közvetlen – többoldalú érzékszervi - megtapasztalás lehetőségeinek megteremtése mindennapi munkánk során. Olyan eszközök használatát preferáljuk, melyek ily módon segítik a sokoldalú képesség- és készségfejlesztést. A különböző eszközök mindennapos használata segítheti a tanulók érdeklődésének fenntartását, motivációs bázisuk megerősítését.

Ahhoz, hogy a szükséges eszközöket az intézmény munkarendje szerint minden osztály illetve tanulócsoporthasználhassa, mindenki számára elérhető helyen kell tárolni.

Az alkalmazott taneszközök

- Az absztrakt-fogalmi közlés eszközei: (nyomtatott szövegek) pl: tankönyvek, segédkönyvek, szótárak, lexikonok

- Vizuális eszközök: fényképek, faliképek, rajzok, térképek, táblázatok, modellek, makettek, bemutatott tárgyak, képeskönyvek, projektor, stb.
- Auditív eszközök: magnó, CD-lejátszó
- Audiovizuális eszközök: televízió, videofilmek, videomagnó, számítógépek,
- DVD-lejátszó
- IKT eszközök
- Egyéb eszközök: játéktárgyak, társas- és fejlesztőjátékok

Az oktató-nevelő munkát alapvetően meghatározzák továbbá az egyéb objektív, tárgyi feltételek is, mint például az adott helyiségek, azok bútorzata és egyéb berendezési tárgyai.

2.4. A NAT pedagógiai feladatai megvalósításának helyi szabályozása

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmi a NAT műveltségi területeihez igazodva a sajátos nevelési igényű iskolai oktatás irányelve szerint a következők:

- Anyanyelv és irodalom,
- Élő idegen nyelv,
- Matematika,
- Ember és társadalom,
- Ember és természet,
- Művészetek,
- Informatika,
- Életvitel és gyakorlati ismeretek,
- Testnevelés és sport,
- Pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése során a fejlesztési területek megegyeznek a NAT-ban leírtakkal, de azok mélysége, kialakíthatóságának időigénye, módja az egyéni sajátosságokhoz igazodva módosul.

Az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban alkalmazzuk az együttműködő (kooperatív) tanulás technikáit és formáit.

A tanulást úgy szervezzük, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes képességeinek feltárását.

A tanítás fő elve a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó differenciálás az oktatás-nevelés folyamatában. A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat biztosítunk, a fogyatékossgal összeegyeztethetően alakítjuk a tananyag tartalmait és követelményeit.

A tanítás-tanulási helyzetekben a tanulás szervezés módjaiban figyelembe vesszük a hátrányos helyzetű tanulók illetve az egyes területeken tehetséges tanulók fejlesztési igényeit.

2.5. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

A mindennapos testnevelést az intézmény azokon a napokon, amikor közismereti oktatás folyik, testnevelés óra vagy sportköri, szakköri foglalkozás keretében szervezi, illetve biztosítja a tanulók számára.

A szakiskolában a 2012/2013-as tanévtől a mindennapos testnevelést a kilencedik évfolyamtól kezdődően felmenő rendszerben szervezzük meg.

- A tanulónak kötelező a három testnevelés óra iskolai keretek között.
- Kettőt kötelezően választhat az iskola által nyújtott szakköri, sportköri, lehetőségek közül, amelyek főként a mozgásra irányulnak.
- Amennyiben a tanuló diáksport-egyesület tagja, az heti két óra terhére elfogadható.
- Kollégiumban elhelyezett tanulók a heti két órát kollégiumi sport keretében is teljesíthetik.

A tanulónak, ha egészségi állapotuk indokolja, az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján gyógytestnevelés órát biztosít az intézmény.

2.6. Választandó, választható tantárgyak és a pedagógusválasztás szabályai

A szakiskola jellege nem ad lehetőséget a tantárgyválasztásra a tanulásban akadályozott tanulók számára, ezt tanórán kívüli foglalkozások, szakkörök, klubok esetében tehetik meg.

2.7. A tanulók tanulmányi munkájának, ellenőrzésének és értékelésének módja

Mérések

A tanulók tantárgyi tudásának mérése

- Osztályfokanként, tantárgyanként
- Diagnosztizáló felmérések (osztályfőnökök, szaktanárok)
- Témazáró felmérők íratása (szaktanárok)
- Év eleji és év végi diagnosztizáló mérések az alaptantárgyakból százalékos értékeléssel

Értékelés

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben – minden tantárgy esetében - rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti.

A teljesítményt százalékban mérve, érdemjeggyel értékelve a következő kategóriák szerint történik:

A tanuló tudásának értékelésénél

- 91 % - 100 % jeles (5),
- 81 % - 90 % jó (4),
- 66 % - 80 % közepes (3),
- 51 % - 65 % elégséges (2),
- 0 % - 50 % elégtelen (1) osztályzatokat használjuk.

A. A számonkérés alapelvei, az írásbeli számonkérés szerepe a tanuló tudásának értékelésében

A tanuló tudásának előrehaladását mindig önmagához viszonyítottan értékeljük. Pedagógiai munkánk fontos része a folyamatos ellenőrzés, értékelés. Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük. Az írásbeli ellenőrzés kiterjedhet, a számonkérést közvetlen megelőző tanórán elsajátított tananyagra, illetve a korábbi tananyagrészekre is lezárva ezzel egy témakört. A leghangsúlyosabbak az írásbeli számonkérések, a témazáró és az év végi szintfelmérő dolgozatok. Ezek az írásbeli munkák meghatározzák a további fejlesztési igényeket, alapul szolgálnak a rehabilitációs rehabilitációs tervek elkészítéséhez. Az írásbeli ellenőrzésről a tanulókat az előző órán vagy legkésőbb az írás előtt három nappal tájékoztatjuk.

Olvasás és írásbeli nehézségek esetén a szóbeli számonkérést részesítjük előnyben az írásbelivel szemben.

Az OKJ-s vizsga szóbeli részére felkészülést segíti a rendszeres, szóban történő felelés, számonkérés.

Egy napon legfeljebb két témazárót vagy három kisebb dolgozatot lehet íratni. A szóbeli számonkérések száma maximum napi három lehet.

B. Felmentés egyes tantárgyak értékelése alól

Amennyiben a tanuló a szakértői bizottság határozata alapján egyes tantárgyak értékelése alól felmentést kap, úgy a továbbiakban egyéni fejlesztési terv alapján történik a fejlesztése az adott tantárgyból a képességeinek megfelelő tantárgyi követelmények alapján. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséért az adott szaktanár a felelős.

C. A magasabb évfolyamra lépés feltételei

Az évfolyamokon minden tantárgynál egységes követelményrendszer kerül kidolgozásra, amely tartalmazza a következő évfolyamra lépés minimum követelményeit. A minimális követelmény az intézmény helyi tantervében rögzített, e követelmények teljesítése nélkül csak javítóvizsgával léphet felsőbb osztályfokba a tanuló.

Amennyiben a tanuló összes hiányzása eléri vagy meghaladja a 250 órát, a nevelőtestület dönt arról, hogy tehet-e osztályozó vizsgát. Nem tehet osztályozó vizsgát, ha igazolatlan mulasztásainak száma eléri a 20 órát. Az osztályozó vizsga sikeres teljesítése a továbblépés feltétele. Továbbá osztályozó vizsgára kötelezhető abból a tantárgyból, aminek kapcsán a hiányzásai eléri a tantervben előírt éves óraszám 20 %-át.

Ha a tanulónak a gyakorlati képzésről való igazolt és igazolatlan mulasztása egy tanévben meghaladja a gyakorlati képzési idő (óraszám) 20 %-át, a tanuló tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja. Ha a gyakorlati képzést a tanuló szerződés keretében gazdálkodó szervezet végzi, az évfolyam megismétléséhez a gazdálkodó szervezet hozzájárulása is szükséges.

Ha a tanuló mulasztása a fentiekben meghatározott mértéket eléri, de igazolatlan mulasztása nincs, és szorgalma, elért teljesítménye alapján úgy ítélt meg, hogy mulasztását a következő tanév megkezdéséig pótolja, illetőleg az előírt gyakorlati követelményeket teljesíteni tudja, az évfolyam megismétlésétől el lehet tekinteni. Az ügyben

a szakképző iskola nevelőtestülete dönt, a gazdálkodó szervezetnél folyó gyakorlati képzés esetén a gazdálkodó szervezet javaslatára.

A szakképesítés megszerzésének módja

- A 8 általános iskolai osztályt végzett tanulók a 2013/2014. tanévtől kezdődően három iskolai tanév alatt sajátíthatják el a választott szakma elméleti és gyakorlati ismeretanyagát.
- A három tanév sikeres teljesítése feltétele a szakmai vizsgára bocsátásnak.
- A szakmai- és vizsgakövetelményeket központi szabályozás írja elő.
- A képzés részletes tematikáját a helyi tanterv tartalmazza.

Értékelés

- A 9/E. és a 9. 10. évfolyam végén szakmai elmélet és gyakorlat tantárgyakból a hagyományos módon – ötfokú skálán – történik az értékelés.
- Az a tanuló tehet szakmai vizsgát, aki a jogszabályban, a szakképzési törvényben, a központi programban előírt tanulmányi kötelezettségeit hiánytalanul teljesítette, és a követelményeknek megfelel.
- A szakmai vizsgán való részvétel feltétele a 10. évfolyam sikeres elvégzése.
- A szakmai képzés szakmai vizsgával fejeződik be a megfelelő felügyeleti szervek közreműködésével a törvényi szabályozásnak megfelelően.

A tanulók magatartása és szorgalma értékelésének és minősítésének alapelvei, követelményei és formái

A tanulók magatartását és szorgalmát a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti. Az értékeléshez kikéri az osztályban tanító tanárok véleményét is. Vitás esetben, az osztályban tanító tanárok többségi véleménye dönt az osztályzatról. A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az érdemjegyek a következők

a tanuló magatartásának értékelésénél és minősítésénél

- (5) példás
- (4) jó
- (3) változó
- (2) rossz

a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél

- (5) példás
- (4) jó
- (3) változó
- (2) hanyag

A magatartás jegyek minősítése

Az elbírálás szempontjai:

- tanórai magatartás
- tanórán kívüli foglalkozásokon nyújtott magatartás (szünet, kirándulás, ünnepek, szakkör)
- magatartás a szakmai gyakorlaton

- tanuló közösségi munkája (osztály, iskola szint)
- tanuló viszonya az iskola dolgozóihoz
- késések, igazolatlan mulasztások száma
- tanuló általános munkafegyelme

A magatartás osztályzatát befolyásoló tényezők lehetnek:

- a tanuló hiányzásai, igazolatlan óráinak száma
- a hiányzás igazolására vonatkozó rendelkezések betartása
- a tanuló jutalmazásának elveire és formáira vonatkozó rendelkezések
- fegyelmező intézkedések elveinek és formáinak figyelembe vétele

Példás (5)

- a házirendet betartja
- fegyelmezett, megbízható, pontos
- a közösség alakítását, fejlődését kezdeményezéseivel, véleményével elősegíti
- a felnőttekkel és társaival szemben tisztelettudó, együttműködő
- igazolatlanul nem mulaszt, csak igazolt késése van
- akinek nincs fegyelmi büntetése vagy intője
- aki nem bukik

Jó (4)

- a házirendet betartja
- általában fegyelmezett, megbízható, pontos
- részt vesz a közösségi életben
- a rábízott feladatokat elvégzi, de ő maga felkérés nélkül nem vállal feladatokat
- a felnőttekkel és társaival szemben tisztelettudó, törekszik az együttműködésre
- igazolatlan óráinak száma nem éri el a négyet
- akinek osztályfőnöki figyelmeztetésnél súlyosabb fegyelmi büntetése nincs

Változó (3)

- többször vét a házirend ellen
- többször késik
- zavarja az órákon folyó munkát
- aki tudatosan nem árt a közösségnek, de csak ritkán lehet rá számítani
- akinek osztályfőnöki intőnél súlyosabb fegyelmi büntetése nincs
- akinek 4 – 8 igazolatlan mulasztása van
- aki két tantárgyból bukik

Rossz (2)

- a házirendet ismételt figyelmeztetésre sem tartja be
- többször kapott szaktanári, osztályfőnöki intőt
- akinek fegyelmi tárgyaláson kapott büntetése van
- aki tudatosan árt a közösségnek
- aki tiszteletlen, gyakran trágár kifejezéseket használ
- igazolatlan mulasztása 8 vagy annál több
- hanyag munkája miatt három vagy több tárgyból bukik

A tanulók szorgalmának minősítése

Az elbírálás szempontjai:

- képességek szerinti tanulás
- többlet feladatvállalás, érdeklődés
- teljesítmény változása
- aktivitás a tanítási órákon, gyakorlatokon
- tanulmányi versenyeken, vetélkedőkön való aktív részvétel, felkészülés
- házi feladatok, egyéb megbízatások teljesítése
- felszerelések, munkaeszközök megléte, rendje

Példás (5)

- munkavégzése pontos, megbízható
- tanórákon aktív
- felszerelését mindig elhozza
- tudása fejlesztését, bővítését igényli
- munkájában önálló
- munkatempója jó
- nem bukik

Jó (4)

- tanulmányi kötelezettségét teljesíti
- vállalt feladatait elvégzi
- tanórákon rendszeresen dolgozik
- felszerelése rendezett, általában hiánytalan
- nem bukik

Változó (3)

- iskolai munkája ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen
- kötelességét csak ismételt figyelmeztetés után teljesíti
- házi feladatait többször nem készíti el
- aki egy vagy két tantárgyból bukásra áll, bukik

Hanyag (2)

- képességéhez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében
- kötelességét gyakran elmulasztja
- felszerelése, házi feladata rendszeresen hiányos
- nem megbízható
- több tárgyból bukik

2.8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Intézményünkben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat szervezünk a köznevelési törvény rendelkezése szerinti heti időkeret alapján. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

Intézményünkben az alacsony osztálylétszámok jelenleg nem teszik szükségessé a csoportbontást, de szakmai alapozás órán ez lehetséges, amennyiben a tanulók az osztályon belül eltérő képzésre jelentkeztek.

2.9. A tanulók fizikai állapota mérésének módszerei

Az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, 5-12. évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát.

A mérés egyszeri alkalommal, minden tanév április- május hónapjában kerül lebonyolításra. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

A Netfit mérési rendszerben a tanulókat 5.-12. osztályos korukban mérjük és az eredményeket a Netfit elektronikus felületen rögzítjük.

A mérések során feltérképezhetők az egyes képességek terén mutatkozó hiányosságok. E hiányok feltárása és a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapot szolgáltat az egyéni és közösségi fejlesztő programok tervezéséhez, lehetőséget biztosít az egészségileg hátrányos helyzet felszámolásához.

2.10. Egészség- és környezeti nevelés elvei

A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet és a környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére. Ennek szellemében neveljük a ránk bízott gyermekeket, programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet-és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Az iskola minden dolgozója, diákja környezettudatos magatartásával és munkájával példát mutat, vigyáz környezetére, embertársai testi és szellemi épségére.

Kiemelt területek:

- természeti, épített és szociális környezetünk ismerete, óvása, fejlesztése
- lakóhely megismerése, helyi értékek és problémák feltérképezése (pl. faültetés, madárvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, energiatakarékosság...stb.)
- hagyományok ismerete, védelme
- legalapvetőbb egészségvédelmi ismeretek megismertetése
- az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés hatásainak ismerete
- rendszeres testmozgás
- az iskolaudvar növényeinek gondozása, pótlása, gyomtalanítás, parlagfű-irtás
- az esztétikai érzék fejlesztése, testileg és lelkileg egészséges személyiség nevelése

Az egészség- és környezeti nevelés szinterei

Tanórai keretek:

- tantárgyakba beépítve

- osztályfőnöki órákon

Tanórán kívüli lehetőségek:

- tanulmányi kirándulás
- sportnap, egészségvédő-nap

A választott programok, szakkörök és az alkalmazott módszerek

- fejlesszék a tanuló szociális képességeit
- adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére (biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés)
- rendszerezék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket
- alakítsanak ki kritikus gondolkodást
- fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket (pl.: problémamegoldó, konfliktuskezelési képességek, tolerancia, alternatív gondolkodás)
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat
- neveljenek a hagyományok tiszteletére
- mutassanak követendő mintákat

Szemponatok a módszerek kiválasztásakor

- alkalmazkodjanak az életkori sajátosságokhoz
- vonjanak be minél több tanulót
- az iskola keretein túl is legyenek hatással a tanulók mindennapi életvitelére
- a természetbe szervezett tevékenységek száma a lehető legtöbb legyen
- a személyes meg tapasztaláson alapuljanak
- együttműködésen alapuljanak (teljes tantestület, egyéb iskolai dolgozók, szülők stb.)

2.11 A szakiskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

A hagyományos módszereken kívül különféle, a tanulók együttműködésére épülő módszereket is alkalmazunk a tanulásban akadályozott tanulóknál.

Kooperatív tanulásszervezés

- Ez a fajta módszer minden tantárgynál alkalmazható, négy alapelv: építő egymásrataltság, egyéni felelősség, egyenlő részvétel, párhuzamos interakciók elvének figyelembevételével.
- A humánusabb tanári megsegítés mellett egyidejűleg érvényesül a tanulók közös kommunikálása az adott tananyagban, egyenrangú félként adhatnak számot a már meglévő tudásukról, szerezhetnek újabb tapasztalatot együttműködve, a számukra még ismeretlenről.
- A közös kontaktusteremtésben mindegyikük egyenlő esélyekkel indulhat, a számukra megfelelő tér kialakítása után, egymással szemben, csoportokban (2-4-6 fős) dolgozhatnak a számukra otthonos teremben, ahol minden eszköz kéz közelben van a minél oldottabb hangulatú csoportos munkához.
- A feladatokat a csoport tagjai vagy a tanár osztja ki, a csoportokban, a szerepek óráról, órára változhatnak, így mindenki felelős a saját és mások munkájáért. Ezzel a

tanulásszervezéssel megszűnik a tanulók közötti versengés, megtanulnak kooperálni, önzetlenül segíteni egymásnak, empátikusabbakká válnak, aktívan tevékenykednek.

Projekt módszer

- A feladatok, témák kapcsolatban állnak egy-egy konkrét helyzettel, feladattal.
- Különböző tantárgyak integrációjában, az osztály illetve az iskolai közösség összes tagjának együttműködésével, közös munkájával hozhatnak létre tárgyi illetve személyi produktumokat, 1-1 projekthét keretében. Ezek a projekthét lezárásával kiállításra kerülnek. Így a gyermekek ismeretei elmélyülnek, hasznos információkat és tapasztalatokat gyűjtenek, aktívan részt vesznek a projekt, illetve a produktum megalkotásában.
- Megtanulnak együtt gondolkodni, kommunikálni, együtt sikerélményekkel gazdagabban alkotni.
- Önbizalmuk, felelősségtudatuk, önálló ítéletalkotási és szociális képességük fejlődik, erősödik.
- A felnőttek (tanárok szerepe) változik: a szervezés, koordinálás, szervezőmunka és a gyerekek aktív tevékenységének buzdítása, támogatása lesz az elsődleges.

Projektfajták

- Technikai projekt: tanórákon, szakiskolás klubfoglalkozásokon tárgyi eszközök megalkotása, elkészítése
- Művészi projekt: a 2 évenként megrendezett Esély nap.
- Környezeti projekt: tanulmányi kirándulások (tanévenként 2 alkalommal: ősszel és tavasszal)

2.12. Írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások rendje

A beszámoltatás formái

Forma	Cél	Tervezés	Tájékoztatás rendje	Ellenőrzés, értékelés
Szóbeli, írásbeli feleltetés	Rövid ismeretanyag elsajátításának mértéke		Tanórán	önértékelés értékelés érdemjeggyel vagy egyéb módon
Dolgozat	A tanulási folyamat közben jelentkező problémák feltárása	tanmenet	előző tanórán	tanári ellenőrzés értékelés
Témazáró dolgozat	Egy adott tananyag számonkérése	tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, osztályzat, tanári értékelés
Év végi felmérés	Éves tananyagegység számonkérése	éves munkaterv tanmenet	előző tanítási hét	%-os értékelés, érdemjegy tanári értékelés
Házi feladat	Tanulói aktivitás és motiválás, gyakorlás, megerősítés		tanórán	tanári ellenőrzés, önértékelés
Gyűjtőmunka	Tanulói aktivitás és többoldalú megerősítés	tanmenet	tanórán	tanári ellenőrzés

Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok alapelvei

- Házi feladatként nem lehet új tananyag, csak gyakorló, ismétlő feladat, versek, szabályok memorizálása, gyűjtőmunka.
- Amennyiben a tanuló 3 alkalommal nem készíti el a házi feladatát, akkor elégtelen (1) tantárgyi érdemjegyet kap.
- A felkészüléshez a diákok tanulószoba keretében pedagógus segítségét vehetik igénybe, a délutáni feladatok megoldásának időtartama nem haladhatja meg a két órát.
- A hét utolsó napján, iskolai, kollégiumi rendezvények alkalmával, ill. tanítási szünetre nem adunk írásbeli házi feladatot.

**Komlói Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény,
Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola és Kollégium**

KOMLÓI EGYMI PEDAGÓGIAI PROGRAM

KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA

2020.

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4.

I. A készségfejlesztő iskola nevelési programja

Iskolánk pedagógiai programját a speciális igényeknek megfelelően dolgozta ki.

Alapfeladatai: az értelmileg akadályozott tanulók oktatása, képességeiknek lehető legjobb kibontakoztatása, gyakorlati képzése, amennyire csak lehetséges az önálló életre nevelés.

A nevelő – oktató munka összevont tanulócsoportokban folyik.

Az értelmileg akadályozott tanuló

A középsúlyosan értelmi fogyatékos (az értelmileg akadályozott) tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség. Mindezek konkrétan megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva.

- A tanulók eredményes fejlesztése – együttműködve a szülői házzal – folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel.
- A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani.
- A sikeres tanítás-tanulás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás, a gyakori ismétlés.
- Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el.
- Támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaikra és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:
- Az ismeretszerzés, a feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, folyamatos irányításra van szükség.
- A tanulók fogékonyabbak a szenzorikus és mozgásos közlések befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.
- Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók osztályfokon belül is rendkívül eltérő képességstruktúrájával, rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.
- A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem hiánya, a kommunikációs zavarok, a kritikátlanság, szociálisan hátrányos családi háttér) korrekcióját.

- A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar, eltérő szociális háttér stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre, szükség esetén pszichológus, pszichiáter bevonására.
- Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, zavarok, betegségek (pl.: érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus tünetek, különböző allergiák) befolyásolják az egész személyiség fejlődését.
- A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.
- A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoporthoz összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az egyéni bánásmód.

1. Pedagógiai alapelvek, értékek, célok, feladatok, eszközök, eljárások

Alapelvek:

- A tanulók egyéni képességeihez igazodva sajátítsanak el minél több olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.
- A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.
- Minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

Feladatok:

- a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
- a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- gyakorlatorientált képzés,
- az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
- a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
- egyénre szabott eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
- az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
- a személyiség gazdagítása: az önfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- az eredményes társadalmi integrációra törekvés.
- Minél hosszabb ideig tartó munkavégzés kialakítása

A készségfejlesztő iskola az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását nyújtó képzést folytat.

Középfokú oktatás célja: elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató fejlesztés.

Az iskolában alkalmazott eszközök, eljárások

- A tanórákon kiscsoportos foglalkozások keretében és a képességeknek megfelelő differenciálással folyik az oktatás.
- Módszertani sokszínűsége törekszünk, a szemléltetés minden lehetőségét kihasználva.
- Rehabilitációs foglalkozásokon a fogyatékosságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat igyekszünk csökkenteni és elősegíteni a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapja a pedagógiai diagnózis és a szakértői vélemény javaslatai

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése,
- a zene, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése,
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés csak a személyiség megismerésével, az ismerteté vált egyéni sajátosságok, képességek, készségek figyelembevételével valósítható meg. Egyrészt a lehető legmélyebben meg kell ismerni a tanulókat, másrészt fel kell készíteni a diákokat arra, hogy önmagukat is megismerjék, képessé váljanak önmaguk alakítására is.

- A tanórán kívüli foglalkozások, programok mai rendszere évek alatt alakult ki, vált megújulni és további elemeket befogadni képes hagyományra, az intézményi struktúra és működés átalakulásával sem szeretnénk ezen változtatni.
- A tevékenységek széles köre egybeesik a nevelőtestület, a tanulók és a szülők igényeivel, elvárásaival. A képzésben résztvevő tanulók számára is elérhető az általános iskolában szervezett tevékenységek életkoruknak megfelelő része.

Alapfeltétel tehát, hogy a tanuló alanya is, tárgya is legyen a nevelésnek.

Célunk:

- A fejlődési lehetőségeket alapul véve a tanuló személyiségének kibontakoztatása.
- A lehető legmélyebben megismerni a tanulók személyiségét, egyéni sajátosságait.
- Felkészíteni diákjainkat önmaguk megismerésére és alakítására
- Az önálló életvezetéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése.

Ezeknek az értékeknek a kifejlesztése során pedagógiai munkánkban figyelembe vesszük és alkalmazzuk a következőket:

- testi, lelki, szellemi fejlesztés egységét
- életkori sajátosságoknak megfelelő terhelést
- differenciálást
- fokozatosságot
- következetességet

- cselekvésre ösztönzést
- belső motivációkra építést
- hatások, módszerek, eszközök összhangját

Feladataink ennek érdekében:

Olyan oktató - nevelő munka végzése:

- amely figyelembe veszi az egyes tanulók fejlettségét, lehetőségeit, érdeklődését
- amelynek során egyértelmű elvárásokat fogalmazunk meg, és ezek a tanulók személyiségének tiszteletben tartásával párosulnak
- olyan iskolai élet szervezése és működtetése, amelyben a szellemileg, testileg fejlődő tanulók szükségletei minél jobban jelen vannak
- ahol a tanulók testi, értelmi, erkölcsi, érzelmi képességeinek fejlesztése komplexen jelenik meg
- amelyben a családi életre nevelés kiemelt fontosságú
- amelyben a munkafolyamatok elsajátításával segítjük tanulóink társadalmi beilleszkedését
- intézményünk pedagógusai a leglényegesebb feladatokra koncentrálnak különböző módszereket és eljárásokat dolgoznak ki az eltérő személyiségek eltérő irányú fejlődési szükségleteinek kielégítésére

A nevelés szinterei:

Felelősi rendszer kiépítése, megbízatások, tisztségek, rendszeres értékeléssel

- Kulturális rendezvényeken való aktív részvétel
- Ünnepeken való megjelenés
- Versenyeken való részvétel
- Üzemlátogatások
- Kirándulások
- Szakkörök
- Táboroztatás

Diákjaink az osztályokban hetesi kötelességeket látnak el, iskolai szinten pedig a diákönkormányzatban tevékenykednek.

Kulturális rendezvényeken, iskolai ünnepeken, kulturális és sport versenyeken vesznek részt. A tanév elején és végén közös kirándulásokat szervezünk. Személyiségfejlesztésre kiváló teret biztosítanak a különféle szakkörök, klubok.

Intézményünkben a következő szakkörök működnek, ahova tanulóink jelentkezhetnek.

- atlétika és foci
- aerobik
- kondi
- színjátszó szakkör
- sportkör
- igénylés esetén fakultatív hittan.

A szakkörökben, klubokban végzett munka a szabadidő hasznos eltöltésén, a szórakozáson és a fejlesztésen túlmenően az alkotásokat, az elért eredményeket is jelenti, és erősíti az intézmény nyitását a város felé.

Az akarat fejlesztése

- A legfontosabb ezen a téren is a sikerélményhez juttatás, amely önbizalom-növelő hatású. Lényeges, hogy a tanuló elhatárolódjon a deviáns magatartástól, a deviáns megnyilatkozásoktól.
- Ezt szolgálhatják a prevenciós programok, amelyek megvalósításában a gyermek-és ifjúságvédelmi felelősöknek, az iskolaorvosnak, az iskolai védőnőnek, az iskola teljes pedagógusközösségének vannak feladatai.

Az etikus viselkedés kialakítása

- Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink ne csak jogaikkal, de kötelességeikkel is tisztában legyenek. Megbízhatóságra, őszinteségre kívánjuk nevelni őket.
- Célunk, hogy a felelősségtudat kialakuljon bennük. Nemzeti öntudatra és hazafiasságra kívánjuk nevelni őket, oly módon, hogy ez más népek megbecsülésével párosuljon. E célok elérésében, megvalósításában minden tantárgynak, minden pedagógusnak közre kell működnie.

3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Iskolánk célja, hogy diákjainkban kialakuljon az igény az egészséges életmódra. Elutasítsák az egészségkárosító hatásokat, ismerjék azok veszélyeit.

A rendszeres egészségügyi ellátás formái, rendje

- Az intézmény biztosítja a tanulók iskolai– egészségügyi ellátását iskolaorvos, intézményi-védőnő, ápolónő, fogorvos, gyógytornász, gyermekpszichiáter alkalmazásával. A pedagógusok feladata, hogy egészségtudatos magatartást, környezettudatos szemléletet közvetítsenek a diákok felé.
- A nem pedagógus munkakörben dolgozók személyes példamutatása is fontos, jó, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének rendben tartására és takarítására milyen nagy gondot fordítanak.
- A szelektív hulladékgyűjtésre nevelés keretében papírgyűjtést rendezünk és használt elem és műanyag gyűjtőhellyel is rendelkezünk.
- A szenvedélybetegségekről előadásokat hallgathatnak meg diákjaink.
- Időszakosan témahetek keretében is körüljárjuk ezt a témát.

Feladatok a tanulói- és gyermekbalesetek megelőzésében és baleset esetén

- Minden tanuló köteles részt venni tanév elején balesetvédelmi oktatáson, az ott tanult szabályokat betartani.
- Testnevelés és sport, valamint az életvitel és gyakorlat tantárgy keretén belül rendszeres balesetvédelmi oktatáson kötelesek részt venni.
- A balesetek elkerülése céljából az iskola épületén belül nem javasolt futva közlekedni és másokat a közlekedésben akadályozni.
- A tanuló vagy a gyermek balesete esetén az órát tartó, a foglalkozást vezető pedagógus gondoskodik a balesetet szenvedett elsősegélyben részesítéséről, orvosi

ellátásáról és a körülményektől függően azonnal jelenti az esetet az igazgató/intézményegység-vezető helyettesének.

- Rendkívüli esemény (tűzriadó, bombariadó, katasztrófa) esetén az épületet a lehető legrövidebb idő alatt felnőtt irányításával a gyakorolt módon el kell hagyni.

4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a különböző képességek és eredményesség mellett is fontos a közel azonos életkori csoportok megtartása.

Ez a közösségépítés szempontjából is fontos

- az alapvető együttélési normák elsajátíttatása gyakorlattal,
- a korcsoporti társas érintkezési formák figyelemmel kísérése a konfliktus-szituációk rendezése, új konfliktusmegoldó metódusok tanítása,
- a főlöleges mérvű agresszív megnyilvánulások negatív értékelése,
- a magasabb szintű problémamegoldó módszerek megismertetése,
- a kollektív tevékenykedtetés elsajátíttatása adott feladatok esetén,
- az összeszerveződő feladatközpontú kiscsoportok jó irányba terelése,
- az egészségtelen klikkesedés áttelése pozitív töltésű baráti csoportok kialakulása felé
- az osztály, mint közösség kialakítása oly módon, hogy a gyermek valahová tartozás- és biztonságérzete fokozódjon.

5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, kiemelten az osztályfőnöki munka tartalma és feladatai

A pedagógusok intézményi feladatai:

- nevelő és oktató munkája során gondoskodik a gyermek személyiségének fejlődéséről
- a különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozzon
- segítse a tehetségek felismerését
- előmozdítsa a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a gyermekeket
- a szülőt (törvényes képviselőt) rendszeresen tájékoztassa
- a gyermek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében tegyen meg minden lehetséges erőfeszítést
- a gyermekek, a tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa
- az ismereteket tárgyilagosan, sokoldalúan és változatos módszerekkel közvetítse, oktatómunkáját szakszerűen végezze
- a helyi tantervben és a pedagógiai programban meghatározottak szerint értékelje a tanulók munkáját
- részt vegyen a számára előírt pedagógus-továbbképzéseken, folyamatosan képezze magát

- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítsa,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesítse,
- pontosan és aktívan részt vegyen a nevelőtestület értekezletein, a fogadóórákon, az iskolai ünnepségeken és az éves munkaterv szerinti rendezvényeken,
- határidőre megszerezze a kötelező minősítéseket,
- megőrizze a hivatali titkot,
- hivatásához méltó magatartást tanúsítson,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködjön munkatársaival és más intézményekkel.

Az osztályfőnökök kiemelt feladatai, kötelességei

- Munkáját az iskola nevelési és oktatási terve, valamint az éves munkaterv alapján végzi.
- Az osztályfőnök közvetíti az iskola értékrendjét a tanulóknak. Felelős vezetője az osztály közösségének.
- Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, öntevékenységük és önkormányzó képességük fejlesztése.
- Munkájában támaszkodik a diákönkormányzat vezetőségére, segíti és figyelemmel kíséri tevékenységüket.
- Együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, kollégiumi nevelőkkel. Felelős osztálya rendjéért, tisztaságáért.
- Látogatja osztálya tanítási óráit, tanórán kívüli foglalkozásait. Észrevételeit megbeszéli az érintett nevelővel.
- Törekszik a tanulók személyiségének sokoldalú fejlesztésére, gondot fordít a gyengébbek felzárkóztatására, a tehetségesek kibontakoztatására, a differenciált foglalkoztatásra.
- A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelőmunkáját, együttműködik a szülőkkel.
- Családlátogatást tesz a helyi lakosú tanulók szüleinél, a lakásotthonban élőkénél.
- Az ellenőrző könyvben tájékoztatja a szülőket a tanuló magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről. Ellenőrzi, hogy a szülők ezeket az észrevételeit tudomásul vették-e.
- Elvégzi az ügyviteli, adminisztrációs teendőket, megírja az anyakönyveket, kitölti bizonyítványokat.
- Felelős az E-napló rendes és folyamatos vezetéséért. A haladási naplóba az órarendet beírja, a bejegyzéseket ellenőrzi, az igazolásokat összeszedi, az osztályzatok számát figyelemmel kíséri.
- Elkészíti a tanulók habilitációs-rehabilitációs egyéni fejlesztési tervét, vezeti a tanulók Egyéni fejlődési lapját, gondoskodik a tanulók személyi anyagának rendben tartásáról.
- Rendszeresen konzultál az osztályban tanító többi tanárral a tanulók tanulmányi munkájáról, szorgalmáról és magaviseletéről. Ha szükséges, ezzel kapcsolatban megkeresi a szülőket is.

- A E-naplóban gondoskodik a jutalmazások- büntetések bejegyzéséről ill. bejegyeztetéséről.
- A tanulói házirendet, a balesetvédelmi és tűzvédelmi szabályokat az első tanítási napon a tanulókkal az első szülői értekezleten a szülőkkel ismerteti.
- Tűz- és bombariadó esetén az intézményben elfogadott intézkedési rend alapján tevékenykedik.

Figyelemmel kíséri a tanulók szabadidős tevékenységét

A szülői közösség vezetőjével és felelősökkel irányítja osztálya szülői közösségét.

Az osztályfőnökök minden héten egy tanulót bíznak meg a hetesi feladat ellátásával.

6. A sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentésére szolgáló speciális fejlesztő tevékenységek

- Mozgásfejlesztés szomatopedagógiai eszközökkel
- Tervezett szenzomotoros tréning terápia
- Autizmus spektrumzavar speciális terápiája
- Speciális konfliktuskezelési módszerek alkalmazása
- Népi játék és gyermektánc módszertani beépítése
- Szakkörök, sportkör működtetése a tehetséggondozás érdekében
- Felkészítés iskolán kívüli tanulmányi, kulturális, művészeti versenyekre
- Táborozások, kirándulások
- Drog- és bűnmegelőzési program
- Pályázati lehetőségek kihasználása

7. Kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

Kiemelt figyelmet igénylő tanuló:

- különleges bánásmódot igénylő tanuló:
  - sajátos nevelési igényű tanuló,
  - kiemelten tehetséges tanuló,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanuló.

Biztosítjuk a tanulók képességeinek és kulcskompetenciáinak egyénre szabott fejlesztését.

Intézményünk kellő differenciáltsággal, differenciálással fejleszti a tehetséges, az átlagos képességű és a hátrányos helyzetű gyermekek személyiségét.

A fejlődési egyenetlenség csökkentése azonban elsőbbséget kap a szigetszerű képességek fokozott fejlesztésével szemben. Tanulóinkat egyéni fejlesztési terv alapján fejlesztjük.

Tanulóinknak, akik egy-egy részterületen vagy műveltségi területen kiemelkedő képességeket mutatnak (szavalat, ének, sport, kézügyesség, zene) szakkörökön, érdeklődési körökön biztosítunk lehetőséget a továbbfejlődésre, képességeik fejlesztésére.

A tanulók versenyekre való felkészítése főként egyénileg, nevelői irányítással történik. A felmenő rendszerű rendezvényeket rendszerint házi versenyek, selejtezők előzik meg.

A szakkörök – versenyek szükségességét indokolja, hogy:

- kiegészítő ismeretek nyújtásának és a képességek kibontakozásának színterei,
- hozzájárulnak az egészséges életmód iránti igény kialakításához,
- keretein belül mód nyílik a kommunikáció helyes formáinak gyakorlására, emelik az iskolai rendezvények színvonalát, a szabadidő hasznos eltöltésének lehetséges módjai,
- elősegítik a művészetek iránti fogékonyság megalapozását, hozzájárulnak a társintézményekkel való kapcsolattartás erősítéséhez,
- intézményünk jó hírnevét erősítik,
- megismerik a korszerű információszerzés lehetőségeit (könyvtár, számítógép, Internet, sajtó).

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció – rehabilitáció áthatja a nevelésünk egészét, célunk tanulóink szocializációja, eredményes társadalmi integrációja.

A fejlesztés területei:

- Fejletlen, vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása
- Eszköztudás fejlesztés
- Felzárkóztatás
- Tanulási technikák elsajátítása
- Szociális képességek
- Önálló életvezetés

A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok:

Tanulóink nagy része hátrányos helyzetű. Sokan közülük állami gondoskodás alatt lévők. Az értelmileg akadályozott gyerekek fejlesztésének alapvető feltétele a szülői (gondozói) házzal történő folyamatos, kétoldalúan aktív viszony.

A hátrányok leküzdése érdekében olyan segítő szolgáltatásokat, lehetőségeket nyújtunk, melyek a családok tehermentesítésével alapot adnak a sikeres kapcsolattartásnak.

Az intézmény nagy hangsúlyt fektet a hagyományok ápolására. Az évente megrendezett színvonalas iskolai szintű ünnepélyek megtartása, emlékhelyek meglátogatása – aktualitásuk mellett -, a közösséghez tartozás érzését is erősítik, az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit közvetítik. Az iskolai életet színesítik az iskolán kívül szervezett programok is: mozi-, színház- és múzeumlátogatások, kirándulások, tanulmányi séták. Nagy jelentőséget tulajdonítunk a pedagógusok és a szülők közötti jó kapcsolatnak.

Az oktató-nevelő munka hatékonyságát alapvetően meghatározhatja a tanuló szüleivel kialakított partneri kapcsolat.

8. A tanulók intézményi döntési folyamatokban való részvételi jog gyakorlása

A tanulók érdekeinek képviseletére intézményünkben iskolai diákönkormányzatot hoztunk létre. A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjedhet. A diákönkormányzat munkáját a feladatra kijelölt pedagógus segíti, akit az intézményvezető bíz meg ötéves időtartamra.

Az komlói és pécsváradi intézményben egy-egy diákönkormányzat működik, ezért munkájának szabályozása az általános iskola pedagógiai programjában megtalálható.

9. Tanuló, szülő, pedagógus és az intézmény partnerei közötti kapcsolattartás formái

A szülő-pedagógus kapcsolat hagyományos formái a készségfejlesztő iskolában

Az iskola és a szülő közötti kapcsolattartás legfőbb eszköze az ellenőrző könyv, amely hivatalos okmány. Az ellenőrző könyv bejegyzéseit csak a tanár javíthatja, helyesbítheti.

- családlátogatás a helyi diákoknál és a lakásotthonokban lakó diákoknál is
- szülői értekezlet évi 3 alkalommal
- pályaválasztási szülői értekezlet
- fogadó óra évi két alkalommal
- nyílt nap évi 1 alkalommal az iskolában
- minden változásról, tudnivalóról az ellenőrző útján értesítés küldése
- személyes meghívások probléma esetén
- egyeztető megbeszélések az igazgató vagy helyettesek részvételével
- szülők meghívása az iskolai rendezvényekre
- üzenő füzet használata, levelezés, telefonon való érintkezés.

A szülők folyamatos tájékoztatásban részesülnek gyermekük tanulmányi előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról, valamint minden őket érintő kérdésről. Ugyanígy történik a gyermekotthonban lakó gyermekekről a tájékoztatás - félévkor valamint év végén az elért tanulmányi eredményről, magatartásról, szorgalomról – írásban a lakásotthon és a gyám felé.

A pedagógusok az osztályfőnöki órákon tájékoztatják a tanulókat az időszerű feladatokról, intézményi programokról, rendezvényekről.

A rendszeres tájékoztatásnak elsődleges formája az intézményegységben elhelyezett hirdetőtábla és az intézmény honlapja (www.komloiegyimi.hu)

Az intézmény igazgatója az érintett intézményegységek vezetőivel együtt minden évben egy alkalommal – a diákönkormányzattal egyeztetett időpontban- fórumot tart a tanulók szervezett véleménynyilvánításának biztosítása érdekében.

A tanuló véleményét, kérdéseit a DÖK közreműködésével eljuttathatja az illetékes vezetőhöz, melyre 15 nap elteltével választ kell, hogy kapjanak.

Iskolai és kollégiumi pedagógusok együttműködése

- tanítás és tanulás folyamatában közös együttműködés (tananyag, házi feladat, gyakorlás, ellenőrzés, fejlesztés, korrekció)
- napi aktualitások (folyamatos) megbeszélése
- hospitálás
- konzultáció, tájékoztatás a fontosabb eseményekről, történésekről
- esetmegbeszélés munkaközösségi összejövetel keretein belül
- a különböző szinterek rendezvényeinek kölcsönös látogatása, aktív részvétel azokon.

Ennek területei:

- a tanulási motívumok, képességek fejlesztése,
- a tanulás tanulása/tanítása,
- az egyes tantárgyak tanulásának speciális sajátosságaival való megismertetés az információszerzés és információfeldolgozás,

Módszerei:

- elsődlegesen a csoportmunka és az egyéni foglalkozás,
- napirend készítése (osztályfőnöki segítséggel)

Az intézmény partnereivel való kapcsolattartás

- A segítségnyújtásban részt vesz a gyermekjóléti és családsegítő szolgálat, az iskolaorvos, a védőnő. Belső továbbképzést tartanak a tanulók és a pedagógusaink részére a fent nevezett szakemberek.
- A rendőrség, a tűzoltóság dolgozói kérésünkre előadásokat, bemutatókat tartanak.
- Az ÉFOÉSZ megyei szervezetének tagjai a készségfejlesztő iskola pedagógusai, ketten vezetőségi tagként dolgoznak több éve a szervezetben.
- Tanulóink kulturális- és sportrendezvényeken vesznek részt.
- Komlón és Pécsváradon is egyre több a kapcsolat a várossal, városi intézményekkel. Tanulóinkat több rendezvényre is meghívják, ahol rendszeresen színvonalas műsorokkal szerepelünk. Rendszeresen látogatjuk a városi intézményeket.
- Nemzeti Művelődési Intézet

10. A tanulmányok alatti vizsgák, alkalmassági vizsga szabályai, vizsgák lehetősége és rendje

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- a kétszázötven tanítási órát, vagy
- egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja,
- és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.
- A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett értesítési kötelezettségének. Ha a tanuló teljesítménye a tanítási év végén nem minősíthető, tanulmányait évfolyamismétléssel folytathatja.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha:

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- 250 óránál többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha:

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.
- A vizsgázó javítóvizsgát az iskola igazgatója által meghatározott időpontban, az augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban tehet.

Tanulmányok alatti vizsgák szabályai:

- Osztályozó vizsgát az iskola a tanítási év során bármikor szervezhet.
- Osztályozó vizsga anyagának tartalmaznia kell az iskola Helyi tantervében megfogalmazott követelményeket, tantárgyanként és évfolyamonként.
- A vizsgák időpontjáról a vizsgázót a vizsgára történő jelentkezéskor írásban tájékoztatni kell.
- Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt, vagy abban a nevelési-oktatási intézményben lehet tenni, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.
- A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételhető.
- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.
- A sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló időt legfeljebb harminc perccel meg kell növelni, lehetővé kell tenni, hogy az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használja, írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet, a szóbeli vizsgát írásban teheti le.
- Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani, (a tanuló képességeinek megfelelő feladatlap). A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

Tanulmányok alatti vizsgák

A képzés zárásaként gyakorlati vizsgán adnak számot a tanulók szakmai tudásukról.

Gyakorlati vizsgán a tanult főbb területek mindegyikén bizonyítják az elsajátított ismeretek alkalmazásának fokát. Számot adnak a munkaműveletek pontos, biztonságos - a baleset megelőzést szolgáló előírások betartásával történő - elvégzéséről.

A képzés alkalmazkodik az értelmileg akadályozott fiatalok testi és lelki sajátosságaihoz. A képzés során a fejlesztést úgy kell megvalósítani, hogy biztosítva legyen a tevékenységek változatos, egymásra épülő folyamata, lehetőséget biztosítson a megfelelő gyakorlásra, figyelembe vegye az egyéni haladási képesség ütemét és legyen lehetőség a sikerélmény elérésére, amely a további tevékenységek és gyakorlás alapvető motivációját biztosítja. Az értelmileg akadályozott tanulók részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő, egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását.

Alkalmassági vizsga szabályai

A képzésbe azok a tanulók vehetnek részt, akik a Baranya Megyei Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján értelmileg akadályozottak (középsúlyos értelmi fogyatékosok) és egészségi állapotukban a képzéssel kapcsolatos egészségügyi kizáró tényező nem áll fenn.

Iskolai előképzettség:

- A középsúlyos értelmi fogyatékos tanuló az általános iskola 8. évfolyamának elvégzése után léphet a készségfejlesztő iskola 1/9. évfolyamába.

Egészségügyi és munka-alkalmassági feltételek:

- A készségfejlesztő képzésre jelentkező tanulónál figyelembe kell venni az egyéni, aktuális pszichoszomatikus állapotokat, és az adott munkatevékenységre való alkalmasságot. Több váratlan és kellemetlen meglepetés elkerülhető orvosi vizsgálatokkal, ahol esetleges allergia, magas vérnyomás, epilepszia illetve más egészségügyi probléma felderítése is megtörténhet, ami a későbbiekben életmódbeli és egyéb következményekkel is járhat.

11. Felvétel, átvétel helyi szabályai

Intézményünkben tanulók sajátos nevelési igényű gyermekek. Felvételük, átvételük a csak a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői javaslata alapján történik.

Iskolába lépés feltételei:

- A tanköteles korú gyermek rendelkezzen a Rehabilitációs és Szakértői Bizottság által kiállított szakértői véleménnyel.
- Iskolai beiratkozáshoz be kell mutatni a tanuló személyi igazolványát, lakcímkártyáját és az érvényes szakértői javaslatot.

Átvétel feltételei:

- Eltérő iskolatípusból a megfelelő szakértői vélemény alapján.
- Azonos iskolatípusból szülői kérésre, a szükséges dokumentumok bemutatásával (bizonyítvány, szakvélemény, egészségügyi törzslap).

Felvétel, átvétel elutasításának eljárási rendje:

- Megfelelő szakértői vélemény hiányában a tanuló felvételi kérelme elutasítható.

Az iskola igazgatója a felvételi eljárásban a felvételtől, átvételtől tanulói jogviszonyt létesítő, vagy a kérelmet elutasító döntést hoz. Az iskola igazgatója köteles értesíteni a felvételi, átvételi kérelem elbírálásáról a szülőt a döntést megalapozó indokolással, a fellebbezésre vonatkozó tájékoztatással, továbbá átvétel esetén az előző iskola igazgatóját is.

A gyermekek csoportba sorolása:

- A Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján történik tanulóink csoportba sorolása. Amennyiben a szorgalmi időszak folyamán felmerül, hogy a gyermek fejlődése szempontjából nem az optimális évfolyamba került, az osztályfőnök, az iskola igazgatójával egyeztetve kérheti a gyermek rendkívüli kontroll vizsgálatát, majd a javaslatnak megfelelően jár el.

A tanulói jogviszony megszüntetése:

- A tankötelezettség megszűnésével
- A szülő kérésére áthelyezéssel (szükséges dokumentumok bemutatásával)
- Külföldre távozás esetén.
- Fegyelmi büntetés következtében, ha a tanuló a tanköteles kort betöltötte.
- A tanulói jogviszony megszűnéséről az iskola írásbeli értesítést küld a szülőnek.
- Szülői kérésre, iskolai javaslatra, szakértői vélemény alapján.

Egyéni munkarendben tanuló jogviszony a 9-10. évfolyamon jöhet létre. (11. évfolyamtól a szakmai gyakorlati órák miatt nem létesíthető.)

Egyéni munkarend szerinti tanulói jogviszony létrejöhet:

- szülő/gyám kérésére,
- szakértői vélemény alapján.

A kérelmet a szülőnek/gyámnak kell az Oktatási Hivatal részére kell megküldeni, a csatolt dokumentumokkal.

II. A készségfejlesztő iskola helyi tanterve

1. A választott kerettanterv megnevezése

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó
Készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti kerettanterve,

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó
Készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti kerettanterve

2020. 09.01-től felmenő rendszerben

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készség-
fejlesztő iskola 9–10. évfolyamának közismereti kerettanterve

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készség-
fejlesztő iskola 11–12. évfolyamának közismereti kerettanterve

Készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervek a készségfejlesztő iskolák számára**2. Kötelező, kötelezően választandó, szabadon választott tanórai és nem kötelező foglalkozások megnevezése és óraszám**

Készségfejlesztő iskolai óraterv			
Fejlesztési terület	Tantárgy	9.évfolyam	10.évfolyam
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	5	5
	Társadalmi ismeretek	1	1
	Etika	1	1
	Oszt.	1	1
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	2+1	2+1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Életvitel és gyakorlat	4+2	4+2
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2+1
Informatika	Információs eszközök használata	2	2
Művészetek	Ábrázolás-alakítás	2	2
	Ének-zene	1,5+0,5	2
Testi nevelés	Testnevelés	5	5
	szabad időkeret	3,5	4
óraszám		35	36
habilitáció		4	4
összesen		39	40

2020. 09.01-től felmenő rendszerben

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2	2	144
	Digitális kultúra	2	2	144
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
	Életvitel és gyakorlat	4	4	288

Egyéb	Gyakorlati képzés előkészítés	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216
Összesen		34	34	
Habilitáció		4	4	

A szabad időkeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

11.12. évfolyam

Készségfejlesztő iskolai óraterv			
Fejlesztési terület	Tantárgy	11. évfolyam	11.évfolyam
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	1,5+0,5	1,5+0,5
	Osztályfőnöki	1	1
	Etika	1	1
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1
Testi nevelés	Testnevelés	5	5
Szakmai tantárgy	Szakmai elmélet és gyak.	20+2	20+2
Informatika	Információs eszközök használata	1	1
szabad készségfejlesztő időkeret (közism)		1,5	1,5
szabad készségfejlesztő időkeret (szakmai)		2	2
óraszám		35	35
habilitáció		5	5
összesen		40	40

2020. 09.01-től felmenő rendszerben

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	2 éves
		Heti	Heti	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1	1	72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1	1	72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	108
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20	20	1440
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		34	34	2 448
Habilitáció		5	5	

A szabad időkeretet nem használtuk fel.

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

A készségfejlesztő iskola készségfejlesztő (gyakorlati) kerettantervei

A készségfejlesztő kerettantervek heti 4, 8, illetve 12 óraszámra lettek kidolgozva. A gyakorlati évfolyamokon a készségfejlesztő kerettantervek oktatására heti 20 óra (a hozzá tartozó szabad időkerettel) áll rendelkezésre.

Ezen időtartamot kell az intézménynek a készségfejlesztő kerettantervek oktatásával kitöltenie, azaz a tanulónak a gyakorlati évfolyamokon egy 2-5 készségfejlesztő kerettantervből álló képzési egység elsajátítására van lehetősége.

Ennek egyetlen korlátja, hogy nem oktatható egy egységben a

- Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére és a
- Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére

megnevezésű készségfejlesztő kerettanterv.

A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők.

A készségfejlesztő kerettantervek sikeres elvégzése részszakképzettséget, illetve szakképzettséget nem tanúsít.

Választható kerettantervek:

1. Agyagtárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv
2. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
3. Habilitációs célú munkavégzés integrált munkavégzésre nem képes tanulók részére készségfejlesztő kerettanterv
4. Háztartástan – életvitel készségfejlesztő kerettanterv
5. Irodatechnikai eszközök használata készségfejlesztő kerettanterv
6. Kert- és parkápoló készségfejlesztő kerettanterv
7. Kisegítő takarító készségfejlesztő kerettanterv
8. Konyhai kisegítő készségfejlesztő kerettanterv
9. Mézeskalács-sütő készségfejlesztő kerettanterv
10. Mosodai kisegítő készségfejlesztő kerettanterv
11. Papírtermék-készítő készségfejlesztő kerettanterv
12. Szövött-tárgy készítő készségfejlesztő kerettanterv

13. Textil- és fonalmentő készségfejlesztő kerettanterv

14. Udvaros készségfejlesztő kerettanterv

Az értelmileg akadályozottak munkaközössége minden tanév végén meghatározza, hogy a következő tanévben milyen képzési egység szerint végzi a gyakorlati oktatást.

3. Az alkalmazandó tankönyvek, taneszközök, segédletek kiválasztásának elvei, a térítésmentes igénybevétel biztosításának módja

A tankönyvek kiválasztása során olyan kiadványokat kell használni, amiket tankönyvvé minősítettek és részben, vagy egészében felhasználhatók tanulóink oktatásában. Az egyéni fejlődésmenetre való tekintettel a tanulóink szükséges tankönyveit egyénileg is kiválaszthatja a tanulót oktató pedagógus.

Az iskolai oktatásban alkalmazott tankönyveket, tanulmányi segédleteket és taneszközöket a helyi tantervben szereplő ajánlati listából a műveltségterület oktatásában érintett pedagógusok közössége választja ki az alábbiak szerint:

- tartalmában feleljen meg a helyi tanterveink elvárásainak
- a jelenleg kapható tankönyvek, segédletek a lehető legjobban fedjék le a tantárgyak tartalmát
- azonos feltételek megléte esetén az olcsóbb tankönyvek részesülnek előnyben
- az új tankönyvek, segédletek bevezetése mindig felmenő rendszerben történik és a több éven keresztül felhasználható könyveket, segédleteket kell előnyben részesíteni
  - az új tankönyvek, segédletek bevezetésekor a rendelés elkészítése előtt ki kell kérni az iskolai SZMK véleményét.

4. A NAT pedagógiai feladatai, megvalósításának helyi szabályozása

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

Fejlesztési területek – nevelési célok

Erkölcsei nevelés

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló képes szociális kapcsolatokat kialakítani és fenntartani, ismeri és elfogadja az alapvető emberi értékeket, a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat meg tudja jeleníteni a környezete számára. Különböző élethelyzetekben képes az adekvát viselkedésre, elfogadja társait és környezetét, megismeri, követi és igyekszik betartani a szabályokat. Interperszonális kapcsolataiban együttműködő, megértő, türelmes.

Nemzeti öntudat és hazafias nevelés

A tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mértén bekapcsolódik az ünnepi

megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A tanuló fokozatosan képessé válik az együttműködésre környezetével, közösségében magatartása elfogadó. Megismeri, és képességeinek megfelelően alkalmazza alapvető emberi jogait és kötelezettségeit. Kialakul igénye az önállóságra, megismeri az önérvényesítés és a támogatott döntéshozatal lehetőségét. Közösségének alakításába bevonható, igényli a rendezett, célszerűen kialakított környezetet.

Önismeret és a társas kapcsolati kultúra fejlesztése

A tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba.

Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan, vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit.

Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.

Családi életre nevelés

A tanuló lehetőség szerint minél nagyobb önállósággal közreműködő önmaga ellátásában, ismeri a családi élet szerepeit, feladatait. Képességeihez mérten elfogadja és kéri személyi segítő tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Testi és lelki egészségre nevelés

A tanuló megismeri a helyes táplálkozás és a személyes higiéné alapjait, minél önállóbban képes gondoskodni magáról, ápolni testét. Igényli a rendszeres testmozgást, figyel testi épségének és egészségének megőrzésére.

Lehetőségeihez mérten felismeri és elkerüli a káros szokásokat és veszélyes helyzeteket.

Testi és lelki érzéseit képes környezetének megfelelő jelzésekkel tudomására hozni.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanuló igényli a kulturált környezetet, vigyáz lakóhelye, élettere tisztaságára, óvja épségét. Felismeri a szennyező anyagokat, kerüli a káros környezeti hatásokat. Igényévé válik a takarékoság az anyagokkal, energiával, kerüli a felesleges pazarlást. Megtanulja szükségleteihez mérten beosztani a javakat.

Megismeri és alkalmazza a szelektív hulladékgyűjtés, az újrafelhasználás és hasznosítás gyakorlati technikáit.

Pályaorientáció

A tanuló motivációja felkelthető a munkatevékenységek iránt, lehetőségeihez képest igényli a felnőtt élet alapvető tevékenységének, a munkának megismerését, elsajátítását.

Rendelkezzon annyi önismerettel, hogy elfogadja a segítséget.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben tisztában van az ár és az érték fogalmával. Tisztában van a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával.

Képes saját tulajdonának felismerésére és megóvására.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség. Felismeri az elektronikus eszközök helyes információszerező és szabadidő eltöltési lehetőségeit, ügyel a mértékletességre.

Tanulás tanítása

A tanuló az elsajátított kompetenciák felhasználásával igényli az ismeretszerzést, az új információk, tevékenységek elsajátítását. Felkelthető a tanuláshoz és megismeréshez motivációja, kíváncsisága.

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció

A tanuló képességeihez mérten bekapcsolódik kommunikációs helyzetekbe, igényli gondolatainak, érzéseinek átadását, egyszerű utasításokat megért.

Elsajátítja az anyanyelvi verbális vagy nem verbális kommunikáció alapelemeit, megismeri a beszéd kapcsolatteremtő, közlő, informáló funkcióját. Folyamatosan törekszik a formailag és tartalmilag helyes kommunikáció elsajátítására. Képes önállóan kapcsolatot teremteni és adekvát kommunikációban részt venni. Praktikus helyzetekben, a szükséges mennyiségű segítség mellett, alkalmazni tudja a különböző mértékben elsajátított kultúrtechnikai ismereteket.

Matematikai kompetencia

A tanuló felismer elemi ok-okozati összefüggéseket, tevékenységekkel kísérve számlál, mennyiségeket összehasonlít. A mindennapi életben használt egyszerű mértékegységeket ismeri. Megismeri a pénz értékének és az árak összefüggésének alapjait. Egyéni igényekhez igazodó segítséggel tájékozódik térben és időben.

Természettudományos és technikai kompetencia

A tanuló segítséggel tájékozódik alapvető természeti jelenségekben és folyamatokban. Megismeri testének működését, együttműködik szervezetének megóvásában és egészségének fenntartásában. Ügyel környezetének védelmére, képes a természet szépségeinek felismerésére. Minél önállóbban, adekvátan alkalmazza környezetének berendezéseit és eszközeit.

Digitális kompetencia

A tanuló megismeri az információs eszközök használatának lehetőségeit a kapcsolatteremtés, a megismerés és a szabadidő hasznos eltöltése érdekében.

Szociális és állampolgári kompetencia

A tanuló fokozatosan elsajátítja a környezetével való együttműködést, lehetőségéhez képest segítséget nyújt rászoruló embertársainak, családjának. Megismeri a különböző népek és

csoportok szokásait, kultúráját. Megismeri állampolgári jogait és kötelezettségeit, megtanulja a helyes mértékű személyi segítség elfogadását.

Kezdeményező képesség és vállalkozói kompetencia

A tanuló a mindennapi életében megtanul egyszerű feladathelyzetekben célokat kitűzni, döntéseket hozni és kitartani az eredmény elérése érdekében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

A tanuló képes különböző művészeti élmények (zene, tánc, dramatikus előadás, irodalmi művek, képzőművészeti alkotások, film és fotó) befogadására. Különböző művészeti tevékenységekbe bevonható, kifejezi egyéni ízlését, igényét.

Hatékony, önálló tanulás

A tanuló az egyénileg eltérő mértékű tudáselsajátítási technikáknak megfelelően képes a képességeinek megfelelő mértékű támogatással új információkat megszerezni. Érdeklődéssel és kíváncsisággal fordul a világ felé, motivált a megismerésre. Elfogadja a változás és a változtatás szükségességét.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmait a NAT műveltségi területeihez igazodva, de a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a sajátos nevelési igényű iskolai oktatás irányelve szerint a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- környezetükben képesek legyenek tájékozódni és tevékenykedni,
- fejlődjenek szociális és kommunikációs képességeik, megfelelően tudják azokat használni,
- ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek azt alakítani is.
- a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél jobban el tudják látni.

A tanulást úgy szervezzük, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne, a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók előzetes képességeinek feltárását.

A tanítás fő elve a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó differenciálás az oktatás-nevelés folyamatában. A feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat biztosítunk, a fogyatékossgal összeegyeztethetően alakítjuk a tananyag tartalmait és követelményeit. Elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékeljük.

5. A mindennapos testnevelés megvalósításának módja

Célja: Az iskolai testnevelés és sport fő funkciója, hogy a gyermekek pszichoszomatikus fejlettségéhez és érdeklődéséhez igazodó játékos mozgástevékenységgel gazdagítsa és fejlessze a tanulók mozgásműveltségét és pótolja az esetleges elmaradásokat.

- Koordinációs képességeiket fejlessze olyan szintre, hogy alkalmassá tegye őket a későbbi hatékony mozgásos cselekvés tanulására, sportolásra és elégítse ki a tanulók mozgásszükségletét.
- Fejlessze mozgásos cselekvési biztonságukat, alapvető mozgás-és feladatmegoldó képességüket, járuljon hozzá a sportolás eszközeivel a tanulók életigenlő, az egészséget sajátos értékrendjükben kiemelt helyen kezelő személyiséggé formálásban. Legyen a testnevelés követelményeinek mozgósító hatása mind az egészséges, mind az önhibáján kívül hátrányos helyzetben lévő tanulók számára, és a koordinációs képességek szenzitív időszakában történő fejlesztésével csökkentse a tanulók hátrányait.

A mindennapos testnevelés megvalósításának módjai:

- testnevelés óra
- gyógytorna
- sportkörök (tömegsport)
- kollégiumi sportfoglalkozás

Feladata:

- az egészség megvédése, megőrzése, visszaszerzése.
- prevenció a munka világába való beilleszkedés érdekében
- egészségvédő magatartás, egészségvédő szabályok, egészségvédő döntések kialakítása.
- önismeret, önuralom fejlesztése, egészségkárosító magatartásra, és következményeire való figyelemfelhívás.
- A test és lélek harmonikus fejlesztése, a mozgásigény kielégítése, a mozgáskultúra megalapozása

Az iskola a tanulók számára a mindennapi testnevelést, testedzést heti 5 órában.

- heti 3 óra a tanórai testnevelési órákon

további 2 óra:

- a gyógytorna foglalkozáson
- az egyéni mozgáskoordinációs fejlesztéseken
- a szabadon választható délutáni sportfoglalkozásokon
- diáksportkör-tömegsport keretein belül
- kollégiumi sport és mozgásfoglalkozásokon valósul meg.

A délutáni sportfoglalkozásokon az iskola minden tanulója jogosult részt venni. A részvételhez az iskola biztosítja a tornaszoba és a sportpályák használatát. Gondoskodik annak balesetmentes használhatóságáról.

A diáksportköri foglalkozásokat a tantárgyfelosztásban meghatározott időtartamban, felnőtt vezető irányításával kell megszervezni.

6. Választandó, választható tantárgyak és a pedagógusválasztás szabályai

A készségfejlesztő iskola jellege, illetve a hatályos törvényi szabályozók nem adnak lehetőséget a tantárgyválasztásra a tanulók számára, ezt tanórán kívüli foglalkozások (szakkörök, klubok) esetében tehetik meg.

7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzésének és értékelésének módja

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanuló fejlődése a követelmények meghatározásával nehezen szabályozható, a tanulók egyéni fejlődési üteme miatt a tanulók általában az évfolyam befejezése után magasabb évfolyamba lépnek, kivéve a mulasztás miatti évismétlés esetét.

A tanulók értékelése az automatikus továbbhaladás mellett is szükséges.

Szóbeli értékelést használunk a mindennapi pedagógiai tevékenység során. Alkalmazzuk továbbá a különféle szimbólumokat, (például: csillag, piros pont, szimbolikus ajándék kép, stb.) A tanulók teljesítményét numerikus értékeléssel minősítjük.

Az értékelés szempontja és viszonyítási alapja a helyi tantervünkben rögzített tantárgyi követelmények teljesítése:

/5/ jeles: az elsajátított ismereteket/készségeket önállóan alkalmazza (86-100 %)

/4/ jó: az elsajátított ismereteket/készségeket segítséggel alkalmazza (71-85 %)

/3/ közepes: segítséggel képes ismereteket/készségeket elsajátítani (56-70 %)

/2/ elégséges: folyamatos megsegítéssel képes tevékenység végrehajtására (41-55 %)

/1/ elégtelen: a feladatvégzést/tevékenységet megtagadja (0-40%)

Az értékelés során kiemelten figyelembe kell venni a tanuló önmagához képest mutatott fejlődését is.

8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Képesség szerint differenciált csoportok szervezése

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek különböző fejlődési útjai miatt a tanulók képesség szerinti differenciált foglalkoztatása válik az egyéni képességek fejlesztésének egyik legfontosabb eszközévé. A harmonikus személyiségfejlődés érdekében a különböző képességek és eredményesség mellett is fontos a közel azonos életkori csoportok megtartása. A tanulók értékelését, minősítését, az egyes évfolyamoknál való továbbhaladás feltételeit a pedagógiai program és az intézmény helyi tanterve szabályozza.

9. A tanulók fizikai állapota mérésének módszerei

Az értelmileg akadályozott csoportok mozgásfejlesztése játékos formában történik heti 5 órában. A játékok szervezésével fontos, hogy biztosítsuk a számukra fontos mozgásigényt.

A mozgást biztosító játékok kialakítják a tanulók szabálytudatát. Türelemre, és kitartásra nevelik őket. Fegyelmezettebbek lesznek a játékok sikeressége révén.

A játékok elsősorban a nagymozgások (csúszás, kúszás, mászás, járás, futás, ugrás, egyensúlyozás) és finommotoros mozgások fejlesztését szolgálják.

A heti 5 alkalommal megtartott testnevelés órák mellett, lehetőséget kívánunk biztosítani a mindennapos testmozgáshoz. A tömegsport/atléтика foglalkozások, valamint a foci mellett a következő sportkörök várják tanulóinkat: aerobics, fitneszklub és a kollégiumi sportklub. Az előzőekben felsorolt sportkörök heti rendszerességgel egy illetve két alkalommal (alkalmanként 1-2 órában) zajlanak.

A készségfejlesztő iskolában a tanulók fizikai állapotának felmérését egy tanéven belül egy ízben, a tanév végén (április-május) végezzük el a NETFIT mérési rendszer egyszerűsített változatával. A tanulók értékelésénél nem a központilag meghatározott zónák szerint értékeljük az adott próbákban való teljesítéseket, hanem az önmagához viszonyított fejlődés figyelembe vételével.

A fizikai állapot felmérése az alábbi területeken történik:

1. Testi adottságok felmérése:

- testsúly
- testmagasság
- BMI és
- testzsír

2. A fizikai próbák segítségével képet kapunk a diákok erőnlétének egyes összetevőiről.

- a helyből távolugrás a dinamikus láberő színvonaláról tanúskodik
- A 15 m-es ingafutás a futó állóképesség szintjéről ad viszonylag objektív képet.
- a felülés és a törzsemelés próba a törzs izomzatának erejéről tanúskodik.
- Kézi szorító erő mérése
- Hajlékonyság mérése

A kizárólag gyógytornára járó tanulók esetében állapotfelmérést végzünk a kórképeknek megfelelően évente három alkalommal.

10 . Egészség- és környezeti nevelés elve

Az egészség nem a betegség hiánya, hanem ennél sokkal több: a legfontosabb érték, a teljes fizikai, mentális, szociális jól-létet jelenti.

Helyzetelemzés

Iskolánkba többnyire szociálisan hátrányos helyzetű tanulók járnak Tapasztalataink alapján a családok nagy része rossz lakáskörülmények között él. Jellemző a hiányos, vagy egyoldalú táplálkozás, helytelen napirend, a higiénés ismeretek hiánya, élvezeti cikkek fogyasztása, az alapvető egészségügyi ismeretek hiánya, mozgásszegény életmód, bizonytalan jövőkép.

Az egészségnevelési program megvalósulását segítő személyek:

Külső (iskolán kívüli) és belső személyek egyaránt részt vesznek benne. Minden egyes pedagógusnak be kell építenie munkájába.

A munkát segítik: iskolaorvos, védőnő, ápolónő, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős, pszichológus, gyermekpszichiáter, alkalmanként meghívott vendégek (pl. drog prevencióval foglalkozó szakember), a szülők.

Célunk az egészségmegtartás kialakítása és megőrzése.

- A tanulók korszerű ismeretekkel, azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.
- A tanulók értsék meg, alapértéknek tekintsék, hogy egészségük érték, amelyért ők is felelősek.

Feladatok:

- Képessé tenni a gyermeket az egészséghez vezető életvitel kialakításában
- Útmutatás, probléma esetén hová fordulhatnak segítségért
- Segítségnyújtás a tanulónak abban, hogy készség szintjén alkalmazza azokat az ismereteket, amelyeket elsajátítottak.
- A diákok ösztönzése arra, hogy kialakuljon bennük az önmagukkal szembeni felelősségérzet. Ismerjék fel, miért szükséges a jövő tervezése, az életút tudatos építése, lássák be, hogy ebben meghatározó szerepet játszanak az egyéni döntések, a helyzetmegoldási technikák.
- Nyújtson segítséget abban, hogy a tanulók helyesen értelmezzék azt a tényt, hogy az egészség megőrzése egyéni tetteken, választásokon, személyközi kapcsolataik minőségén is múlik.

Az egészségnevelés tartalma

Az egészségre, annak megtartására, illetve visszaszerzésére irányuló, a személyiség formálását elősegítő tevékenység.

A tanulók már meglévő ismereteire támaszkodunk. Az egészségre vonatkozó fogalomkészletüket bővítjük, egyre differenciáltabbá tesszük, folyamatosan értelmezzük az új tapasztalatokat.

Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges készségeket a tanulói aktivitásara épülő módszerekkel, a pozitív példák, minták megerősítésével fejlesztjük.

A témakörök átfogják az egészség-magatartás szempontjából leginkább kritikusnak tekinthető területeket, a táplálkozást, a biztonságot, az alkohol-és a kábítószer fogyasztást, a dohányzást, a családi és az iskolai kapcsolatokat, az aktív életmódot, a személyes higiéniát, a testi és nemi érés területeit, életkori sajátosságaiknak, illetve értelmi státuszuknak megfelelően. Értsék meg, hogy az egészség – a kiegyensúlyozott életvitel – eszköz a boldog és sikeres élet folytatásához.

Eredményes megvalósításhoz fontos a szülőkkel illetve kollégiumi nevelőkkel, gondozókkal történő folyamatos kapcsolattartás.

A megvalósítás módszerei

- napi rendszeres tisztálkodás és fogmosás megkövetelése
- önismereti, önfejlesztő játékok a lelki higiénia kialakulásához
- szituációs játékok az egészségkárosító magatartás káros hatásának felismeréséhez

- előadások szervezése a tanulók részére a témában: (védőnő, fogorvos, drogprevenációs előadó, szülő, gyermekvédelmi felelős, testnevelő tanár)
- napi, rendszeres mozgás bevezetése az iskolában, versenyek rendezése (futás, labdajátékok, néptánc)
- beszélgetés, oktatófilmek megtekintése
- fertőző betegségek – kiemelten a COVID-19 koronavírus - elleni védekezési lehetőségek megismertetése, alkalmazása.

Az ismeretanyag tartalma

Egészség-magatartás:

- Általános testápolás, egészséges öltözködés, fehérneműváltás,
- rendszeres fogápolás,
- étkezések előtti, WC utáni kézmosás, hajápolás,
- az otthon, az osztályterem, az iskola környékének tisztántartására törekvés,
- a betegség jelzése, a gondozás kritériumai, a jó levegő, szellőztetés fontossága

Táplálkozás:

- A helyes táplálkozás fontossága,
- sok folyadék fogyasztása,
- a táplálékok fogyasztás előtti megmosása,
- az étkezési kultúra kialakítása, késsel-villával önálló táplálkozás,
- az esztétikus terítés fontossága,
- a napi táplálkozás helyes arányai, az optimális testsúlyra törekvés

Napirend, szabadidő:

- a helyes napirend kialakítása (otthon, iskola)
- a rendszeresség bevezetése a tanulás –pihenés-játék tevékenységekben

Balesetvédelem:

- Fokozott figyelemfelhívás az otthoni, iskolai, közlekedésben előforduló balesetekre!

11. Esélyegyenlőség

Intézményünk kötelezettséget vállal, hogy a nevelés-oktatás során az esélyegyenlőségi törvényben foglaltaknak megfelelően érvényre juttatja az egyenlő bánásmód követelményét.

Az egyenlő bánásmód elvének megsértése:

- közvetlen (nyílt) hátrányos megkülönböztetés
- közvetett (rejtett) hátrányos megkülönböztetés
- zaklatás
- jogellenes elkülönítés

- megtorlás

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell az alábbi tevékenységek során:

- beiratkozásnál, felvételinél
- tanításban, ismeretközvetítésben
- a gyermek egyéni fejlesztésében
- az értékelés gyakorlatában
- a tanulói előmenetelben
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában
- a továbbtanulásban, pályorientációban
- a humánerő forrás fejlesztésében, pedagógusok szakmai továbbképzésében
- a partnerség építésben
- és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Intézményünkbe nagyon különböző kulturális és társadalmi háttérű tanulók kerülnek. A multikulturális pedagógiai törekvések a pedagógia minden területére kiterjednek (tananyag, tanár-diák kapcsolat, motiváció, iskolai környezet stb.)

A multikulturális pedagógia jellemzője, hogy tiszteletben tartja a különböző kultúrák értékeit, szokásait, hagyományait.

A nevelőtestület hozzáállása és értékrendje demokratikus. Nagy hangsúlyt fektet a megbecsülésre, a leértékelés mellőzésére.

Olyan tanítási és motivációs eszközöket alkalmazunk, amelyek hatékonyak a különféle társadalmi osztályokból vagy etnikai csoportokból származó tanulóknál.

Szükség esetén segítséget kérünk a családgondozóktól, védőnőktől, ifjúságvédelmi szakemberektől (felszerelés hiányosságai, családi elhanyagolás, stb.).

Lehetőséget biztosítunk kollégiumi elhelyezésre.

Szakkörökön, versenyeken segítjük a tanulók önértékelésének helyes alakulását, a pozitív én-kép erősödését.

A lemaradó tanulókat folyamatos felzárkóztatással segítjük.

A nevelőtestület minden tagja felelős azért, hogy tisztában legyen az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokkal, biztosítsa a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört, illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén jelezzen.

A nevelés oktatás alapvető tárgyi és személyi feltételei az intézményben adottak. Az egyenlő hozzáférés biztosított.

12. Jutalmazással összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolatos elvek

Figyelembe vesszük:

- tanuláshoz, munkához való viszonyát,

- cselekvőképességét, pszichomotoros fejlődését,
- a tanult ismeretek alkalmazásának képességét,
- a tantárgyi követelmények teljesítését.

A tanuló magatartását és szorgalmát félévkor és a tanítási év végén numerikus-értékeléssel minősítjük.

Magatartás

- példás (5) a minősítése az osztályban példát mutató, a felnőttekkel udvariasan, társaival kulturáltan viselkedő tanulónak.
- Jó (4) a minősítése a többnyire megfelelően és kulturáltan viselkedő tanulónak, aki általában önként, de néha felnőtt utasítására részt vesz a tevékenységekben.
- Változó (3) a minősítése annak a tanulónak, akinek viselkedése gyakran kívánnivalót hagy maga után, csak többszöri utasításra hajlandó tevékenykedni. Környezetére csak kevéssé ügyel.
- Rossz (2) a minősítése annak a tanulónak, aki a közösség szabályait nem tartja be. Utasításra sem hajlandó együttműködni. Társainak és környezetének rendszeresen szándékosan kárt okoz. A gyermekközösség munkáját, pihenését, szórakozását rendszeresen zavarja.

Szorgalom

- Példás (5) annak a tanulónak, akinek a munkavégzése jó, megbízható. A kapott feladatokat, esetleg önkéntes többletfeladatokat is elvégez. Képességeinek megfelelően igyekezzel vesz részt a munkában és a tanulásban.
- Jó (4) a szorgalma annak a tanulónak, akinek munkavégzése általában megbízható, a kapott feladatot többnyire elvégzi, utasításra mulasztását korrigálja. Képességeinek megfelelően többnyire jó teljesítményt ér el a munkában és a tanulásban.
- Változó (3) a szorgalma annak a tanulónak, aki munkáját csak állandó felszólításra hajlandó elvégezni. Felügyelet és ellenőrzés nélkül nem tevékenykedik. Képességeihez képest teljesítménye alacsony.
- Hanyag (2) a szorgalma annak a tanulónak, aki feladatait utasításra sem végzi el. Tevékenységekbe, hasznos munkába, tanulásba nem vonható be. Képességei volnának, de motiváció hiányában inkább a helytelen dolgok érdeklik, a közösség számára közömbös.

Mind a magatartás, mind pedig a szorgalom értékelése során figyelemmel kell kísérni, és értékelni kell, ha a tanuló magatartása, vagy szorgalma pozitív irányban változik. Legfeljebb egy fokozattal magasabb értékelést kaphat a tartósan ilyen tendenciát mutató tanuló.

13. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az alkalmazkodó képesség fejlesztése

- Ismerje a területet, ahol tevékenykedik, tudjon tájékozódni a munkaterületen. Képes legyen huzamosabb ideig végezni a kijelölt munkát, a szükséges öltözködés és eszközök kiválasztásával.

- Tudjon utasításokat végrehajtani.

Egészséges életmódra nevelés

- Törekedni kell a kitartó folyamatos munkavégzésre, a megfelelő testi fejlettség elérésére. (Fizikai állóképesség.)
- Sajátítsák el a fiatalok az egészség megóvásához szükséges egészségügyi alapismereteket, az alapvető higiéniai szokásokkal együtt.
- Mindennapi életük és munkájuk során törekedjenek az egészséges és a tiszta, környezetszennyezéstől mentes életmód megismerésére, megtanulására és követésére.

Szociális beilleszkedésre nevelés

- A magatartást szabályozó viselkedésformákat kell kialakítani és megszilárdítani.
- Ismerjék meg a különböző élethelyzeteket, fokozatosan tudjanak megfelelni a fiatalok a rájuk váró (képességeikhez mért) feladatok elvégzésére.
- Úgy kell megismertetni velük helyzetüket, hogy lehetőleg elfogadják azt, és segítséggel képesek legyenek a velük sorsközösségben élő társaikkal megfelelően együtt élni és dolgozni.
- Tudják az emberi kapcsolataikban az egyet nem értést kezelni és kevésbé sérüljenek a vitákban.
- Forduljanak bizalommal szűkebb- és tágabb környezetükhöz amennyiben segítségre van szükségük.

Érzelmi nevelés

- Szükséges, hogy végzett munkájukat szeressék, tevékenységük eredményét képesek legyenek magukénak érezni, érzelmileg kötődjenek társaikhoz, tanáraikhoz, nevelőikhez, ami a munkavégzés folyamatában nélkülözhetetlen számukra
- Szépérzék fejlesztése: a szépre és jóra való fogékonyság kialakítása és fejlesztése. Segítséggel tegye vonzóvá környezetét, tudjon dolgozni megfelelően előkészített helyszínen és munkaeszközökkel.
- Vegye észre, hogy a rend és tisztaság a szűkebb és tágabb környezetet széppé teszi.

Munkára nevelés

- Kialakítandó a rend igénye, a rend megteremtésének és fenntartásának, valamint megőrzésének képessége.
- A tervezett munkakövetelmények teljesítése valamint a vezetői utasítások figyelembevétele egyaránt fontos legyen számára.
- A társakkal való együttműködés elvárható szinten legyen jelen a mindennapi munkavégzésükben.

Testi nevelés

- A mindennapi élethez alapvetően nélkülözhetetlen a munkavédelmi, egészségvédelmi ismeretek és szokások elsajátítása mellett a testi fejlettség és ellenálló képesség kialakítása és fenntartása is.
- Fontos, hogy kialakuljanak bennük az egészséges életmódhoz tartozó higiéniai szokások és a maguk szintjén vigyázzanak egészségükre. (Lehetőleg kerüljék a káros szokások kialakulását, alkohol, dohányzás, mozgásszegény életmód, stb.)
- Rendszeresen végezzenek az állapotuknak megfelelő testmozgást, sporttevékenységet (úszás, torna, stb.).

Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Az eredményes tanulás módszereinek, technikáinak elsajátíttatása, gyakoroltatása főleg a következőket foglalja magában:

- az előzetes tudás és tapasztalatok mozgósítása,
- az egyénre szabott tanulási módszerek, eljárások kiépítése,
- a csoportos tanulás módszerei,
- a kooperatív csoportmunka elemei,
- projekt módszer
- az emlékezet erősítése, a célszerű rögzítési módszerek kialakítása,
- a gondolkodási kultúra művelése,
- az önművelés igényének és szokásának kibontakoztatása,
- az alapkészségek kialakítása (az értő olvasás, az íráskészség, a számfogalom fejlesztése).

Az egyes pszichológiai tulajdonságok tekintetében a gyerekek közötti különbségek más-más módon alakulhatnak, másrészt a fejlődés természetéből, különböző tempójából következően, hosszabb időszakot átfogó fejlődési folyamat során a különbségek mértéke is változhat.

Feladatok:

A tanárok azokat a tanítási módszereket alkalmazzák, amelyek kielégítik a tanulók eltérő igényeit. Ehhez figyelembe veszik:

- az eltérő szociokulturális háttérrel,
- az emocionális különbségeket,
- az eltérő tanulási stílusokat (hallás után tanulók, vizuális tanulók, kinezetikus tanulók, analitikus tanulók, globális tanulók).

A pedagógusok:

- segítenek a tanulónak önismerete fejlesztésében annak érdekében, hogy képessé váljon saját tanulása hatékony irányítására,
- tervezéskor figyelembe veszik a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteit,
- a tanulók haladási ütemének megfelelően tervezik a munkát,

- az egy osztályban tanító nevelők folyamatos interakcióban vannak egymással az eredményes személyi előrehaladás érdekében,
- a tanítási folyamatban megjelenik a fejlesztő értékelés,
- együttműködnek a szülőkkel, ami további segítség lehet a gyermek szükségleteinek alaposabb feltérképezésében.

Ezeknek a feladatoknak az eléréséhez kell alkalmazni a sajátos pedagógiai módszereket.

Sajátos pedagógiai módszerek

Projekt

A projekt olyan oktatásszervezési eljárás, amely az oktatás menetét gyakorlati problémák megoldása köré csoportosítja. A projekt a gyermekek teljes személyiségét, érzelmi, értelmi, motorikus adottságait is figyelembe veszi a tanítás folyamatában, céltudatos tevékenységgé alakítva a gyermeki kíváncsiságot, képzelőerőt. Olyan tanulási egység, amelynek központjában a probléma áll.

Szerepjáték

A szerepjátékkal fejlesztjük fantáziájukat, önkifejezésüket, eljátszhatják vágyaikat, problémáikat. Gyakorolják a társas érintkezés szabályait, az együttműködést.

Szimulációs és szituációs játékok - A gyermeknek lehetősége van biztonságos körülmények között meg tapasztalni, megérteni a tárgyak, eszközök, természeti vagy társadalmi folyamatok működésének folyamatát, a történések logikai összefüggéseit, saját döntéseik következményét. Begyakorolják a bizonyos élethelyzetekben szükséges cselekvésmintákat.

Az IKT alapú oktatási módszerek

A számítógéppel segített tanítás interaktív elemekkel teheti hatékonyabbá az oktatást, segítheti az egyéni felkészülést, lehetőséget nyújthat a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésére, és segítheti új típusú módszertan alkalmazását. Változatos órai felhasználást kínál a amelyben a technikai értékállóságot és az újrafelhasználhatóságot tartották szem előtt az alkotók. Az egymástól elkülönülő tudáselemek, szemléltetőanyagok, képek, mozgóképek, hangok, animációs eljárások kínálata gazdag, így végtelen variációs lehetőséget adnak a tanórák színesítésére, felépítésére.

Tervezett szenzomotoros tréning

A terápia alkalmas komplex mozgás és kognitív fejlesztésre, a tanulók egyéni állapotának függvényében alkalmazzuk.

15. Szóbeli, gyakorlati beszámoltatások rendje

Iskolánkban a folyamatos tanulás alapkövetelmény. Tanulóinknak minden órán számítaniuk kell arra, hogy ismereteikről, jártasságukról, készségük szintjéről számot adjanak.

Célunk, hogy jusson idő a megtanult tananyag szintetizálására, a gyakorlásra, a véletlen egybeesések szülte kapkodás és torlódások miatti fáradtság ne rontsa le a tanulással egyébként megalapozott eredményt.

Feladataink

- Gondot fordítunk arra, hogy minden olyan számonkérési formát gyakoroltassunk, amellyel tanítványaink vizsgán, szakmai vizsgán találkozhatnak.
- Fokozatosan minden tantárgy értékelésében kialakítjuk azt a gyakorlatot, hogy a feladattal együtt a tanuló és szülője tudja: milyen részeredményért, milyen érdemjegy jár.

16. Otthoni, délutáni felkészüléshez előírt írásbeli, szóbeli feladatok meghatározásának elvei, korlátai

Az iskolai tanórai anyag feldolgozásának és gyakorlásának szerves kiegészítője a tanulók otthoni (kollégiumi) munkája, amely részben a gyakorlás, részben a feldolgozott tananyag megtanulásának (rögzítésének) célját szolgálja, de jelentős szerepe van az önálló tanulás készségének kialakításában, fejlesztésében is.

Ezt a tevékenységet is – a lehetőségek határain belül – átlátható rend szerint szeretnénk tervezni. Ez feltétele annak, hogy:

- az otthoni munka eredményes legyen,
- az önálló szellemi tevékenységről már a kisiskolás éveik alatt kedvező élményeik legyenek,
- ne okozzon az elviselhetőnél nagyobb pszichés terhet vagy időzavart,
- tanulóinkban alakuljon ki, e munka tervezhetőségének, rendszerességének igénye, képesek legyenek a helyes időbeosztásra.

Feladataink

Mindezek miatt törekszünk a házi feladatok és a tanórai tevékenység közötti arányok optimális alakítására, az otthoni (írásszerű, gyakorló, megtanulásra szánt) feladatok egy héten belüli körütekintő meghatározására (órarend jó belső aránya, az otthoni feladatok jó előkészítése).

Diákjaink eligazítást, szempontokat kapnak a házi feladat elvégzéséhez, az otthoni tanuláshoz, hogy mindenki előtt mindig egyértelmű legyen, mi a megtanulásra szánt, mi a gyakorlásra kijelölt tananyag (feladat).

Feladatunk, hogy a tanulóknak meghatározzuk, vagy rávezessük őket, hogy ez hol található a tankönyvben, gyakorló füzetben, munkafüzetben. Ugyanígy fontos a gyakorlásra ajánlott és a kötelező (tehát majd ellenőrzött) feladatok egyértelmű elválasztása.

Az otthoni munka elvégzésére azzal is ösztönözzük diákjainkat, hogy a gyakorlatban tesszük nyilvánvalóvá: a megoldott, elvégzett házi feladatokban szerzett készségek, ismeretek az iskolai témazárókban, ill. más összefoglaló dolgozatokban alkalmazhatók, hasznosíthatók. Mindezek akkor valósulhatnak meg, ha az egy osztályban tanító tanárok együttműködnek és az azonos tantárgyakat tanítók munkájukat összehangolják.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

FEJLESZTŐ NEVELÉS-OKTATÁS

**Rehabilitációs pedagógiai program
a súlyosan-halmozottan fogyatékos
tanulók részére**

2020

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4.

*„Önmagában véve senki sem szép, vagy rút,
jó, vagy rossz, jelentős vagy tompa szellem,
hiszen az ember értéke mindig attól függ,
hisznek, vagy kételkednek benne.”*

(Robert Musil: A tulajdonságok nélküli ember)

Bevezetés

A fejlesztő iskolai nevelés-oktatás intézményünkben a 2016-2017-es tanév szeptemberétől indult el. Iskolánk Pécsváradról és környékéről, ill. kollégiumi elhelyezés biztosításával megyénk és a dél-dunántúli régió egész területéről érkező súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekeknek nyújt fejlesztési lehetőséget a fejlesztő nevelés-oktatás keretein belül.

Tevékenységünk célja, hogy tanulóink az egyéni képességeiknek megfelelő lehető legnagyobb önállóságra, gyakorlati készségekre tegyenek szert. Fejlődjenek szociális, kommunikációs, kognitív képességeik. Váljanak képessé a családi életbe való beilleszkedésre. Fogadják el az általános emberi értékeket, végső soron a lehető legoptimálisabb módon valósuljon meg társadalmi integrációjuk.

Rehabilitációs pedagógiai programunk jellemzői

Rehabilitációs pedagógiai programunk kidolgozásakor figyelembe vettük a súlyosan, halmozottan fogyatékos gyermekek oktatására, nevelésére vonatkozó jogszabályokban leírtakat. Munkánk során elsősorban a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő oktatásának- nevelésének irányelvére alapoztunk (32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 3. sz. melléklet), és szem előtt tartottuk a 2011. évi CXCV. törvényt a nemzeti köznevelésről 15. E mellett figyelembe vettük a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók pedagógiájának alapelveit, valamint a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit, lehetőségeit, adottságait, a szülők elvárásait.

A pedagógiai program célja a fejlesztő iskolai csoportba járó gyermekek oktatását, nevelését és fejlesztését megalapozó olyan program biztosítása, mely alapul szolgál a csoportban folyó mindennapi szakmai munkához, és keretet biztosít a különböző napi tevékenységek, fejlesztő, csoportos foglalkozások szervezéséhez, lebonyolításához. A program az aktuális állapotokat tükrözi, de igyekeztünk úgy megszerkeszteni, hogy alakítható legyen a gyermekek változó szükségleteihez, képességeihez, a csoportprofil változásaihoz.

A súlyos és halmozott fogyatékoság az egész élet során fennálló állapot, amelyre jellemző, hogy a testi struktúrák károsodása következtében a speciálisan humán funkciók – mint a kommunikáció, a beszéd, a mozgás, az értelem és az érzékelés-észlelés – minimálisan két területén súlyos vagy legsúlyosabb mértékű zavar mutatható ki. Ennek következtében az érintett személy pszichofizikai teljesítményei extrém mértékben eltérnek az átlagtól, így tevékenységeiben erősen akadályozottá válik, és társadalmi részvételében jelentősen korlátozott lehet. A súlyos és halmozott fogyatékoság hátterében rendszerint a korai életszakaszban bekövetkező, a központi idegrendszert érintő komplex károsodás áll. A

fogyatékosságok a legkülönbébb kombinációkban és súlyossági fokozatokban, esetleg eltérő időben jelenhetnek meg (2/2005.(III.1.) OM rendelet 3. sz. melléklet).

A súlyosan-halmazottan sérült gyermekek jellemzői

A pedagógiai megsegítés szempontjából a következő jellemzőket kell figyelembe venni: a súlyosan-halmazottan fogyatékos gyermekek személyiségfejlődése a súlyos és halmazódó károsodások miatt jelentősen nehezítetté, és akadályozottá válik, mely akadályozottság az egész élet folyamán fennáll, vagyis mozgásképeségben, kognitív képességekben, érzékelésben-észlelésben, kommunikációban, érzelmekben és szociális viselkedésben – életkortól függetlenül – a fejlődés kezdeti (elemi) szintjét mutatják.

A személyiségének különböző funkciói sérülhetnek, s emiatt korlátozott az önálló életvitel, ezért egész életükön át külső személyek segítségére szorulnak. Nem különleges, és elkülönítendő lények, hanem emberek, akiknek speciális, átfogó, egymást kiegészítő fejlesztő-, támogató-, valamint gondozó-eljárásokra, megsegítésre van szükségük, melynek során nem választható szét a hagyományos értelmű oktatás, fejlesztés, képzés, nevelés és terápia, hanem komplex egészet alkotva – multi - dimenzionális, és interdiszciplináris formában – valósul meg az ápolás, a gondozás, a terápia, a nevelés és a képzés. Képezhetők és nevelhetők még akkor is, ha ez adott esetben nem rögtön bizonyítható. Nemcsak szokások kialakításával és viselkedésformák megváltoztatásával befolyásolhatók, hanem alapvetően humánus pedagógiai, nevelési és terápiás formákkal is megközelíthetőek. A szűkebb és a tágabb társadalmi környezet történéseiben aktívabban vesznek részt, mint arra reakcióikból következtetni lehet (A súlyos-halmazott fogyatékos-sággal élő emberek megsegítésének elméleti megalapozása, Márkus Eszter 2003)

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet-együttes jellemző a súlyosan, halmazottan sérült gyermekekre, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, az aktivitásban súlyos akadályozottságot okoz. A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága legszembetűnőbben a motoros (komplex mozgásminták koordinációjának zavarai, beszédszervek funkciózavarai), a kommunikációs funkciók és a kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén mutatkozik. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg. A kommunikációs funkciók területén a kifejező beszéd hiánya, a jelzések alkalmazásának bizonytalanságai a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát okozzák. Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelentős hátrányt okoz. A halmazódó károsodások miatt a súlyosan és halmazottan fogyatékos gyermekek aktivitásukban a fejlődés kezdeti szintjét mutatják, ebből kifolyólag értelmi funkcióik eltéréseit leginkább a szenzoros (érzékelés-észlelési), és az emocionális-szociális funkciók területén tapasztalhatjuk.

A súlyos és halmazottan sérült gyermekek tanulási sajátosságai

➤ Kötődés a tárgyhoz és a jelenhez

A súlyosan-halmazottan fogyatékos gyermekek figyelmét és érdeklődését elsősorban azok a tárgyak és jelenségek kötik le, amelyek térben és időben közel vannak, tartalmilag pedig testközeliek, vagyis leginkább közvetlenül rájuk vonatkoznak.

Ez abból adódik, hogy a tárgyakról és a személyekről leginkább közvetlenül képesek hatékony tapasztalat- és ismeretszerzésre, s aktív cselekvéseik is a közeli élményekhez kötődnek.

- Cselekvéses tanulás és komplex (totális) kommunikációs beágyazottság

A tartalmat nem elsősorban szavakkal, vagyis nem verbális úton, hanem cselekvésbe ágyazottan képesek elsajátítani.

- Tevékenységtanulás kis lépésekben

Minden magasabb rendű, összetett tevékenység – mint az önkiszolgálás és az önellátás különböző mozzanatainak – kivitelezése komoly követelményeket támaszt a motoros, valamint az intellektuális képességekkel szemben, melyekkel csekély mértékben rendelkeznek a súlyos, halmozott fogyatékkal élő gyermekek

- A motiváció jelentősége a tanulásban

Az életút kezdeti szakaszától tapasztalt számtalan tanulási kudarc, az érzékelés-észlelés zavarai, valamint a kommunikáció nehezítettsége következtében a súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermekeknél gyakran megfigyelhető a spontán tanulási szándék, vagyis a tanulási motiváció gyengesége.

A súlyosan, halmozottan sérült gyermekek oktatásának jellemzői, melyeket a gyermekek fejlesztése során figyelembe kell vennünk

(alapelvek az Irányelv útmutatásai alapján)

A súlyosan, halmozottan sérült gyermekek sajátos tanulási jellemzői sajátos pedagógiai szemléletet, sajátos pedagógiai módszerek alkalmazását teszik szükségessé a pedagógiai munka során. Ezt szem előtt tartva, alapvető elvek mentén haladva kell megszerveznünk a pedagógiai munkát:

- *a kommunikáció és interakció elve* - A világ jelenségeit intenzív testi kontaktuson keresztül kell a tanulók felé közvetíteni, minden tanulói megnyilvánulás értelmes közlésként való felfogása, értelmezése
- *a normalizáció és a participáció elve* - Olyan életfeltételeket és életmodelleket kell biztosítani, amelyek lehető legjobban megközelítik az életkoruknak megfelelő és társadalmilag érvényes mintákat
- *a kooperáció és a tudatosság elve* - A pedagógus és a tanuló közösen vesznek részt a tanítási – tanulási folyamat eseményeiben. Egységes elvárások, következetesség szükséges, ehhez fontos a tanulókkal foglalkozó valamennyi személy folyamatos információ és tapasztalat cseréje.
- *A komplexitás, a személyiségközpontúság, a szükséglet orientáltság és a rehabilitáció elve*- speciális, átfogó, egymást kiegészítő, fejlesztő, támogató és gondozó eljárások, komplex pedagógiai szolgáltatás nyújtása, a tanuló személyisége központi szerepének állandó szem előtt tartása a pedagógiai tevékenység során
- *differentiálás, individualizálás elve* - Egyéni gyógypedagógiai diagnosztizálás alapján egyéni fejlesztési tervek alapján való fejlesztés

- *kommunikációs beágyazottság* – minden tevékenység kommunikációval való kísérése
- *cselekvéses tanulás* – az elsajátítandó készségek cselekvésbe ágyazott tanítása
- *ismétlés, állandóság* – az elsajátítandó tartalmak hasonló környezetben való gyakori felelevenítése
- *kis lépésekben haladás* – az elsajátítandó tartalmak állandó ismétlése, csekély új ismeret közlése
- *folyamatos motiváció* – a figyelem szinten tartása, a tevékenység figyelemmel kísérése, folyamatos ellenőrzés, visszacsatolás
- *optimális mértékű segítségadás* – saját képességeknek és szükségletnek megfelelő, a fejlődést biztosító segítség nyújtása
- *az izoláció, elszigetelődés megakadályozása*- állandó nevelői figyelem biztosítása, és folyamatos tevékenységbe-vonás, foglalkoztatás
- *fejlesztő gondozás, ápolás* - a mindennapos tevékenységekbe való bekapcsolódás kialakítása
- *az együttélés megtanítása* – csoportnormák, alapvető kulturális érintkezés szabályainak megtanítása, közlése folyamatosan

A fejlesztő nevelés- oktatás célja, feladata

A nemzeti alaptantervben meghatározott tartalmak, fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók oktatása, fejlesztése terén úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségfejlődési állapotához igazítva, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg.

- Tanulás (figyelembe véve tanulási sajátosságait)
  - a tárgyakhoz és a jelenhez kötődnek - cselekvésen keresztül tanulnak a komplex kommunikációs megerősítéssel kísérve - a tevékenységeken keresztül kis lépésekben tanulnak segítséggel, speciális irányítással - gyenge a spontán tanulási szándékuk.
- Az énkép, az önismeret kialakulása és a környezet fokozatos megismerése
  - pozitív tapasztalatokat szerezzenek saját testükről és a legszűkebb környezetükről - tudják magukat elkülöníteni más személyektől - tanulják meg felismerni az életük különböző szinterein, eltérő időpontokban szerzett tapasztalataik közötti kapcsolatokat, megtapasztalhatták az események ok-okozati összefüggéseit.
- Az önrendelkezés elismerése, a gyermekkor megélésének biztosítása és felkészülés a felnőtt lét szerepeire

- az egyes életszakaszok jellemzői, a szükségletek és igények megjelenése alapján biztosítani kell a tanulók számára az önálló döntéshozatal és választás lehetőségét.

- Testi és lelki egészség
  - a jó testi és lelki közérzet megteremtése az iskolai nevelés-oktatás alapvető, pedagógiai jelentőséggel bíró feladata.
- Információs és kommunikációs kultúra
  - a hiányzó kommunikációs készségek kompenzálása céljából szükséges a modern informatikai és számítástechnikai eszközök megismerése, speciális használata.
- Hon és népismeret–európai azonosságtudat–egyetemes kultúra
  - ismerjék meg a kommunikáció, szociális interakció révén a kultúra alapvető fontosságú értékeit.

A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek intenzív komplex fejlesztése által a gyermekekben rejlő lehetőségek és személyiségük kibontakoztatása, a mozgásos aktivitáson keresztül a környezet megismertetése, a társas kapcsolatok élményére alapozva a kommunikációs vágy felkeltése és az önkifejezés elősegítése kerül előtérbe az oktatás, nevelés, fejlesztés során.

Alapvető cél: fokozatosan kiteljesedő élményeik és tapasztalataik által a gyermekek minél tevékenyebben vegyenek részt a mindennapi életben.

A nevelés- oktatás területei

A fejlesztési területek

- *Kommunikáció* (megértés, önkifejezés, interakció)
- *Mozgásnevelés* (helyes testséma kialakítása, a mozgás örömeinek megtapasztaltatása, önálló cselekvésre való ösztönzés)
- *A dologi, az emberi és a természeti világ* - a szűkebb- és tágabb környezet – jelenségeinek megértése (érzékelés-észlelés és az értelem fejlesztése, a valóság kognitív birtokba vétele).
- *Kreativitásra, játékra, szabadidős tevékenységekre nevelés* (az emberi lét esztétikai dimenziójának megtapasztaltatása, kreatív tevékenységek végzésére való ösztönzés)
- *Érzelmi, szociális nevelés* (az én pozitív megtapasztalása, a közösség felé való megnyílás, a kommunikáció kulturált formáinak elsajátítása)
- *Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés* (önállóság és önellátás képességének elsajátítása, az emberi szükséglet-kielégítés kultúrájának megismerése).

Az egyes fejlesztési területekhez kapcsolódó feladatok***Kommunikáció***

- Bármely megnyilvánulás és testi (akár valamely vegetatív funkcióval összefüggő) állapot értelmes közlésként való értelmezése, és annak a testi kommunikáció eszközeivel való megválaszolása
  - A megnyilvánulások közlésként való értelmezése
  - Az egészségi állapotban bekövetkező változások kommunikatív megközelítése
  - Testi kommunikáció
- A tanulók és gyógypedagógus közötti kapcsolat kialakítása
  - Bizalmas és bensőséges kapcsolat kialakítása
  - Kommunikációs igény felkeltése, megerősítése
  - A kommunikáció folyamatossága
- Szükségletek kommunikációval kísért kielégítése
  - Alapszükségletek kielégítése
  - Fejlesztő gondozás
- Az elemi kapcsolatfelvétel formáinak kialakítása
  - Kapcsolatfelvétel és üdvözlés
  - Mindennapos rutinhelyzetek egyezményes kifejezése
  - Kommunikációs alapszabályok elsajátításának elősegítése
  - Önálló döntéshozatal előkészítése
- A nyelvi kommunikáció bevonása a nevelés-oktatás folyamatába
  - A nyelvi eszközök folyamatos alkalmazása
  - A gyógypedagógus önkifejezése
- A kommunikációs eszköztárak egyénre szabott kiválasztása (alternatív és augmentatív)
  - Eszköztár kiválasztása
  - Konkrét helyzethez kötődő eszközök alkalmazása
  - Elvont kommunikációra való eszköztár alkalmazása
- A tanulók egymás közötti kommunikációjának ösztönzése
  - Csoportos foglalkozások
  - Az egymásra figyelés ösztönzése
  - Tanulók közötti közvetlen kommunikáció támogatása
- A tágabb környezetben való kommunikáció
  - A tágabb világra vonatkozó tartalmak közvetítése
  - Iskolán kívüli foglalkozások szervezése
  - Integrált programok szervezése

Mozgásnevelés

- A szenzomotoros területen kialakult fejlődési elmaradások korrigálása
  - Saját test megélése, testséma kialakítása
  - Tér és téri viszonylatok megélése, tudatosítása
  - Testi kommunikáció alkalmazása
  - Aktivitás felkeltése, motoros válaszadás ösztönzése
- Különböző tevékenységekhez szükséges stabil és biztonságos testhelyzetek kialakítása
  - Helyes testhelyzetek felvétele
  - Gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazása
- Mozgásfejlődés elősegítése
  - Fej-és törzskontroll, testhelyzetek kialakítása, megtartása
  - Helyzet-és helyváltoztatás
- Manipuláció kialakítása és fejlesztése - A manipuláció fejlesztéséhez szükséges előfeltételek kialakítása
  - A kézfélület érzékelés-észlelésének fejlesztése
  - Koordináció fejlesztése
  - Kézhasználat gyakorlása szituációhoz kötötten
  - Gyógy-és rehabilitációs eszközök használata
- A kommunikáció motoros feltételeinek javítása, kialakítása, fejlesztése
  - Pozicionálás
  - Mozgásgyakorlatok végzése

A dologi, az emberi, a természeti világ jelenségeinek megértése, érzékelés, észlelés, értelem fejlesztése

- Szenzomotoros funkciók fejlesztése
  - A külvilág felé való fordulás megélése
  - Közös irányultság egy közös világra
  - Ösztönzés, aktiválás a külvilág aktív felfedezésére
  - Szenzomotoros funkciók fejlesztése
- Az önindította mozgás elősegítése
  - Szenzoros és motoros működések összekapcsolása
  - A tér felfedezésének elősegítése
  - Az idő strukturálásának elősegítése
  - A természeti világ megismerése
- A szemiotikai funkciók megjelenésének, a valóság ábrázolásának segítése
  - Az utánzás tanítása, utánzásra késztetés
  - Szimbolikus játékok alkalmazása

- A rajzolás elősegítése, ennek fejlesztő hatása
- A verbális önkifejezés
- Az elemi gondolkodási funkciók fejlesztése
  - A téri megismerés interiorizálásának elősegítése
  - A több szempontú gondolkodás elősegítése
  - A decentráció elősegítése
- Konkrét és formális műveletek konstrukciójának elősegítése absztraháló képesség megléte esetén (tér, idő, tartam, sorozatok, halmazok elemi fogalmai)

Kreativitásra, játékra, szabadidő tevékenységre nevelés

- Elemi művészeti tapasztalatok örömforrásként megélése
  - Elemi esztétikai élmények
  - Tevékenységből felerősített szenzoros visszajelzések adása
- Elemi művészeti tevékenységek végzése, közös kreativitás élményének megtapasztalása
  - Művészi tevékenységek hozzáférhetővé tétele
  - Közös művészeti tevékenység élményadása
  - A tágabb világ ez irányú hozzáférhetővé tétele

Érzelmi és szociális nevelés

- Az „én” és a „nem én” elkülönülése
  - Az anyáról leválás segítése
  - Az emberi kapcsolatok kialakításának segítése
  - A különböző élményhelyzetekre adott érzelmi reakciók gazdagítása
- Az „én” pozitív megélésének segítése
  - Minden megnyilvánulás megválaszolása
  - A tanuló néven szólítása
  - A saját testiség megélése, az „én” megtapasztalása
  - Az „én” megítélése az önindította és a passzív mozgás során keletkező élményekben
  - Az aktív explorációs tevékenység segítése
- A szociális kapcsolatok pozitív jellegének megélése
  - Az örömteli szociális kapcsolatok megtapasztalása
  - A spontán kapcsolatfelvétel alkalmainak megteremtése
  - A szociálisan elfogadható jelzések megerősítése, a nem elfogadhatók leépítése
  - A tanulók egymás közötti kommunikációjának ösztönzése
- Közösségi kommunikációs formák megtanulása, ösztönzése
  - Figyelemfelkeltés lehetőségeinek megteremtése

- Az üdvözlés formáinak megtanulása
  - A kommunikáció fenntartásának segítése
  - Érzelmi megnyilvánulások segítése, konfliktuskezelés
  - Csoporton belüli aktivitás ösztönzése
- A szűkebb-tágabb világ kommunikációs normái
- Közösségi alkalmakban való részvétel
  - Megfelelő kapcsolatteremtés
  - A tágabb világ viselkedési szabályai

Önkiszolgálás, egészséges életmódra nevelés, szükséglet-kielégítés

- Kiválasztási folyamatok (széklet, vizelet) érzékeltetése, szobatisztaságra nevelés
- Megfelelő táplálék biztosítása
  - Pozicionálás
  - Szobatisztaság előkészítése és kialakítása
- Testápolás, ezekkel kapcsolatos együttműködés
- Tisztálkodási szituációk kialakítása
  - Pozicionálás és segédeszközök alkalmazása
  - A testápolás kihasználása
- Öltözés, vetkőzés, együttműködés
- Öltözés, vetkőzés optimális körülményeinek biztosítása
  - Pozicionálás, segédeszközök használata
  - Öltözés, vetkőzés kihasználása
- Étkezés tevékenységeiben együttműködés,
- Az optimális körülménynek biztosítása
  - Pozicionálás, segédeszközök használata
  - Az étkezés jelentősége
- Az egészséges életmódra való belső igény kialakítása, szexualitás
- Az igény belsővé válásának elősegítése
  - Rendszeres mozgás és sportolás
  - Segítség nyújtás a szexualitás megértése terén

E fejlesztési területek csak didaktikai szempontból választhatóak el egymástól, a mindennapos oktatás, fejlesztés során egymást áthatva, komplexen érvényesülnek. Az egyes területeken meghatározott célok és feladatok az oktatás- nevelés során csak iránymutatók, az egyes gyermekekre vonatkoztatva, egyéni fejlettségi szintjüket, és fejlődési ütemüket figyelembe véve alakulnak.

A foglalkozásokon megjelenő oktatási- nevelési tartalmak, témakörök:

- *Megfigyelések, ismerkedés*
a gyermekekkel otthonukban, családi körben és a fejlesztő iskolában. Anamnézis, életút felvétele. Folyamatdiagnosztika és egyéb kiegészítő vizsgálatok felvétele
- *Ismerkedés a szűkebb és tágabb környezettel, emberekkel*
  - Fejlesztő iskolában dolgozók
  - Társak és családjuk
  - Fejlesztő iskola tárgyi környezete, helységei (csoportszobák, étkező, vizesblokk, folyosó, mozgásfejlesztő, zeneterem, konyha és berendezéseik)
  - Iskolánk más csoportjai, osztályai, dolgozói.
  - Az iskola más belső helységei: osztályok, aula, folyosók, lépcsők, fejlesztő szobák, tornaterem, kiszolgáló helységek stb.
  - Iskola külső területe: udvar, játszótér, kert, tankert, parkoló
  - Iskola közvetlen környezete: úttest, járda, park, könyvtár, boltok, játszótér, másik iskola stb.
  - Látogatás a város kulturális és szolgáltató intézményeibe, rendezvényekre - Kirándulás a természetbe: a várost, környéket körülvevő természeti szépségek meglátogatása
- *Társas kapcsolatok*
Személyes kapcsolatok, közösség, barátság, biztonság, szeretet. Együttélés szabályai. Nemiség. Életjelek megismerése. Halál.
- *Közlekedés.*
Használt közlekedési eszközök.
- *Évszakok, időjárás*
Jellemzőik, változásaik megfigyelése, megtapasztalása
- *A természeti környezet változásai*
A természet megismerése, megélése.
- *Növények: zölkségek*
Gyümölcsök, virágok, fák, cserjék stb.
- *Állatok.*
Közvetlen környezetükben élő állatok
- *Környezet emberekre gyakorolt hatásai*
Öltözködés, hangulat
- *Testem, én*
Testem felfedezése, megélése, megismerése. A másik teste. Testséma. Énkép.

- *Érzések.*
Saját és mások érzései, kiváltott érzések másokban.
- *Időbeli tájékozódás*
Napirend, napszakok. Idő múlása
- *Térbeli tájékozódás*
Téri elrendezések, viszonyok megismerése, megélése.
- *Színek.*
Alapszínek
- *Élelmiszerek tulajdonságai.*
Ízek, illatok, színek, formák, állaguk, fajtái
- *Ünnepek*
Iskolai ünnepek, népi ünnepek, születésnap, névnap. / tanévnyitó, záró, farsang, Mikulás, Karácsony, Húsvét, anyák napja/
- *Formák, méretek, mennyiségek, matematikai alapfogalmak*
Kicsi-nagy. Keskeny-széles. Kerek, szögletes. Sok-kevés. Üres-teli. Fele. Rövid-hosszú. Nehéz- könnyű. stb.
- *Felületek*
Sima, érdes, szúrós, puha, kemény stb.
- *Elemek megismerése, hasznossága*
Tűz, víz, föld, levegő.
- *Kreatív tevékenységek*
Rajzolás, festés, mintázás, alkotás stb. Különböző anyagok felhasználása
- *Játék*
Játék belső és külső térben
- *Éneklés, zenehallgatás, tánc, mesék, versek, mondókák, bábozás*

A fejlesztő nevelés- oktatás jellemzői intézményünkben

A csoport személyi feltételei

1 fő gyógypedagógus (értelmileg akadályozottak pedagógiája szakos tanár)

1 fő gyógypedagógiai asszisztens

1 fő betegápoló (szükség szerint)

1 fő védőnő (heti rendszerességgel)

A fejlesztő iskolai csoport tárgyi feltételei

Intézményünkben a fejlesztő nevelés-oktatás jelenleg egy foglalkoztató teremben és egy mozgásfejlesztő szobában folyik. A csoportszobához egy, a mozgássérültek számára is használható vizesblokk is tartozik.

A fejlesztéshez ezen kívül tornaterem és zeneterápiás terem, az étkezések lebonyolításához kis ebédlő is biztosított az épületen belül.

A csoport jól felszerelt a fejlesztést biztosító eszközök terén. Az eszköztárat a változó igényeknek megfelelően saját erőből, ill. pályázati lehetőségekből folyamatosan igyekszünk bővíteni.

Az éves munka tervezése***A fejlesztő iskolai oktatás alapidokumentumai***

- rehabilitációs pedagógiai program
- éves terv (hónapokra lebontva) - a nevelés tartalmait szem előtt tartva a csoport tervezett tevékenységeit tartalmazza egy évre vonatkozólag
- egyéni nevelési program: egyéni fejlesztési terv - a gyermek pedagógiai diagnózisának eredményeiből, az individuális célkitűzésekből, valamint az egyes tartalmi egységek megvalósítása során alkalmazandó didaktikai-metodikai lépések konkrét megfogalmazásából felépítve.
- csoportnapló – (A. T.Ü. 358.) Az éves tananyag feldolgozásának heti lebontásban való adminisztrálását, valamint a tanulók egyéni fejlesztési terveit tartalmazza, és hiányzásait dokumentálja
- értékelő lap – (A T.Ü. 352.) a tanuló év végi értékelését tartalmazza

A pedagógiai munka tervezésének lépései

- az egyes tanulók anamnézisének felvétele, szülőkkel együttműködve
- pedagógiai diagnózis készítése (mit és hogyan tud a gyermek, melyek személyes szükségletei, hiányok, zavarok számbavétele) a pozitívumokra koncentrálni. Pedagógiai diagnosztizálást a szükségletek és képességek feltérképezésére az alábbi eljárásokkal tervezzük:
  - egyéni megfigyelések
  - S/P-A-C 1 – teszt
- 8-12 hetes megfigyelési időszak (újonnan érkezőknél) után pedagógiai vélemény készítése
- Hosszú távú célkitűzések megfogalmazása (komplex és általános célokkal, alkalmazkodva a gyermek egyéni képességeihez, szükségleteihez), általában egy tanévre
- Egyéni fejlesztési terv összeállítása

- Éves terv kidolgozása, ehhez alkalmazkodó heti terv, órarend/napirend összeállítása

Az éves munka a tanév rendjéhez igazodik. A csoport működésének időkerete heti 20 óra csoportos foglalkozás formájában.

A foglalkozások rendje

Foglalkozás neve	Reggeli kör	Ábrázolás- alakítás	Szűkebb és tágabb környezet	Önkiszolgálás	Mozgásnevelés	Játék- és szabadidős tevékenység
Heti óraszám	4	3	4	4	4	1
Éves óraszám (37 hét)	148	111	148	148	148	37

A tanulók mérése, értékelése

Mérés:

PAC tesztel, a 12. hét végéig kell elvégezni.

Kontroll: év végén

Értékelés:

Az értékelés területei: A tanulók tudásának mennyiségi gyarapodása • tudásuk minőségbeli jellemzőinek változásai • önmagukhoz mért fejlődésük • a tanulók attitűdje az ismeretszerzés területén

Az értékelés jellemzői: Szóban, ill. szimbólumkártyákkal folyamatosan, félévkor rövid írásos szöveges értékeléssel, év végén az értékelő lapon bővebb szöveges értékeléssel. Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, ill. javaslatot tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására.

A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egy példányát a haladási naplóhoz kell csatolni, a második példányt pedig át kell adni a szülőnek.

Az értékelést erre központilag kiadott nyomtatványon kell elvégezni.

A tanulók továbbhaladása

A fejlesztő iskolában az oktatás nem évfolyamokra bontva történik, ebből kifolyólag a tovább haladás automatikus.

Átjárhatóság az intézmény tagozatai között

Az intézmény tagozatai a gyermekek képességeit, és a szakértői bizottságok szakvéleményeit figyelembe véve állapot javulás, - rosszabbodás esetén átjárhatóak. Állapotjavulás esetén a szakértői bizottság véleménye alapján a fejlesztő iskolában tanulók az értelmileg akadályozottak tagozatának meghatározott csoportjába kerülhetnek.

A tanulók részvétele az intézmény életében

A súlyos, halmozottan sérült tanulók minden iskolai rendezvényen részt vesznek, legyen az hagyományos, vagy rendkívüli (lehetőség szerint szüleikkel együtt).

A részvétel intenzitása és időtartama függ a tanuló pillanatnyi állapotától is.

A súlyos, halmozottan fogyatékos tanulók teljes értékű tanulói az intézménynek, minden területen részesülnek mindabból, melyet értelmében akadályozott társaik számára az iskola nyújtani tud.

Komlói EGYMI Pécsváradi Tagintézmény**Fejlesztő nevelés-oktatás**

A Komlói EGYMI Pécsváradi Tagintézményében a fejlesztő nevelés oktatás szakmai fejlesztés megvalósítása érdekében jött létre **EFOP-3.1.6-16 2017-00002** projektünk.

Programunk célja: A program célja a fejlesztő iskolai csoportba járó gyermekek oktatását, nevelését és fejlesztését megalapozó olyan program biztosítása, mely alapul szolgál a csoportban folyó mindennapi szakmai munkához, és keretet biztosít a különböző napi tevékenységek, fejlesztő, csoportos foglalkozások szervezéséhez, lebonyolításához. A programok az aktuális állapotokat tükrözik, de igyekeztünk úgy megszerkeszteni, hogy alakítható legyen a gyermekek változó szükségleteihez, képességeihez, a csoportprofil változásaihoz.

A projekt **specifikus célja:** A súlyosan és halmozottan sérült gyermekek intenzív komplex fejlesztése által a gyermekekben rejlő lehetőségek és személyiségük kibontakoztatása, a mozgásos aktivitáson keresztül a környezet megismertetése, a társas kapcsolatok élményére alapozva a kommunikációs vágy felkeltése és az önkifejezés elősegítése kerül előtérbe az oktatás, nevelés, fejlesztés során.

A kommunikáció áthatja a mindennapjainkat, az, ehhez használt eszközök és módszerek igen széles skálájával rendelkezünk manapság. Kommunikálunk és kommunikálnak felénk szóban, írásban, képekkel, gesztusokkal, a legkülönbözőbb technológiai megoldásokkal. A súlyosan és halmozottan fogyatékos személyek, tanulók legnagyobb részétől nem várjuk és várhatjuk, hogy pusztán a hangzó beszéddel fejezzék ki magukat, és ez nem lehet az egyetlen csatorna a feléjük küldött üzenet tekintetében sem. Az összetett sérülések és egyéb fejlődésbeli késések, vagy akadályozottságok miatt a gyerekek 80- 90%-a ún. AAK megsegítésre szorul. **Ezért a pályázatban fejlesztő eszközökre is pályáztunk.**

Részcélok és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységcsoportok:**1. cél tevékenységei****Komlói EGYMI – Fejlesztő nevelés-oktatás:****Szakmai megvalósítás területei:****1. A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekeket ellátó intézmények szakmai fejlesztése rész célhoz kapcsolódó tevékenységeink:****A. Az intézmények szakmai megújulásának támogatása**

- Helyi problémákra és adottságokra reagáló szakmai, módszertani segédanyag-fejlesztés – jó gyakorlatok adaptációjának kidolgozása
- Intézményi tudásmegosztás
  - Megyeközi munkaközösségi team munka
  - A csoportban ellátott SHF gyerekek ellátásának problémái, tapasztalatai, jó gyakorlatok disszeminációja
  - Intézménylátogatások, kapcsolatépítés azonos tevékenységeket végző intézményekben
- Jó gyakorlatok adaptációjának támogatása
  - hagyományok a mindennapokban - jó gyakorlat bemutatása
  - hagyományok a mindennapokban –a jó gyakorlat elméleti alapjai
  - ismerkedés terápiás eljárásokkal
  - mentorálás, helyi viszonylatban történő adaptálás elősegítése
- Az ellátott gyermekek - képességeikhez, fogyatékoságukhoz mért - fejlesztését támogató felkészítés megvalósítása
  - Terápiák - felkészítő programsorozat: állatasszisztált terápiák, helyes testtartás fűzőhasználat, etetésterápia a gyakorlatban
- Egyéb tudástámogató tevékenységek lebonyolítása
  - Tréningek megvalósítása: egészségmegőrző tréning, jellemző betegségek az SHF gyermekek körében, mentálhigiénés tréning
- Szakemberek speciális eszközök használatára történő felkészítésének támogatása: eszközhasználat megtanítása, módszertani felkészítések, mozgáskorlátozott gyermekek speciális eszközeinek használata, látássérült gyermekek speciális látásjavító eszközei, mobil alkalmazások autizmussal élők támogatásában

B. A minőségi szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközök biztosítása

- infokommunikációs eszközök beszerzése
- fejlesztő-eszközök beszerzése

C. A súlyos és halmozottan fogyatékos gyermekek társadalmi elfogadásának elősegítése

- Szülősegítő programok, tájékoztató napok megszervezése és támogatása
  - Szülőklub sorozat:

Tematika:

Segélyek, támogatások, törvényi lehetőségek-jogi tanácsok
Kézműves foglalkozás-ünnepre készülődés
Pszichológusi segítség
Egészséges életmód
A gyermekorvos válaszol
Hogyan tovább? felnőtteket befogadó intézmények bemutatkozása
Kötetlen beszélgetés/aktuális problémák
Higiénia az érintett populációnál
Érzékenyítő tréningek tapasztalatai

- Szülőkonzultáció a szülők egyéni igényei alapján
- **Érzékenyítő programok szervezése és lebonyolítása**
  - Érzékenyítő tréningssorozat

Tematika:

- Érzékenyítő tréning TANAK tanulók részére
- Érzékenyítő tréning középiskolásoknak
- Gyereknapi - érzékenyítő tréning többségi ált. isk. részére
- Suli indító kézműves du. iskola tanulóival együtt
- Nőnap kézműves du.- szülőkkel együtt
- Mozogjunk együtt - sport du. a középiskolásokkal
- Lámpás felvonulás a város lakóival együtt
- Közös bál diákokkal, szülőkkel
- Húsvéti készülődés diákokkal, szülőkkel

A szakemberek specifikus tanfolyamokon, továbbképzéseken való részvételének támogatása

1. Tanulás szervezés a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésében
2. Állapot -megismerésen alapuló egyéni fejlesztési tervek készítése
3. Mi a játék egy autista kisgyermek számára
4. Fejlesztési területek, lehetőségek a fejlesztő nevelés-oktatásban, azok beépülése a tanulási folyamatba

Megvalósítók:

A Komlói EGYMI Pécsváradi Tagintézményében dolgozó kollégák, a fejlesztő iskolai csoportban tanítók.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM KOLLÉGIUM 2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

Tagintézmény: 7720 Pécsvárad, Kossuth Lajos u. 4

1. A KOLLÉGIUM NEVELÉSI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLKITŰZÉSEI

A kollégium az a nevelési-oktatási intézmény, amely az iskolai tanulmányok folytatásához szükséges feltételeket biztosítja, ha az

- a lakóhelyüktől távol tanulók számára a szabad iskolaválasztáshoz való jogok érvényesítéséhez, gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanulásukhoz,
- a tanuló testi-lelki egészségét veszélyeztető, tanulását akadályozó otthoni körülmények miatt szükséges.

A kollégiumi ellátás tízéves kortól - a testi, érzékszervi, értelmi fogyatékoság miatt sajátos nevelési igényű gyermekek és tanulók esetében az óvodai nevelés kezdetétől-vehető igénybe. Fontos helyszíne a kollégium a családi nevelésnek, közösségformálásnak.

2. A TANULÓK ÉLETRENDJE, TANULÁS, SZABADIDŐ SZERVEZÉSÉNEK PEDAGÓGIAI ELVEI

A kollégiumi nevelőmunka a társadalmi beilleszkedéshez szükséges képességek fejlesztését szolgálja. Ennek során jelentős szerepet kap az egyéni bánásmód, a személyre szabott nevelési eljárások, az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységformák alkalmazása. A diákotthoni foglalkozások szervezésekor kiemelt szerepet kap:

- a szocializációt segítő képességek fejlesztése,
- az egyéni tanulási és ismeretszerzési technikák megtanulása, alkalmazása,
- az egészséges életmódra nevelés a tanuló speciális igényeihez igazítva az egészség megőrzéséhez szükséges technikák, képességek megszerzése, megőrzése,
- a környezeti nevelés, az egyéni igények alapján a saját környezet megfelelő kialakítása,
- a szabadidős program, önkiszolgálás, munka, tehetséggondozás, felzárkóztatás, társas kapcsolatok, közösségi tevékenységek alkalmazása, amelyek a tanuló eredményes társadalmi beilleszkedését segítik elő.
- a másság elfogadása, egymás tolerálása
- empátiára nevelés, együttműködési készség fejlesztése

A követendő alapelvek:

- A gyermekek optimális testi-lelki fejlődésének biztosítása.
- Igazodás a tanulók egyéni és életkori sajátosságaihoz.
- Pedagógiai ösztönző rendszer működtetése.
- A diákönkormányzat bevonása a kollégium mindennapi életének megtervezésébe, a feladatok végrehajtásába, értékelésébe.
- A hagyományok ápolásával erősíteni a kollégiumi közösség együvé tartozását.

A kollégiumi tevékenységek rendszere - kötelezően biztosítandó foglalkozások**Felkészítő foglalkozások**

Tanulást segítő foglalkozások:

- rendszeres iskolai felkészülést biztosító egyéni és csoportos foglalkozás,
- differenciált képességfejlesztő, tehetség-kibontakoztató foglalkozás,
- a bármely okból lemaradó tanulók felzárkóztatása, hátránykompenzáció,
- a tantárgyi ismeretek bővítése és a pályaválasztás segítése érdekében szervezett szakkörök,
- tematikus csoportfoglalkozás.

Egyéni és közösségi fejlesztést megvalósító foglalkozások:

- közösségi foglalkozás a kollégiumi csoportok számára: a csoport életével kapcsolatos feladatok, tevékenységek, események, problémák megbeszélése, értékelése,
- tematikus csoportfoglalkozások: a kollégiumi nevelés országos alapprogramjában előírt témakörök és időkeretek között szervezhető foglalkozások.

A kollégiumi közösségek szervezésével összefüggő foglalkozások:

- a kollégiumi diákönkormányzatok működésének támogatása,
- kollégiumi diákfórumok (kollégiumi gyűlés, kisebb közösségek szerinti megbeszélések)
- lehetőség szerint olyan, az egész közösséget megmozgató programok szervezése, mely segíti összekovácsolódni a közösséget, így biztosítva a tanulók egészséges személyiségfejlődését.

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

- a foglalkozásokon (tanulói vagy pedagógusi kezdeményezésre) a diákok feltárhatják egyéni problémáikat ezek megoldásában számíthatnak a pedagógus tanácsaira, segítségére,
- szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások,
- állandó, vagy adott eseményre szerveződő kollégiumi diákcsoportok által szervezett foglalkozások.

Tehetségkibontakoztatást, felzárkóztatást segítő foglalkozások

- Csoportos tanóra (minimum napi 2 tanóra) időtartamban, számonkéréssel, kollégiumi nevelői vezetéssel.
- Felzárkóztatás, képességfejlesztés, rehabilitáció (gyógypedagógus), (egyéni és 2-3 fős csoportos jelleggel, heti 4 óra)
- Kollégiumi AP óra (heti 1 óra időtartamban (12 témakör feldolgozása) a kollégiumi nevelő vezetésével.
- Klubok a kollégiumi nevelők vezetésével heti 2 óra időtartamban önkéntes jelentkezés alapján, térítésmentesen. Az intézményben a kollégiumi nevelői vezetéssel működő klubfoglalkozások hozzájárulnak az esztétikum megismertetéséhez, a tanulók ízlésének kialakításához, fantáziájuk fejlesztéséhez. A foglalkozások során fejlődik a kezűgyességük, önbizalmuk, számos új technikát is megtanulhatnak a gyerekek alkalmazni, valamint részük lehet az alkotás örömeiben.

A tanulókkal való egyéni törődést biztosító foglalkozások:

- Csoportos nevelési beszélgetés (a tanulócsoporthoz kapcsolatos történetek, feladatok megbeszélése a kollégiumi nevelők vezetésével, napi fél órában).
- Egyéni foglalkozás (a munkaterv szerint heti 2 órában a kollégiumi nevelő vezetésével)

A szabadidő eltöltését szolgáló foglalkozások:

- Fitnesz klub, teremlabdarúgó bajnokság, asztali foci, asztalitenisz bajnokság, stb...
- Az óvodásoknak és alsó tagozatosoknak kerékpározás tanítása: cél, hogy minden tanuló tudjon kerékpározni.
- Játékfoglalkozások: csoportszobai/udvari játékok
- Csoportos városi séta (kollégiumi nevelői vezetéssel integrációs és szocializációs céllal).
- Kiscsoportos városi séta.
- A nevelőtanárok által szervezett túrák, sport-kulturális rendezvények.
- Egyéni kimenő (életkor függvényében).
- Esti hálótermi foglalkozások (beszélgetés, meseolvasás).
- Társas játékok, a szociális kapcsolatok, a személyiség fejlesztésének kitűnő terepe

A kollégium a foglalkozások tervezése, szervezése során kiemelten ügyel a pozitív tanulási attitűd kialakítására és megerősítésére, a kreativitás fejlesztésére, gondoskodik a tanulókkal való személyes törődés tapintatos formáinak kialakítására.

A kollégium a foglalkozások formáját és tartalmát úgy határozza meg, hogy azok hozzájáruljanak a tanulók erkölcsi gyarapodásához, személyiségének gazdagodásához, kompetenciáik fejlesztéséhez, a közösség fejlődéséhez.

3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK

Az egészségnevelés olyan változatos formákat használó, tudatosan létrehozott tanulási tevékenységek összessége, amely az egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészségeket bővíti az egyén és a környezetében élők egészségének előmozdítása érdekében. A korszerű egészségnevelés egészség- és cselekvésorientált tevékenység.

A kollégiumi egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Az egészséges életmód kialakítása hosszú, az egész életen át tartó szocializációs folyamat eredménye legyen.

Az egészséges életmódhoz hozzátartozik:

- az egészséges táplálkozás,
- testtartás, életritmus (pl.: kellő mennyiségű és minőségű alvás),
- tartózkodás az izgató és nyugtatószerektől, drogoktól,
- szabad levegőn való tartózkodás és rendszeres, minél több izmot megmozgató mozgás, sportolás,
- a különböző gyógyszerek hatásának ismerete,

- elsősegélynyújtás,
- orvosi segítség igénybevételének, mentő hívásának ismerete, stb...
- a közös mozgás igényének kialakítása /kitűnő lehetőség a különböző labdajátékok/
- a 2020 tavaszán megjelenő koronavírus (COVID-19) miatt kiadott veszélyhelyzettel kapcsolatos hatékony védekezési módszerek (megfelelő és alapos kézmosás, hőmérő használata, szájmaszk, rendszeres felületfertőtlenítés, takarítás, megfelelő távolságtartás) alkalmazása a kollégiumban.

A személyes példaadás, szakszerű ismeretközlés, gyakoroltatás (tapasztalat és élményszerzés) és rendszeres ellenőrzés biztosíthatja nevelésünket ezen a területen is.

Az egészségrontó, káros szerek és szokások hatásának ismertetésére minden lehetséges módon törekszünk: foglalkozásokon, egyéni beszélgetéseken, szülői értekezleteken keresztül. Rendkívül fontosnak tartjuk a szabadidő célszerű hasznosítását, ezen belül a rendszeres testedzést, a sportolást. Ezt segíti elő a konditerem, az udvari sportpálya, sokféle sportolási lehetőség (gyalogos és kerékpáros túrák).

4. A TANULÓK FEJLŐDÉSÉT, TEHETSÉGGONDOZÁSÁT, FELZÁRKÓZTATÁSÁT, PÁLYAVÁLASZTÁSÁT, ÖNÁLLÓ ÉLETKEZDÉSÉT ELŐSEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK ELVEI

A felzárkóztatás célja és feladatai

Alapvető cél a tanulók képességeinek felismerése és kibontakoztatásának segítése.

Támogatni kell a tanulásban elmaradt tanulókat, biztosítani annak esélyét, hogy a választott iskolában eredményesen végezhessek tanulmányaikat. Létre kell hozni a tehetséges tanulók kiválasztására szolgáló rendszert, segíteni a tehetséges tanulókat képességeik továbbfejlesztésében, tudásuk bővítésében. Lehetővé kell tenni az egyes szakmák, hivatások megismertetését, segíteni a pályaválasztást, illetve a választott életpályára való felkészülést.

Ez irányú tevékenységek:

- Egyéni beszélgetések, csoportos beszélgetések.
- Kapcsolattartás a szülőkkel, az iskolával, a szaktanárokkal.
- A nevelőtanárnak figyelemmel kell kísérnie a tanuló fizikai és pszichés állapotát.
- A hátrányos helyzetű tanulóknál meg kell szervezni a korrepetálást, segíteni kell őket a felzárkóztatásban.
- A gyengébb képességű gyerekek differenciált foglalkoztatása
- a differenciálásba a jobb képességű tanulók bevonása oly módon, hogy gyengébb társukat segítsék

A felzárkóztatás területei

- A tanulók iskolai tudásának felmérése, hiányok pótlása.
- A tanév során a tananyaggal kapcsolatos tudáshiány pótlása.
- Alkalmi felzárkóztatás, pl. nagydolgozat előtt, vagy ha a tanuló bukásra áll.

A tehetséggondozás célja és feladatai

Célunk, hogy ne maradjanak rejtve a tanulók adottságai. Ennek érdekében fel kell tárni, hogy:

- részesülnek-e a diákok valamilyen fejlesztésben,
- milyen támogatásra tartanak igényt.

Egyéni fejlesztési terv készítése

Szükséges a fejlesztés tárgyának megfogalmazása, prioritások felállításával (mit fejlesztünk): meglévő képességek, erős és gyenge oldalak, személyiségtulajdonságok, stb.

Szükséges a támogatás szervezeti formáinak meghatározása (hogyan fejlesszük): foglalkozások, programok, anyagi jellegű támogatás.

Tehetséggondozás

Külső segítség keresése, közösség előtti megmutatkozás lehetősége. Fontos a rendszeres visszajelzés a tanulók teljesítményéről, fejlődéséről. Az értékeléskor (pl. jutalmazási rendszer) kapjon figyelmet az átlagon felüli teljesítmény. A fejlesztés során fontos az együttműködés a nevelőknek a testületben, szülőkkel, iskolával, stb.

Társadalmi beilleszkedés segítése

A társadalmi beilleszkedés elősegítésében célunk, hogy tanulóink tudatosan készüljenek a választott hivatásra, ismerjék az álláskeresés folyamatát, technikáit. Ennek megvalósítása érdekében kiemelten foglalkozunk az alábbi területekkel:

- Pszichés összetevők feltárása, tudatosítása.
- Reális jövőkép kialakítása.
- Tudatos felkészítés a választott pályára, hivatásra (pályaismeret).
- Továbbtanulásra való felkészítés.
- Tájékozódás a munkaerőpiacon, az álláskeresés folyamata, technikái.
- Felkészülés az élethosszig tartó tanulásra és esetleges pályamódosításokra.
- Lerakni a digitális oktatás alapjait, elkészíteni a tanulókat a digitális világra, az IKT eszközök használata a kollégiumban

A tanulók önálló életkezdésének elősegítése érdekében alapvető feladatunk:

- a hagyományos női és férfi szerepek,

- a család, mint a társadalom alapvető egysége,
- a sokoldalúság érdekében folytatott széles tevékenységrepertoár,
- az egyéni felelősségvállalás jelentőségének megismertetése.

5. HÁTRÁNYOS HELYZETŰ TANULÓK FELZÁRKÓZTATÓ, TEHETSÉGGONDOZÓ, TÁRSADALMI BEILLESZKEDÉST SEGÍTŐ FOGLALKOZÁSOK TERVE

Iskolánkban tanulási- magatartási- és szociális nehézségekkel küzdő – sajátos nevelési igényű – gyerekek, tanulók oktatása-nevelése folyik. Jelentős többségük a „hátrányos helyzetű”, illetve a „halmozottan hátrányos helyzetű” kategóriába is beillik.

E speciális felkészültséget igénylő igen összetett-komplex pedagógiai tevékenység megvalósulásának kiemelten fontos területe a kollégium.

A tanulók szervezett foglalkoztatása többek között egyéni foglalkozás keretében is történik. Az egyéni és kiscsoportos fejlesztések nagymértékben segítik az iskolai előrehaladást. A programok a kollégiumi nevelők heti munkarendjébe illeszkedve, napi lebontásban valósulnak meg.

- A kollégiumi tehetséggondozásnak is igen széles a spektruma. Sokoldalú, színes programok jellemzőek, melyek a klubmunkatervekben részletesen kidolgozott tematika szerint zajlanak klubokban, illetve a séták (városi környezet ismerete, kulturális programok megtekintése, üzletek, intézmények profiljának, sajátosságainak megismerése), és a sport-és játékfoglalkozások helyszínein.
- A fenti programok egy része kilép a szegregált keretek közül, megvalósulásuk a többségi társadalmi színtereken, rendezvényeken történik, így hozzájárulnak a hátrányos helyzetű, olykor a perifériára szorult gyerekek többségi társadalmi integrációjához, esélyegyenlőségének növeléséhez, a hátrányok lefaragásához.
- A sikeres társadalmi beilleszkedéssel kapcsolatos tematika elméleti-módszertani kiindulópontja a kollégiumi nevelés országos alapprogramja, ami a témakör feldolgozását írja elő, részletesen. A heti munkatervekben rögzített óraszámban (heti 1 óra) a kollégiumi nevelők vezetésével dolgozzák fel az egyes témaköröket. Ezekkel összefüggésben a társadalomba való beilleszkedést preferáló programokon (múzeum- színház- hangverseny látogatások, tanulmányi kirándulások, integrált sportversenyek, civil rendezvények) bontakozhatnak ki, fejleszthetik a képességüket, melyek szükségesek a polgári életbe való eredményes beilleszkedéshez, a periférikus helyzet felszámolásához, leküzdéséhez, segíti a majdani munkához jutás feltételeinek megteremtését, javítják társadalmi megítélésüket.

6. A KOLLÉGIUMI KÖZÖSSÉGI ÉLET FEJLESZTÉSÉNEK MÓDSZEREI, ESZKÖZEI, A MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTOLÁSI TEVÉKENYSÉG MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

A kollégium fontos színtere a kompetenciák fejlesztésének. Nagy hangsúlyt helyez a helyes közösségi szokások és magatartásminták közvetítésére, a szociális készségek, mint az empátia, tolerancia, kooperáció, konfliktuskezelés, kommunikációs és vitakultúra, szervezőkészség fejlesztésére, az egészséges életmódhoz való helyes viszonyulás elsajátítására.

A kollégista saját értékeiről – a család mellett – a kollégiumi egyéni vagy csoportos foglalkozásokon kap visszajelzést. A csoportos foglalkozások szervezett formái a nevelési beszélgetések, klubfoglalkozások, sportfoglalkozások, az intézményen kívüli közös szabadidős elfoglaltságok.

A jogok és kötelességek, írott és íratlan szabályok ismerete, betartása fontos minden közösségben. Lényeges a demokrácia gyakorlásához szükséges képességek fejlesztése, a jogok és kötelezettségek tudatosítása. Ehhez megfelelő színteret a kollégiumi Diákönkormányzat biztosíthat.

A foglalkozások segítségével elsajátítják a különböző szociális készségeket (empátia, kooperáció, tolerancia, kommunikáció). Megismerik egymást, nő a toleranciakészségük a másikkal szemben. Ez kiemelkedő jelentőséggel bír, mert a csoportok többségében eltérő korosztályok együttesen kerültek elhelyezésre. A szervezett sport- és szabadidő tevékenységek során lehetőségük nyílik megtalálni a számukra sikerélményt hozó tevékenységet, mely kihat az iskolai teljesítményükre is. Megtanulják a hasznos és tartalmas időtöltést, nő az alkalmazkodóképességük, javul az általános egészségi állapotuk.

Pályázati lehetőségeket keresve fejleszteni-bővíteni kell a szabadidős eszközöket, kiemelten a sportfelszerelést.

7. A GYERMEK ÉS IFJÚSÁGVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ TEVÉKENYSÉGEK

Bentlakó tanulóink többsége hátrányos helyzetű, s közülük többen veszélyeztetettek is, ezért minden pedagógus magáénak kell, hogy érezze a gyermekvédelmi feladatok folyamatos ellátását.

A hátrányok okai között a szülők alacsonyfokú iskolázottsága, az erre is visszavezethető munkanélküliség, a gyermekekkel való törődés hiánya, az italozó életmód, a családon belüli agresszivitás és erőszak, az alultápláltság, ellátatlanság ruházatilag és általában a társadalmi normákat nem követő magatartás a legjellemzőbb.

Folyamatosan figyelemmel kísérjük a periférián elhelyezkedő családok helyzetét. A kapcsolat jól kiépült és működik az osztályfőnökök és a gyermekvédelmi felelős között. A megoldás reményében fordulunk folyamatosan a gyermekvédelmi szolgálathoz, amellyel az együttműködésünk javult.

A kábítószer-probléma a szakiskolások megjelenése ellenére továbbra is elkerült bennünket, de a lakókörnyezetünkben bármikor felütheti a fejét, és erre fel kell készülnünk.

Valamennyi kollégiumi nevelő és gyermekkel foglalkozó gondozónő folyamatosan ellát gyermekvédelmi feladatot a saját csoportjában.

- A gondozónők töltik a legtöbb időt a tanulókkal, jelzik, ha bármilyen jellegű szülő által okozott lelki vagy testi bántalmazást észlelnek.
- A kollégiumi nevelők az egyéni és a csoportos beszélgetéseken, egyéb foglalkozásokon felszínre került minden súlyos problémát jeleznek az intézmény vezetőjének és a gyermekvédelmi felelősnek.
- A közös megbeszélés után a problémák súlyossági fokától függően a gyermekvédelmi felelős továbbítja azokat a gyermekjóléti szolgálathoz és kéri az intézkedést.

Célkitűzéseink

- Fontos célkitűzésünk, hogy pedagógiai tevékenységünk kizárja annak a lehetőségét, hogy bármelyik diák származása, színe, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása miatt, vagy bármely más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.
- A másság elfogadásának elfogadására nevelés, a másság, mint érték megjelenítése
- Különös figyelemmel kísérjük a kollégiumba kerülő szociálisan hátrányos helyzetű, vagy egyéb okokból veszélyeztetett tanulók fejlődését. Elsődleges feladatnak tekintjük a veszélyeztetett tanulókkal való kiemelt foglalkozást, melynek módja az egyéni törődés során kötetlen beszélgetés kialakítása, a tanuló családjával, osztályfőnökével való beszélgetés.

A gyermekvédelmi munkát meghatározó elveink

- Minden kollégista diákot előítéletek nélkül segítünk, hallgatunk meg.
- Tiszteletben tartjuk a diákok személyiségét, emberi méltóságát.
- Mindenkihez tapintattal közelítünk.
- A tudomásunkra jutott információkat titokban tartjuk, azt csak és kizárólag a diák helyzetének javítására, problémájának megoldására használjuk fel.
- Senkit nem részesítünk igazságtalan előnyben, de a lehetséges segítség és beavatkozás érdekében rangsorolunk a hátrányosság és a veszélyeztetettség mértékének megfelelően.
- Figyelemmel kísérjük a veszélyeztetett tanulók közösségi kapcsolatait, közösségbe épülését. Ügyelünk rá, hogy semmiféle hátrányos megkülönböztetés ne érhesse őket.

A nevelő-oktató munka hatékonysága érdekében elvégzendő feladatok

- A hátrányos és a veszélyeztetett helyzetben lévő gyermekek feltérképezése.
- A problémás családokkal való fokozottabb kapcsolattartás.
- Veszélyhelyzet esetén a gyermekjóléti szolgálat haladéktalan értesítése írásban.
- A tanuló indokolatlan mulasztása esetén az előírt intézkedések megtétele.
- A tanulókról készült nyilvántartások naprakész vezetése.

Ha a kollégium a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt megkeresi a gyermek-és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

A feladatok elvégzése érdekében a kapcsolattartás kiterjed:

- a gyermekjóléti és családsegítő szolgálatra,
- a kormányhivatalok igazgatási és gyámügyi csoportjaira,
- a cigány kisebbségi önkormányzat vezetőire,
- a gyermekvédelmi szakszolgálatra,
- a gyámhivatalra,
- a védőnői szolgálatra,
- indokolt esetben a rendőrségre.

Alkalmazható intézkedések:

- családlátogatás,
- fokozottabb kapcsolattartás a szülőkkel,
- kollégiumi elhelyezés biztosítása a tanulmányok végéig,
- védelembe vétel indítványozása,
- ideiglenes vagy átmeneti nevelésbe vételre történő javaslat.

8. A KOLLÉGIUM HAGYOMÁNYAINAK TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK TERVE

A hagyományoknak nagy kohézióteremtő és nevelő ereje van. A hagyományok, mint rögzült magatartásformák újra és újra mintául szolgálnak az egyes tagok és az egész közösség számára. Kiemelten fontosnak tartjuk hagyományteremtő törekvéseinket, hogy ezáltal is erősítsük diákjaink összetartását és kötődését kollégiumunkhoz.

Hagyományos programjaink a következők:

- Mikulás (Mikulás ajándékoz, az óvodáscsoportban lévő gyerekek műsorral várják).
- Kollégiumi Karácsony Est (közös vacsora és ajándékozás az év utolsó tanítási napján a dajkák, gondozónők és kollégiumi nevelők részvételével).
- Húsvét (Nyuszi ül a fűben).
- Tavaszi gyalogtúra, kerékpártúra
- Teremlabdarúgó kupa.
- Asztalitenisz (egyéni)
- Háziversenyek, vetélkedők: (hiányzási verseny, KRESZ, tisztasági és tanulmányi verseny).
- Téli időszakban csocsó bajnokság.
- Po-Koli Napot tartunk, melyre meghívjuk a szülőket, testvéreket.
- Kollégiumi „Ki Mit Tud?” (a legjobbak részt vesznek az intézményi Esélynapon).
- Kerékpártúra júniusban, a tanévben legjobban teljesítő tanulók részvételével.
- Őszi gesztenye szüret
- Húsvéti Tojásmúzeum, kézműveskedés
- Disco
- Karaoke
- Mozi délután
- Leányvásári programok

9. AZ ISKOLÁVAL ÉS A SZÜLŐVEL VALÓ KAPCSOLATTARTÁS ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI

A kollégium dolgozói rendszeres kapcsolatot tartanak az iskolában tanító pedagógusokkal, a tanulmányi munka és a magatartással kapcsolatos gondok terén igyekeznek együttesen fellépni.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái

- A kollégiumba való be-, és kiíratáskor kötelező a szülő jelenléte.
- Hétfőn és pénteken van lehetősége a szülőknek az intézményvezetővel találkozni.

- Kollégiumi nyílt napot, fogadóórát tartunk évente két alkalommal, amikor lehetőség van a délutáni munkába történő betekintésre és a kollégium nevelőivel való konzultációra is.
- Heti egy alkalommal van látogatás a kollégiumban, ahol a szülők a gyermekükkel kapcsolatot tarthatnak a szülői váróban. Járványügyi helyzet vagy egyéb utasításra a látogatás felfüggesztésre kerülhet.
- A pénteki hazautazási napokon lehetőség van a nevelőtanárnak a szülő tájékoztatására a gyermektanulmányi munkájával és magatartásával kapcsolatban.
- Kollégiumi programokra meghívjuk a szülőket.

A szülőkkal tartott kapcsolat színterei

- a hazautazási napokon a szülőkkal megbeszéljük a heti eseményeket, problémákat,
- az egyedül utazó tanulók esetében szükséges alkalomszerűen a telefonos kapcsolattartás
- probléma esetén a szülő behívása levél útján személyes megbeszélésre.

A kollégium valamennyi munkatársa napi szinten tart kapcsolatot az iskolában tanító pedagógusokkal.

10. EGÉSZSÉG- ÉS KÖRNYEZET NEVELÉSI ELVEK

A kollégiumi nevelés során lehetőséget nyújtunk a tanulók részére önmaguk, szűkebb és tágabb társadalmi és természeti környezetük megismerése.

Ezen belül:

- A közügyek megismerése, állampolgári jogok és kötelezettségek megismerése, érvényesítése, a demokratikus jogok gyakorlása a diákönkormányzatokon keresztül.
- Megfelelő önértékelés, önismeret, reális énkép kialakítása, amely a társadalmi beilleszkedést hivatott segíteni.
- Egészséges és tudatos életmód kialakítása.
- Káros szenvedélyek megelőzése felvilágosítással, szakemberek (ápolónő, védőnő, iskolaorvos, pszichológus, rendőr) bevonásával.
- Az erőnlét és fizikai állóképesség kiemelt szerephez jut a társadalmi beilleszkedés (majdani munkavégzés) feltételeként.
- A környezeti ártalmak és az emberi szükségletek összefüggenek. Ezt megfigyelhetjük, személyesen tapasztaljuk, és levonhatjuk a következtetést.
- Természeti környezetünket rendszeresen gondozzuk, ápoljuk (kollégiumi udvar).
- Nagy hangsúly helyezünk a helyes szokásrend kialakítására, kirándulások, séták során alkalmazásukra.

**KOMLÓI EGYSÉGES GYÓGYPEDAGÓGIAI MÓDSZERTANI INTÉZMÉNY,
ÓVODA, ÁLTALÁNOS ISKOLA, SZAKISKOLA ÉS KOLLÉGIUM**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

UTAZÓ GYÓGYPEDAGÓGIAI

HÁLÓZAT

2020

Székhely: 7300 Komló, Tompa Mihály u. 14.

1. EGYMI: utazó gyógypedagógiai hálózat

A pedagógiai szakszolgálatok átszervezésével az integráltan nevelt/oktatott gyermekek speciális megsegítésének megszervezése és ellátása, az utazó gyógypedagógiai hálózat kiépítése kihívást és új feladatot jelentett a 2013/14. tanévben. Munkaközösségi keretben szerveztük meg és indítottuk el a szolgáltatást Baranya megye három tankerületében. A 2015/16-os tanévtől önálló intézményegységi keretben folytatjuk a megkezdett munkát.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat tevékenységének jogszabályi háttere

- a nevelési- oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet,
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény,
- a 8/2014. (I.30.) EMMI rendelet (A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet módosításáról)
- a 326/2013. (VIII. 30.) Kormányrendelet
- az 51/2016.(XII.29.) EMMI rendelete
- az 53/2016.(XII.29.) EMMI rendelete

Az utazó gyógypedagógiai hálózat célja

A köznevelési intézményekben integráltan nevelt-oktatott sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók közvetett és közvetlen gyógypedagógiai megsegítésének biztosítása. Az utazó szakember-hálózat működtetése egy szolgáltatás. Az utazó gyógypedagógus tevékenységével a szolgáltatást igénylők szükségleteit elégíti ki.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat feladatai

- A többségi intézmények igényeinek felmérése a Pécsi Tankerületi Központ, komlói és pécsváradi járási általános és középiskolákban
- A szolgáltatás ellátásának megszervezése
- A tanulók készségeinek, képességeinek tanév eleji felmérése
- Egyéni fejlesztési terv készítése az integráló intézmények pedagógusaival együttműködve
- Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs-rehabilitációs, fejlesztő foglalkozások biztosítása
- Az integráló pedagógusok részére konzultációs lehetőségek biztosítása
- A tanuló tanórán történő foglalkoztatásával, fejlesztésével és értékelésével kapcsolatban felmerülő kérdések megbeszélése, a problémák megoldása, kezelése
- Az integráló pedagógus hozzájárulásával hospitálás a tanórákon, az SNI gyermek megfigyelése tanórai környezetben és szabadidős tevékenység közben
- Segítségnyújtás: fejlesztő feladatsorok, terápiás eszközök, játéktár és szakirodalom

Az ellátás helyszíne

- integráló feladatokat ellátó többségi általános iskolák és középiskolák a komlói, és pécsváradi járásba tartozó intézményekben
- a Komlói EGYMI székhely- és pécsváradi tagintézménye

Az ellátás célcsoportja

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, akiknek ellátási jogosultságát a megyei és/vagy országos tanulási képességet vizsgáló és beszédvizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok, mozgás-, látásvizsgáló szakértői bizottságok határozzák meg.

Az ellátottak köre

- testi fogyatékos gyermek
- beszéd fogyatékos gyermek
- látássérült (vak, gyengén látó, alig látó)
- hallássérült (siket, nagyothalló)
- értelmi fogyatékos gyermek (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott)
- autizmussal élő gyermek
- halmozottan fogyatékos gyermek
- a pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási, folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott tanuló
- mutista gyermek
- kóros aktivitás zavaros gyermek
- kóros hiperkinetikus gyermek

Az ellátásra való igényt az integráló intézmény minden tanév elején jelzi az utazó hálózat vezetője felé a megfelelő nyomtatvány kitöltésével és a Komlói EGYMI-be való eljuttatással. Amennyiben a fenntartó nem a Pécsi Tankerületi Központ, úgy a fenntartó önkormányzat vagy egyéb fenntartó a Pécsi Tankerületi Központba nyújtja be az ellátás iránti kérelmét.

Az ellátás óraszám:

Jogszábi háttére:

- **Az utazótanári szolgálat személyi feltételei** a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 6. melléklete
- a szakértői véleményben foglaltak figyelembe vétele mellett meghatározott, a fejlesztés során az egyéni igények alapján változtatható

A fogyatékoság típusának megfelelő végzettségű gyógypedagógus

- oligofrénpedagógia szakos (tanulásban akadályozottak pedagógiája, értelmileg akadályozottak pedagógiája)

- tiflopedagógia szakos
- szurdopedagógia szakos
- szomatopedagógia szakos
- pszichopedagógia szakos
- logopédia szakos
- pedagógus végzettségű gyógytornász
- konduktor
- mozgásterapeuta
- pszichológus

Amennyiben kapacitáshiány miatt szakos gyógypedagógust nem tudunk biztosítani, az egyéni igények mérlegelése után - a szükséges szakember mentorálása mellett – más szakos gyógypedagógus is elláthat fejlesztő feladatokat. Az ellátás részleteiről mentorálási jegyzőkönyv készül, amely az ellátott gyermek iratanyagának része.

Az utazó gyógypedagógiai hálózat tárgyi feltételei

- fejlesztőszoba (többségi intézményekben és az EGYMI-ben)
- fejlesztő eszközök (részben a módszertani intézmény, részben az integráló intézmény biztosítja)
- fejlesztő feladatlapok, módszertani programok, vizsgálati anyagok gyűjteménye
- szakkönyvek, gyógypedagógiai szakirodalom

Az ellátás formája

- egyéni foglalkozás
- kiscsoportos foglalkozás (4-6 fő)

Az ellátás időkerete

Heti rendszerességgel a sérülés specifikumától és az ellátás komplexitásától függően a jogszabályi kereteken belül 2-10 óra.

Az utazó gyógypedagógus órarendjének összeállításánál figyelembe vesszük a gyermekek

- életkorát,
- napirendjét,
- órarendjét,
- terhelhetőségét,
- a komplex fejlesztésben részt vevő más szakemberek időbeosztását,
- a többségi intézmények helyi adottságait,
- az ellátandó intézmények földrajzi elhelyezkedését.

Az ellátás tervezése

A jogosultságot meghatározó szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményére, a fejlesztési előzményekre és a folyamatos gyógypedagógiai diagnosztizálásra épített fejlesztési terv alapján. A fejlesztés kezdetén a bemeneti mérést követően 3 hónapra készül a fejlesztési terv, melyet a fejlesztési ciklus végén felülvizsgál és módosít a fejlesztést végző gyógypedagógus.

Az utazó gyógypedagógus feladatai

1. A gyermekkel való foglalkozás kapcsán
  - a fejlesztés kezdetén a gyermek sokoldalú megismerése
  - kis-, mikrocsoportos formában habilitációs – rehabilitációs foglalkozások tervezése, vezetése - a gyermek aktuális állapota, a meglévő képességek, a környezeti feltételek (intézményi belső dokumentumok, tárgyi feltételek) figyelembevétele mellett, változatos eszközök felhasználásával (IKT, manipulációs játékok, interaktív feladatlapok) és tanulói tevékenykedtetésre épülő munkaformákkal
  - feladata a fejlesztő foglalkozások alapjául szolgáló motiváló légkör tudatos megteremtése, fenntartása
  - időszakos felmérések, mérések (a gyermek önmagához mért fejlődésének, változásának regisztrálására)
  - az SNI tanulók tanév eleji készségeinek, képességeinek felmérése diagnosztikus vizsgálati eljárásokkal.
  - igény szerint tanév közben az SNI tanulók fejlődésének megállapításához és az egyéni fejlesztési terv további elkészítéséhez felmérések elvégzése.
  - középiskolai feladatok: Biztosítani kívánjuk a középiskolában tanuló SNI gyermekek részére a törvényileg számukra is előírt gyógypedagógiai megsegítést.

2. Az integráló pedagógusokkal való kapcsolattartás

Az SNI gyerekek nevelése-oktatása nem történhet úgy, hogy a velük foglalkozó szakemberek, szülők között ne legyen párbeszéd.

Az integráló munkaközösség működése, az integrációban dolgozó pedagógusoknak nyújt szakmai segítséget, előadások, konzultációk, szakmai délutánok keretében.

Az együttműködéshez teremt fórumot az esetmegbeszélés is, melynek keretében (igény szerint) egy gyermekkel vagy egy problémás helyzettel kapcsolatosan oszthatják meg véleményüket az érintettek egymással, s jelölhetik ki a megoldást hozó, mindenki által felvállalható lépéseket, teendőket.

Az óralátogatások lehetőséget biztosítanak pedagógusoknak és gyógypedagógusoknak, hogy kölcsönösen betekintsenek a másik szakma gyakorlatába, módszertanába, ami a párbeszédet, a szakmák közötti együttműködést erősít(het)i.

3. Mentori munka

- Előadás, továbbképzés szervezése, tartása pedagógusok, gyógypedagógusok részére

A szakmai megújulás, felfrissülés minden szakmában elengedhetetlen. Az integrált nevelés gyakorlati része számtalan kérdést vet fel. Az eddig szerzett tapasztalatok átadása nagyban segít(het)i az együttnevelés-együttoktatás elterjedését, minél sikeresebb megvalósítását. Szervezünk előadásokat, továbbképzéseket a többségi intézmények és az EGYMI pedagógusai részére is.

- Tapasztalatcserék szervezése

Folyamatosan keressük a kapcsolatot más többségi és gyógypedagógiai intézményekkel, a náluk már bevált új módszerek megismerésére hangsúlyt fektetünk. Lehetőséget biztosítunk a nálunk folyó munka megtekintésére, és jó gyakorlataink átvételére.

- Adatbázis működtetése

Igyekszünk naprakész információkkal segíteni a többségi intézmények pedagógusait, a SNI tanulók szüleit (érdekérvényesítés, törvényi szabályozók, ellátások, szakemberek elérhetősége, programok, stb.)

- Gyakorlóhely biztosítása

Főiskolai, OKJ-s képzésben résztvevő hallgatók részére teret biztosítunk az elméleti ismeretek gyakorlatban történő megerősítésére.

- A hálózatban dolgozó gyakornoki státuszban lévő kollégák szakmai mentorálása a jogszabályban meghatározott módon.

Felkészítésük a minősítővizsgára a pedagóguskompetenciák alapján.

4. A szülőkkal való kapcsolattartás (igény szerint)

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók nevelésével kapcsolatban a szülők is szembesülnek nehézségekkel, problémákkal. Elengedhetetlen, hogy fórumot teremtsünk számukra, ahol szakember segítségével közösen találhatnak válaszokat, megoldási javaslatokat. A kontaktórák egyik fajtája a szülői konzultáció, melyen lehetőség szerint az integráló intézmény képviselője is jelen van.

5. Adminisztrációs feladatok

- A SNI tanulók ellátására vonatkozó dokumentáció kezelése, kötelező kontroll figyelemmel kísérése, egyéni fejlesztési terv készítése és felülvizsgálata, egyéni habilitációs napló vezetése, elektronikus (Kréta) napló vezetése
- Munkaidő-nyilvántartás készítése, teljesítésigazolások leadása határidőre
- A székhelyintézményben a tanulói tasakok megnyitása, folyamatos aktualizálása

6. Szakmai felkészültség biztosítása (önképzés)

- Egyéni tanulási módszerekkel
- Szakkönyvek biztosításával támogatva
- Lehetőség szerint részvétellel konferenciákon, szakmai napokon, intézménylátogatásokon

- Jó gyakorlatok átvételével
- Aktív szakmai részvétellel (Értekezleteken, szakmai megbeszéléseken részt vesz, véleményével, ötleteivel, szakmai álláspontja kifejtésével segíti az intézményegységben folyó szakmai munkát).
- Pedagógiai gyakorlatát felülvizsgálja, elemzi, szükség esetén változtat vagy segítséget kér.
- Pályázatokban történő aktív közreműködés

Az utazó gyógypedagógus munkarendje

A gyógypedagógusok a 32 kötelező óra terhére 20+12 óraelosztásban látják el neveléssel – oktatással kapcsolatos feladataikat.

20 órában egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozásokat vezetnek az egyéni feladatbeosztásukban meghatározott integráló intézményben. A fennmaradó időkeret felhasználható

- az integráló intézményben történő adminisztrációs, konzultációs feladatok ellátására
- székhelyintézményben történő adminisztrációs, szakmai feladatok ellátására
- gyakornok esetében hospitálásra, mentori konzultációra
- a székhelyintézmény és a kiküldetésben szereplő intézmények közötti utazásra
- felkészülésre (egyéni beosztás szerint a székhelyintézményben vagy/és a kiküldetés helyszínén).

A szünetek és tanítás nélküli munkanapok tekintetében a Komlói EGYMI munkarendje vonatkozik az utazó gyógypedagógusokra is.

Az utazó gyógypedagógusok minősítővizsgálja során és minősítési eljárásban történő látogatásának rendje

Az eljárások megszervezésénél arra törekszünk, hogy az eljárásban érintett kolléga az ellátás eredeti helyén, a gyerekek számára megszokott körülmények között tarthassa meg az eljárás során látogatott óráit. Az integráló intézmények partnerséget vállaltak ebben a szervezési munkában.

Utazó Gyógypedagógiai Hálózat**„Gyökerek és szárnyak” Komplex köznevelési projekt az esélyteremtésért****EFOP-3.1.6-16-2017-00002**

„A legtöbb, amit gyerekeinknek adhatunk:
gyökerek és szárnyak.”
(Johann Wolfgang von Goethe)

A köznevelés esélyteremtő szerepének erősítésére, az utazó gyógypedagógusi és utazó konduktori hálózat szakmai fejlesztésének támogatására jött létre az EFOP-3.1.6-16 2017-00002 projektünk, amit 2018 márciusától kezdve valósítunk meg.

Programunk célja az inkluzív, méltányos és minőségi neveléshez és oktatáshoz való hozzáférés javítása, a nevelési-oktatási egyenlőtlenségek és a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése a gyógypedagógiai és pedagógiai szakszolgálati intézmények esélyteremtő szerepének erősítésével Baranya megyében, ezért megvalósítása szoros partnerségi kapcsolatban történik a következő intézményekkel:

- Komlói EGYMI
- Pécsi Éltes EGYMI
- Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálatok

A projekt megvalósítása a pedagógiai programunkban megfogalmazott és vállalt célokat támogatja és megvalósításukat segíti.

Komlói EGYMI Utazó Gyógypedagógiai Hálózata**A projekt céljai**

1. Általános cél: Az utazó gyógypedagógusi hálózatunk szakmai fejlesztése.
2. Specifikus célok: Az integrált formában oktatott, nevelt sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók sikeres előrehaladását az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítik. Intézményegységünk dolgozói nem csupán a gyermek, tanuló közvetlen fejlesztését, hanem intenzív szemléletformálást, a környezet érzelmi befogadóvá tételét is végzik.

Részcélok és a hozzájuk kapcsolódó tevékenységcsoportok:

Az utazó gyógypedagógusi hálózat szakmai fejlesztése részcélhoz kapcsolódó tevékenységcsoport

A. Az integrált nevelési formák minőségi továbbfejlesztése, a társadalmi és oktatási inklúzió elősegítése

A.a. A szakemberek specifikus tanfolyamokon, akkreditált továbbképzéseken való részvételének támogatása - Specifikus tanfolyamokon való részvétel támogatja a kitűzött céljaink megvalósítását.

A.b. A tudásmegosztás, disszemináció elősegítése - Egy-Mi szakmai napok, szakmai délutánok szervezése, előadások, interaktív foglalkozások

Projektünk kiemelt célja, hogy szoros kapcsolatot építsünk ki a komlói és a pécsváradi járások, integráló nevelést-oktatást folytató intézményeivel valamint több utazó gyógypedagógiai hálózatot működtető intézménnyel. Az együttműködés célja a jó gyakorlatok átadása, megosztása, új fejlesztő technikák megismerése, bemutatása. A tevékenység eredményeként jött létre az intézményközi munkaközösség, amelyben a két fent említett járás szakemberei vesznek részt.

A.c. Szülősegítő programok, szemléletformáló érzékenyítő tréningek szervezése és lebonyolítása

Kollegáim családi programok szervezésével, egyéni konzultációkkal, csoportos foglalkozásokkal segítik a gyermekek családi nevelését.

A.d. A szakemberek speciális eszközök használatára történő felkészítésének támogatása - A szakmai tevékenység megújításához speciális eszközpark kialakítását tűztük ki célul, ami segíti a gyermekek holisztikus szemléletű ellátását.

B. A minőségi szolgáltatás nyújtásához szükséges eszközök biztosítása

B.a. infokommunikációs eszközök beszerzése

B.b. fejlesztő-eszközök beszerzése

Megvalósítók

Komlói EGYMI Utazó Gyógypedagógiai Hálózat szakfeladat munkatársai.